

માનનીય અધ્યક્ષ મહોદયા તથા વિધાનસભાના માનનીય સદસ્યશ્રીઓ,

ચૌદમી ગુજરાત વિધાનસભાના દસમાં સત્રના મંગલ પ્રારંભે આપ સૌનું હૃદયપૂર્વક સ્વાગત કરું છું. આ સત્રના શુભારંભે સૌપ્રથમ અહિંસાના પૂજારી અને સત્યના સાઘક રાષ્ટ્રપિતાશ્રી મહાત્મા ગાંધીજી, અખંડ ભારતના નિર્માતા શ્રી સરદાર વલ્લભભાઈ પટેલ, મૂક સેવક પૂજ્યશ્રી રવિશંકર મહારાજ તથા આ વર્ષને આપણે આઝાદીનું ૭૫મું વર્ષ ‘આઝાદીના અમૃત મહોત્સવ’ તરીકે ઉજવી રહ્યાં છીએ ત્યારે દેશની આઝાદીમાં અમુલ્ય ફાળો આપનાર તમામ સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓનું સ્મરણ કરીને તેઓને શ્રદ્ધાપૂર્વક વંદન કરું છું.

ગુજરાત વિધાનસભાના ઇતિહાસમાં પ્રથમ વખત મહિલા અધ્યક્ષ અધ્યક્ષપદ સુશોભિત કરી રહ્યાં છે જે ગુજરાતની મહિલા સશક્તિકરણમાં પ્રગતિ અને કટિબદ્ધતા દર્શાવે છે.

ગુજરાત એટલે સુખ, શાંતિ, સલામતી અને સ્થિર શાસનનો પર્યાય. ગુજરાત એટલે વિકાસના દરેક ક્ષેત્રમાં મોખરે રહેવા કટિબદ્ધ રાજ્ય. ગુજરાતની આ છબી પાછળ રાજ્યને છેલ્લા બે દાયકામાં મળેલું કુશળ અને દીર્ઘદ્રષ્ટિપૂર્ણ નેતૃત્વ રહ્યું છે. ગુજરાતના તત્કાલીન મુખ્યમંત્રીશ્રી અને હાલના દેશના પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ રાજ્યના સર્વાંગી વિકાસ માટે અથાગ પ્રયાસો કર્યા, જેના પરિણામે ગુજરાત વિશ્વના નકશામાં સૌથી ઝડપી વિકસી રહેલા પ્રદેશ તરીકે ઊભરી આવ્યું છે. રાજ્યમાં સૌથી વધુ મૂડી રોકાણ, ઉદ્યોગોનો વિકાસ, પ્રવાસીઓની સંખ્યામાં વધારો. આ બધાનું શ્રેય ગુજરાત સરકારને જાય છે.

મારી સરકારે જનહિત માટે શું કર્યું એનું સરવૈયું અને આગામી સમયમાં ભવ્ય અને દિવ્ય ગુજરાતના નિર્માણ માટેના પ્રગતિપથના રોડમેપની અનુભૂતિનો આ સુવર્ણકાળ છે. પ્રત્યેક ગુજરાતી બાંધવને જનહિતલક્ષી કાર્યો, નીતિઓ, યોજનાઓની સુપેરે જાણકારી આપવાનો આ સમય છે.

ભારતના લોકલાડીલા પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ કંડારેલા ગુજરાતના વિકાસપથ પર મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલ અને તેમની ઉર્જાવાન ટીમ ગુજરાતે નવા આત્મવિશ્વાસ સાથે સુરાજ્યના સ્વપ્નને સાકાર કરવાના નવા અધ્યાયનો આરંભ કર્યો છે. જેના ભાગ સ્વરૂપે છેવાડાના માનવીને પ્રજાલક્ષી સેવાઓનો લાભ સરળતાથી ઉપલબ્ધ થાય તે માટે શક્ય તેટલા નીતિ નિયમો સરળ બનાવી સામાન્ય પ્રજાની સુખાકારીમાં વધારો કરવા મારી સરકાર કટિબદ્ધ છે.

૨૬ જુલાઈ ૨૦૦૮ના રોજ અમદાવાદમાં આતંક ફેલાવવાના હેતુથી જાહેર તથા ભીડભાડવાળા સ્થળો ઉપર થયેલ શ્રેણીબદ્ધ બૉમ્બ વિસ્ફોટના પરિણામે ૫૬ લોકોનાં મોત થયા હતા અને ૨૪૦ લોકો વિવિધ પ્રકારની ઈજા પામેલ હતા ઉપરાંત સુરત પોલીસ દ્વારા શહેરના જુદા જુદા વિસ્તારોમાંથી ૨૯ બોમ્બ રિકવર કરેલ હતા. ગુજરાતના તત્કાલીન મુખ્યમંત્રી શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી અને રાજ્યમંત્રી (ગૃહ) શ્રી અમિતભાઈ શાહ દ્વારા આ ઘટનાની ખૂબ જ ગંભીરતાથી નોંધ લેવામાં આવેલ અને તેઓએ સૂઝબૂઝથી નિર્ણય કર્યો હતો કે આ પ્રકારની આતંકવાદી પ્રવૃત્તિઓ માત્ર ગુજરાતમાં જ નહિ પરંતુ સમગ્ર દેશમાંથી બંધ થવી જોઈએ. શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વમાં ગુજરાત સરકારે આ કેસો શોધી કાઢવા અને આ જઘન્ય ગુનાના ગુનેગારોને પકડવા માટે વિશેષ પોલીસ ટીમ બનાવવામાં આવેલ જેઓ દ્વારા કરવામાં આવેલ ઘનિષ્ઠ તપાસના આધારે વિશેષ નિયુક્ત ન્યાયાધીશની અદાલત દ્વારા કેસની ટ્રાયલ ચલાવવામાં આવેલ જેમાં ૪૯ આરોપીઓને દોષિત ઠેરવતા ૩૮ આરોપીઓને મૃત્યુદંડ (ફાંસી)ની સજા તથા ૧૧ આરોપીઓને આજીવન (જીવે ત્યાં સુધી) કેદની સજા કરવામાં આવેલ છે. તપાસ અને ત્યારબાદના ચુકાદાએ સુનિશ્ચિત કર્યું છે કે રાષ્ટ્ર વિરોધી આતંકવાદી પ્રવૃત્તિઓને સહન કરવામાં આવશે નહીં અને તેની સાથે સંકળાયેલ તમામ વ્યક્તિઓ સામે કડક કાર્યવાહી કરવામાં આવશે.

કોરોના મહામારીથી દેશના નાગરિકોને સુરક્ષિત કરવા વિશ્વના સૌથી મોટા મફત સામૂહિક રસીકરણનું અભિયાન પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના માર્ગદર્શન હેઠળ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં ગુજરાત હંમેશા અન્ય રાજ્યોની સરખામણીમાં અગ્રેસર રહ્યું છે. રાજ્યના ગ્રામીણ તથા શહેરી વિસ્તારોમાં આરોગ્યકર્મીઓએ તનતોડ મહેનત કરી મહત્તમ નાગરિકોને રસીકરણથી સુરક્ષિત બનાવ્યાં છે. ગુજરાતના રસીકરણ અભિયાનમાં એક વર્ષ જેટલા સમયમાં જ ૧૮ વર્ષથી ઉપરની ૯૯.૩ ટકા વસતીને પ્રથમ ડોઝ તથા ૯૫.૫ ટકા વસતીને

રસીના બંને ડોઝ અપાઈ ચૂક્યાં છે. જે બાબત સરકારની પ્રજાને આરોગ્ય સુવિધાઓ પુરી પાડવાની કટિબદ્ધતા દર્શાવે છે. રાજ્યના આઠ કોર્પોરેશન, દસ જિલ્લા, ૧૩૬ તાલુકા, ૧૬,૯૪૬ ગામોમાં પહેલા ડોઝનું ૧૦૦ ટકા રસીકરણ પૂર્ણ કરવામાં આવ્યું છે. આ ઉપરાંત તાજેતરમાં જ શરૂ કરવામાં આવેલ ૧૫ થી ૧૮ વર્ષના કિશોરોના રસીકરણમાં પણ રાજ્યના **૮૪.૪ ટકાથી** વધુ કિશોરોને પ્રથમ ડોઝ તથા **૭૬.૧ ટકાથી** વધુ કિશોરોને રસીના બંને ડોઝ અપાઈ ચૂક્યાં છે. રાજ્યના નાગરિકોને કોરોનાથી સુરક્ષિત કરવા નક્કર કામગીરી હાથ ધરી પ્રિકોશન ડોઝ આપવાની કામગીરીના ભાગરૂપે રાજ્યમાં **૨૦.૩૭ લાખ** ડોઝ આપવામાં આવ્યાં છે. આમ, ગુજરાતમાં અત્યાર સુધીમાં કુલ **૧૦.૨૯ કરોડથી** વધુ રસીના ડોઝ સાથે ગુજરાતે કોરોના રસીકરણ ક્ષેત્રે આગવી સિદ્ધિ મેળવી છે. જેમાં શ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના નેતૃત્વવાળી મારી સરકારે શાસનના ૧૪૫ દિવસોમાં ૫ કરોડથી વધુ રસીના ડોઝ આપવાની સિદ્ધિ હાંસલ કરેલ છે. કોરોના રસીકરણમાં ગુજરાતે મેળવેલ સિદ્ધિની વિગતો પર નજર કરીએ તો વિશ્વના અગ્રણી વિકસીત દેશો કરતાં પણ વધુ ઝડપથી રસીકરણ કરી દેશમાં ઉત્તમ ઉદાહરણ પુરૂ પાડ્યું છે અને તેની સફળતાનો શ્રેય મારા આરોગ્યકર્મીઓ તથા ગુજરાતની ખમીરવંતી પ્રજાને છે.

સુશાસન એ સ્વરાજ સમયથી નાગરિકોની ઝંખના હતી. આઝાદી મળી ત્યારથી દેશને સ્વરાજ મળ્યું હતું પરંતુ સુરાજ્ય નહીં. પૂર્વ વડાપ્રધાન સ્વ. શ્રી અટલ બિહારી વાજપેયીજીએ સુરાજ્યની વ્યાખ્યા કરી હતી. આપણા લોકલાડીલા વડાપ્રધાન શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ દરેક આયામોમાં સુશાસનની કલ્પના દેશ સમક્ષ પ્રસ્તુત કરી છે. દેશના મુખ્ય તમામ રાજ્યો વચ્ચે રહેલી **સુશાસન સ્પર્ધાની સ્પર્ધાત્મક સૂચકાંકમાં ગુજરાત સમગ્ર દેશમાં પ્રથમ રહ્યું છે** જે દરેક ગુજરાતીઓ માટે ગૌરવની વાત છે. આમ મારી સરકારે ગુડ ગવર્નન્સ દ્વારા મિનિમમ ગવર્નમેન્ટ થી મેક્સિમમ ગવર્નન્સ આપી પ્રજાની અપેક્ષા ઉપર ખરા ઉતરવા પૂરતી નિષ્ઠા અને કટિબદ્ધતાથી કામ કર્યું છે.

સુશાસન નિમિત્તે ‘સ્વાગત ઓનલાઇન કાર્યક્રમ’ને સમયાનુકૂળ વધુ અદ્યતન સુવિધાઓ સાથે સુદઢ બનાવી રહ્યા છીએ. રાજ્યમાં ઝડપી અને સરળ વહીવટની નેમ સાથે ગુજરાતની હાલની વહીવટી કાર્યપદ્ધતિને સંપૂર્ણપણે પેપરલેસ કરવા તેમજ સરકારના વિભાગો વચ્ચે સંકલન અને સુદઢીકરણ માટે ‘ઇ-સરકાર’ એપ્લિકેશનનો પણ પ્રારંભ કર્યો છે. આ એપ્લિકેશન સચિવાલયના વિભાગો, ખાતાના વડાની કચેરીઓ તથા કલેક્ટર કચેરી, જીલ્લા વિકાસ અધિકારીઓની કચેરી જેવી જિલ્લા કક્ષાની કચેરીઓ અને તાલુકા કક્ષાની કચેરીઓ સુધી કાર્યરત થશે. આ ઉપરાંત રાજ્ય સરકાર દ્વારા વિવિધ ગુડ ગવર્નન્સ પહેલનો પ્રારંભ કરાવામાં આવ્યો છે. જેમાં જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા વધુ પારદર્શક અને અસરકારક બનાવતી – **My Ration Mobile App**, સ્વરોજગારની ડિજિટલ સેવા આપતાં ઈ-કુટીર પોર્ટલ, વન વિભાગ દ્વારા ટિબર ટ્રાન્ઝિટ પાસ મંજૂરી માટેના પોર્ટલ, પાણી પુરવઠા વિભાગની સુગ્રથિત વ્યાપક કાર્યપદ્ધતિ માટે એન્ટરપ્રાઇઝ એપ્લિકેશન પ્લેટફોર્મ અને મોબાઇલ એપનો સમાવેશ થાય છે. ગુજરાતે સુશાસનની દિશામાં શ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વ અને દિશાદર્શનમાં આજથી બે-અઢી દાયકા પહેલાં જ નક્કર પરિણામદાયી ડગ માંડી દીધાં હતાં.

મારી સરકારના કાર્યકાળ દરમિયાન ગુજરાતના વિકાસની રફતાર અને વિકાસદરની વૃદ્ધિ સરકારની દ્રઢ નિર્ણાયકતાની મજબૂત ગવાહી આપે છે. જનહિત માટે ઝડપી નિર્ણયો તથા તેનો અસરકારક અમલ “ટીમ ગુજરાત” ની નિર્ણાયકતાને પ્રતિબિંબિત કરે છે. “કરુણા અભિયાન”થી અબોલ પશુપંખી માટેની કાળજીથી માંડીને જનજનની સુરક્ષા અને સુખાકારીની શ્રેણીબદ્ધ યોજનાઓ દૂઢ નિર્ણાયકતાની સાક્ષી આપે છે. મહેસુલી કાયદાઓમાં મોટાપાયે જનહિતલક્ષી પરિવર્તનો કરી રાજ્યના સામાન્ય જનની સુખાકારીને પ્રાધાન્ય અપાયું છે. ખેડૂત કલ્યાણ, ઉદ્યોગ, શિક્ષણ, પંચાયતીરાજ, અનુસૂચિત જાતિ-જનજાતિ, અન્ય પછાત વર્ગો અને વંચિતોના વિકાસ, યુવાનોનું કૌશલ્ય નિર્માણ અને નારી સશક્તીકરણના ક્ષેત્રને વધુ વેગ મળ્યો છે. ગુજરાત આજે અનેક ક્ષેત્રમાં અગ્રેસર છે અને એટલે જ રાજ્યના જનજનને સરકારની નિર્ણાયકતા અને પારદર્શકતાની પ્રતીતિ થઈ રહી છે. માથાદીઠ આપક અને માથાદીઠ ખર્ચમાં ગુજરાત દેશમાં મોખરે રહ્યું છે. **નીતિ આયોગ દ્વારા જાહેર કરાયેલા એક્સપોર્ટ કોમ્પિટેટિવનેસ ઇન્ડેક્સ-૨૦૨૦ મુજબ નિકાસ ક્ષેત્રે સમગ્ર દેશમાં ગુજરાત નંબર વન છે.**

દેશમાં વિકાસના રોલ મોડલ રહેલા ગુજરાતની ગૌરવગાથામાં વધુ એક સિદ્ધિનું સિમાચિહ્ન ઉમેરાયું છે. ભારત સરકારના વાણિજ્ય અને ઉદ્યોગ મંત્રાલયે પ્રસિદ્ધ કરેલા લોજિસ્ટિક્સ ઈઝ અકોસ ડિફરન્ટ સ્ટેટ્સ ઈન્ડેક્સ (LEADS)-2021માં ગુજરાતે માલ સામાનની સરળતાથી હેરફેરની કાર્યદક્ષતામાં દેશભરમાં સતત ત્રીજી વાર પ્રથમ સ્થાન મેળવ્યું છે. ગુજરાતે આ અગાઉ ૨૦૧૮ અને ૨૦૧૯ માં LEADS ઈન્ડેક્સમાં પ્રથમ ક્રમ મેળવવાની સિદ્ધિ મેળવેલી છે.

આપત્તિઓમાં એક નીડર સરકારના નિર્ણાયક નેતૃત્વ હેઠળ પારદર્શક, પ્રગતિશીલ નિર્ણયોના દર્શન દરેક ગુજરાતીઓએ કર્યા છે. કોરોના મહામારી સામે આખું વિશ્વ લડી રહ્યું છે ત્યારે મારી સરકાર સામાજિક, આર્થિક, શૈક્ષણિક અને આરોગ્ય વિષયક અનેક મહત્વપૂર્ણ નિર્ણયો લઈ ગુજરાતની જનતાની પડખે સતત ઊભી રહી છે. આજે ગુજરાતના વિકાસની સરખામણી દેશના અન્ય રાજ્યો જ નહીં પરંતુ વિશ્વના વિકસિત દેશો સાથે થઈ રહી છે.

ગુજરાતની બહુવિધ ક્ષેત્રોની ગૌરવ સિદ્ધિમાં વધુ એક મોરપીંછ વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટ્સની જાહેર કરેલી યાદીમાં કચ્છના હડપ્પન સંસ્કૃતિના પ્રાચીનતમ નગર ઘોળાવીરાને સ્થાન આપ્યું તે છે. યુનેસ્કોએ ગુજરાતને ચાર-ચાર વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટ્સ ધરાવતા રાજ્યનું ગૌરવ પ્રદાન કર્યું છે. આ અગાઉ ૨૦૦૪માં ચાંપાનેરને, ૨૦૧૪માં રાણપી વાવને, ૨૦૧૭માં અમદાવાદને વિશ્વના પ્રથમ વર્લ્ડ હેરિટેજ સિટીની ગૌરવ સિદ્ધિ સાંપડી છે. હવે, ૨૦૨૧માં યુનેસ્કોએ કચ્છના ઘોળાવીરાનો વર્લ્ડ હેરિટેજ સાઈટની યાદીમાં સમાવેશ કરીને વિશ્વ વિરાસત નકશામાં ગુજરાતના મહત્વમાં વધુ એક યશકલગીનો ઉમેરો થયો છે.

જન સામાન્યના વિકાસની નવતર પરિભાષા અનુભવી શકાય છે જેમાં જળસંચય, જળસંવર્ધન અને જળવિતરણ માટેનો સુજલામ, સુફલામ જળઅભિયાન સ્વરૂપે ભગીરથ પ્રયાસ ગુજરાતે દેશ અને દુનિયાને બતાવ્યો છે. લોકોના પ્રશ્નો અને મુશ્કેલીઓ તેમના દ્વારા જઈને સેવાસેતુના માધ્યમથી ઉકેલવામાં આવ્યા છે. શહેરો અને ગામોના સમતોલ વિકાસની પરિભાષા ગુજરાતમાં અંકિત થઈ છે. ખેડુતો, મહિલાઓ, યુવાનો, વંચિતો, વનબંધુઓ સમાજના તમામ લોકોને વિકાસની મુખ્યધારામાં લાવવાના સમુચિત પ્રયાસો “ટીમ ગુજરાત” ના દૃઢ નિર્ણયો અને પરિણામલક્ષી કાર્યપ્રણાલીને કારણે શક્ય બન્યાં છે.

મારી સરકાર દ્વારા દેશની આઝાદીનાં ૭૫ વર્ષ પૂર્ણ થવાના અવસરે ઊજવાઈ રહેલા ‘આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ’ અંતર્ગત ત્રિદિવસીય આત્મનિર્ભર ગ્રામયાત્રાનો ઐતિહાસિક ખેડા જિલ્લાના મહેમદાવાદથી રાજ્યવ્યાપી પ્રારંભ કર્યો હતો. ગામડાઓના સર્વાંગી વિકાસ થકી ગુજરાતને ‘આત્મનિર્ભર’ બનાવવાનો રાજ્ય સરકારનો સંકલ્પ છે. ‘આત્મનિર્ભર ગ્રામયાત્રા’ દ્વારા રાજ્યના ૯૯૩ ૩૮ ઉપર પરિભ્રમણ કરી ૧૦૯૦ જિલ્લા પંચાયત બેઠકોને આવરી લેવાઈ હતી. આ યાત્રા થકી ગ્રામજનોને વિવિધ યોજનાકીય બાબતો અંગે માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું હતું. જે અંતર્ગત રૂ. ૯૬૭.૮૨ કરોડના વિવિધ વિકાસકામોના ખાતમુહૂર્ત, રૂ. ૪૪૧.૮૯ કરોડના વિવિધ લોકાર્પણ તેમજ રૂ. ૧૬૭.૫૪ કરોડની વિવિધ વ્યક્તિલક્ષી યોજનાકીય લાભોના ચેક સહાય વિતરણ મળી **કુલ ૧૫૭૭.૨૬ કરોડના કામો/સહાય વિતરણ** કરવામાં આવી હતી.

સુશાસન સમાહની ઉજવણી દરમિયાન રૂ. ૯૭૮.૫૮ કરોડના ૨૦,૧૯૦ કામોના ખાતમુહૂર્ત તથા રૂ. ૬૬૩.૧૦ કરોડના ૨૨,૪૯૦ કામોના લોકાર્પણ કરવામાં આવ્યાં છે. તથા બે લાખ સીતેર હજાર સાતસોથી વધુ સરકારી પ્રમાણપત્ર, દસ્તાવેજી સહાયના કામો અને નાણાકીય લાભવાળી યોજનાના સંદર્ભે ૪૦,૭૦૭ લાભાર્થીઓને કુલ ૮૧.૦૯ કરોડની સહાય આપવામાં આવી છે.

રાજ્ય સરકારના વહીવટી તંત્રને પારદર્શક અને વેગવંતુ બનાવવાના હેતુથી નાગરિકોની વ્યક્તિલક્ષી રજૂઆતોનો સ્થળ પર નિકાલ થાય, તે માટે રાજ્યના ખૂલેખૂલાનો પ્રવાસ કરી લોકોનો પ્રત્યક્ષ સંપર્ક સાધી તેમના પ્રશ્નોને હલ કરવાનો આગવો અભિગમ મારી સરકારે અપનાવ્યો છે. જેના ભાગરૂપે ‘સેવા સેતુ કાર્યક્રમ’ હેઠળ કુલ સાત તબક્કામાં મળેલ કુલ **બે કરોડ છેતાનીસ લાખ** કરતાં વધુ અરજીઓ પૈકી ૯૯.૮૭ % અરજીઓનો સ્થળ પર જ નિકાલ કરવામાં આવેલ છે.

રાજ્યના ગરીબ પરિવારોને આર્થિક રીતે સ્વનિર્ભર બનાવવા અને સ્વરોજગારી માટે સહાયરૂપ થવા માટે મુખ્યમંત્રીશ્રી ભૂપેન્દ્રભાઈ પટેલના માર્ગદર્શન હેઠળ તા.૨૪ થી ૨૬ ફેબ્રુઆરી દરમિયાન રાજ્યવ્યાપી **ગરીબ કલ્યાણ મેળાના** ૧૨મા તબક્કાનું આયોજન કરી આ ત્રણેય દિવસો દરમિયાન **૫૭,૨૩૧ લાભાર્થીઓને ૧૫૪.૪૪ કરોડની** સહાય સ્થળ ઉપર ચુકવવામા આવી છે.

રાજ્યમાં સુશાસનના ૧૨૧ દિવસની જનસેવાની પરિશ્રમ યાત્રાના ભાગરૂપે મુખ્યમંત્રીશ્રી અને તેમની ઊર્જાવાન ટીમ ગુજરાત દ્વારા ઘર આંગણે ગુણવત્તાસભર આરોગ્ય સેવાઓ, લોકાભિમુખ વહીવટ, સરળ ઝડપી અને પારદર્શક મહેસૂલી સેવાઓ, સૌને પોષણ અને સૌને આહાર, નારી ગૌરવ મહિલા સશક્તિકરણ, સૌને આશરો સૌને આવાસ, ખુશહાલ ખેડૂત હરીયાણુ ગુજરાત, સ્માર્ટ સીટી, સુદ્રઢ પરીવહન સેવા વગેરે જેવી અનેક બાબતો પર ચોક્કસ આયોજન સાથેની નિશ્ચિત સમયમર્યાદામાં પ્રજાને અર્પિત કરેલી સેવાઓને હું હૃદયપૂર્વક બિરદાવું છું અને હજુ પણ આવનાર દિવસોમાં વધુને વધુ પ્રજાલક્ષી નિર્ણયો દ્વારા રાજ્યની સુખાકારીમાં ઉત્તરોત્તર વધારો કરવા રાજ્ય સરકાર ચોક્કસપણે કામ કરશે તેનો હું વિશ્વાસ અપાવું છું.

કોરોનાના કપરા કાળમાં રાતદિવસ ગુજરાતની પ્રજાની સેવામાં સમર્પિત મારી સરકારે વિકાસના અન્ય પાસા જેવા કે જગતના તાત એવા ખેડૂતો માટે વિવિધ ખેડૂત કલ્યાણની યોજનાઓ, રાજ્યના સુંદર ભવિષ્યના નિર્માણ માટે નવી શિક્ષણ નીતિની ઘોષણા, સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટઅપ પોલિસી ૨.૦ અને નવી ગુજરાત બાયો-ટેકનોલોજી પોલિસીની જાહેરાત, તાલુકા કક્ષા સુધીના વહીવટી માળખાને સુદ્રઢ કરતી ઈ-સરકાર એપ્લિકેશન, વિવિધ આરોગ્ય કાર્યક્રમ થકી જનતાના આરોગ્યની ચિંતા અને તેમની સુખાકારી માટે લીધેલ અસરકારક પગલા, પ્રજાને લગતી વિવિધ મહેસૂલી સેવાઓનો ઘરઆંગણે જ ઉકેલ લાવવાની દિશામાં મહેસૂલી મેળાઓનું આયોજન, રાજ્ય સરકારના વિવિધ વિભાગોની ખાલી જગ્યાઓ પર કરાયેલ બહોળી ભરતી, રાજ્યના સર્વાંગી વિકાસ માટે અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, અન્ય પછાત વર્ગો અને વંચિતોના વિકાસ માટે વિવિધ પ્રજાલક્ષી યોજનાઓ, રાજ્યના ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજી ક્ષેત્રે હરણફાળ ભરવા નવી આઈ.ટી. પોલીસીની જાહેરાત વિગેરે બાબતો થકી મારી સરકારે ગુજરાતના આગવા અને સર્વવ્યાપક વિકાસ થકી ભારતના વિકાસની એક ઉમદા ભાવનાને ચરિતાર્થ કરેલ છે જેને હું આજના પ્રસંગે બિરદાવું છું અને ઉત્તરોત્તર મારી સરકાર વિકાસના વધુને વધુ નવા આયોમો સર કરવા પ્રતિબદ્ધ છે તેનો વિશ્વાસ પણ અપાવું છું.

માનનીય પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના વડપણવાળી કેન્દ્ર સરકારના સહકારથી રાજ્યનો સર્વવ્યાપી વિકાસ:

- **પ્રધાનમંત્રી જન આરોગ્ય યોજના-મુખ્યમંત્રી અમૃતમ યોજના** હેઠળ અત્યાર સુધીમાં કુલ ૧.૧૮ કરોડ લાભાર્થીઓની નોંધણી “પી.એમ.જે.એ.વાય.-મા ” સોફ્ટવેરમાં કરી આયુષ્માન કાર્ડ આપવામા આવેલ છે. આ યોજના હેઠળ અત્યાર સુધીમાં કુલ રૂ. ૧૩૩૫.૮ કરોડના દાવાઓ મંજૂર કરેલ છે.
- ભારત સરકાર દ્વારા જલ જીવન મિશન હેઠળ ગ્રામ્ય વિસ્તારના તમામ ઘરોને વર્ષ ૨૦૨૪ સુધી નળથી પાણી આપવા **“નલ સે જલ”** યોજનાની જાહેરાત કરેલ છે. જે અંતર્ગત ગુજરાત રાજ્યમાં ૮૩.૦૭ ટકા ઘરોમાં નળથી પીવાનું પાણી પુરૂ પાડવામાં આવે છે. તેમજ ગાંધીનગર, મહેસાણા, પોરબંદર, બોટાદ, આણંદ, વડોદરા, જૂનાગઢ, ડાંગ, ગીર-સોમનાથ, કચ્છ, મોરબી અને પાટણ જિલ્લાઓને અને ૧૩૦ તાલુકાઓને ૧૦૦% પૂર્ણ જાહેર કરેલ છે. ગત વર્ષના ૧૦.૮૪ લાખ ઘરો પૂર્ણ કર્યા પછી, ચાલુ વર્ષમાં અત્યાર સુધીમાં ૮.૨૪ લાખ ઘરોને નળ જોડાણ આપવામાં આવેલ છે.
- કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ખેડૂતોના હિતાર્થે **પ્રધાનમંત્રી કિસાન સમ્માન નિધિ યોજના** હેઠળ ગુજરાતના ખેડૂતોને આજદીન સુધીમાં દસ હમ્મના કુલ રૂપિયા **દસ હજાર ત્રણસો બત્રીસ કરોડનું** ચુકવણું ૬૧.૭૩ લાખ લાભાર્થીના બેંક એકાઉન્ટમાં સીધું જમા કરવામાં આવેલ છે.

- **મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર બાહેધરી (મનરેગા) યોજના હેઠળ** રાજ્યના ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં રહેતા દરેક કુટુંબની જીવનનિર્વાહની તકો વધારવા માટે નાણાકીય વર્ષમાં કુટુંબદિઠ વધુમાં વધુ ૧૦૦ દિવસની સવેતન રોજગારી આપવામાં આવે છે. જેનો પ્રતિ દિન વેતનનો દર રૂ. ૨૨૯/- છે. મનરેગા યોજના અંતર્ગત નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં વિવિધ લાઈન ડિપાર્ટમેન્ટ સાથે કન્વર્ઝન કરી ૮૭૦૦૦ થી વધુ વ્યક્તિગત તથા સામુહિક ટકાઉ અસ્કયામતના નિર્માણ કરવામાં આવેલ છે તેમજ ૨.૫૦ લાખથી વધુ કામો પ્રગતિ હેઠળ છે. જેમાં કૃષિ અને તેને સંલગ્ન કામો જેવા કે જળસંચય, જળસંગ્રહ, કુદરતી સંશાધન વ્યવસ્થાપન, વનીકરણ, નર્સરી, કેટલ શેડ, જમીન વિકાસ, બાગાયત વિગેરે અને માળખાગત સુવિધાના કામો જેવા કે રસ્તાઓ, ગ્રામ પંચાયત ઘર, આંગણવાડી કેન્દ્રો વિગેરેના સમાવેશ થાય છે. આ યોજના અંતર્ગત ગ્રામીણ વિસ્તારના લોકોને પરજ.૬૬ લાખ માનવદિન રોજગારી પુરી પાડવામાં આવેલ છે. જેમાં કુલ **એક હજાર છસો તેત્રીસ કરોડના** માતબર ખર્ચે લોકોપયોગી કામો પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે.
- **પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના (ગ્રામીણ) અંતર્ગત ત્રણ લાખ છ હજાર બસો ચુમોતેર** આવાસો પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે અને **એક લાખ ઓગણીસ હજાર ત્રણસો છેતાલીસ** આવાસો પ્રગતિ હેઠળ છે. “આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ” અંતર્ગત “આત્મનિર્ભર ગ્રામ યાત્રા”ની ઉજવણી દરમિયાન પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના (ગ્રામીણ) અંતર્ગત કુલ રૂ. ૧૨૩.૨૬ કરોડના કુલ ૮૦૭૭ આવાસોના લોકાર્પણ કરવામાં આવેલ છે તથા ૧૩,૩૨૯ લાભાર્થીઓને કુલ ૫૩.૩૧ કરોડની સહાય આપવામાં આવેલ છે. “સુશાસન સમાહ” ની ઉજવણીના ભાગરૂપે તા. ૩૧/૧૨/૨૦૨૧ ના રોજ પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના (ગ્રામીણ) અંતર્ગત કુલ રૂ. ૧૧૦.૬૪ કરોડના કુલ ૭૨૫૦ આવાસોના ખાતમુહુર્ત અને કુલ રૂ. ૧૩૪.૬૦ કરોડના કુલ ૮૮૨૦ આવાસોના લોકાર્પણ કરવામાં આવેલ છે તથા ૧૪૬૪૬ લાભાર્થીઓને કુલ રૂ.૬૧.૯૫ કરોડની સહાય આપવામાં આવેલ છે.
- **પ્રધાનમંત્રી આવાસ યોજના – હાઉસીંગ ફોર ઓલ (શહેરી) હેઠળ** રાજ્યના શહેરો/નગરોને ઝુંપડપટ્ટી મુક્ત કરી શહેરી વિસ્તારના શહેરી ગરીબો અને મધ્યમ વર્ગના લાભાર્થીઓને વ્યાજબી કિંમતના આવાસો પુરા પાડવાના ઉમદા હેતુ સાથે આ યોજના શરૂ કરેલ છે જે અન્વયે ૭૭,૫૧૬ નવા આવાસો મંજૂર કરવામાં આવેલ છે અને ૬૮,૯૨૭ આવાસોની કામગીરી પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે. આજ દિન સુધીમાં આ યોજના અંતર્ગત કુલ ૮.૬૧ લાખ જેટલા આવાસોના આયોજન સામે ૫.૭૨ લાખ જેટલા આવાસોની કામગીરી પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે આ યોજનાના અમલીકરણમાં **ગુજરાત સમગ્ર દેશમાં પ્રથમ ક્રમે** છે.
- **સ્વચ્છ ભારત મિશન (ગ્રામીણ)** ભાગ-૨ અંતર્ગત ગામને ખુલામાં શૌચમુક્ત જાહેર કરવા માટે ઘન કચરાના વ્યવસ્થાપન અંતર્ગત જૈવિક કચરાના નિકાલ માટે ૧૨, ૫૪૧ સામુહિક કમ્પોસ્ટ પીટ અને ૧, ૪૯૭ વ્યક્તિગત કમ્પોસ્ટ પીટના બાંધકામ પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે. ઘન કચરાના વ્યવસ્થાપનની કામગીરીના ભાગરૂપે હાલમાં ૪, ૮૧૮ ગામોમાં કચરાનું ડોર ટુ ડોર કલેક્શન થાય છે અને ૧, ૦૧૭ સેગ્રીગેશન શેડનું બાંધકામ પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે. પ્લાસ્ટિક કચરાના વ્યવસ્થાપન માટે ૪૩૧ MOU કરીને ૫૪૯ ગામોને આવરી લેવામાં આવેલ છે. “આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ” અંતર્ગત “આત્મનિર્ભર ગ્રામ યાત્રા” ની ઉજવણી દરમિયાન “ગોબરઘન યોજના” અંતર્ગત કુલ ૨૮ ગોબરઘન પ્રોજેક્ટના ભૂમિપૂજન કરવામાં આવેલ છે. **સ્વચ્છ ભારત મિશન (શહેરી) હેઠળ** મહાનગરપાલિકા અને નગરપાલિકામાં કુલ પાંચ લાખ સાઈઠ હજારથી વધુ શૌચાલયો બનાવવામાં આવેલ છે તેમજ રાજ્યની ૧૬૪ સ્થાનિક સ્વરાજ્યની સંસ્થાઓના ૧૩૬૧ વોર્ડમાં ઘન કચરાનું ૧૦૦% ડોર ટુ ડોર કલેક્શન થાય છે તથા રાજ્યની ૮ મહાનગરપાલિકા અને ૧૫૫ નગરપાલિકાઓમાં પ્લાસ્ટિક વેસ્ટ મેનેજમેન્ટ બાયલોઝ પ્રસિધ્ધ કરી તેનો અમલ કરવામાં આવેલ છે. સમગ્ર ભારતમાં શહેરી વિસ્તારમાં ગુજરાત રાજ્ય સૌપ્રથમ ખુલામાં શૌચક્રિયા મુક્ત (ODF) જાહેર થયેલ છે.

- ભારત સરકાર દ્વારા COVID-19 થી અસરગ્રસ્ત શેરી ફેરીયાઓ તેઓની આજીવિકા માટે તેમનો વ્યવસાય શરૂ કરી શકે તે હેતુથી શેરી ફેરીયાઓને વર્કિંગ કેપીટલ લોન અપાવવા **“PM Street Vendors Atma Nirbhar Nidhi (PM SVANidhi)”**, ખાસ સૂક્ષ્મ ધિરાણ સુવિધા લાગુ કરવામાં આવેલ છે. જે અન્વયે અત્યાર સુધીમાં કુલ **બે લાખ ઓગણચાલીસ હજાર સાતસો નવ્વાણું** લોન મંજૂરી કરી **એક લાખ બાણું હજાર ત્રણસો તેર** ફેરીયાઓને લોન પુરી પાડવામાં આવી છે.
- શહેરી વિસ્તારોમાં માળખાકીય સુવિધાઓ ઉભી કરવા **અમૃત યોજના** યોજના અંતર્ગત રાજ્યના અલગ અલગ શહેરોમાં પાણી પુરવઠા, ગટર વ્યવસ્થાપન, વરસાદી પાણીના નિકાલ, ગાર્ડન અને શહેરી પરિવહન જેવા વિકાસ કાર્યો માટે રૂપિયા **સોળ હજાર બસો છોતેર કરોડના** ખર્ચે કુલ ૩૨૮ પ્રોજેક્ટ્સ પૂર્ણ કરવામાં આવેલ છે.
- કેન્દ્ર સરકારશ્રીની જુન-૨૦૧૬માં બહાર પાડેલ ‘નેશનલ સીવીલ એવીએશન પોલીસી-૨૦૧૬’ અંતર્ગત **‘ઉડાન’** યોજના (ઉડે દેશ કા આમ નાગરિક) હેઠળ અમદાવાદથી પોરબંદર, જેસલમેર, કંડલા, જલગાંવ, ઉદયપુર, કિશનગઢ, બેલગાંવ અને નાસિક તેમજ સુરતથી કિશનગઢ અને બેલગાંવ, જામનગરથી બેંગલુરું, હૈદરાબાદ અને કંડલાથી મુંબઈ અને પોરબંદરથી મુંબઈ ફ્લાઈટ શરૂ કરવામાં આવેલ છે.
- **પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના** અન્વયે રાષ્ટ્રીય અન્ન સલામતી કાયદા હેઠળ તાજેતરમાં જરૂરિયાતમંદ વધુ ૧૦ લાખ કુટુંબોને આવરી લઈને ૭૦ લાખથી વધુ કુટુંબોની અંદાજિત ૩.૪૬ કરોડ જનસંખ્યાને પોષણયુક્ત આહાર પૂરો પાડવાના ઉમદા હેતુથી ઘઉં, ચોખા, તુવરદાળ, ખાદ્ય તેલ, ખાંડ અને મીઠું તદ્દન રાહત દરે પૂરું પાડવામાં આવે છે.
- કોરોના મહામારી દરમિયાન પ્રધાનમંત્રી ગરીબ કલ્યાણ અન્ન યોજના હેઠળ રાજ્યના આશરે ૭૦ લાખ કુટુંબોને ૧૯ મહિના સુધી તેઓને મળવા પાત્ર રાશન ઉપરાંત વધુ પાંચ કિલો અનાજ વિનામૂલ્યે પુરું પાડવામાં આવેલ છે. આમ, કુલ ૨૮.૫૦ લાખ મેટ્રીક ટન અનાજ અને કઠોળ પુરું પાડેલ છે.
- મહિલાઓને સ્વચ્છ ઈંધણા પૂરું પાડવા ના હેતુથી **“પ્રધાનમંત્રી ઉજવલા યોજના 2.0”** અંતર્ગત રાજ્ય સરકાર દ્વારા ટૂંકાગાળામાં અંદાજિત ૫.૩૫ લાખ જેટલા ગેસ કનેક્શન તથા તેને આનુષંગિક સાધનો વિનામૂલ્યે આપવામાં આવેલ છે.
- **રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન અન્વયે** “આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ” અંતર્ગત “આત્મનિર્ભર ગ્રામ યાત્રા”ની ઉજવણી દરમિયાન રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન (NRLM) અંતર્ગત ૪૯,૨૩૦ સ્વસહાય જુથોને રિવોલ્વીંગ ફંડ અને કલસ્ટર ઈન્વેસ્ટમેન્ટ ફંડ તરીકે રૂ. ૨૨.૬૮ કરોડનું વિતરણ કરવામાં આવ્યું. “સુશાસન સપ્તાહ” ની ઉજવણીના ભાગરૂપે રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ આજીવિકા મિશન (NRLM) અંતર્ગત ૨,૪૪૦ સ્વસહાય જુથોને રૂ. ૧૦.૦૦ કરોડની સહાય આપવામાં આવેલ છે.
- **પર ડ્રોપ મોર કોપ યોજના** હેઠળ ચાલુ નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં કુલ ૬૩,૩૧૩ હેક્ટર વિસ્તારમાં સૂક્ષ્મ પિયત પદ્ધતિ પ્રસ્થાપિત કરી ૪૬,૩૫૩ થી વધુ ખેડુતોએ આ યોજનાનો લાભ મેળવેલ છે.
- **સ્માર્ટ સીટી મિશન** અંતર્ગત અમદાવાદ, સુરત, વડોદરા, રાજકોટ, ગાંધીનગર અને દાહોદ એમ કુલ ૬ શહેરની પસંદગી ભારત સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ છે. આ મિશન અંતર્ગત કુલ ૩૩૯ પ્રોજેક્ટ્સના રૂપિયા **બાર હજાર છસો એકત્રીસ કરોડમાંથી રૂપિયા પાંચ હજાર ચારસો એકાંણુ કરોડના** ૨૧૨ પ્રોજેક્ટ્સ પૂર્ણ થયેલ છે.

આપત્તિ વ્યવસ્થાપન

અગાઉ ક્યારેક ન જોયું હોય એવું ભયાનક તીવ્રતા સાથે તાઉ-તે વાવાઝોડું ત્રાટક્યું ત્યારે મારી સરકારે ઝીરો કેઝ્યુઆલિટીના અભિગમ સાથે વહીવટીતંત્રને આગોતરી તૈયારીઓ કરવા સુચનાઓ આપી સમયસૂચકતા વાપરી સતત ત્રણ દિવસ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ ઓથોરિટીના કંટ્રોલ રૂમમાં રાઉડ ઘ કલોક મોનિટરિંગ કરી બચાવ કામગીરી માટે વહીવટી તંત્રને માર્ગદર્શન આપેલ જેના પરિણામે જાનમાલનું નજીવું નુકસાન થયેલ. આ આપત્તિ સમયે બે લાખથી વધુ લોકો તેમજ પશુપાલકો-પશુઓ અને માછીમારોનું સલામત સ્થળે સ્થળાંતર કરવામાં આવ્યું હતું. આમ, “ટીમ ગુજરાત” કોઈપણ કુદરતી આપત્તિને પહોંચી વળવા કટિબદ્ધ છે.

- દેશમાં આપત્તિ વ્યવસ્થાપન ક્ષેત્રે અમૂલ્ય યોગદાન બદલ ભારત સરકાર દ્વારા જાહેર કરાયેલ ‘સુભાષચંદ્ર બોઝ આપદા પ્રબંધન પુરસ્કાર ૨૦૨૨’ ની સંસ્થાકીય શ્રેણીમાં ગુજરાત ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ ડિઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટને શ્રેષ્ઠ કાર્ય બદલ બિરદાવવામાં આવેલ છે.

તાલીમ પ્રભાગ

- સરદાર પટેલ લોકપ્રશાસન સંસ્થા (સ્પીપા) ગુજરાત સરકારની પ્રતિષ્ઠિત તાલીમ સંસ્થા છે. સ્પીપા દ્વારા એક નાગરિક કેન્દ્રિત અભિગમ સાથે માનવ સંશોધન કૌશલ્ય વર્ધન દ્વારા સુશાસનને સરળ બનાવવાનો હેતુ પરિપૂર્ણ કરવા રાજ્ય વ્યાપી પ્રવૃત્તિઓ અંતર્ગત વિવિધ તાલીમ કાર્યક્રમો અને કૌશલ્ય વિકાસની પરીક્ષાઓનું આયોજન થાય છે. તેમજ ગુજરાતના પ્રતિભાશાળી વિદ્યાર્થીઓને યુ.પી.એસ.સી. સિવિલ સર્વિસ પરીક્ષામાં મોટી સંખ્યામાં સફળ થાય તે માટે યુ.પી.એસ.સી. તાલીમ કેન્દ્ર સ્પીપા દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ છે. આજદિન સુધીમાં કુલ ૨૩૮ ઉમેદવારો યુ.પી.એસ.સી.ની પરીક્ષામાં સફળ થયેલ છે.

કર્મચારીગણ પ્રભાગ

- રાજ્યમાં રોજગારીની ઉજ્જવળ તકો ઉપલબ્ધ કરાવવા રોજગારીના ક્ષેત્રે ગુજરાત હંમેશા દેશભરમાં અગ્રેસર રહ્યું છે. આમ, રાજ્યમાં રોજગારીની તકોનું નિર્માણ થાય તે હેતુથી સામાન્ય વહીવટ વિભાગ દ્વારા સમયબદ્ધ ભરતીનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.
- કોરોના મહામારીના કહેર દરમિયાન થયેલ વિલંબના લીધે યુવાનો વયમર્યાદાના કારણે પરિક્ષાથી વંચિત ન રહે તે માટે સરકારે સ્પર્ધાત્મક પરિક્ષામાં બેસવા માંગતા વિદ્યાર્થીઓની વયમર્યાદામાં એક વર્ષનો વધારો કરવાનો યુવાહિતલક્ષી નિર્ણય કર્યો છે.

વંચિતોનો વિકાસ

ગુજરાતના રહેવાસી એવા અનુસૂચિત જાતિનો વર્ગ, સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગો, દિવ્યાંગ, નિરાધાર, વૃદ્ધ તેમજ થર્ડ જેન્ડર જેવા ભિન્ન ભિન્ન વર્ગોના લોકોની વિશિષ્ટ આવશ્યકતાઓને ધ્યાનમાં રાખી સમગ્ર ગુજરાતમાં વખતોવખત ખાસ કાર્યક્રમો, અભિયાનો તથા યોજનાઓ દ્વારા વંચિત સમુદાયના લોકોનું જીવનધોરણ ઊંચું લાવવાના મારી સરકાર દ્વારા અવિરત પ્રયાસો કરવામાં આવ્યાં છે.

રાજ્ય સુશાસન સમાહની ઉજવણીના ભાગરૂપે હાલની પ્રક્રિયા વધુ સરળ અને ઝડપી કરી વધુને વધુ લોકાભિમુખ વહીવટ બનાવવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવેલ છે. રાજ્ય સુશાસન સમાહની ઉજવણીના ભાગરૂપે એક જ દિવસે એક જ સ્થળેથી સમગ્ર રાજ્યના કુલ ૬,૬૭૫ જેટલા લાભાર્થીઓને કુલ ઈકોતેર કરોડ સોળ લાખની લોન/સહાયનું ઓનલાઈન માધ્યમથી લાભાર્થીના બેંક ખાતામાં ચૂકવણું કરવામાં આવ્યું છે.

અનુસૂચિત જાતિ કલ્યાણ

- શૈક્ષણિક, આર્થિક ઉત્કર્ષ, આરોગ્ય અને વસવાટની યોજનાઓ દ્વારા અનુસૂચિત જાતિના લોકોના સર્વાંગી વિકાસ માટે વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં રૂપિયા **છસો ચોવીસ કરોડનો** ખર્ચ કરવામાં આવેલ છે.
- પ્રિ.મેટ્રિક શિષ્યવૃત્તિની યોજનામાં વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૫૦૦ થી રૂ. ૩૦૦૦ ની શિષ્યવૃત્તિ આપવામાં આવે છે. રૂપિયા **છ્યાંસી કરોડ અડતાલીસ લાખનો** ખર્ચ કરી **ચાર લાખ પાંચ હજાર** કરતાં વધુ વિદ્યાર્થીઓને લાભાન્વિત કરવામાં આવ્યા છે તથા પોસ્ટ મેટ્રિક શિષ્યવૃત્તિ યોજનામાં હોસ્ટેલરને રૂ. ૪૦૦૦ થી રૂ. ૧૩૫૦૦ તથા ડેસ્કોલરને રૂ. ૨૫૦૦ થી રૂ. ૭૦૦૦ ની વાર્ષિક શિષ્યવૃત્તિ તથા નિયમોનુસાર ટ્યુશન ફી આપી રૂપિયા **બસો છત્રીસ કરોડ તેત્રીસ લાખનો** ખર્ચ કરી સતાણું હજાર ત્રણસો ચૌદ વિદ્યાર્થીઓને લાભ આપ્યો છે.
- ડી.આંબેડકર આવાસ યોજનામાં રૂપિયા ૩૯.૩૬ કરોડનો ખર્ચ કરી ૯૦૨૩ લાભાર્થીઓને મકાન બાંધવા માટે સહાય આપવામાં આવેલ છે.

વિકસતી જાતિ કલ્યાણ

- રાજ્યના સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાતવર્ગો, આર્થિક રીતે પછાતવર્ગો, લઘુમતીઓ અને વિચરતી વિમુક્ત જાતિઓના સર્વાંગી વિકાસ માટે જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં રૂપિયા **એક હજાર ઓગણસાઈઠ કરોડનો** ખર્ચ કરવામાં આવેલ છે.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા વિકસતી જાતિઓના શૈક્ષણિક વિકાસ માટે અનેકવિધ પગલા લેવામાં આવી રહ્યા છે. જેમાં આ જાતિઓના અંદાજે ૪૦.૫૩ લાખ વિદ્યાર્થીઓને વિવિધ શૈક્ષણિક યોજનાઓ હેઠળ આશરે રૂપિયા **ત્રણસો સડસઠ કરોડ અડસઠ લાખની** શિષ્યવૃત્તિ તેમજ પ્રાથમિક ઘો.૧ થી ૮માં અભ્યાસ કરતા ૩૩.૩૪ લાખ વિદ્યાર્થીઓને રૂપિયા **એકસો નવ્વાણું કરોડ ચોપ્પન લાખની** ગણવેશ સહાયની રકમ ઓનલાઈન માધ્યમથી વિદ્યાર્થીઓના બેંક ખાતામાં જમા કરવામાં આવી છે.
- સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાત વર્ગ અને આર્થિક રીતે પછાત વર્ગની કન્યાઓને મામેરા માટે આપવામાં આવતી સહાય રૂ.૧૦,૦૦૦થી વધારીને રૂ.૧૨,૦૦૦ તથા વિદેશમાં ઉચ્ચ કક્ષાના અભ્યાસક્રમો માટે જાન્યુઆરી-૨૨ સુધીમાં અંદાજે ૨૬૦ વિદ્યાર્થીઓને રૂ.૧૪.૭૦ કરોડની લોન આપી વિદેશમાં કોમ્પ્યુટર, આઈ.ટી., એમ.બી.એ., જેવા ઉચ્ચ કક્ષાના અભ્યાસક્રમો માટે મોકલવામાં આવ્યા છે.
- કુંવરબાઈનું મામેરું યોજના અંતર્ગત સામાજિક અને શૈક્ષણિક રીતે પછાતવર્ગની કુમારીકાઓના લગ્ન પ્રસંગે **ત્રેવીસ હજાર ચારસો છેતાલીસ** કુમારિકાઓના મામેરા માટે રૂ. ૨૪.૭૭ કરોડની સહાય આપવામાં આવી છે તથા ૭૧૮ યુગલોને સમૂહ લગ્ન માટે રૂપિયા **ત્રણું લાખની** સહાય આપવામાં આવી છે.
- પંડિત દિનદયાળ ઉપાધ્યાય આવાસ યોજના અંતર્ગત છેવાડાના અતિપછાત, વિચરતી વિમુક્ત જાતિ, બી.પી.એલ. સહિત સામાજિક અને શૈક્ષણિક પછાતવર્ગ અને આર્થિક પછાતવર્ગના **તેર હજાર સતાણું** લાભાર્થીઓને મકાન બાંધવા માટે રૂપિયા **સો કરોડ ચોચાંશી લાખની** સહાય ચુકવવામાં આવી છે.

બિનઅનામત વર્ગનો સર્વાંગી વિકાસ

- રાજ્યના બિનઅનામત વર્ગોના વિદ્યાર્થીઓના સર્વાંગી વિકાસ માટે રાજ્ય સરકાર કટિબદ્ધ છે. આ માટે બિન અનામત નિગમ કાર્યરત કરીને વિવિધ યોજનાકીય લાભો રાજ્ય સરકાર દ્વારા પુરા પાડવામાં આવે છે. આ યોજનાના લાભો લાભાર્થીને સરળતાથી મળી રહે તે માટે તમામ પ્રક્રિયા ઓનલાઇન કરવામાં આવી છે.

સમાજ સુરક્ષા

- ચાલુ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં દિવ્યાંગ શિષ્યવૃત્તિની યોજના હેઠળ કુલ **આઠ હજાર નેવ્યાશી** લાભાર્થીઓને રૂપિયા **સત્તાણું લાખ ઓગણીસ હજારની**, દિવ્યાંગ સાધન સહાય યોજના હેઠળ કુલ **આઠ હજાર સાતસો છત્રું** લાભાર્થીઓને રૂપિયા **બે કરોડ બાર લાખની**, દિવ્યાંગ વ્યક્તિને એસ.ટી બસમાં મફત મુસાફરી હેઠળ **ત્રણ લાખ બાર હજાર આઠસો આઠ** લાભાર્થીઓની પાછળ કુલ રૂપિયા **ચૌદ કરોડ ચાલીસ લાખની**, દિવ્યાંગ લગ્ન સહાય યોજના હેઠળ કુલ **એક હજાર તોતેર** લાભાર્થીઓને કુલ રૂપિયા **પાંચ કરોડ છત્રીસ લાખની** સહાય આપવામાં આવેલ છે
- તીવ્ર દિવ્યાંગતા ધરાવતી વ્યક્તિને નાણાકીય સહાય આપવાની પેન્શન યોજના હેઠળ જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં કુલ ૪૩,૨૮૮ લાભાર્થીઓને કુલ રૂપિયા **બાવીસ કરોડ ત્યાંશી લાખની** સહાય ચૂકવેલ છે.
- પાલક માતા પિતા યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં કુલ **અઠાર હજાર બસો આગણસાઈઠ** લાભાર્થીઓને કુલ રૂપિયા **સુડતાલીસ કરોડ ત્રેસઠ લાખની** સહાય ચૂકવવામાં આવેલ છે.
- નિરાધાર વૃદ્ધો અને દિવ્યાંગોને આર્થિક સહાય યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ અંત સુધીમાં કુલ **એક લાખ ત્રીસ હજાર પાંચસો બે** લાભાર્થીઓને કુલ રૂપિયા **સો કરોડ ત્રીસ લાખની** સહાય ચૂકવેલ છે
- રાષ્ટ્રીય વૃદ્ધ પેન્શન અને વય વંદના યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં કુલ **આઠ લાખ સીતેર હજાર બસો પચાસ** લાભાર્થીઓને કુલ રૂપિયા **છસો ત્રેસઠ કરોડ ચોપન લાખની** સહાય ચૂકવેલ છે.

આદિજાતિ વિકાસ

રાજ્યની પૂર્વપટ્ટીમાં અંબાજીથી ઉમરગામ સુધી વસતા આદિવાસી સમાજ આદિ અનાદિકાળથી સંસ્કૃતિ, પ્રકૃતિ અને પર્યાવરણની જાળવણી કરી રહ્યો છે. મારી પારદર્શક અને નિર્ણાયક સરકારે સૌનો સર્વસમાવેશક સમતોલ વિકાસ કર્યો છે. રાજ્યના અંતરિયાળ તથા સાવ છેવાડાના વિસ્તારોમાં પણ મહાનગરોની માફક જ અનેક વિકાસ પ્રોજેક્ટસ મૂકીને મારી સરકારે ગુજરાત મોડલને સ્માર્ટ સ્ટેટ બનાવવાની દિશા તરફ ડગ માંડ્યા છે. આદિજાતિ વિસ્તારોમાં વનબંધુઓના સમતોલ વિકાસ માટે પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ શરૂ કરેલ વિવિધ કલ્યાણકારી યોજનાઓ દ્વારા આદિજાતિઓ અને માળખાકીય સુવિધા દ્વારા વિસ્તારનો સર્વાંગી વિકાસ મારી સરકાર આગળ ઘપાવી રહી છે.

- નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટે **“વનબંધુ કલ્યાણ યોજના”** અંતર્ગત રૂપિયા **ચૌદ હજાર ચારસો છત્રીસ કરોડ**, અનુ.જનજાતિના કલ્યાણ માટે રૂપિયા **બે હજાર છસો છપ્પન કરોડ ચાલીસ લાખની** જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.
- અનુસૂચિત જનજાતિના વિદ્યાર્થીઓ માટેની પ્રિ.એસ.એસ.સી. શિષ્યવૃત્તિની યોજના હેઠળ રૂપિયા **એકસો સુડતાલીસ કરોડ પચાસ લાખના** ખર્ચે **બાર લાખ બોતેર હજાર સાતસો છેતાલીસ** વિદ્યાર્થીઓને લાભ આપવામાં આવેલ છે.
- જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં ધોરણ-૧ થી ૮માં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓને રૂપિયા **છોતેર કરોડ ત્રીસ લાખના** ખર્ચે **બાર લાખ ઈકોતેર હજાર છસો અઢાસી** વિદ્યાર્થીઓને ગણપેશ સહાય તથા ધોરણ-૬ થી ધોરણ-૧૨ના તેજસ્વી વિદ્યાર્થીઓને ઉત્તમ કક્ષાના આવાસીય વિદ્યાલયોમાં સર્વશ્રેષ્ઠ શિક્ષણ વિનામૂલ્યે **“ટેલેન્ટ પુલ યોજના”** હેઠળ કુલ **એક હજાર સાતસો એકાણુ** વિદ્યાર્થીઓને પ્રવેશ આપવામાં આવેલ છે.
- મારી સરકારની હળપતિ જાતિના લાભાર્થીઓ માટે ચાલુ વર્ષે ૨૦૨૧-૨૨ માં ૩૩૦૦ મકાનોના લક્ષ્યાંક સામે ૧૫૬૮ મકાનોની કાર્યવાહી પુર્ણ થયેલ છે તેમજ ૧૨૨૪ મકાનોની કાર્યવાહી પ્રગતિમાં છે. જે માટે ચાલુ વર્ષે આવાસદીઠ રૂ. ૧,૨૦,૦૦૦ની સહાય મુજબ રૂપિયા **ઓગણચાલીસ કરોડ સાઈઠ લાખની** જોગવાઈ મળી અનુ.જનજાતિની વ્યક્તિગત આવાસ યોજના હેઠળ કુલ રૂપિયા **સડસઠ કરોડ દસ લાખની** જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.
- અનુસૂચિત જનજાતિ અને અન્ય પરંપરાગત આદિવાસીઓને વન અધિકાર અધિનિયમ-૨૦૦૬ અન્વયે તેઓના કબ્જા હેઠળની માન્ય જમીનના રહેણાંક તેમજ જમીન ખેડવાના **બાણું હજાર ચારસો સતાણું** દાવા માટે માન્ય કરેલ જમીન **એક લાખ છપ્પન હજાર આઠસો અઢાવન** એકર છે. સામુદાયીક દાવા હેઠળ **બાર લાખ પાંત્રીસ હજાર નવસો પાંસઠ** એકર જમીનના ૪,૭૪૬ દાવા માન્ય કરવામાં આવ્યા છે. માળખાકીય સુવિધાઓ માટે કુલ ૧૭૬૦ એકર જમીન ૧,૬૨૧ દાવાઓ માટે માન્ય કરવામાં આવી છે.
- આદિજાતિ વીર સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓની પ્રેરક યાદમાં રાજ્યના નર્મદા જીલ્લા ખાતે **રૂપિયા ૧૩૭** કરોડના ખર્ચે **“રાષ્ટ્રીય કક્ષાનું આદિવાસી વીર સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓનું”** મ્યુઝિયમ ઉભું કરવામાં આવી રહ્યું છે.
- કેન્દ્ર અને રાજ્ય સરકાર સહાયિત અનુક્રમે ૩૫ અને ૧૦ એકલવ્ય મોડેલ રેસીડન્સીયલ સ્કૂલમાં પ્રતિ વિદ્યાર્થી અનુક્રમે રૂ. ૧,૦૯,૦૦૦ અને રૂ. ૭૦,૦૦૦, ગર્લ્સ લીટરસી રેસીડન્સીયલ સ્કૂલમાં અનુક્રમે રૂ.૨૭,૧૦૦ અને રૂ.૩૦,૦૦૦ એમ મળીને કુલ રૂ. ૫૭,૧૦૦, મોડલ સ્કૂલમાં પ્રતિ વિદ્યાર્થી રૂ. ૨૨,૫૦૦ તથા સૈનિક સ્કૂલમાં પ્રતિ વિદ્યાર્થી રૂ. ૭૦,૦૦૦નો ખર્ચ કરવામાં આવે છે.

આરોગ્ય અને પરિવાર કલ્યાણ

સર્વાંગી પ્રગતિ માટે શારીરિક સ્વસ્થતા અત્યંત અનિવાર્ય છે. સ્વસ્થ અને તંદુરસ્ત વ્યક્તિ જ સ્વસ્થ સમાજ-રાજ્ય અને દેશ નિર્માણમાં પોતાનું યોગદાન આપી શકે છે. આ જ લક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખી મારી સરકાર ગુજરાતના તમામ નાગરિકોને ગુણવત્તાસભર આરોગ્ય સેવાઓ મળી રહે અને તેમનું આરોગ્ય જળવાય તે માટે સુદ્રઢ આરોગ્ય માળખું ઊભું કરવા માટે કમર કસી છે. જેમાં પાયાની આરોગ્ય સેવાઓથી લઈને સુપર સ્પેશ્યાલીટી સેવાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી રહી છે. આરોગ્ય વિભાગ માનવ વિકાસના સૂચકાંકને મધ્ય નજરે રાખીને કાર્યરત થવા સતત પ્રયત્નશીલ છે.

સમગ્ર વિશ્વ છેલ્લા બે વર્ષથી વધુ સમયથી કોરોના મહામારી સામે સંઘર્ષ કરી રહ્યું છે. આ મહામારીએ તમામ આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ અને જનજીવનને ગંભીર અસરો પહોંચાડી છે. પરંતુ, આફતથી ડરીને બેસી રહેવું એ ગુજરાતીઓના સ્વભાવમાં નથી. કોઈપણ આપત્તિ હોય, તેનો મુકાબલો સમગ્ર ગુજરાતે હંમેશા પૂરી મક્કમતાથી કર્યો છે. સમગ્ર દેશે પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના નેતૃત્વમાં કોરોના સામે જંગ લડ્યો અને સફળતા મેળવી છે, ત્યારે ગુજરાતે પણ કોવિડ મેનેજમેન્ટનું શ્રેષ્ઠ ઉદાહરણ પુરું પાડ્યું છે.

કોવિડ-૧૯ રસીકરણ - એક ઐતિહાસિક પગલું :

- સમગ્ર દેશમાં અને રાજ્યમાં તા.૧૬મી જાન્યુઆરી, ૨૦૨૧ના રોજ કામગીરીની શરૂઆત કરવામાં આવેલ છે. સમગ્ર રાજ્યમાં તા. ૨૬.૦૨.૨૦૨૨ સુધી ૧૮ વર્ષથી વધુ વયના ૪.૮૯ કરોડ (૯૯.૩%) લાભાર્થીઓને પ્રથમ ડોઝ, ૪.૬૯ કરોડ (એલીજબલના ૯૫.૫%) લાભાર્થીઓને બીજો ડોઝ, ૧૫-૧૭ વર્ષના વય જુથના ૩૦.૧૭ લાખ (૮૪.૪%) લાભાર્થીઓને પ્રથમ ડોઝ, ૧૯.૯૩ લાખ (એલીજબલના ૭૬.૧%) લાભાર્થીને બીજો ડોઝ તથા ૨૦.૩૭ લાખ લાભાર્થીઓને પ્રિકોશન ડોઝ મળી કુલ ૧૦.૨૯ કરોડથી વધુ રસીના ડોઝ આપવામાં આવેલ છે જે એક અતિ મહત્વપૂર્ણ સિદ્ધિ છે.
- ગુજરાત સરકાર દ્વારા ૩૦ વર્ષ કે તેથી વધુ વય ધરાવતા લોકોને બિનચેપી રોગોનાં સ્ક્રીનીંગથી સારવાર સુધીની સેવાઓ તદ્દન નિ:શુલ્ક પુરી પાડવા, આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવની ઉજવણીના ભાગ રૂપે તા. ૧૨.૧૧.૨૦૨૧ના રોજ બનાસકાંઠા જીલ્લાના પાલનપુર ખાતેથી મારી સરકાર દ્વારા આરોગ્ય સુખાકારી કાર્યક્રમનો શુભારંભ કરવામાં આવેલ જે અંતર્ગત આરોગ્ય સુખાકારી માટે આજ દિન સુધી રાજ્યમાં કુલ **છપ્પન લાખ ત્રાણું હજાર નવસોથી વધુ** લોકોની તપાસ કરવામાં આવેલ છે.
- અમદાવાદની યુએન મહેતા ઈન્સ્ટિટ્યુટ ઓફ કાર્ડિયોલોજી એન્ડ રિસર્ચ સેન્ટરને કોવિડ-૧૯ દરમિયાન ‘એક્સલન્સ ઈન હોસ્પિટલ મેનેજમેન્ટનો ધી ઈકોનોમિક્સ ટાઈમ્સ હેલ્થ કેર એવોર્ડ-૨૦૨૧’ નો ગૌરવવંતો એવોર્ડ એનાયત કરવામાં આવેલ છે.

રાષ્ટ્રીય ક્ષય નિર્મૂલન કાર્યક્રમ

- ટીબીના દર્દીના નિદાન માટે ૨૦૯૭ ડેઝીગ્રેટેડ માઈક્રોસ્કોપી સેન્ટર, ડ્રગ રેઝીસ્ટન્ટ (પીએમડીટી) ટીબીના દર્દીના નિદાન માટે ૩ કલ્ચર અને ડીએસટી લેબોરેટરી, ૭૨ સીબીનાટ લેબોરેટરીઓ અને ૭૭ ટુનાટ લેબોરેટરી બનાવવામાં આવી છે.
- નિક્ષય પોષણ યોજના અંતર્ગત ટીબીના દર્દીઓને પોષણયુક્ત આહાર માટે ટીબીની દવા ચાલુ રહે ત્યાં સુધી દર માસે રૂપિયા ૫૦૦ દર્દીના બેન્ક ખાતામાં જમા કરવામાં આવે છે. **ફેબ્રુઆરી ૨૦૨૨** સુધીમાં એક લાખ ઓગણસાઈઠ હજાર આઠસોથી વધુ દર્દીઓના બેંક ખાતામાં **૩૮.૨ કરોડ** રૂપિયા જમા કરવામાં આવ્યા છે.
- **સઘન મિશન ઈન્દ્રધનુષ ૨.૦:** સઘન મિશન ઈન્દ્રધનુષનો પ્રથમ તબક્કો જુલાઈ-૨૦૨૧ થી સપ્ટેમ્બર-૨૦૨૧ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં અત્યાર સુધી કુલ **એક લાખ પંદર હજાર ઈકોતેર** બાળકો અને ૬,૮૦૦ સગર્ભામાતાને આવરી લેવામાં આવેલ છે.

- **કુપોષણ મુક્ત ગુજરાત મહાઅભિયાન :** વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં કુલ ૫૬ લાખ બાળકોમાંથી ૨૪.૮૦ લાખ બાળકોને ફિલ્ડ વર્કર મારફતે સ્કીનીંગ કરી સામુદાયિક સ્તરે સારવાર આપી સુપોષિત કરવામાં આવ્યાં છે.

- **હેલ્થ એન્ડ વેલનેસ સેન્ટર :**

આયુષ્માન ભારત અંતર્ગત જાહેર આરોગ્ય સુવિધાઓનો ઉપયોગ વધારવા અને વ્યાપક પ્રાથમિક સંભાળને વિસ્તૃત કરવા માટે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં અત્યાર સુધી કુલ ૭૦૪૮ હેલ્થ એન્ડ વેલનેસ સેન્ટર સફળતાપૂર્વક કાર્યરત કરવામાં આવેલ છે.

ટેલિમેડિસિન અને ઇ-સંજીવની ઓ.પી.ડી:

- આરોગ્યલક્ષી સેવાઓ બને તેટલી ઝડપથી અને શક્ય હોય તો ઘેર બેઠા ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય તેવા મારી સરકારના નૂતન અભિગમના ભાગરૂપે ટેલિમેડિસિન સુવિધા શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં સ્ત્રીરોગ નિષ્ણાત, ફીજીશીયન, બાળ રોગ નિષ્ણાત, જનરલ સર્જન, સ્કીન સ્પેશ્યાલીસ્ટની સેવાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે.
- ઇ-સંજીવની ઓપીડીમાં ૧૭મી ફેબ્રુઆરી સુધીમાં કુલ ૬,૩૫,૧૦૧ પરામર્શ પૂર્ણ કરવામાં આવેલ છે.
- કુડ સેફ્ટી એન્ડ સ્ટાન્ડર્ડ ઓથોરીટી દ્વારા કરવામાં આવેલ કુડ સેફ્ટી ઇન્ડેક્સ સર્વેક્ષણમાં સમગ્ર દેશમાં **ગુજરાત રાજ્યને પ્રથમ સ્થાન** મેળવેલ છે અને રાજ્યને મોડેલ સ્ટેટ તરીકેનો ગૌરવપૂર્ણ દરજ્જો આપવામાં આવેલ છે.

શિક્ષણ

આજના સમયે શિક્ષણ મૂળભૂત જરૂરિયાત છે ત્યારે ગુજરાતમાં બાળકોને બાળમંદિરથી લઈને ઉચ્ચ શિક્ષણ સુધી શિક્ષાની દિક્ષા આપવા માટે રાજ્ય સરકારે શિક્ષણનું સુદૃઢ માળખું વધુ સારી રીતે વિકસિત કરીને નવા આયામો સાથે લાખો બાળકોને તેમના સર્વાંગી વિકાસ માટે શિક્ષિત કરી રહી છે. સમયની સાથે કદમ મિલાવીને આજની જરૂરિયાત પ્રમાણે શિક્ષણ વ્યવસ્થા સરકારી સ્કૂલો-કોલેજોમાં કરવામાં આવી રહી છે અને સરકારી સ્કૂલો-કોલેજો સ્માર્ટ બની રહી છે. ટેકનોલોજીના આ સમયની સાથે રાજ્ય સરકારે શહેરથી લઈને ગ્રામીણ વિસ્તારોમાં સ્માર્ટ એજ્યુકેશન પર ભાર મૂક્યો છે. કવોલિટી ઇન્ડેક્સ સાથે ગુણવત્તાસભર શિક્ષણ વ્યવસ્થાના કારણે વાલીઓને સરકારી શાળાઓ-કોલેજોની શિક્ષણ વ્યવસ્થા પર વિશ્વાસ વધી ગયેલ છે.

- શિક્ષણનો અધિકાર (Right to Education) અંતર્ગત ખાનગી પ્રાથમિક શાળાઓમાં પ્રવેશ લીધો હોય તેવા **ચાર લાખ અડતાલીસ હજાર** વિદ્યાર્થીઓને આવરી લેવા વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં કુલ રૂપિયા **પાંચસો પાંસઠ કરોડ ચોચાંશી લાખની** જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે.
- **આર.એમ.એસ.એ. શાળાઓ:** ભારત સરકાર દ્વારા આર.એમ.એસ.એ. અંતર્ગત વર્ષ ૨૦૧૦ અને ત્યાર બાદ મંજૂર થયેલ પૈકી પરપ શાળાઓમાં પરંપરા વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસ કરે છે. તેમજ કુલ ૧૩૮૩ શિક્ષકો કાર્યરત છે અને સુચારુ રૂપે શિક્ષણ કાર્ય ચાલી રહેલ છે. ૫ કિ.મી. વિસ્તારમાં જ્યાં માધ્યમિક શિક્ષણની સુવિધા ન હોય ત્યાં નવી માધ્યમિક શાળા શરૂ કરી માધ્યમિક શિક્ષણ પૂરું પાડવાનો સરકારનો ઉદ્દેશ ફળીભૂત થયેલ છે.

- **કસ્તુરબા ગાંધી બાલિકા વિદ્યાલય (KGBV)** : રાજ્યમાં કન્યા કેળવણીને વેગ આપવા માટે ભારત સરકાર દ્વારા કસ્તુરબા ગાંધી બાલિકા વિદ્યાલય (કેજીબીવી) યોજના અમલમાં મૂકેલ છે, જે અંતર્ગત અનુસૂચિત જાતિ, અનુસૂચિત જનજાતિ, ઓ.બી.સી. અને લઘુમતિની શાળા બહારની (કદીએ શાળાએ ન ગયેલ અને ડ્રોપ આઉટ) તેમજ દુર્ગમ વિસ્તારોમાં રહેતી કન્યાઓ માટે નિવાસી શાળાઓની સવલત ઊભી કરવામાં આવેલ છે. કુલ રજૂ નિવાસી શાળાઓ કાર્યરત છે. જેમાં હાલ ૨૬,૬૫૦ કન્યાઓ અભ્યાસ કરે છે.
- **"દીકરીની સલામ, દેશને નામ"**: માન. પ્રધાનમંત્રીશ્રીના “બેટી બચાઓ બેટી પઢાઓ” ફ્લેગશિપ કાર્યક્રમને વેગ આપવા માટે સમગ્ર શિક્ષા રાજ્યની તમામ શાળાઓમાં "દીકરી ની સલામ દેશ ને નામ" કાર્યક્રમની ઉજવણી કરવામાં આવે છે. જેમાં દીકરી દ્વારા ધ્વજારોહણ, તથા તેમને પુરસ્કારો અને ઈનામોથી સન્માનિત કરવામાં આવે છે.
- **રાજ્યમાં TET પાસ ઉમેદવારોના પ્રમાણપત્રની વેલીડીટી** જે હાલમાં પાંચ વર્ષ હતી તે નવી વ્યવસ્થા અને નિયમો ન બને ત્યાં સુધી તમામ TET પાસ ઉમેદવારોના પ્રમાણપત્રની વેલીડીટી વધારી આપવાના નિર્ણયથી પ્રાથમિક શિક્ષણના હજારો શિક્ષિત ઉમેદવારોને લાભ થયેલ છે.
- ૨૧મી સદીના શિક્ષણની સાથે જ આપણા બાળકો આપણા વારસા સાથે જળવાયેલા રહે અને પ્રાકૃતિક ખેતીની સમજ મેળવી ભવિષ્યમાં પ્રાકૃતિક ખેતી તરફ વળે તેવી ભાવનાથી માધ્યમિક અને ઉચ્ચતર માધ્યમિક કક્ષાએ બાળકોને પ્રાકૃતિક ખેતી વિશે અભ્યાસ કરવા ધો.૮ થી ધો.૧૨ના અભ્યાસક્રમમાં પ્રાકૃતિક ખેતી વિષય સામેલ કરવાની નવતર અને સર્જનાત્મક પહેલ મારી સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ છે.
- **મુખ્યમંત્રી યુવા સ્વાવલંબન યોજના (MYSY)** અંતર્ગત તેજસ્વી, આર્થિક રીતે નબળા અને જરૂરિયાતમંદ વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ શિક્ષણમાં આર્થિક સહાય પૂરી પાડવા માટે લાભ આપવામાં આવે છે. વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં મેડીકલ અભ્યાસક્રમના ૩૧૦૨ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૪૫.૮૦ કરોડ, ટેકનીકલ ડિગ્રી અને ડિપ્લોમા અભ્યાસક્રમના ૧૫૦૭૩ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૫૮.૦૩ કરોડ, ઉચ્ચ શિક્ષણ અને અન્ય અભ્યાસક્રમના ૮૫૬૨ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૧૦.૬૧ કરોડ એમ કુલ મળીને **સત્તાવીસ હજાર સાતસો સાડત્રીસ** વિદ્યાર્થીઓને રૂપિયા **એકસો ચૌદ કરોડ ચુમાલીસ લાખની** સહાય ચુકવવામાં આવેલ છે.
- **મુખ્યમંત્રી કન્યા કેળવણી નિધિ યોજના (MKKN)** અંતર્ગત MBBS અભ્યાસક્રમમાં અભ્યાસ કરતી વિદ્યાર્થીનીઓને આર્થિક સહાય પૂરી પાડવા માટે લાભ આપવામાં આવે છે. વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં MBBS અભ્યાસક્રમમાં અભ્યાસ કરતી કુલ ૭૮૬ વિદ્યાર્થીનીઓને કુલ રૂ. ૨૧.૮૨ કરોડની સહાય કરવામાં આવેલ છે.
- **સ્કીમ ઓફ ડેવલોપીંગ હાઈ ક્વોલિટી રીસર્ચ (SHODH)** : ગુજરાત રાજ્યમાં વધુમાં વધુ વિદ્યાર્થીઓને ઉચ્ચ કક્ષાના ગુણવત્તાયુક્ત સંશોધન પ્રતિ અભિમુખ કરવા માટે જરૂરી આર્થિક સહાય પૂરી પાડવાની આ યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં કુલ ૧૬૧૮ વિદ્યાર્થીઓને રૂ. ૧૮.૦૫ કરોડ સ્ટાઇપેન્ડ સહાય ચુકવવામાં આવેલ છે.

- ઉચ્ચ શિક્ષણમાં **આઝાદીના અમૃત મહોત્સવની ઉજવણીના** ભાગરૂપે ઓનલાઇન વેબીનાર ઓન NEP, Fit-india, Run 2.0, Swachchhata Pakhwadiya, પંચપ્રકલ્પો (કોરોના વાયરસનું સંક્રમણ પ્રમાણ ઘટાડી, પર્યાવરણ, સ્વચ્છતા, જળસંરક્ષણ તેમજ જળસંચય, ગૌ આધારિત પ્રાકૃતિક ખેતી, નશાબંધી તેમજ કુરિવાજ નિવારણ, ફીટ ઈન્ડિયા) જેવા અલગ અલગ કુલ ૨૯ કાર્યક્રમોનું આયોજન ઉચ્ચ શિક્ષણ ક્ષેત્રે કરેલ છે.
- **રાજ્યમાં નવી શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦નું અમલીકરણ:** ભારત સરકાર દ્વારા જાહેર કરેલ નવી શિક્ષણ નીતિ અન્વયે પ્રાથમિક થી ઉચ્ચ શિક્ષણ સ્તરે તેના સફળ અને અસરકારક અમલીકરણ માટે બેઠકો કરી, અભિપ્રાયો મેળવી, સ્ટેક હોલ્ડરો સાથે વિચાર વિમર્ષ કરી તેનો રોડમેપ તૈયાર કરી અમલીકરણ કર્યું છે. રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-૨૦૨૦ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરતી "International Conference of Academic Institutions (ICAI)" અમદાવાદ ખાતે ભારત સરકારના સંકલનમાં આયોજન કરેલ તેમાં પ્રાથમિક/માધ્યમિક તેમજ ઉચ્ચ શિક્ષણ ના રોડમેપ લોચ કરવામાં આવેલ છે. નવી શિક્ષણ નીતિ ૨૦૨૦ હેઠળ લાંબા, મધ્યમ અને ટૂંકા ગાળાની યોજનાઓનું અમલીકરણ સામેલ છે. ક્વોલીટી એજ્યુકેશન અને વર્લ્ડ ક્લાસ યુનિ.ના નિર્માણ અર્થે સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટિ, કેવડીયા કોલોની ખાતે A Symposium of Vice-Chancellors on "Building World-Class Universities" (With a thrust on Quality Education, National and Global Rankings)નો સિમ્પોઝીયમ યોજવામાં આવ્યો.
- સરકારી પોલીટેકનિક ખાતે ડિપ્લોમા ઈન **ઈન્ફર્મેશન એન્ડ કોમ્યુનિકેશન ટેકનોલોજી (ICT)** નો અભ્યાસક્રમ શરૂ કરવાના શિક્ષણ વિભાગે કરેલ મહત્વનો નિર્ણય ડિજિટલ ભારતના સ્વપ્ન ને સાકાર કરવા ક્ષેત્રે મદદરૂપ થશે.
- અગાઉની **સ્ટુડન્ટ સ્ટાર્ટઅપ એન્ડ ઈનોવેશન પોલીસીને** વધુ સુદૃઢ બનાવી તેનો વ્યાપ વધારીને નવી ઘડાયેલી નીતિ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૨ થી માર્ચ, ૨૦૨૭ સુધી અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે. જેમાં રાજ્યની ઓછામાં ઓછી ૧૦૦૦ ઉચ્ચ શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ અને ૧૦,૦૦૦ શાળાઓને આવરી લેતા લાખો વિદ્યાર્થીઓને ઈનોવેશન અને ઉદ્યોગ સાહસિકતા માટે જાગૃત કરવામાં આવશે.
- તાજેતરમાં ઉચ્ચ શિક્ષણના ક્ષેત્રે સરકારી આર્ટ્સ, કોમર્સ તથા સાયન્સ કોલેજોમાં આશરે ૫૦૦ જેટલા ઈનોવેટિવ કલબની સ્થાપના/રચના કરવામાં આવેલ છે.

શ્રમિક કલ્યાણ

કોરોનાની મહામારીમાં પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ શ્રમજીવીઓની ચિંતા કરીને કોરોના સંબંધે SOP ગાઈડલાઈન્સનું પાલન કરાવવાની સાથોસાથ શ્રમજીવીઓના આવકનું સાધન સચવાઈ રહે અને આર્થિક સંક્રમણ ન ઉઠ્ઠવે તેવા ઉમદા હેતુથી વ્યાપાર ધંધા ચાલુ રહે તે બાબત સુનિશ્ચિત કરી હતી જેના ભાગરૂપે આગોતરા આયોજન અને કુનેહ વહીવટનો પરિચય આપી 'શ્રમેવ જયતે' અને 'શ્રમઃ કૌશલમ્' ની ભાવના સાકાર કરેલ છે.

- રાજ્ય સરકારે લોકોને રોજગારી આપતા ઉદ્યોગો, નાના નાના એકમો, રજિસ્ટર કોન્ટ્રાક્ટર્સને નિર્દેશ કર્યો કે, લોકડાઉન દરમિયાન તેઓ પોતાના કર્મચારીઓને નોકરીમાંથી છુટા ન કરે અને આવા કર્મચારીઓનો પગાર ન કાપે. રાજ્ય સરકાર દ્વારા સરકારી અને ખાનગી કન્સ્ટ્રક્શન પ્રોજેક્ટ શરૂ કરવાનો નિર્ણય લેવાતા ૭૦૦થી પણ વધુ ખાનગી કન્સ્ટ્રક્શન પ્રોજેક્ટમાં આશરે ત્રીસ હજાર જેટલા શ્રમયોગીઓ પોતાના કામ પર પરત ફર્યા છે.
- ભારત સરકાર દ્વારા અસંગઠિત શ્રમયોગીઓની રાષ્ટ્રવ્યાપી નોંધણી શરૂ કરવામાં આવેલ છે. ભારત સરકારે ‘eShram પોર્ટલ’ લોન્ચ કરીને તે પોર્ટલ પર તમામ રાજ્ય સરકારોને પોતપોતાના રાજ્યોમાં અસંગઠિત ક્ષેત્રમાં કામ કરતા શ્રમયોગીઓની નોંધણી કરાવવા સૂચના આપેલ જે અન્વયે રાજ્ય સરકારે ‘eShram પોર્ટલ’ ઉપર આશરે **પંચોતેર લાખ** જેટલા અસંગઠિત શ્રમયોગીઓની નોંધણી કરેલ છે. ‘eShram પોર્ટલ’ ઉપર નોંધણી થવાથી રાજ્યમાં કામ કરતા અસંગઠિત શ્રમયોગીઓનો ડેટાબેઝ તૈયાર થશે. આ શ્રમયોગીઓનું ‘મેર્પીંગ’ થવાથી ભારત સરકાર તથા રાજ્ય સરકાર દ્વારા ચલાવાતી વિવિધ સામાજિક સુરક્ષાની યોજનાઓનો લાભ તેઓને સરળતાથી આપી શકાશે.

ગુજરાત મકાન અને અન્ય બાંધકામ શ્રમયોગી કલ્યાણ બોર્ડ

- ઇન્વન્ટરી આરોગ્ય રથ યોજના હેઠળ રાજ્યના કુલ ૩૧ જિલ્લાઓમાં હાલ કુલ ૫૪ ઇન્વન્ટરી આરોગ્ય રથ કાર્યરત છે. જેમાં **નવ કરોડ પંચોતેર લાખ એકાણું હજારના** ખર્ચે ગત વર્ષમાં **કુલ દસ લાખ બાર હજાર છસો છપ્પન OPD** કરેલ છે.
- શિક્ષણ સહાય યોજના હેઠળ નોંધાયેલ બાંધકામ શ્રમિકોના બે બાળકોને ધોરણ ૧ થી Ph.D. સુધીના અભ્યાસ માટે રૂપિયા ૫૦૦ થી રૂપિયા ૪૦,૦૦૦ સુધીની હોસ્ટેલ તથા પુસ્તક સહિતની **સોળ કરોડ તેર લાખની** સહાય અત્યાર સુધીમાં અપાયેલ છે.
- GO GREEN શ્રમિક યોજના હેઠળ બાંધકામ શ્રમિકો અને ઔદ્યોગિક શ્રમિકો બેટરી ઓપરેટેડ ટુ વ્હીલર વાહનની ખરીદી કરે તો વાહનની કિંમત (Ex Show Room Price) નાં ૫૦% અથવા રૂ. ૩૦,૦૦૦ પૈકી જે રકમ ઓછી હોય તેની મર્યાદામાં **One Time Subsidy** આપવામાં આવે છે.
- શ્રમિક અન્નપુર્ણા યોજના હેઠળ કુલ ૧૨ જિલ્લામાં ૩૬ શહેરોના ૧૧૯ ભોજન વિતરણ કેન્દ્રમાં શ્રમિક અન્નપુર્ણા યોજના કાર્યરત છે. શ્રમિક અન્નપુર્ણા યોજના અંતર્ગત નોંધાયેલા બાંધકામ શ્રમિકને રાહત દરે રૂપિયા ૧૦ માં પૌષ્ટિક આહાર આપવામાં આવે છે. સદરહુ યોજના અંતર્ગત **એક કરોડ પંદર લાખ** બાંધકામ શ્રમિકોને ભોજન વિતરણ થયેલ છે.

રોજગાર

- વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં ફેબ્રુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં રાજ્યની રોજગાર કચેરીઓ દ્વારા તેમજ કુલ ૧૮૧૮ ઔદ્યોગિક ભરતીમેળાના આયોજનથી કુલ **બે લાખ ચોવીસ હજાર નવસો પંદર** ઉમેદવારોને રોજગારી પૂરી પાડવામાં આવેલ છે.
- રાજ્યમાં આવેલ વિવિધ આઈ.ટી.આઈ.માં સુપરવાઈઝર ઇન્સ્ટ્રક્ટર વર્ગ-૩ની ખાલી જગ્યાઓ સામે તા.૨૫-૧૦-૨૦૨૧નાં રોજ ૧૪૩૫ ઉમેદવારોને નિમણૂકપત્રો અનાયત કરવામાં આવેલ છે.

કૌશલ્ય વિકાસ

પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા શરૂ કરવામાં આવેલ સ્કીલ ઈન્ડિયા મિશનના ભાગરૂપે દેશભરમાં ૪૦ કરોડથી વધુ લોકોને વિવિધ કૌશલ્યમાં તાલીમ આપવાનું લક્ષ્ય નિર્ધારિત કર્યું છે. દેશના આ મિશનના ઉદ્દેશને સાકાર કરવા રાજ્યના યુવાનને કૌશલ્યબદ્ધ કરવા ‘કૌશલ્ય સાથે શિક્ષણ’ અને ‘દરેક યુવાનને કૌશલ્ય’ મળી રહે તે હેતુ માટે અમદાવાદ ખાતે ‘કૌશલ્યા’ ધી સ્કીલ યુનીવર્સિટીની સ્થાપના કરવામાં આવેલ છે. જેનું સંપૂર્ણ સંચાલન રાજ્ય સરકાર દ્વારા કરવામાં આવશે. જે તત્કાલીન મુખ્યમંત્રીશ્રી અને પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીની ઝિલ, વીલ અને સ્કીલની ભાવનાને ચરિતાર્થ કરશે.

‘કૌશલ્યા’ ધી સ્કીલ યુનિવર્સિટી વર્ટિકલ મોબિલીટીના માધ્યમથી કૌશલ્ય વિકાસને ઉચ્ચ શિક્ષણ સાથે જોડાણ કરવામાં એક સેતુનું કામ કરશે. જેના થકી રાજ્યના યુવાન માટે પ્રગતિના દ્વાર ઉઘડશે તથા કારકિર્દીની નવી તકોનું સર્જન કરશે. ‘કૌશલ્ય સાથે શિક્ષણ’ ના અભિગમથી રાજ્યના યુવાનો કૌશલ્યક્ષમ થકી રોજગારક્ષમ બનશે. રાજ્યમાં આવનાર સમયમાં ઉભી થનાર કુશળ માનવબળની જરૂરિયાતની સાપેક્ષે કુશળ માનવબળ ઉભું કરી શકાશે. પરિણામે ઉદ્યોગોની ઉત્પાદકતામાં વધારો થશે.

- કારીગર તાલીમ યોજના (સી.ટી.એસ.) હેઠળ રાજ્યમાં ૨૮૮ સરકારી આઈ.ટી.આઈ., ૧૧૨ જી.આઈ.એ. અને ૧૯૭ સ્વનિર્ભર ઔદ્યોગિક તાલીમ કેન્દ્રો મળી કુલ-૫૯૭ આઈ.ટી.આઈ.માં **બે લાખ સત્તર હજાર સાતસો છોતેર** બેઠકો સાથે અભ્યાસક્રમની તાલીમીની સુવિધા ઉપલબ્ધ છે. જ્યારે વ્યવસાયિક તાલીમ માટે કુલ ૭૬ એન.સી.વી.ટી. (નેશનલ કાઉન્સિલ ઓફ વોકેશનલ ટ્રેનીંગ) પેટર્નના તથા ૪૯ જી.સી.વી.ટી. (ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓફ વોકેશનલ ટ્રેનીંગ) પેટર્નના મળીને કુલ ૧૨૫ કોર્ષ ચલાવવામાં આવે છે.
- મુખ્યમંત્રીશ્રી એપ્રેન્ટીસશીપ તાલીમ યોજના હેઠળ ચાલુ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં ફેબ્રુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં **૫૦૯૨૭** નવા તાલીમાર્થીઓ એપ્રેન્ટીસશીપ તાલીમમાં નોંધાયેલ છે.

મહિલા અને

બાળ કલ્યાણ

મહિલાઓ તેમના અધિકારો માટે જાગૃત થાય તે સમયની જરૂરિયાત છે. આ બાબતને ધ્યાનમાં રાખીને મારી સરકાર દ્વારા મહિલાઓ અને આવતીકાલનું ભવિષ્ય એવા બાળકો માટે વિવિધ યોજનાઓના માધ્યમથી તેમના સશક્તિકરણ માટે કાર્ય કરી રહી છે. જે અન્વયે જેન્ડર બજેટ દ્વારા મહિલાઓને વિકાસના તમામ ક્ષેત્રે મુખ્ય પ્રવાહમાં લાવવા માટે રાજ્ય સરકારના વિવિધ વિભાગો દ્વારા મહિલાલક્ષી યોજનાઓ માટે નાણાકીય ફાળવણી કરવામાં આવે છે. આપણા જ ગુજરાતના પનોતા પુત્ર એવા આર્ય સમાજના સંસ્થાપક સ્વામી દયાનંદ સરસ્વતીજીએ પણ “સ્ત્રીઓને શિક્ષિત અને સુસંસ્કૃત કરવાથી દેશની સારી અને સંપૂર્ણ ઉન્નતિ શક્ય બનશે.” તેમ જણાવેલ છે.

SAG - સ્કીમ ફોર એડોલેશન્સ ગર્લ્સ

- ૧૧ થી ૧૪ વર્ષની શાળાએ ન જતી કિશોરીઓ માટે ‘સ્કીમ ફોર એડોલેશન્સ ગર્લ્સ’ યોજના અમલી બનાવી કિશોરીઓને ન્યુટ્રીશન કમ્પોનન્ટ હેઠળ પૂરક પોષણ આહાર તથા નોન ન્યુટ્રીશન કમ્પોનન્ટ હેઠળ પોષણ, આરોગ્ય, શિક્ષણ, જીવન કૌશલ્ય તાલીમ, જાહેર સેવાઓની માહિતી આપવામાં આવે છે. ચાલુ નાણાકીય વર્ષે જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં આવી કિશોરીઓની સંખ્યા **પીસ્તાળીસ હજાર ચારસો ચોપ્પન** છે જે પૈકી **પીસ્તાળીસ હજાર ત્રણસો છ્યાંસી** કિશોરીઓને ૩૦૦ દિવસ માટે પૂરકપોષણ આહાર આપવામાં આવેલ છે.

PURNA (પ્રિવેન્સન ઓફ અન્ડરન્યુટ્રીશન એન્ડ રીડક્શન ઓફ ન્યુટ્રીશનલ એનિમિયા અમોંગ એડોલેશન્ટ ગર્લ્સ)

- ૧૫ થી ૧૮ વર્ષની શાળાએ જતી અને શાળાએ ન જતી તમામ કિશોરીઓ માટે પૂર્ણા યોજના ૧૦૦% સ્ટેટ બર્ડનથી સમગ્ર રાજ્યમાં અમલમાં મૂકવામાં આવેલ છે. જે હેઠળ ૧૫ થી ૧૮ વર્ષની કિશોરીઓ માટે પૂરક પોષણ આહાર, પોષણ આરોગ્ય શિક્ષણ, જીવન કૌશલ્ય તાલીમ, વ્યવસાયિક તાલીમ, તથા લાભાર્થીઓને લોહતત્વની ગોળીઓ આપવામાં આવે છે. ચાલુ નાણાકીય વર્ષે જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં **અગિયાર લાખ છત્તું હજાર ત્રણસો ઓગણચેસી** કિશોરીઓને પૂરક પોષણનો લાભ આપવામાં આવેલ છે.
- **ગંગા સ્વરૂપા આર્થિક સહાય યોજના હેઠળ** નિરાધાર વિધવાઓ સન્માનપૂર્વક જીવી શકે તેવા હેતુથી આ યોજના શરૂ કરવામાં આવેલ છે. ચાલુ નાણાકીય વર્ષે જાન્યુઆરી-૨૦૨૨નાં અંત સુધીમાં રાજ્યના કુલ **અગિયાર લાખ સાડત્રીસ હજાર લાભાર્થીઓને** આ યોજનાનો લાભ આપેલ છે. જે અન્વયે **એક હજાર પાંચસો ત્રીસ કરોડનો** ખર્ચ કરવામાં આવેલ છે.
- **વ્હાલી દીકરી યોજના હેઠળ** સમાજમાં દીકરીઓનું જન્મ પ્રમાણ વધારવા અને બાળલગ્ન અટકાવવા તેમજ દીકરીઓની આર્થિક-સામાજિક સ્થિતિ મજબૂત કરવા માટે આ યોજના અમલમાં મુકવામાં આવી. અત્યાર સુધીમાં કુલ **એક લાખ ચાર હજાર પાંચસો અઠ્ઠાવીસ** દીકરીઓએ આ યોજના અંતર્ગત સહાય આપવામાં આવેલ છે.

ગુજરાત રાજ્ય મહિલા આયોગ

- ગુજરાત રાજ્ય મહિલા આયોગને મહિલાઓને સંબંધિત શારીરિક માનસિક ત્રાસ, જાતિય સતામણી, દહેજ માંગણી, દહેજના કારણે અપમૃત્યુ, દુષ્કર્મ, લગ્નજીવનના પ્રશ્નો, અપહરણ, સર્વિસ પ્રોબ્લેમ, વિગેરે પ્રકારની અરજીઓ મળે છે. છેલ્લા એક વર્ષમાં આયોગને વિવિધ પ્રકાર ની કુલ-૨૩૦૭ અરજીઓ મળેલ હતી તથા અગાઉની પેન્ડીંગ અરજીઓ **૫૮૭** આમ કુલ-**૨૮૯૪** અરજીઓ પૈકી-**૨૩૯૩** અરજીઓનો નિકાલ કરેલ છે. ૫૦૧ અરજીઓ સંબંધિત વિભાગોને આગળની કાર્યવાહી માટે મોકલી આપવામાં આવેલ છે.
- છેલ્લા એક વર્ષમાં નારી અદાલતના માધ્યમથી **૫૦૦૦** થી વધુ કેસોનો નિકાલ કરવામાં આવેલ છે. શાળા કોલેજો, યુનિવર્સિટીમાં સ્ત્રીઓને કાયદાની સમજણ મળે તે હેતુથી કાયદા શિબિર, યુનિવર્સિટી સેમીનાર પણ આયોગ દ્વારા કરવામાં આવે છે.

જળ વ્યવસ્થાપન

ગુજરાત એક સમયે પાણીની અછત ધરાવતા રાજ્ય તરીકે ઓળખાતું હતું. પાણી એ વિકાસની પ્રથમ શરત છે. ગુજરાતના તત્કાલીન મુખ્યમંત્રીશ્રી અને હાલના દેશના પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ પાણી એ પરમેશ્વરનો પ્રસાદ છે, ત્યારે પાણીના એક એક ટીપાનો વિવેકપૂર્ણ ઉપયોગ કરવા આહ્વાન કર્યું હતું. તેમણે ચીંધેલા માર્ગે ગુજરાતે આજે જળસંચય, જળસિંચન અને જળવ્યવસ્થાપન ક્ષેત્રે સમગ્ર દેશને નવી દિશા ચીંધી છે.

ગુજરાતે પાણીના સંચય, ખેતીમાં ટપક સિંચાઈ, નર્મદાના પાણીનું કુશળ વ્યવસ્થાપન, તળાવોની સુધારણા, ખેતરોમાં ખેત તલાવડીઓનું નિર્માણ, કાંપ નિવારણ, સપાટી પરના સ્ત્રોતો આધારિત પાણી પુરવઠા યોજનાઓ, મલિન જળ શુદ્ધિકરણ અને દરિયાના પાણીના નિસ્ચંદન દ્વારા મીઠા પાણીની પ્રાપ્તિ જેવા વિવિધ ઉપાયોના વિનિયોગથી ‘જળ એ જીવન પોષક’ના સૂત્રને સાકાર કર્યું છે.

ગુજરાતના ખેડૂતોને સિંચાઈની પૂરતી સેવાઓ પૂરી પાડીને ખેડૂતોની આવક બમણી કરવાના મક્કમ નિર્ધાર સાથે રાજ્ય સરકાર આગળ વધી રહી છે. સરકારના આ પ્રયાસોના સુભગ પરિણામો ખેડૂતોને મળી રહ્યાં છે.

- સરદાર સરોવર યોજનાની સૌરાષ્ટ્ર બ્રાન્ચ કેનાલ મારફતે નર્મદાના પૂરનાં વધારાનાં પાણી પૈકી ૪૩૫૬૦ મીલીયન ઘન કુટ પાણી મેળવી સૌરાષ્ટ્ર વિસ્તારના ૧૧ જિલ્લાના ૧૧૫ જળાશયો ભરવાની મહત્વાકાંક્ષી “સૌરાષ્ટ્ર નર્મદા અવતરણ (સૌની) યોજના”ની ચાર લીંક પાઈપલાઈન અંતર્ગત ૨૪ પેકેજોના કામ પૂર્ણ થયા છે. અને ૭ પેકેજોના કામ પ્રગતિ હેઠળ છે. પૂર્ણ થયેલ કામગીરી દ્વારા અત્યાર સુધીમાં ૫૩ જળાશયો, ૧૩૧ ગામ તળાવો અને ૮૬૩ ચેકડેમોમાં આશરે ૪૦૬૦૦ મિલીયન ઘનકૂટ નર્મદાના નીર ભરી આશરે **એક લાખ એકસઠ હજાર આઠસો પંચોતેર** હેક્ટરમાં સિંચાઈ સુવિધા સુદ્રઢ થયેલ છે તેમજ રાજકોટ, ગોંડલ, જામનગર, ભાવનગર, બોટાદ, રાણપુર અને મોરબી જેવા શહેરોમાં પીવાના પાણીની સુવિધા સુદ્રઢ થયેલ છે. પ્રગતિ હેઠળની યોજનાની કામગીરી આગામી નાણાકીય વર્ષમાં પૂર્ણ કરી **ત્રણ લાખ તેત્રીસ હજાર આઠસો ઘાસઠ** હેક્ટર કરતાં વધુ વિસ્તારમાં સિંચાઈ સુવિધા સુદ્રઢ કરી રાજ્યના સેંકડો ગામોના ખેડૂતો અને પશુપાલકોની સર્વાંગી પ્રગતિ સાધવા મારી સરકાર કટિબદ્ધ છે.

- પાનમ જળાશય આધારિત પંચમહાલ જિલ્લાના પૂર્વ વિસ્તારના શહેરા, ગોધરા, કાલોલ અને ઘોઘંબા તાલુકાનાં જુદા જુદા ગામોના તળાવો ભરી સિંચાઈ માટેની યોજનાના રૂપિયા **ત્રણસો પંદર કરોડ ચાલીસ લાખની** રકમના કામો પ્રગતિમાં છે. જેનો લાભિત વિસ્તાર ૩૫૦૦૦ હેક્ટર છે. તથા પાનમ હાઈ લેવલ કેનાલ આધારિત પંચમહાલ જિલ્લાના શહેરા અને ગોધરા તાલુકાના કુલ ૩૮ ગામોના ૫૩ તળાવો તથા મહીસાગર જિલ્લાના લુણાવાડા તાલુકાના ૦૮ તળાવો મળી કુલ ૬૨ તળાવો ભરવાની યોજનાના રૂપિયા **એકસો સાડત્રીસ કરોડની** રકમના કામો પ્રગતિમાં છે. જેનો લાભ ૮૫૦૦ હેક્ટર વિસ્તારને મળનાર છે.

પાણી પુરવઠો

- ભારત સરકાર દ્વારા જલ જીવન મિશન હેઠળ ગ્રામ્ય વિસ્તારના તમામ ઘરોને વર્ષ ૨૦૨૪ સુધી નળથી પાણી આપવા “નલ સે જલ” યોજનાની જાહેરાત કરેલ છે. જે અંતર્ગત ગુજરાત રાજ્યમાં ૮૩.૦૭ ટકા ઘરોમાં નળથી પીવાનું પાણી પુરૂ પાડવામાં આવે છે. તેમજ ગાંધીનગર, મહેસાણા, પોરબંદર, બોટાદ, આણંદ, વડોદરા, જૂનાગઢ, ડાંગ, ગીર-સોમનાથ, કચ્છ, મોરબી અને પાટણ જિલ્લાઓને અને ૧૩૦ તાલુકાઓને ૧૦૦% પૂર્ણ જાહેર કરેલ છે. ગત વર્ષના ૧૦.૮૪ લાખ ઘરો પૂર્ણ કર્યા પછી, ચાલુ વર્ષમાં અત્યાર સુધીમાં ૮.૨૪ લાખ ઘરોને નળ જોડાણ આપવામાં આવેલ છે.
- રાજ્યમાં પાણીની ગુણવત્તાની ચકાસણી માટે ૧ સ્ટેટ લેબોરેટરી (NABL Accredited), જિલ્લા કક્ષાની તમામ ૩૩ લેબોરેટરી (NABL Accredited), અને તાલુકા કક્ષાની ૪૬ લેબોરેટરી (જે પૈકી ૩૩ NABL Recognized) કાર્યાલયિત કરવામાં આવેલ છે.
- “રાજ્યવ્યાપી પાણી પુરવઠા ગ્રીડ” અંતર્ગત ૩૦૭૩ કિલોમીટરની મુખ્ય બલ્ક પાઈપલાઈનનું વિશાળ નેટવર્ક ઉભું કરી રાજ્યના ૧૪૦૩૮ ગામો અને ૨૩૮ શહેરી વિસ્તારોને પીવાના પાણીની સુવિધા પુરી પાડવામાં રાજ્ય સરકારને સફળતા મળી છે.

નર્મદા નદી ઉપર ભરૂચ જિલ્લાના ભાડભૂત ગામ પાસે નર્મદા નદીમાં ખારાશ અટકાવવા તથા પલ્લ મીલીયન ઘનમીટર જેટલા પાણીના સંગ્રહ માટે બેરેજ બનાવવાનું બાંધકામ શરૂ કરવામાં આવેલ છે. યોજનાનું બાંધકામ ઓક્ટોબર-૨૦૨૪ સુધીમાં રૂપિયા **પાંચ હજાર ત્રણસો બાવીસ કરોડના** ખર્ચે પુર્ણ કરવાનું આયોજન છે.

કૃષિ અને ખેડૂત કલ્યાણ

કૃષિ એ માત્ર વ્યવસાય કે અનાજ ઉત્પાદન કરવાની કોઈ પદ્ધતિ નથી પરંતુ સમસ્ત વિશ્વના માનવ સમાજને ટકાવી રાખતી જીવનશૈલી છે, સંપૂર્ણ માનવ સમાજની અર્થવ્યવસ્થાનો આધાર છે.

કૃષિ અર્થતંત્રના વિકાસની દિશામાં અનેક નૂતન ક્ષિતીજો ખુલી રહી છે. કૃષિની સાથે જ જોડાયેલા છે બાગાયત અને પશુપાલનના વ્યવસાયો ગુણવત્તાયુક્ત અને ઉત્તમ પરિણામો આ ત્રણે ક્ષેત્રમાં મળે તો એક એક ખેડૂત સમૃદ્ધ થાય અને સરવાળે રાષ્ટ્રનો સર્વાંગી વિકાસ થાય.

વાવણીથી વેચાણ સુધીની વિવિધ યોજનાઓ અમલી બનાવી ખેડૂતોને આત્મનિર્ભર બનાવવાનો મક્કમ નિર્ધાર મારી સરકારે કર્યો છે. રાજ્યના ખેડૂતોને આર્થિક રીતે વધુ સફર બનાવવા માટે મારી સરકાર કટિબદ્ધ છે. ગુજરાતે કૃષિ વિકાસ ક્ષેત્રે હરળફાળ ભરી છે. રાજ્ય સરકાર હંમેશા ગુજરાતની બીજી હરિયાળી ક્રાંતિના પથદર્શક બની રહેલા લાખો ખેડૂતોની પડખે અડીખમ ઉભી રહી છે અને રહેશે.

- **કૃષિ રાહત પેકેજ** : મે-૨૦૨૧ માં રાજ્યમાં આવેલ "તાઉ તે" વાવાઝોડાને કારણે ખેતી અને બાગાયત પાકો તથા ઝાડોને થયેલ નુકશાન સામે ૧.૭૦ લાખ ખેડૂતોને રૂ.૪૦૪.૮૮ કરોડની સહાયની ચુકવણી લાભાર્થીઓને કરવામાં આવેલ છે.
- રાજ્યમાં સપ્ટેમ્બર-૨૧ માસ દરમિયાન થયેલ ભારે વરસાદથી થયેલ પાક નુકશાન અન્વયે પ્રથમ તબક્કામાં ચાર જિલ્લાના ૨૩ તાલુકાના ૬૮૨ ગામોના ખેડૂતોને મદદરૂપ થવા માટે કુલ રૂ. ૫૪૭ કરોડનું માતબર સહાય પેકેજ જાહેર કરેલ. જે અન્વયે ૨.૨૧ લાખ ખેડૂતો ને રૂ. ૪૪૨.૬૯ કરોડનું ચૂકવણું થયેલ છે. તથા સપ્ટેમ્બર માસ દરમિયાન થયેલ ભારે વરસાદથી થયેલ પાક નુકશાન અન્વયે બીજા તબક્કામાં નવ (૯) જિલ્લાઓના સાડત્રીસ(૩૭) તાલુકાઓના ૧૫૩૦ ગામોના ખેડૂતોને મદદરૂપ થવા માટે કુલ રૂ. ૫૩૧ કરોડનું સહાય પેકેજ જાહેર કરેલ છે.
- ખેડૂતોને સ્માર્ટફોન ખરીદીમાં સહાય આપવા ખેડૂતહિતલક્ષી નિર્ણય કરી રાજ્યના ખેડૂતોને સ્માર્ટફોન ખરીદવા માટે સ્માર્ટફોનની કિંમતના ૪૦% અથવા રૂપિયા ૬૦૦૦ સુધીની સહાય આપવાની યોજના અમલમાં મુકેલ છે અને આ સહાય લાભાર્થીઓના બેંક એકાઉન્ટમાં સીધા ટ્રાન્સફર કરવામાં આવી રહ્યા છે.
- રાજ્યના ખેડૂતોને ખેત પેદાશોના પોષણક્ષમ ભાવ મળી રહે તે માટે રાજ્યમાં ખરીફ-૨૧ માટે તા.૧૭.૦૨.૨૦૨૨ અંતિત કુલ ૧૫૫ ખરીફ કેન્દ્રો ખાતેથી કુલ ૪૯૯૪૩ ખેડૂતો પાસેથી રૂપિયા **૫૨૮.૫૫ કરોડના** મૂલ્યની કુલ **પંચાણું હજાર બસો તેત્રીસ** મેટ્રિક ટન મગફળી તથા અન્ય કઠોળની ટેકાના ભાવે ખરીદી કરવામાં આવેલ છે. સરકારની ટેકાના ભાવની સુદૃઢ નીતિના કારણે રાજ્યના ખેડૂતોને તેઓના ખેત ઉત્પાદનોના ટેકાના ભાવ કરતાં પણ વધારે બજાર કિંમત ઉપલબ્ધ થઈ રહી છે. જેનો લાભ રાજ્યના લાખો ખેડૂતોને મળી રહ્યો છે.

- રાજ્યમાં પ્રાકૃતિક કૃષિ પદ્ધતિને પ્રોત્સાહન મળે તે હેતુથી દેશી ગાય આધારિત પ્રાકૃતિક ખેતી કરતાં ખેડૂત કુંડુંબને એક ગાયના નિભાવ ખર્ચ માટે રૂ. ૧૦,૮૦૦ પ્રતિ વર્ષ સહાય આપવામાં આવે છે. જે અન્વયે અત્યાર સુધીમાં એક લાખ એંશી હજાર ચારસોથી વધુ લાભાર્થીઓને એકસો સીતેર કરોડથી વધુનું ચૂકવણું કરવામાં આવેલ છે.
- ડાંગ જિલ્લાને રાજ્યનો પ્રથમ રસાયણમુક્ત ખેતી કરતો જિલ્લો જાહેર કરી આ યોજના હેઠળ ૧૩,૪૭૮ લાભાર્થીઓને સંબંધિત ઉપજ ઘટ સરભર કરવા રૂ. ૬.૮૯ કરોડનું ચૂકવણું કરવામાં આવેલ છે. આ યોજનાના અમલથી અંદાજે બે લાખ જેટલા ખેડૂતો આશરે અઢી લાખ એકર જમીનમાં પ્રાકૃતિક કૃષિ અપનાવી રહ્યાં છે.
- રાજ્યના ખેડૂતોને પાક સંગ્રહ સ્ટ્રક્ચર બનાવવા માટે મુખ્યમંત્રી પાક સંગ્રહ સ્ટ્રક્ચર યોજના હેઠળ ચાલુ વર્ષે સહાયની રકમ રૂ. ૩૦,૦૦૦ થી વધારીને રૂ. ૫૦,૦૦૦ કરવામાં આવેલ છે.
- બાગાયતી ખેતી, જીરૂ, પરિયાળી તથા ઘાણા જેવા મસાલા પાકોના ઉત્પાદનમાં તેમજ ઈસબગુલના પ્રોસેસીંગ અને નિકાસમાં દુનિયામાં ગુજરાત અગ્રેસર છે.
- કૃષિ યાંત્રિકીકરણનો વ્યાપ વધારવા માટે ચાલુ વર્ષમાં ટ્રેક્ટર તેમજ ટ્રેક્ટર સંચાલિત ખેત ઓજાર/સાધનની ખરીદી માટે રાજ્યના કુલ ૫૩૫૮૧ લાભાર્થીઓને રૂપિયા ૨૨૧ કરોડની નાણાંકીય સહાય આપવામાં આવેલ છે.
- રાજ્યની કૃષિ યુનિવર્સિટીઓ દ્વારા ૨૦૨૧-૨૨માં જુદા જુદા પાકોની કુલ ૩૫ સુધારેલ / હાઈબ્રીડ-વધુ ઉત્પાદન આપતી રોગ પ્રતિકારક જાતો અને જુદા જુદા પાકોની ખેતી પદ્ધતિઓ તેમજ કૃષિ, પશુપાલન, ડેરી, બાગાયત, વનીકરણ, કૃષિ ઈજનેરી, ફૂડ પ્રોસેસીંગ વગેરેને લગતી ૩૬૪ ટેકનોલોજી વિકસાવેલ છે.
- વિવિધ વિસ્તરણ શિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ મારફત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં અંદાજીત રૂ. ૧૦ લાખ ખેડૂતો, મહિલાઓ અને ખેડૂત યુવાનોને તાલીમબદ્ધ કરવામાં આવેલ છે.

પશુપાલન

રાજ્યના આર્થિક અને સામાજિક વિકાસમાં પશુપાલન અને ડેરી ક્ષેત્રનું આગવું યોગદાન છે. ખાસ કરીને પશુપાલન પ્રવૃત્તિ સાથે સંકળાયેલા રાજ્યના લાખો કુંડુંબો માટે આર્થિક ઉપાર્જન માટે પશુપાલન એક સચોટ અને સરળ વિકલ્પ છે.

- ગુજરાત રાજ્ય દેશમાં દૂધ ઉત્પાદનમાં અગ્ર હરોળમાં છે. હાલમાં ૨૨ જીલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘોની દૈનિક દૂધ એકત્રિત કરવાની ક્ષમતા ૨૯૨.૨૭ લાખ લીટર છે. વર્ષ ૨૦૨૦ - ૨૦૨૧ દરમિયાન રાજ્યના દૂધ ઉત્પાદન સંઘો દ્વારા દૈનિક ૨૨૫ લાખ લીટર દૂધ એકત્રિત કરવામાં આવેલ છે.
- વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન રાજ્યમાં ૧૫૮.૫૩ લાખ મેટ્રીક ટન દૂધ, ૧૭૮.૬૩ કરોડ નંગ ઈંડા અને ૨૦.૦૩ લાખ કિ.ગ્રા ઊન ઉત્પાદન નોંધાયેલ છે.
- જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ અંતિત ઘાસચારા વિકાસ ક્ષેત્રે રૂપિયા ૨૦૮.૧૭ લાખના ખર્ચે કુલ ૪૯૦૬૬ સુધારેલ જાતના બિયારણ કીટનું વિતરણ તથા કુલ ૧,૩૦૯ વિદ્યુત સંચાલિત ચાફકટર માટે રૂપિયા ૨૩૫.૬૨ લાખની સહાય પૂરી પાડવામાં આવેલ છે.
- જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ અંતિત પશુઆરોગ્ય ક્ષેત્રે ૫૦.૩૪ લાખ પશુ સારવાર અને ૪૧૨૬ પશુ આરોગ્ય મેળાની કામગીરી થયેલ છે.

મત્સ્યોદ્યોગ

ગુજરાતના ૧૬૦૦ કી.મી.ના વિશાળ દરિયાકિનારાના ૧૪ જિલ્લાઓના ૧૦૫૮ ગામો પૈકી ૨૬૦ ગામો દરિયાઈ મત્સ્યપાલન પર આધારિત છે.

- ગુજરાત રાજ્યનું કુલ મત્સ્ય ઉત્પાદન સાત લાખ ચુમાલીસ હજાર ચારસો પચ્ચીસ મેટ્રિક ટન થયેલ છે. જેની કિંમત રૂપિયા આઠ હજાર સાતસો તોતેર કરોડ એકત્રીસ લાખ થયેલ છે.
- રાજ્યના દરીયામાં માછીમારી કરતી બોટોમાં માછીમારોની સુરક્ષા માટે લાઈફ સેવીંગ જેકેટ, જી.પી.એસ.જેવા સાધનો પુરા પાડવામાં આવે છે અને દરીયામાં ઓઈલ/ગ્રીસના વપરાશથી ઉદભવેલ પ્રદુષણને નોંધપાત્ર ઘટાડો કરવા તેમજ માછીમારોને લાંબાગાળે આર્થિક રીતે ફાયદો થાય તે માટે ફાઈબર રોપ તથા નવા ડીઝલ એન્જીન ખરીદી ઉપર સહાય આપવામાં આવે છે.
- ૨૦ મીટરથી ઓછી લંબાઈની માછીમારી કરતી ચાંત્રિક હોડીઓમાં વપરાતા હાઈસ્પીડ ડીઝલ પર વેચાણવેરા રાહત યોજના તળે વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ દરમિયાન ડીઝલકાર્ડ ધારક બોટ માલિક માછીમારોને રૂપિયા એકસો ઓગણપચાસ કરોડની ડીઝલ વેટ રાહતની સહાય જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી ચૂકવવામાં આવેલ છે.
- મે-૨૦૨૧ માં આવેલ 'તાઉ-તે' વાવાઝોડાને કારણે જાફરાબાદ, નવાબંદર, સૈયદ રાજપરા, શિયાળબેટ મત્સ્ય બંદર ખાતે થયેલ નુકશાન સબબ મરામત ખર્ચ પેટે રાજ્ય સરકારે રૂપિયા ઓગણાંચેસી કરોડ પિસ્તાલીસ લાખનું રાહત પેકેજ મંજૂર કરેલ છે. જેમાં હાઈમાસ્ટ ટાવર રીપેરીંગ, જેટી, વાર્ડવોલ, સ્લોપીંગ પીચીંગ, રોડ સર્ફેસ, પાર્કીંગ સુવિધા વગેરે કામો ઝડપથી થાય તે માટે મત્સ્યોદ્યોગ વિભાગ કક્ષાએથી પ્રયત્નો થઈ રહ્યા છે.

પંચાયત

ઝાઝા હાથ રળિયામણા અને સત્તાના વિકેન્દ્રીકરણના મૂળભૂત સિદ્ધાંતને ધ્યાનમાં રાખી રાજ્યના કોઈપણ છેવાડે વસતો, કોઈપણ સમુદાય ખભેખભા મિલાવીને રાજ્યના વિકાસમાં સીધા ભાગીદાર બને તેવી વિકાસલક્ષી નીતિ સાથે ગુજરાતમાં પંચાયતીરાજ વ્યવસ્થાનું અમલીકરણ થઈ રહ્યું છે. નાણાપંચની ગ્રાન્ટમાંથી વિકાસનાં કામો સહિત તેની પસંદગી અને કામોનો અગ્રતાક્રમ નક્કી કરવા સત્તાના સુત્રો પંચાયત શાસનની હાર્ટ સમી ગ્રામસભાને સોંપવામાં આવેલ છે અને ગ્રામ પંચાયત ડેવલપમેન્ટ પ્લાન (GPDP)ના માધ્યમથી નક્કી કરે તેવો નિર્ણય કરીને પંચાયતીરાજને વધુ સુદૃઢ બનાવ્યું છે. નવીન પંચાયત ઘર કમ તલાટી આવાસ યોજના, સ્વચ્છ ગામ સ્વસ્થ ગામ યોજના, મહાત્મા ગાંધી સ્વચ્છતા મિશન હેઠળ ગામડાઓમાં ડોર ટુ ડોર ઘન કચરાનું એકત્રીકરણ, ઈ-ગ્રામ વિશ્વગ્રામ યોજના, સમરસ યોજના, માનવબળની ભરતી વગેરે જેવી યોજનાઓ અને નિર્ણયો વડે ગુજરાતનાં ગામડાઓ પંચ ત્યાં પરમેશ્વરની ભાવનાને ચરિતાર્થ કરતાં આદર્શગામ બની રહ્યાં છે અને વિકાસ માટે કેસ સ્ટડી રૂપ પુરવાર થઈ રહ્યાં છે.

સમરસ ગ્રામ યોજના

ગ્રામ પંચાયતોમાં વ્યાપક સમજૂતીથી સર્વાનુમતે સંપ ત્યાં જંપના હેતુને ચરિતાર્થ કરવા સરપંચ સહિત તમામ વોર્ડોની બેઠકોના સભ્યો બિનહરીફ થાય તેવા સુંદર અભિગમથી સમરસ ગ્રામ પંચાયત યોજના અમલમાં મૂકેલ છે. જે અન્વયે સામાન્ય સમરસ અને મહિલા સમરસ ગ્રામ પંચાયતો જાહેર કરેલ છે જે અન્વયે તાજેતરમાં રાજ્યની કુલ ૧૦,૮૭૯ ગ્રામ પંચાયતોની યોજાયેલ ચૂંટણીમાં કુલ ૧૧૮૩ ગ્રામ

પંચાયતો સમરસ જાહેર થઈ, તે પૈકી કુલ ૧૧૬ ગ્રામ પંચાયતો મહિલા સમરસ થઈ તેમજ તા.૩૧/૧૨/૨૦૨૧ ના રોજ યોજાયેલ સુશાસન દિવસના માન.મુખ્યમંત્રીશ્રીના રાજ્ય કક્ષાના કાર્યક્રમ નિમિત્તે ઓનલાઈન મારફત ૧૧૮૩ સમરસ થયેલ તમામ ગ્રામ પંચાયતોના ખાતામાં કુલ રૂપિયા ૬૨.૩૬ કરોડનું અનુદાન ત્વરિત જમા કરાવવામાં આવ્યું.

- ગુજરાતના ગ્રામ્ય વિસ્તારમાં રહેતા જમીન વિહોણા ખેત-મજૂરો, ગ્રામ્ય કારીગરો તથા પછાત લોકો માટે રાજ્ય સરકારની ઘરથાળના **મફત પ્લોટની યોજના** અમલમાં છે જે અંતર્ગત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં કુલ ૩૪૩૩ પ્લોટ્સની ફાળવણી કરવામાં આવી છે. આ પૈકી ૧૪૬૪ મફત પ્લોટ્સને સમતળ કરવા રૂપિયા ૧૪.૬૪ લાખનું અનુદાન ફાળવવામાં આવેલ છે.
- આ વિભાગની સી.ડી.પી-૫ યોજના અંતર્ગત રાજ્યની જર્જરીત ગ્રામ પંચાયતો અને ઘર વિહોણી ગ્રામ પંચાયતો માટે નવિન પંચાયત ઘર કમ તલાટી મંત્રી આવાસ બનાવવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા અનુદાન આપવામાં આવે છે. જે અન્વયે વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં હાલ કુલ ૨૮૫ ગ્રામ પંચાયત ઘર બનેલ છે અને વધુ બનાવવા માટે મારી સરકાર પ્રતિબદ્ધ છે.
- ચાલુ નાણાકીય વર્ષમાં વલસાડ અને મહેસાણા જિલ્લા પંચાયત તેમજ ઘોળકા, મેઘરજ, સિંગવડ, માણાવદર, સાગબારા, ભિલોડા, સંજેલી, નવસારી એમ કુલ ૮ તાલુકા પંચાયત કચેરીઓના નવીન ભવન રેન વોટર હાર્વેસ્ટીંગ જેવી માળખાકીય સુવિધાઓ સાથે પૂર્ણ થયેલ છે તેમજ અનેક નવા ભવનના ભૂમિપૂજન કરવામાં આવેલ છે.
- ગામડાના નાગરિકોને સરકારી સેવાઓની સરળતા માટે આવકના દાખલાની અવધિ એક વર્ષથી વધારીને ત્રણ વર્ષ કરવાનો અતિમહત્વપૂર્ણ નિર્ણય કરવામાં આવેલ છે.
- વ્યક્તિને વતન કે જે તનથી પણ વધુ વહાલું હોય છે તે ભાવનાને ચરિતાર્થ કરવા વતનપ્રેમ યોજના વતન પ્રેમ યોજનામાં દાતાશ્રી દ્વારા કામના ખર્ચના ૬૦% દાન સામે રાજ્ય સરકાર દ્વારા ૪૦% નું અનુદાનના ધારણે અમલમાં મુકેલ છે.
- તાલુકા વિકાસ અધિકારીઓની ખાલી જગ્યાઓ ભરવા ઝુંબેશ સ્વરૂપે તમામ ખાલી જગ્યાઓ ભરી વહીવટ વધુ ઝડપી થાય તેવી વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે.

સોલર રૂફ ટોપ અને અદ્યતન રેકર્ડ રૂમ

- વિજળીની બચત થાય તથા પર્યાવરણનું જતન થાય તે માટે સોલર રૂફટોપ ઈન્સ્ટોલ કરવા ગીર સોમનાથ જિલ્લા પંચાયત, ખંભાળીયા, ભાણવડ, દ્વારકા, કલ્યાણપુર, દિયોદર, થરાદ, ખંભાત, રાણાવાવ એમ કુલ ૦૮ તાલુકા પંચાયતો અને ૧૪૭ ગ્રામ પંચાયતોને અનુદાન આપવામાં આવ્યું છે.
- ૨૧ જિલ્લા પંચાયતો ખાતે અદ્યતન રેકર્ડ રૂમ (કોમ્પેક્ટરની સુવિધાયુક્ત) ની કામગીરી કરવામાં આવેલ છે.
- **તાજેતરમાં પંચાયત વિભાગની વિવિધ ૧૭ સંવર્ગની વિક્રમજનક ભરતીની જાહેરાત બહાર પાડવામાં આવેલ છે.**

ગ્રામ વિકાસ

મહાત્મા ગાંધીજી કહેતા હતા સાચું હિન્દુસ્તાન દેશનાં સાત લાખ ગામડાઓમાં વસે છે. આજે ગુજરાત સરકારે આ વિધાનને સાર્થક બનાવ્યું છે. ગુજરાતનાં ગામડાં આદર્શ બની રહ્યાં છે. ગુજરાત સરકાર દ્વારા સમન્વિત ગ્રામીણ વિકાસના મહત્વને સમજીને, ગ્રામીણ જીવનને વધુ સારું બનાવવા સતત પ્રયાસ કરવામાં આવતાં ઉત્કૃષ્ટ પરિણામો પ્રાપ્ત થયાં છે. ગુજરાત વિકાસ મોડલનો આધાર "જન ભાગીદારી" છે, કે જે એના સૂત્ર **“સૌનો સાથ સૌનો વિકાસ”** માં પ્રતિબિંબિત થાય છે. ગ્રામીણ વિકાસની જે ગાથાઓ ગુજરાતમાંથી ઉદભવી રહી છે એ બતાવે છે કે રાજ્ય સરકાર આ મોડેલ દ્વારા લોકોના જીવનધોરણને ઊંચું લાવી રહી છે. ગુજરાત રાજ્યએ મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગાર બાંધકામ યોજનાના ભંડોળનો ટકાઉ અને ઉપયોગી અસ્ક્યામતોના નિર્માણ, ગ્રામીણ અર્થવ્યવસ્થાનો વિકાસ, પર્યાવરણ સંરક્ષણ, ગ્રામીણ મહિલા સશક્તીકરણ, ગ્રામીણ શહેરી સ્થળાંતર ઘટાડવા અને સામાજિક સમાનતાને વેગ આપવામાં અસરકારક ઉપયોગ કરેલ છે.

- **શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી રૂર્વન મિશન** યોજનાનો મુખ્ય હેતુ ગામના સમુહને (ઝુમખા) માળખાકીય, આર્થિક/સામાજિક સવલતો પુરી પાડવાનો છે જેથી ગામના જુથો તેમજ તેમના આસપાસના વિસ્તારની સુખાકારીમાં વધારો થાય. જે અંતર્ગત ફેઝ-૧, ૨ અને ૩ ના કુલ મળીને CGF ના ૨૮૯ DPR માંથી ૨૮૭ DPR પ્રોજેક્ટ મંજૂર થયેલ છે. જેમાંથી ૧૩૦ પ્રોજેક્ટનું કામ પુર્ણ થયેલ છે. ૧૧૮ પ્રોજેક્ટ પ્રગતિ હેઠળ છે અને કુલ ૯૯.૩૩ કરોડનો ખર્ચ થયેલ છે.
- “આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ” અંતર્ગત “આત્મનિર્ભર ગ્રામ યાત્રા” ની ઉજવણી દરમિયાન શ્યામાપ્રસાદ મુખર્જી રૂર્વન મિશન અંતર્ગત કુલ રૂ. ૨૬.૨૩ કરોડના કુલ ૩૪ પ્રોજેક્ટના લોકાર્પણ કરવામાં આવેલ છે અને કુલ રૂ. ૩.૬૯ કરોડના કુલ ૨ પ્રોજેક્ટના ખાતમુહૂર્ત કરવામાં આવેલ છે.

કુટિર અને ગ્રામોદ્યોગ

માનવ કલ્યાણ યોજના

- આ યોજનામાં આર્થિક રીતે પછાત વર્ગોના સમુહને પુરતી આવક અને સ્વરોજગાર ઉભા કરવા માટે સહાયના રૂપમાં વધારાના ઓજારો-સાધનો આપવામાં આવે છે. સને ૨૦૨૧-૨૨ ના કુલ ૨૭ ટ્રેડમાં ૩૦,૫૬૪ લાભાર્થીઓની પસંદગી પૂર્ણ થયેલ છે.

માર્કેટીંગ સપોર્ટ/પ્રદર્શન-સહ-વેચાણ:

- કુટિર ઉદ્યોગ ક્ષેત્રના કારીગરો માટે વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં કુલ ૫૬ મેળાઓ અને ૫૯૦૦ કારીગરોની સિદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવામાં આવેલ છે. જેમાં રૂપિયા **તેર કરોડ અઢાણું લાખ સાઈઠ હજાર ત્રણસો સતાવીસનું** વેચાણ કરેલ છે.

નવીન પહેલ (સ્વાવલંબનથી સ્વરોજગારની ડિજિટલ સેવા)

- અરજદારોને પડતી મુશ્કેલીઓ નિવારવાના આશયથી રાજ્ય સરકારશ્રી દ્વારા નાગરિકોની વિવિધ સેવાઓ આંગળીના ટેરવે લઈ શકે તે હેતુથી **‘ઇ-કુટિર પોર્ટલ’** અમલમાં મૂકવામાં આવેલ છે.

શહેરી વિકાસ અને શહેરી ગૃહ નિર્માણ

ગુજરાતનાં નગરો-મહાનગરોની આજથી ૨૦-૨૫ વર્ષ પહેલાંની સ્થિતિ અને વર્તમાન સ્થિતિ વચ્ચેનો તફાવત ઊંડીને આંખે વળગે તેવો છે. 'માનવી ત્યાં સુવિધા'ના મંત્ર સાથે ગુજરાતનાં શહેરોનો કાયાકલ્પ થઈ રહ્યો છે. મારી સરકારની આયોજનબદ્ધ શહેરી વિકાસની નીતિને પરિણામે ગુજરાતના શહેરો Liveble (લિવેબલ) અને Loveble (લવેબલ) બની રહ્યાં છે. રોડ-સ્તા, ધ્રિજ, બાગ-બગીચા, પીવાનું શુદ્ધ પાણી, ભૂગર્ભ ગટર વ્યવસ્થા, સ્વચ્છતા, વગેરે આંતરમાળખાકીય સુવિધાઓના વિકાસમાં ટેકનોલોજીના વિનિયોગથી ગુજરાતનાં શહેરો સ્માર્ટ બની રહ્યાં છે.

ગુજરાત આત્મનિર્ભર પેકેજ

- રાજ્ય સરકારશ્રીએ કોવિડ-૧૯ અન્વયે મહાનગરપાલિકા અને નગરપાલિકા વિસ્તારમાં આવેલ હોટલ, રીસોર્ટ્સ, રેસ્ટોરેન્ટ, એમ્બ્યુઝમેન્ટ પાર્કસ, સિનેમાઘરો, મલ્ટીપ્લેક્સ અને જીમ્નેશિયમને તા. ૦૧.૦૪.૨૦૨૧ થી તા. ૩૧.૦૩.૨૦૨૨ સુધી એક વર્ષના સમય માટે પ્રોપર્ટી ટેક્સમાંથી મહાનગરપાલિકા વિસ્તારના ૧૩,૧૯૨ એકમોને રૂપિયા ૮૬.૯૫ કરોડ અને નગરપાલિકા વિસ્તારના ૫,૨૪૫ એકમોને રૂપિયા ૮.૦૮ કરોડ એમ મળીને કુલ ૧૮,૪૩૭ એકમોને કુલ રૂપિયા ૯૫.૦૩ કરોડની રાહત આપવામાં આવેલ છે.

રેગ પીકર્સ, શ્રમજીવીઓના આર્થિક વિકાસ યોજના

- રેગ પીકર્સ, શ્રમજીવી ભાઈઓ, બહેનો, શહેરમાં ફરીને પ્લાસ્ટીક કચરાનું વિણવાનું કામ કરી અને રોજગારી મેળવે છે જેમાંથી તેઓને વાજબી વળતર મળતું નથી. તેઓનું જીવન ધોરણ ઉંચું આવે તે માટે આરોગ્યની નિયમિત ચકાસણી થાય, કેન્દ્ર તથા રાજ્ય સરકારની વિવિધ યોજનાના લાભ મળે તે હેતુથી આ યોજના અમલમાં મુકેલ છે. તેઓએ એકઠો કરેલ પ્લાસ્ટિકના જથ્થાનો રેકોર્ડ મુજબ દર ૧૫ દિવસે એક કિલોના રૂપિયા ૩/- લેખે પ્રતિ દિન પ્રતિ વ્યક્તિ મહત્તમ ૧૦ કિલોની મર્યાદામાં વધારાની સહાય રાજ્ય સરકાર આપશે.
- મહાનગરપાલિકા/નગરપાલિકાઓ નોંધાયેલ રેગપીકર્સ શ્રમજીવીઓના આરોગ્ય રક્ષણ માટે આરોગ્ય કીટ તેમજ કેમ્પ કરી તાલીમ આપવામાં આવશે તથા સબસીડીની સહાય દર ૧૫ દિવસે રેગપીકર્સના આધાર સિંકેડ બેન્ક એકાઉન્ટમાં Direct Benefit Transfer(DBT) દ્વારા જમા કરવામાં આવશે.
- સ્વર્ણિમ જયંતિ મુખ્યમંત્રી શહેરી વિકાસ યોજના હેઠળ શહેરી વિસ્તારોમાં વ્યસ્ત રેલ્વે ફાટક બંધ થવાથી વધતા જતા ટ્રાફિક સમસ્યાને હલ કરવા રાજ્ય સરકાર દ્વારા રેલ્વે ઓવરબ્રીજ/રેલ્વે અંડરબ્રીજ ના આજદીન સુધી કુલ અંદાજિત રકમ રૂપિયા ૧૯૬૩.૫૯ કરોડના કુલ ૮૫ કામો રેલ્વે સાથે ૫૦% કોસ્ટ શેરીંગ તથા ખાસ કિસ્સામાં ૧૦૦% રાજ્ય સહાય અંતર્ગત મંજૂર કરવામાં આવેલ છે.

ગુજરાત મેટ્રો રેલ કોર્પોરેશન (જી.એમ.આર.સી.) લિમિટેડ

- અમદાવાદ મેટ્રો રેલ પ્રોજેક્ટ ફેઝ- ૧ કામ પૂર્ણ કરી ભારતની આઝાદીના ૭૫મા વર્ષના ભાગરૂપે ઓગસ્ટ ૨૦૨૨ મા સમગ્ર પ્રોજેક્ટ પૂર્ણ કરવાનો લક્ષ્યાંક છે.

અગ્નિ નિવારણ સેવાઓ

- ફાયર સેફ્ટી ઓફિસર (FSO) નુ એનરોલમેન્ટ, તાલિમ તથા ફાયર સેફ્ટી સર્ટીફિકેટને ઓનલાઇન ઇસ્યુ/રિન્યુ કરવા માટે Fire Safety COP પોર્ટલ ડેવલપ કરી આ સમગ્ર પ્રક્રિયા ડીઝીટાઇઝ કરવામાં આવશે. જેથી અરજદારો ઓનલાઇન અરજી કરી સર્ટીફિકેટ મેળવી શકશે તથા ગુજરાત રાજ્ય અગ્નિ નિવારણ અને જીવન સુરક્ષા ઉપાય વિષયક અધિનિયમ-૨૦૧૩ ની કલમ-૧૨ની જોગવાઈ મુજબ બિલ્ડીંગ માલિક દ્વારા ફાયર સેફ્ટી ઓફિસર રાખવાની કામગીરી પણ ઓનલાઇન થશે.

સ્વર્ણિમ જયંતિ મુખ્યમંત્રી શહેરી વિકાસ યોજના

- રાજ્યના શહેરોના સર્વાંગી વિકાસ માટે ગુજરાત સરકાર દ્વારા ભૌતિક અને સામાજિક આંતરમાળખાકિય સુવિધાઓ ઉપલબ્ધ કરાવવાના ભાગરૂપે ટ્રાફિક સર્કલ, પાણી પુરવઠા, ભૂગર્ભ ગટર, સ્ટ્રોમ વોટર ડ્રેનેજ, જળસંચયના કામો, તળાવ બ્યુટિફિકેશન, સ્મશાનગૃહના બાંધકામો, ફાયર સ્ટેશન, શાળા બાંધકામ, અર્બન હેલ્થ સેન્ટર, આંગણવાડી, લાઈબ્રેરી પાર્કિંગ વિગેરે જેવા કામો હાથ ધરી પ્રજાની સુખાકારીમાં વધારો થાય તેવા કામો હાથ ધરવામાં આવે છે.

ખાનગી સોસાયટી જનભાગીદારી યોજના

- આ યોજના હેઠળ સોસાયટીના આંતરિક રસ્તા, પાણીની પાઈપલાઈન, સ્ટ્રીટ લાઈટ અને ગટર જેવા કામો માટે થતા કુલ અંદાજિત ખર્ચ પૈકી ૭૦% રકમ રાજ્ય સરકારશ્રી દ્વારા ૧૦% રકમ સ્થાનિક સંસ્થાનો ફાળો તથા ૨૦% રકમ સોસાયટીનો ફાળો એમ મળી કુલ ૧૦૦% કામગીરી પૂર્ણ કરવામાં આવે છે. વધુમાં જે ઘરો ગટર લાઈન સાથે જોડાયેલ ન હોય તેવા ઘરોની ગટરલાઈનને મુખ્ય ગટર લાઈન સાથે જોડવા પ્રતિ ઘર ઈઠ રૂપિયા ૭૦૦૦ની મહત્તમ સહાય પણ આપવામાં આવે છે. રાજ્યની આ અતિ લોકપ્રિય યોજનાનો લાભ ખાનગી સોસાયટીઓ દ્વારા બહોળા પ્રમાણમાં લેવામાં આવી રહેલ છે.

ભાવિલક્ષી શહેરી આયોજન

- વિકાસ પરવાનગીની પ્રક્રિયા સાથે સંકળાયેલ વિવિધ સિવિલ ઇજનેરશ્રીઓ તથા આર્કિટેક્ટશ્રીઓ અને રાજ્યના મહાનગરપાલિકા, નગરપાલિકા, શહેરી વિસ્તાર વિકાસ સત્તામંડળોના સૂચનોને ધ્યાને લઈને વિકાસની પરવાનગીની પ્રક્રિયા સરળ, ઝડપી અને પારદર્શક બને તેવા શુભ આશયથી ૧૫ મીટર બાંધકામ ઉંચાઈ સુધીની તમામ વિકાસ પરવાનગીઓ ઓનલાઈન ડેવલપમેન્ટ પરમીશન સિસ્ટમ ૨.૦ અમલમાં મુકેલ છે.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા વર્ષ ૨૦૨૧ દરમિયાન ૬ વિકાસ યોજના, ૨૦ મુસદ્દારૂપ નગર રચના, પાંચ પ્રારંભિક નગર રચના યોજના અને ૨૧ આખરી નગર રચના યોજના મંજૂર કરવામાં આવેલ છે.

માર્ગ અને મકાન

કોઈપણ રાજ્યના સુગ્રથિત વિકાસ માટે માર્ગ વિકાસના કામો મહત્વના પુરવાર થાય છે. ઔદ્યોગિક વિકાસથી આંતર માળખાકીય સુવિધાઓ માટે પણ રસ્તાઓ જ મહત્વનું પરિબળ બની રહે છે. આ માટે સરકારે માર્ગ વિકાસના કામોને પ્રાધાન્ય આપીને કામગીરી કરી છે. તે દેશભરમાં મોખરે રહી છે અને આ ક્ષેત્રે પણ ગુજરાત રોલ મોડલ પુરવાર થઈ રહ્યું છે.

ગુજરાત સરકારે રાજ્યભરમાં અત્યાધુનિક સુવિધાઓ ધરાવતા માર્ગોનું નિર્માણ કર્યું છે. રાજ્યમાં ૧ લાખ ૨૪ હજાર કિલોમીટરના પ્લાન અને નોન પ્લાન રસ્તાઓનું સુઆયોજિત નેટવર્ક બિલાવ્યું છે. એટલું જ નહીં તમામ ગામડાઓને પણ પાકા ડામરના રસ્તાથી જોડવાનું કામ પણ પૂરું કરી દીધું છે. એ જ રીતે યાત્રા ધામો, શૈક્ષણિક સંસ્થાઓ હોસ્પિટલો બસ અને રેલવે સ્ટેશનો સુધી સિંગલ લેનથી લઈ ડ્રોર લેનના પાકા ડામરના રસ્તાઓનું નેટવર્ક પૂર્ણ કરાયું છે. ખેડૂતોને પાક વેચવા માટે APMC સુધી જવા માટે પણ પાકા ડામરના રસ્તાઓની સુવિધાઓ પૂરું પાડવામાં આવી રહી છે.

- ૨૦૯૪ કી.મી લંબાઈના રસ્તાઓનું રૂપિયા **ત્રણ હજાર એકસો ત્રીસ કરોડના** ખર્ચે ચારમાર્ગીયકરણ/૧૦ મીટર / ૭ મી. પહોળા કરવાની કામગીરી પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે, જ્યારે ૨૦૮૩ કિ.મી. લંબાઈના રસ્તાઓનું રૂપિયા **ચાર હજાર ત્રણસો અગણચાલીસ કરોડની** અંદાજિત રકમની આ કામગીરી પ્રગતિમાં છે.
- બગોદરા-તારાપુર-વાસદ રસ્તાના ૧૦૧.૯ કી.મી.નાં છ-માર્ગીયકરણની કામગીરી રૂપિયા **એક હજાર છસો ચોપન કરોડની** રકમથી મંજૂર કરેલ છે, જે પૈકી તારાપુર-વાસદ રસ્તાના ૪૮.૧૦ કી.મી.નાં કામગીરી રૂપિયા **એક હજાર પાંચ કરોડના** ખર્ચે પુર્ણ કરવામાં આવી છે જ્યારે બાકીની કામગીરી પ્રગતિમાં છે.
- ગાંધીનગર તથા અમદાવાદ શહેર ખાતે રૂ. ૧૭૩ કરોડની અંદાજિત રકમના 'બી' તથા 'સી' કક્ષાના નવા ૬૬૪ રહેણાંક આવાસોનું બાંધકામ પૂર્ણ કરેલ છે તથા રૂ. ૩૮૦.૮૫ કરોડની અંદાજિત રકમના વિવિધ કક્ષાના નવા ૧૫૦૮ રહેણાંક આવાસોનું બાંધકામ પ્રગતિ હેઠળ છે.
- અંદાજિત રૂ. ૧૭.૧૨ કરોડના ખર્ચે ગાંધીનગર ખાતે ટાઉનહોલ આધુનિકીકરણનું કામ પ્રગતિ હેઠળ છે.
- સોમનાથ અને સુરત (ફેઝ-૨) અતિથીગૃહનાં કામો રૂપિયા ૪૭.૫ કરોડના ખર્ચે પૂર્ણ થયા છે. જ્યારે નવસારી અતિથીગૃહનું કાર્ય પુર્ણતાના આરે છે. ભાવનગર, પોરબંદર, દેવભુમિદ્વારકા ખાતે અતિથીગૃહનાં કામો પ્રગતિ હેઠળ છે. ઉમરેઠ, સચિન, કોડીનાર, સંખેડા, સંતરામપુર ખાતે રૂપિયા ૧૪.૦૯ કરોડના ખર્ચે વિશ્રામગૃહની કામગીરી પુર્ણ તેમજ વિજાપુર, વઘઈ, કુકરમુંડા અને મુઝરા ખાતે વિશ્રામગૃહનાં કામો રૂ.૭.૨૫ કરોડના ખર્ચે પ્રગતિમાં છે.

મુખ્યમંત્રી ગ્રામ સડક યોજના

- રાજ્યમાં મુખ્યમંત્રી ગ્રામ સડક યોજનાના પ્રથમ તબક્કામાં રૂપિયા **દસ હજાર એકસો છપ્પન કરોડની** રકમના ૨૯,૬૧૯ કિ.મી.લંબાઈના ૧૧,૧૦૦ રસ્તા/પુલોના કામો પૂર્ણતાને આરે છે.
- રાજ્યમાં મુખ્યમંત્રી ગ્રામ સડક યોજનાના બીજા તબક્કામાં રૂપિયા **નવ હજાર ત્રણસો તેત્રીસ કરોડની** રકમના ૨૭,૩૭૩ કિ.મી. લંબાઈના ૧૧,૪૬૩ રસ્તા/પુલોના કામો પૈકી ૫,૯૪૮ કિ.મી. લંબાઈના ૨૬૫૧ રસ્તા/પુલોના કામો પૂર્ણ થયેલ છે અને ૨૧,૪૨૫ કિ.મી. લંબાઈના ૮૮૧૨ રસ્તા/ પુલોના કામો પ્રગતિમાં/હવે શરૂ થનાર છે.

વાહન વ્યવહાર

‘જ્યાં ગામ-શહેર કે માનવ વસ્તી હોય ત્યાં માર્ગ અને એસટી બસની સુવિધા’ એવી પ્રતિબદ્ધતા સાથે ગુજરાત સરકારે પરિવહનનું વ્યાપક માળખું ઊભું કર્યું છે અને તેને સફળતાપૂર્વક ચલાવવામાં પણ આવી રહ્યું છે. આજે દૂર-સુદૂરનાં દુર્ગમ સ્થાનો ઉપર પણ એસટી બસની સેવા પ્રાપ્ત થઈ છે. એસટી બસોએ માત્ર લોકોને એક બીજા સ્થળે લઈ જવાનું જ નહીં પરંતુ બે સંસ્કૃતિ, સંસ્કાર, વિચારોને એક કરવાનું કામ કર્યું છે.

GSRTC એ સ્લીપર કોચ, એસી કોચ અને લાંબા અંતરની મુસાફરી માટે ઉચ્ચતમ લક્ષ્મી કોચ સહિતની નવી પ્રકારની સેવાઓ શરૂ કરવા સાથે વિવિધ યાત્રાધામોને જોડીને યાત્રાળુઓ માટે પણ વિશેષ સેવા ઉપલબ્ધ બનાવી મુસાફરીને વધુ સરળ બનાવી છે. તેથી જ ગુજરાતનો નાગરિક મુસાફરી માટે એસટીને પ્રથમ પ્રાધાન્ય આપી રહ્યો છે.

- ગુજરાત સરકાર હંમેશા પર્યાવરણ મુક્ત ગંભીર રહી છે અને એટલે જ પેટ્રોલ ડિઝલ થી ચાલતા વાહનો ના બદલે ઇલેક્ટ્રિક વાહનોને પ્રોત્સાહન આપવા ઇલેક્ટ્રિક વ્હીકલ પોલિસી અમલમાં લાવવાનો નિર્ણય લીધો છે. ભવિષ્યનું ભારત પ્રદૂષણમુક્ત હોય એની પહેલ ગુજરાત રાજ્યથી જ થઈ રહી છે.
- તા. ૦૧.૦૭.૨૦૨૧થી ખરીદાયેલા ઇલેક્ટ્રિક વાહનો પર સબસીડી DBT પદ્ધતિથી જેમાં ચાર વર્ષમાં એક લાખ દસ હજાર ટુ-વ્હીલર, સિતેર હજાર થ્રી-વ્હીલર અને વીસ હજાર ફોર-વ્હીલર એમ કુલ બે લાખ ઇલેક્ટ્રિક વાહનો પર સબસીડી આપવામાં આવશે.
- વાહન વ્યવહાર ખાતાની ૨૦ સેવાઓ ઇ-કેવાયસીની મદદથી અને ૮ સેવાઓ મોબાઇલ OTP ની મદદથી એમ કુલ ૨૮ સેવાઓ ફેસલેસ તરીકે શરૂ કરવામાં આવી.
- મોટર વાહન ખાતા દ્વારા ચાલુ વર્ષે કુલ ૩૫ અત્યાધુનિક ઇન્ટરસેપ્ટર વાહનો ખરીદવામાં આવ્યા છે. જે સ્માર્ટ એન્ફોર્સમેન્ટના વિચાર દ્વારા સ્પીડ ગન, કેમેરા અને પબ્લીક એફેસ સીસ્ટમથી સજ્જ છે.
- રાજ્યની કુલ ૫૮ ચેકપોઇન્ટ ઉપરાંત તમામ ચલણને ડીજીટલાઇઝ કરવાથી પારદર્શી અને સુવિધાયુક્ત એન્ફોર્સમેન્ટનું માળખું ઊભું થયું છે.
- કોવીડ-૧૯ની પરિસ્થિતિમાં વાહન અસરગ્રસ્ત સેક્ટરને બેઠું કરવા, ધંધાના માલિકો અને સ્ટેક હોલ્ડરોમાં આત્મ વિશ્વાસ અને ધબકાર પૂરવા ટેક્ષમાં રાહત જાહેર કરેલ છે. જે હેઠળ ખાનગી લક્ષ્મી બસો (કોંટ્રાક્ટ કેરેજ બસો) તથા જીપ, ટેક્ષી (મેક્સીકેબ) વગેરેના ધંધાને લોકડાઉનના કારણે માઠી અસર થયેલ હોવાથી ૧-એપ્રિલ-૨૦૨૧ થી ૩૦-જુન-૨૦૨૧ સુધીના ૩ મહિનાના મોટર વ્હીકલ ટેક્ષ (રોડ ટેક્ષ)ના કુલ ૨૦,૯૩૫ વાહનોને કુલ રૂપિયા **એકસો બાર કરોડ સુડતાલીસ લાખ** રાહત પેટે આપવામાં આવેલ છે. જ્યારે ગુડ્ડ વાહનોને એપ્રિલ-૨૧ દરમિયાન અર્ધ-વાર્ષિક/વાર્ષિક ટેક્ષ ભરવામાં સરકારશ્રી દ્વારા ૧૦ તારીખની જગ્યાએ ૩૦ તારીખ સુધીની મુદત વધારી આપવામાં આવેલ હતી.
- ડ્રાયવર કક્ષામાં સીધી ભરતી અન્વયે કુલ-૨,૨૦૦ ઉમેદવારોને નિમણૂક આપવામાં આવેલ છે અને કંડક્ટર કક્ષામાં સીધી ભરતી અન્વયે કુલ-૨,૩૮૯ ઉમેદવારોને સંભવિત માર્ચ-૨૦૨૨ સુધીમાં સ્થળ પસંદગી કરાવીને નિમણૂક આપવામાં આવનાર છે.

- રાજ્ય સરકારશ્રીની સહાય થકી તા.૦૧/૦૧/૨૦૨૧ થી આજ દિન સુધી અંદાજીત રૂપિયા તેતાલીસ કરોડ અઢાર લાખના ખર્ચે તલોદ, સિદ્ધપુર, દિયોદર, અંકલેશ્વર(જીઆઈડીસી),ચુડા, દહેગામ, સાણંદ, લીમડી, સંતરામપુર, પાલનપુર, પીપળાવ, વાઘોડીયા, ડેમાઈ, મોરવાહડક, સંજેલી, ઘોઘંબા, મુળી, વિંછીયા, મોઢેરા, સરા, સાયલા, ટંકારા તથા ગોંડલ એમ કુલ ૨૩(તેવીસ) બસ સ્ટેશનોનું લોકાર્પણ કરવામાં આવેલ છે. તેમજ અંદાજીત રૂપિયા ચાર કરોડ પંચાવન લાખના ખર્ચે ઉના અને ભાવનગર ડેપો વર્કશોપનું લોકાર્પણ કરવામાં આવેલ છે.
- રાજ્ય સરકારશ્રીના મુડીકૃત બજેટમાંથી અંદાજીત રૂપિયા ૨૮૧.૮૧ લાખના ખર્ચે તૈયાર થયેલ ભાણવડ અને વસઈ બસ સ્ટેશનોનું જનતાની સુવિધા માટે લોકાર્પણ કરવામાં આવનાર છે.
- પબ્લીક પ્રાઇવેટ પાર્ટનરશીપના ઘોરણે અંદાજીત રૂપિયા ૭૦ કરોડના ખર્ચે તૈયાર થયેલ પાલનપુર, અમરેલી અને ભરૂચ મળી કુલ ૩(ત્રણ) બસ સ્ટેશનોનું ટૂંક સમયમાં મુસાફર જનતાની સુવિધા માટે લોકાર્પણ કરવામાં આવનાર છે.
- નિગમના ૮૯ બસ સ્ટેશનો ખાતે મુસાફરોને ઈન્ટરનેટની સુવિધા મળી રહે તે હેતુથી ફી વાઈ-ફાઈ સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી છે.

બંદરો

ગુજરાતને કુદરત તરફથી ૧૬૦૦ કિ.મી. લાંબા દરિયાકિનારાનું વરદાન પ્રાપ્ત થયું છે. સિંધુ ખીણની સભ્યતાના સમયથી જ વહાણવટા ક્ષેત્રે અગ્રિમ રહેલા ગુજરાતનાં વહાણવટાનો આજે ફરી એક વખત વિશ્વમાં ડંકો વાગી રહ્યો છે. ગુજરાત સરકાર ખાનગી ક્ષેત્રના સહયોગથી રાજ્યના બંદરોનો સર્વાંગી વિકાસ કરવા માટે જે પહેલ શરૂ કરી છે એનાં સારા પરિણામો આજે રાજ્યના અર્થતંત્રને વેગવાન બનાવવામાં યોગદાન આપી રહ્યા છે. કચ્છના લખપતથી ઉમરગામ સુધીના દરિયાઈ પટ્ટીમાં આવેલા રાજ્યનાં વિભિન્ન બંદરોએ આગવી ઓળખ ઊભી કરી છે.

કંડલા ગુજરાતનું મોટું બંદર છે તો ભાવનગરનું અલંગ ‘શિપ બ્રેકિંગ’ ક્ષેત્રે ખ્યાતિ મેળવી ચૂક્યું છે. સિક્કા અને માંગરોળ બંદરો મત્સ્ય ઉદ્યોગ માટે જાણીતાં છે. આ જ પ્રમાણે ચોક્કસ વસ્તુઓના આયાત-નિકાસ માટે નિશ્ચિત બંદરો દ્વારા પરિવહન કરવામાં આવે છે. એક સમયે સુરત દેશનું અતિ મહત્વનું બંદર ગણાતું. દુનિયાભરના દેશો સાથે સુરતના દરિયા માર્ગે માલના આયાત-નિકાસ વડે વેપાર થતો. સુરત બંદરની અન્ય દેશોમાં પ્રસિદ્ધિ એટલી હદે થયેલી કે કહેવાય છે કે, ૮૪ દેશોનાં વહાણો સુરત બંદર ખાતે લાંગરેલાં રહેતાં. દેશ અને રાજ્યના મત્સ્ય ઉદ્યોગને વેરાવળ, પોરબંદર, માંગરોળ, ઓખા, જાફરાબાદ જેવાં બંદરો ધમધમતો રાખતા આવ્યા છે.

ગુજરાતનાં ૦૧ મેજર અને ૪૮ નોટિફાઈડ નોન મેજર બંદરો રાજ્ય અને રાષ્ટ્રના અર્થતંત્ર માટે કરોડરજક બની રહ્યાં છે. ૪૮ નોન મેજર બંદરો સાથે આજે ગુજરાત ભારતનું સૌથી વિકસિત દરિયાઈ સુવિધાઓ ધરાવતું રાજ્ય બની ચૂક્યું છે. રાજ્ય સરકારની દુરંદેશી આકર્ષક અને પારદર્શિતાવાળી નીતિઓ અને હકારાત્મક અભિગમને પરિણામે ગુજરાત સમગ્ર દેશમાં બંદરીય ક્ષેત્રે ટોચ પર રહેવામાં સફળ રહ્યું છે અને ઉત્તરોત્તર અનેક અકલ્પનીય કીર્તિમાન સ્થાપિત કરી રહ્યું છે. રાજ્ય સરકારના સબળ નેતૃત્વ અને સતત પ્રયત્નશીલ રહેવાના અભિગમને લઈને બંદરોના વિકાસનું સ્વપ્ન ચોક્કસ હકીકતમાં પરિણમ્યું છે.

ગુજરાત મેરીટાઇમ બોર્ડ

૨૦૨૦-૨૧માં રાષ્ટ્રીય સ્તરે બંદરો થકી માલની હેરફેર આશરે ૧૨૪૬.૮૬ MMT થઈ જ્યારે જીએમબી બંદરો થકી માલનું પરિવહન ૩૮૭.૫૭ MMT થઈ જે કુલ રાષ્ટ્રીય પરિવહનની ૩૧ ટકા તથા નોન-મેજર બંદરો પરના પરિવહનનો આશરે ૬૭ ટકા સિંહફાળો દર્શાવે છે. વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી ૩૩૩.૮૫ MMT નોંધાઈ ચુક્યો છે.

ગુજરાત મેરીટાઇમ યુનિવર્સિટી:

ગુજરાત સરકાર દ્વારા રાષ્ટ્રને કુશળ માનવ સંશાધન ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય તે હેતુથી ગુજરાત મેરીટાઇમ યુનિવર્સિટીમાં SMLPA (સ્કુલ ઓફ મેરીટાઇમ લો, પોલીસી એન્ડ એડમિનિસ્ટ્રેશન) વિભાગ અંતર્ગત વિવિધ અભ્યાસક્રમો, વર્ષ ૨૦૨૧- ૨૦૨૨ માં એલ.એલ.એમ. તેમજ પોસ્ટ ગ્રેજ્યુએટ ડિપ્લોમા અને પી.એચ.ડી.માં કુલ ૪૮ વિદ્યાર્થીઓએ પ્રવેશ મેળવેલ છે તેમજ એમ.બી.એમાં કુલ ૧૧ વિદ્યાર્થીઓએ પ્રવેશ મેળવેલ છે.

ગુજરાત ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ આર્બિટ્રેશન સેન્ટર(GIMAC)

- મેરીટાઇમ ક્ષેત્રને લગતા વાણિજ્યિક અને કાયદાકીય વિવાદોના નિવારણ બાબતે વ્યુહાત્મક પહેલ થકી આર્બિટ્રેશન અને મેરીટાઇમ સેવાઓ ગુજરાતની જમીન પર ઉપલબ્ધ થાય તે માટે ગુજરાત ઈન્ટરનેશનલ મેરીટાઇમ અને આર્બિટ્રેશન સેન્ટર (GIMAC)(વૈકલ્પિક વિવાદ નિવારણ કેન્દ્ર) ગાંધીનગર ખાતે ગીફ્ટ સિટીના પરિસરમાં ભારતના પ્રથમ કોમર્શિયલ મેરીટાઇમ કલસ્ટર તરીકે કાર્યરત છે.

કાયદો અને વ્યવસ્થાપન

મારી સરકાર પ્રજાના તમામ વર્ગો સુખ શાંતિથી રહે, રાજ્યની પ્રજાનો સર્વાંગી વિકાસ થાય, રાજ્યમાં એકંદરે શાંતિ અને સલામતી જળવાઈ રહે તે હેતુ ચરિતાર્થ કરવા તેમજ પોલીસ અને પ્રજા વચ્ચે વિશ્વાસનો સેતુ દ્ઢ બને, પરસ્પર સહકારથી વધુ ગુનાઓ બનતાં અટકાવી જનકલ્યાણના રચનાત્મક કાર્યો કરવા કટિબદ્ધ છે.

કાયદો અને વ્યવસ્થાની વાત આવે એટલે ‘ગુજરાત’નું નામ જીભ પર આવ્યા વિના ન રહે. શાંતિ અને સલામતીનો પર્યાય એટલે ગુજરાત. એકદમ નીચો કાઈમ રેટ ધરાવતું રાજ્ય એટલે ગુજરાત. તત્કાલીન મુખ્યમંત્રીશ્રી અને વર્તમાન પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ પોતાના કાર્યકાળથી જ રાજ્યમાં ગુનાખોરીને ડામવા ગુજકોકથી માંડીને અનેક કાયદામાં કરીને સુધારો કરી કાયદાને વધુ કડક બનાવ્યા. ગુન્ડા એક્ટથી માંડીને પોલીસ વિભાગને આધુનિક બનાવવા ઉપરાંત ફોરેન્સિક સાયન્સિસ યુનિવર્સિટી સ્થાપી ઉચ્ચતમ ટેકનોલોજીની મદદથી ગુનાખોરીને ડામવામાં આવી રહી છે.

રાજ્યમાં ગરીબ પરિવારો, મહિલાઓને રંજાડતા તત્ત્વોને નાથવા માટે ગુજસીટોક, લેન્ડ ગ્રેબિંગ, ગુંડા નાબૂદી ધારા જેવા નવીન કાયદાઓ અમલી બન્યા છે. એટલું જ નહીં મહિલાઓની સુરક્ષાને પ્રાધાન્ય આપી IPC, પાસા, ફિશરીઝના હયાત કાયદાઓમાં સુધારાઓ કરીને કાયદાકીય જોગવાઈઓ વધુ ને વધુ કડક બનાવીને આવા તત્ત્વોને જેલને હવાલે કરવાનું ખૂબ મોટું કામ રાજ્ય સરકારે ઉપાડ્યું છે. સી.સી.ટી.વી. કેમેરાથી માંડીને બોડીવોર્ન કેમેરા આધુનિક ટેકનોલોજીથી પોલીસ વિભાગને સજ્જ બનાવી ગુનાખોરી નાથવા રાજ્ય સરકાર એક પછી એક જડબેસલાક પગલાં ભરી રહી છે. આવાં જ કેટલાંક પગલાંની માહિતી અહીં આપવામાં આવી છે.

- રાજ્યમાં નશાબંધી નીતિને કારણે કાયદો અને વ્યવસ્થાની પરિસ્થિતિ સુચારુ છે અને સમાજના નબળા વર્ગના જીવન ધોરણમાં ઉદ્દેખનીય સુધારો થયેલો છે. નશાબંધીને કારણે રાજ્યમાં શાંતિ પ્રવર્તે છે, જેથી રાજ્યમાં ઔદ્યોગિકીકરણને પ્રોત્સાહન મળેલ છે. રાજ્યના દરેક ક્ષેત્રમાં ઉદ્યોગો સ્થપાતા એકંદરે, સમગ્ર રાજ્યનું જીવનધોરણ ઊંચું આવેલ છે. નશાબંધી અને આબકારી ખાતાએ નાણાંકિય વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ના જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં આબકારી જકાતની રૂપિયા **એકસો અઠાર કરોડ સત્તાવન લાખની** આવક સરકારમાં જમા કરાવી છે. રાજ્યમાં એન.ડી.પી.એસ. એક્ટ હેઠળ દાખલ થતા ગુન્હાઓમાં બાતમીદારો તથા સરકારી કર્મચારીઓ/અધિકારીઓને પુરસ્કાર મળે તે માટે રિપોર્ટ પોલીસી તા.૧૪/૧૦/૨૦૨૧ના રોજ તૈયાર કરી મારી સરકાર દ્વારા અમલમાં મૂકવામાં આવી છે.

કોરોનાને કારણે અવસાન પામેલ કોરોના વોરીયર્સના પરિવારો પ્રત્યે સહાનુભૂતિ :

- COVID-19 સંક્રમણ નિવારાત્મક પગલાં અન્વયે કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અર્થે બંદોબસ્ત દરમ્યાન પોલીસ દળના ૧૩૦ અધિકારી/ કર્મચારીઓ, હોમગાર્ડ્સના ૨૧ સભ્યો, ગ્રામ રક્ષક દળના ૬ સભ્યો મળીને કુલ-૧૫૭ ના COVID-19 સંક્રમણને કારણે દુઃખદ અવસાન થયેલ જેઓના પરિવારજનોને પ્રત્યેક પરિવાર દીઠ રૂપિયા પચ્ચીસ લાખ લેખે કુલ **ત્રણ કરોડ બાણું લાખ** સહાયની ચુકવણી મારી સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ છે.

પ્રધાનમંત્રીશ્રી દ્વારા મુલ્યાંકન- પ્રગતિ ડેશબોર્ડમાં ગુજરાત રાજ્ય સતત પ્રથમ સ્થાન

- માર્ચ-૨૦૧૫માં ભારતના પ્રધાનમંત્રીશ્રી દ્વારા મહત્વાકાંક્ષી મલ્ટીપર્પઝ અને મલ્ટીમોડલ પ્લેટફોર્મ પ્રગતિ ડેશબોર્ડની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી. જેમાં **૩૧ મે, ૨૦૧૮ થી ગુજરાત સતત પ્રગતિ ડેશબોર્ડમાં પ્રથમ સ્થાને રહ્યું છે. તા.૨૯/૧૨/૨૦૨૧ના રોજ ગુજરાત પ્રથમ ક્રમે છે.**
- પોલીસ વિભાગ માટે વિવિધ પ્રકારની બાંધકામની કામગીરી માટે પોલીસ આવાસ નિગમની રચના થયા બાદ નિગમ દ્વારા અત્યાર સુધીમાં રૂપિયા **ચાર હજાર ચારસો તેતાલીસ કરોડના** ખર્ચે વિવિધ કક્ષાના ૪૮,૬૫૦ જેટલાં નવાં રહેણાંકના મકાનોનું બાંધકામ તથા રૂપિયા **બે હજાર ચારસો ચોત્રીસ કરોડના** ખર્ચે વિવિધ પ્રકારના ૩,૩૬૩ જેટલાં નવાં બિનરહેણાંકના કામો હાથ પર લેવામાં આવેલ છે. તેમાંથી રૂપિયા **બે હજાર એકસો ઓગણસિતેર કરોડના** ખર્ચે કુલ ૩૭,૦૮૦ જેટલાં રહેણાંકના મકાનોનું બાંધકામ અને રૂપિયા **એક હજાર સાતસો દસ કરોડના** ખર્ચે કુલ ૩૦૨૫ જેટલાં બિનરહેણાંકના કામો પૂર્ણ કરેલ છે.
- **ઈ-ગુજકોપ પ્રોજેક્ટને** NCRB Good Practices in CCTNS/ICJS (Non CAS State 2021) એવોર્ડ તા.૧૬/૧૨/૨૦૨૧ના રોજ આપવામાં આવેલ છે.
- હોમગાર્ડ્સ, ગ્રામ રક્ષક દળ અને નાગરિક સંરક્ષણ દળના સભ્યોને **૨૬ મી જાન્યુઆરી તથા ૧૫ મી ઓગસ્ટ-૨૦૨૧માં મહામહિમ રાષ્ટ્રપતિશ્રીના કુલ ૧૩ ચંદ્રકો તથા માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રીના કુલ-૩૫ ચંદ્રક જાહેર થયેલ છે.**

- રાજ્યના પોલીસદળના કુલ ૦૩ અધિકારીઓને ૨૬ મી જાન્યુઆરી તથા ૧૫ મી ઓગસ્ટ-૨૦૨૧માં પ્રેસિડેન્ટ પોલીસ મેડલ મળેલ છે.

ગુમ થયેલા બાળકો શોધવાની કામગીરી

- ગુજરાત રાજ્યમાં છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં વર્ષ-૨૦૧૭ થી વર્ષ-૨૦૨૧માં કુલ-૧૬૯૮૦ ગુમ/અપહરણ થયેલ બાળકો પૈકી કુલ-૧૫૬૪૭ પરત શોધેલ છે જેની ટકાવારી ૯૨.૧૫% છે. આવા બાળકોની માહિતી મળી રહે તે સારૂ રાષ્ટ્ર લેવલની www.trackthemissingchildgov.in વેબસાઈટનું સુપર વિઝન અને મોનીટરીંગ કરવામાં આવે છે.

ફુટ પેટ્રોલીંગ

- સરહદી જીલ્લામાં રણના રસ્તે ઉંટોની ગેરકાયદેસર અવર-જવરમાં ઉંટોના પગની છાપ શોધી કાઢવા માટે તથા કાચા રસ્તાઓ તથા ડુંગરાળ રસ્તાઓમાં ગેરકાયદેસર ઘુસી આવતા પરદેશીઓના પગેરા શોધવા પોલીસ પગીની રૂપ નવી જગ્યાઓ ઉભી કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવેલ છે.

નાર્કોટીક્સ રિપોર્ટ

- નાર્કોટીક ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપીક સબસ્ટન્સીસ એક્ટ, ૧૯૮૫ના કડક અમલીકરણ માટે ભારત સરકારની ગાઈડલાઈન મુજબની રાજ્યની સ્વતંત્ર નાર્કોટીક્સ રિપોર્ટ પોલીસી તા. ૧૪-૧૦-૨૧ના ઠરાવથી બહાર પાડવામાં આવી.

મહિલાઓની અભેદ સુરક્ષા (She Team)

- રાજ્યના શહેર/જીલ્લાઓમાં કુલ-૩૯ મહિલા પોલીસ સ્ટેશન કાર્યરત છે. “અભયમ” મહિલા હેલ્પ લાઈન મહિલાઓની સુરક્ષા માટે કાર્યરત છે. જે અંતર્ગત ચાલુ વર્ષે કુલ પંચાત્તેર લાખ નવ્વાંણુ હજારથી વધુ ફોન કોલ્સ મળેલ છે. રાજ્યની શાળાઓ અને કોલેજોમાં વિદ્યાર્થીનીઓને “ગુડ ટચ, બેડ ટચ” બાબતે જાગૃતિ લાવવા માટે વિવિધ પોલીસ સ્ટેશનોમાં ૧૩૮૪ સેમીનાર કરવામાં આવેલ છે. જેમાં શાળાઓ અને કોલેજોમાં અભ્યાસ કરતી એક લાખ આઠ હજારથી વધુ વિદ્યાર્થીનીઓને “ગુડ ટચ, બેડ ટચ”ની સમજ આપવામાં આવેલ છે.
- મહિલાઓની સુરક્ષાઓ માટે રાજ્યમાં ૩૩ વન સ્ટોપ ક્રાઈસીસ સેન્ટર શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેમાં મહિલાને કાયદાકીય, પોલીસ, તબીબી અને સામાજિક સહાય, મહિલા હેલ્પલાઈન આપવામાં આવે છે.
- મહિલાઓની સુરક્ષાઓ માટે “She Team” ની રચના કરવામાં આવેલ છે.

મહિલા પોલીસ કર્મચારી માટે ઘોડીયા ઘર

- રાજ્યમાં પોલીસ તંત્રમાં ફરજ બજાવતી મહિલા કર્મચારીઓના બાળકોની સાર સંભાળ ફરજ પરના સ્થળે લઈ શકાય અને મહિલા કર્મચારી નિશ્ચિંત થઈ ફરજ બજાવી શકે તે માટે રાજ્યની વડી કચેરી તેમજ જિલ્લા કચેરી ખાતે સુવિધાયુક્ત ઘોડીયા ઘર બનાવવામાં આવેલ છે. જેની સંખ્યા ૧૬ છે. આગામી વર્ષોમાં તેની સંખ્યા વધારવાનું આયોજન છે.

પોલીસ ખાતામાં નવા વાહનોની ખરીદી

- રાજ્યમાં કાયદો અને વ્યવસ્થાની જાળવણી અને ગુનાઓની વૈજ્ઞાનિક ઢબે તપાસ કરવા માટે પોલીસ તંત્ર પાસે આધુનિક અને સુવિધાયુક્ત વાહનો ખરીદવાની નીતિ અન્વયે છેલ્લા પાંચ વર્ષમાં મોટર સાયકલ, ઈનોવા કાર, ઓપન ટ્રક, લાઈટવાન, જીપ, બસ, પીસીઆર વાન/ સી ટીમ, ઈન્ટરસેપ્ટર વ્હીકલ વગેરે મળીને **૫,૨૨૫** વાહનોની ખરીદી કરવામાં આવેલ છે. જેના લીધે કન્વીક્શન રીસ્પોન્સ ટાઈમમાં ઘટાડો થયેલ છે. કન્વીક્શન રેટ અને મોબીલીટીમાં વધારો થયેલ છે.

ઉર્જા અને પેટ્રોકેમિકલ્સ

રાજ્યના નાગરિકોને ગુણવત્તાયુક્ત અને સસ્તી વીજળી પૂરી પાડવાના મક્કમ નિર્ધાર સાથે ગુજરાત સરકાર આગળ વધી રહી છે. ગ્રીન એનર્જી ક્લીન એનર્જીના નિર્માણ માટે રીન્યુએબલ એનર્જીના માધ્યમ થકી ગુજરાત દેશભરને રાહ ચીંધી રહ્યું છે. વિકસતા જતા યુગમાં રીન્યુએબલ એનર્જી જ ઉર્જા માટે પ્રેરકબળ બની રહેશે. કોલસા આધારિત વીજ વપરાશને ધીરે ધીરે ઘટાડી ક્લીન એન્ડ ગ્રીન એનર્જીનું મહત્તમ ઉત્પાદન કરવા સોલાર પોલીસી બનાવાઈ છે.

રાજ્યમાં સામાજિક અને આર્થિક વિકાસ માટે વીજળી એક મુખ્ય માપદંડ છે. વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦ માં દેશનો સરેરાશ માથાદીઠ વીજ વપરાશ ૧૨૦૮ યુનીટ હતો, જેની સરખામણીએ રાજ્યનો માથાદીઠ વીજ વપરાશ ૨૨૨૫ યુનીટ હતો. જે વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ માં ૨૧૪૩ યુનીટ થયેલ છે.

ગુજરાત સરકારના ગુજરાત ઉર્જા વિકાસ નિગમ લિમિટેડ અંતર્ગતની ચારેય વીજ વિતરણ કંપનીઓ ઉત્તર ગુજરાત વીજ કંપની લિમિટેડ (UGVCL), મધ્ય ગુજરાત વીજ કંપની લિમિટેડ (MGVCL), દક્ષિણ ગુજરાત વીજ કંપની લિમિટેડ (DGVCL), અને પશ્ચિમ ગુજરાત વીજ કંપની લિમિટેડ (PGVCL) એ વીજ સેવાઓ અને ગુણવત્તામાં સર્વશ્રેષ્ઠ દેખાવ કરીને સમગ્ર ભારતમાં પ્રથમ ચાર ક્રમાંક અંકે કર્યા છે. એટલું જ નહીં ભારત સરકાર દ્વારા અપાયેલા નવમા વાર્ષિક ઈન્ટિગ્રેટેડ રેટિંગમાં A+ (એ-પ્લસ) નું સર્વોચ્ચ રેટિંગ મેળવ્યું છે.

- વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન રાજ્યના વીજ મથકો દ્વારા ૨૦૯૪૮ મીલીયન યુનીટ્સ વીજ ઉત્પાદન હાંસલ કરવામાં આવ્યું હતું.
- વિશ્વના સૌથી મોટા પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા પાર્ક ખાવડા (કચ્છ) ખાતે ૩૩૨૫ મેગાવોટ રિન્યુએબલ ઊર્જા પ્રોજેક્ટના અમલીકરણ માટે જીએસઈસીએલને રાજ્ય સરકાર દ્વારા જ્ઞાનવાયેલ જમીન પર ૩૩૨૫ મેગાવોટ પુનઃપ્રાપ્ય ઊર્જા આધારિત પાર્ક વિકસાવવાનું કાર્ય હાથ ધરવામાં આવ્યું છે.
- વીજ પ્રવહન માટે રાજ્યમાં સ્થાપવામાં આવેલ સબ સ્ટેશનોની આસપાસ ઉપલબ્ધ સરકારી જમીન પર યોગ્યતા મુજબ વિવિધ વીજ ઉત્પાદન ક્ષમતા ધરાવતા સૌર ઊર્જા આધારિત ૨૫૦૦ મેગાવોટ સ્થાપિત ક્ષમતાના વીજ મથકો સ્થાપવાનું નવીનતમ અભિગમ હાથ ધરવામાં આવ્યો છે જેના દ્વારા વિજ પ્રવહન અને વિતરણમાં થતો વ્યય ઘટાડી શકાશે અને ગ્રાહકોને સસ્તા દરે તેમજ ખેડૂતોને ખાસ કરીને દિવસ દરમિયાન વિજ પુરવઠો પુરો પાડવાનું સ્વપ્ન સાર્થક થશે.
- દુવારણા ખાતે ૭૫ મેગાવોટ વીજ ક્ષમતા ધરાવતું સૌર ઊર્જા વીજ મથક તા. ૨૧/૩/૨૦૨૧ના રોજ કાર્યાન્વિત કરવામાં આવ્યું છે.

- રાધાનેસડા ખાતે રૂપિયા ૮૦૦ કરોડના ખર્ચે ૨ x ૧૦૦ મેગાવોટ વીજ ક્ષમતા ધરાવતું સૌર ઊર્જા વીજ મથક સ્થાપિત કરવાની કામગીરી ચાલી રહી છે. આ વીજમથકો માર્ચ-૨૦૨૨ તેમજ જૂન-૨૦૨૨ સુધીમાં કાર્યરત કરવાનું આયોજન છે.

ઝુંપડા વીજળીકરણ યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં રૂપિયા ૧૬.૭૮ કરોડના ખર્ચે ૩૧,૫૫૯ ઝુંપડાઓનું વીજળીકરણ કરેલ છે.

કુટીર જ્યોતિ યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ અંતે રૂપિયા ૪.૩૪ કરોડના ખર્ચે અનુસૂચિત જનજાતિના ગરીબ લાભાર્થીઓને ૮,૩૮૩ ઘર વપરાશના વીજ જોડાણોના આપેલ છે.

આદિજાતિ વિસ્તાર પેટા યોજના હેઠળ વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં રૂપિયા ૨૧૪.૫૦ કરોડના ખર્ચે ૧૨,૫૫૫ કુવાનું વીજળીકરણ કરવામાં આવેલ છે.

સાગર ખેડુ સર્વાંગી વિકાસ યોજના-વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ દરમિયાન, વીજ પ્રવહન તેમજ વીજ વિતરણ ડીસ્ટ્રીબ્યુશન નેટવર્કનાં સુદ્ધીકરણ ની કામગીરી માટે રૂપિયા ૫૦.૦૦ કરોડની ગ્રાંટની જોગવાઈ અંતર્ગત, જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી ૧૩૫૫ કિમી કન્ડક્ટર, ૪૪૬૯ પોલ, ૩૧ કિમી એબીસી કેબલ વગેરે રૂપિયા ૩૦.૭૦ કરોડના ખર્ચે બદલવામાં આવેલ છે અને નવા ૬૬ કે.વી.સબસ્ટેશનો ઉભા કરવાની કાર્યવાહી અને કુવાનાં વીજળીકરણ માટે રૂપિયા ૩૨૦ કરોડની શેર કેપીટલની જોગવાઈ અંતર્ગત, જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી રૂપિયા ૨૮૯.૨૮ કરોડના ખર્ચે ૮,૦૨૪ કુવાનાં વીજળીકરણ અને નવા સબસ્ટેશનો ઉભા કરવાની કામગીરી કરેલ છે.

કિસાન હિત ઊર્જા શક્તિ યોજના (ખુશી) -વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માટે સદર યોજનામાં રૂપિયા ૫૫.૦૦ કરોડની જોગવાઈ કરવામાં આવેલ છે. જે અંતર્ગત જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ અંતે રૂપિયા ૨૦.૮૪ કરોડના ખર્ચે ૧૬૯૭ ઓછી ક્ષમતાના ડીસ્ટ્રીબ્યુશન ટ્રાંસ્ફોર્મર લગાડવામાં આવેલ છે.

‘સૂર્ય ગુજરાત’ સોલાર રૂફટોપ યોજના

- રાજ્યના રહેણાંક હેતુના વીજ ગ્રાહકોમાં સોલાર એનર્જીના વપરાશને વધારવાના હેતુથી સોલાર રૂફ ટોપનો વ્યાપ વધારવા રાજ્ય સરકારશ્રી દ્વારા સૂર્ય ઊર્જા રૂફ ટોપ યોજના ('સૂર્ય-ગુજરાત') શરૂ કરવામાં આવી છે. આ યોજના અંતર્ગત અત્યાર સુધીમાં ૧૦૫૮ મેગાવોટની સોલાર સીસ્ટમનું સ્થાપન થયેલ છે. હાલ સોલાર રૂફટોપ સિસ્ટમ સ્થાપનમાં ગુજરાત દેશમાં પ્રથમ સ્થાને છે. વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં ૫૧૦.૬૨ મેગાવોટની સોલારસિસ્ટમનું સ્થાપન થયેલ છે.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા ટ્રાન્સમિશન લાઈન અને ટાવર સ્થાપન માટે જમીનના મૂલ્યના ૭.૫% ને બદલે ૧૫% લેખે ખેડૂતોને વળતર ચુકવવાનો તથા જંત્રીના દરના ૧૦% ચક્રવૃદ્ધિ વધારો ગણીને ચુકવણી કરવાનો ખેડૂતલક્ષી નિર્ણય કરાયેલ છે. જેનાથી ખેડૂતોને મળનાર વળતરમાં ૩ થી ૪ ગણો વધારો થશે.

ગેસ પરિવહન: ગુજરાત સ્ટેટ પેટ્રોનેટ લિમિટેડે GSPCની પેટા કંપની છે, જે ભારતની બીજા ક્રમની સૌથી મોટી ગેસ પરિવહન કરતી કંપની છે. જેણે ગેસના પરિવહન માટે કુલ ૨૭૧૪ કિમી લાંબી કુદરતી ગેસ ટ્રાન્સમિશન પાઈપ લાઈન નેટવર્ક વિકસાવેલ છે, જે ગુજરાતના મોટાભાગના જિલ્લાઓમાં કુદરતી ગેસનો પુરવઠો વ્યાપારી અને ઔદ્યોગિક એકમોને અને CNG સ્ટેશનોને મળતો રહે તે સુનિશ્ચિત કરે છે. હાલમાં GSPL સરેરાશ ૩૬ MMSCMD પ્રતિ દિવસના હિસાબે, કુદરતી ગેસનું પરિવહન કરે છે.

ઉદ્યોગ

નિર્ણાયક સરકારની કાર્યક્ષમ નીતિના પરિણામે ગુજરાત ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે અડીખમ રહ્યું છે. ગુજરાતના ઔદ્યોગિક વિકાસના પાયામાં મજબૂત મનોબળ, પારદર્શક નીતિ અને નવતર અભિગમ છે. ગુજરાતના સર્વાંગી વિકાસમાં ઔદ્યોગિક વિકાસનો સિંહફાળો છે. ગુજરાત દેશમાં સૌથી વધુ વિદેશી મૂડીરોકાણ ધરાવતું રાજ્ય છે. તેનું મુખ્ય કારણ ગુજરાતમાં સલામતી, માળખાકીય સુવિધાઓ, ઔદ્યોગિક નીતિ, કૌશલ્યવાન શ્રમિકો, વીજળી જેવી ઉપલબ્ધતા ખૂબ જ સરળતાથી મળી રહે છે. આના પરિણામે જ ગુજરાત બેસ્ટ અને સ્ટેબલ અર્થવ્યવસ્થા ધરાવતું રાજ્ય છે. આજે ગુજરાત રોકાણકારો અને ઉદ્યોગપતિઓના રોકાણ માટેનું પ્રથમ પસંદગીનું સ્થળ બન્યું છે.

- સ્કીમ ફોર ઈન્વેસ્ટીવ ટુ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ યોજનામાં ૧૪૯૪ એકમો થકી અંદાજિત રૂપિયા એક લાખ ઓગણપચાસ હજાર ચારસો સોળ કરોડ જેટલું મુડીરોકાણ થયેલ છે અને રૂ. ૩૧૭.૩૭ કરોડની સહાય કરવામાં આવેલ છે.
- પ્લાસ્ટીક ઈન્ડસ્ટ્રીઝને સહાય યોજનામાં ૩૨૨ એકમો થકી અંદાજિત રૂ.૪૩૮૧.૨૬ કરોડ જેટલું મુડીરોકાણ થયેલ છે અને રૂ. ૧૫૪.૯ કરોડની સહાય કરવામાં આવેલ છે.
- મેગા ઈનોવેટીવ પ્રોજેક્ટને સહાય યોજનામાં ૮ એકમો થકી અંદાજિત રૂપિયા આડત્રીસ હજાર બસો ઓગણપચાસ કરોડ જેટલું મુડીરોકાણ થયેલ છે અને રૂ. ૨૮૪૪.૪૬ કરોડની સહાય કરવામાં આવેલ છે.
- એરોસ્પેસ અને ડીફેન્સ સેક્ટરમાં ૪ એકમો થકી અંદાજિત રૂ.૫૯૧.૪૬ કરોડ જેટલું મુડીરોકાણ થયેલ છે અને રૂ. ૧૨.૩૯ કરોડની સહાય કરવામાં આવેલ છે.
- કેપિટલ સબસીડી ટૂ લાર્જ ઈન્ડસ્ટ્રીઝ એન્ડ ઘ્રસ્ટ સેક્ટર યોજના જાહેર કરવામાં આવેલ છે. સહાયનું ધોરણ તાલુકાની કેટેગરીવાઈઝ ચુકવવામાં આવશે. આ યોજનામાં ૪૦ એકમો થકી અંદાજિત રૂ.૧૦,૨૭૦.૭૯ કરોડ જેટલું મુડીરોકાણ થયેલ છે
- સ્ટાર્ટઅપ-ઈનોવેશન યોજના- ૨૦૨૦ તથા સંશોધન અને વિકાસ યોજના - ૨૦૨૦ હેઠળ અત્યાર સુધી કુલ ૪૪ સંસ્થાઓને નોડલ ઈન્સ્ટિટ્યુટ તરીકે માન્યતા આપવામાં આવેલ છે અને કુલ ૩૦૫ ઈનોવેટીવ પ્રોજેક્ટને માન્યતા આપેલ છે.

તાજેતરમાં ગુજરાત સરકાર દ્વારા કરવામાં આવેલ એમ.ઓ.યુ. (MOU)

- એમ.એસ.એમ.ઈ. ઉદ્યોગોને પ્રાથમિકતા આપીને ઘિરાણ કરવા ૧૫ દિવસમાં ઈન-પ્રિન્સિપલ અપ્રુવલ આપવા માટે ભારતીય સ્ટેટ બેંક સાથે એમઓયુ કરવામાં આવ્યા છે.
- ઉદ્યોગ સાહસિકો નાણાકીય સહાય માટે સીધી અરજી કરી શકે તે હેતુથી બેંક ઓફ બરોડા સાથે એમ.ઓ.યુ. કરવામાં આવેલ છે.
- Make in India પહેલ હેઠળ સ્થાનિક ઉત્પાદકોને ૧૫થી વધુ વેબસાઈટ દ્વારા ૨૦૦ જેટલા દેશોમાં વિશ્વ બજાર ઉપલબ્ધ કરાવવા માટે ગુજરાત સરકારશ્રી દ્વારા Amazon સાથે MoU કરવામાં આવેલ છે.

- Udyam રજિસ્ટ્રેશન પોર્ટલમાં ગુજરાતના પાંચ લાખ સતાવન હજાર સાતસો પાંત્રીસ માઈક્રો, ઓગણચાલીસ હજાર આઠસો બાણુ નાના, અને ચાર હજાર બસો સીતેર મધ્યમ ઉદ્યોગોએ રજીસ્ટ્રેશન કરાવેલ છે.

ઘોલેરા ગ્રીનફિલ્ડ એરપોર્ટ

- ઘોલેરા ગ્રીનફિલ્ડ એરપોર્ટ ઘોલેરા SIRને એર કનેક્ટિવિટી પૂરી પાડશે. અમદાવાદ એરપોર્ટની ક્ષમતા પૂરી થતા, સૂચિત ઘોલેરા એરપોર્ટ વિકલ્પ તરીકે સેવાઓ પૂરી પાડશે.

ઘોલેરા સ્પેશિયલ ઇન્વેસ્ટમેન્ટ રિજયન

- ઘોલેરા SIR માં ૨૨.૫૪ ચો.કિ.મી.ની બે ટાઉન પ્લાનિંગ સ્કીમ્સ રાજ્ય સરકાર દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવેલ છે જેમાં ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પૂર્ણતાને આરે છે.

ગુજરાત આંતરમાળખાકીય વિકાસ બોર્ડ(GIDB)

- માન. પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી દ્વારા ભારત દેશ માટે ખૂબજ અગત્યનો પી.એમ.ગતિશક્તિ નેશનલ માસ્ટર પ્લાન જાહેર કરવામાં આવ્યો. ગુજરાત ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલોપમેન્ટ બોર્ડ, ગતિ શક્તિ ગુજરાત ઇન્ટીગ્રેટેડ માસ્ટર પ્લાન હેઠળ જુદા-જુદા વિભાગો સાથે સંકલન કરી હાલના કાર્યરત પ્રોજેક્ટ તેમજ નવા આવનાર પ્રોજેક્ટની ઝડપી મંજૂરી, યોગ્ય આયોજન અને ઝડપી અમલીકરણ માટે ગુજરાત રાજ્યના તેમજ ભારત સરકારના ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર પ્રોજેક્ટના સંકલનની કામગીરી કરશે.
- ગુજરાત ઇન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર ડેવલોપમેન્ટ બોર્ડ દ્વારા રાજ્ય માટે ગુજરાત ઇન્ટીગ્રેટેડ લોજિસ્ટિક એન્ડ લોજિસ્ટિક પાર્ક પોલીસી – ૨૦૨૧ તૈયાર કરવામાં આવી આ પોલીસી હેઠળ રાજ્યની લોજિસ્ટિક સવલતોને મજબુત કરવાની , નવી લોજિસ્ટિક સવલતો તૈયાર કરવાની અને ખાનગી કંપનીઓને નવી ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરી તેનો વિકાસ કરવા પ્રોત્સાહિત કરવામાં આવશે.

ભૂસ્તર વિજ્ઞાન અને ખનિજ કમિશ્નરની કચેરી:

- રાજ્યમા ખનિજની બિનઅધિકૃત રીતે થતી પ્રવૃત્તિઓ જેવી કે ખનન, સંગ્રહ અને વહન અંગેની ફરીયાદો નોંધાવવા માટે ગુજમાઈન મોબાઈલ એપ્લિકેશન વિકસાવવામાં આવેલ છે. રાજ્યમાં બિનઅધિકૃત ખનિજ ખોદકામ, વહન અને સંગ્રહ અંગે માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી દ્વારા પાયલોટ પ્રોજેક્ટ તરીકે ‘ત્રિનેત્ર’ પ્રોજેક્ટ અમલમાં મુકેલ છે. અત્યાર સુધીમાં ડ્રોન સર્વેલન્સ દ્વારા કુલ ૧૪૯ કેસમાં રૂપિયા ચાર કરોડ સાઈઠ લાખ રકમ વસુલ કરવામાં આવેલ છે.

પ્રવાસન

પ્રવાસન ક્ષેત્રે ગુજરાત દેશમાં અગ્રસર રહ્યું છે. ગુજરાત વેરાઈટી એફ ટુરિઝમ સ્પોર્ટ્સ ધરાવતું દેશનું એકમાત્ર રાજ્ય છે. ગુજરાતમાં ડેઝર્ટ ટૂરિઝમ, એન્ડવેનચર ટૂરિઝમ, સ્પિરીચ્યુઅલ અને રિલિજિયસ ટૂરિઝમ તેમજ પૌરાણિક અને ઐતિહાસિક પ્રવાસન, સીમા દર્શન તથા સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી જેવા પેટ્રીઓટિક પ્રવાસન સ્થળ સાથે ગુજરાતે પ્રવાસન ક્ષેત્રના સર્વગ્રાહી અને સર્વસમાવેશી વિકાસને સાકાર કર્યો છે.

- કોરોનાની મહામારીના કારણે પ્રવાસન ક્ષેત્રને વધુ અસર પડી છે. પરંતુ આપત્તિને અવસરમાં પલટાવાની આગવી ખુમારી સાથે ગુજરાતે પ્રવાસન ઉદ્યોગ ક્ષેત્રના વ્યવસાયને ફરી ધમધમતો કરવામાં સફળ આયામો સર કર્યા છે.
- **પ્રવાસન નીતિ:** પ્રવાસન નીતિ ૨૦૧૫-૨૦ને સારી સફળતા સાંપડી છે જેમાં ૩૨૫ જેટલા પ્રોજેક્ટ કાર્યરત થયેલ છે અને અંદાજિત ૧૪૦૦૦ થી વધુ લોકોને રોજગારી મળી છે જ્યારે વધુ ૧૧૬ પ્રોજેક્ટ અમલીકરણના વિવિધ તબક્કા હેઠળ છે. ‘પ્રવાસન વૃદ્ધિ – પર્યાવરણ સમૃદ્ધિ’ના સમન્વય સાથે નવી પ્રવાસન નીતિ ૨૦૨૧-૨૫ જાહેર કરવામાં આવી છે, જે ૧ જાન્યુઆરી, ૨૦૨૧ થી ૩૧ માર્ચ, ૨૦૨૫ સુધી અમલી રહેશે.
- **મહીસાગર જિલ્લાના રૈયોલિ ખાતે ડાઈનોસોર મ્યુઝિયમનો વિકાસ, ફેઝ-૨** ઈન્ટરપ્રીટિશન સેન્ટરમાં બનાવેલ ડાઈનોસોર મ્યુઝિયમના એક્સ્ટેન્શનની કામગીરીમાં રૂપિયા ૧૭.૫૦ કરોડના ખર્ચે થિયેટર, ડિજિટલ ફોરેસ્ટ, ૩૬૦ ડિગ્રી વર્ચ્યુઅલ રિયાલીટી, એક્સપેરિમેન્ટ લેબ, સેમી-સર્ક્યુલર પ્રોજેક્શન, મૂડ લાઈટ, ૩-ડી પ્રોજેક્શન મેપિંગ તથા હોલોગ્રામ ડાઈનોસોર જેવા મુખ્ય ઘટકો વિકસાવવામાં આવી રહેલ છે.
- **રિકલ ડેવલપમેન્ટ:** વર્ષ ૨૦૨૦-૨૧ દરમિયાન દુરીઝમ રીકવરી પોસ્ટ કોવિડ-૧૯ ની તાલીમ આપવામાં આવેલ છે. જેમાં અંદાજે ૬૯૦૦ જેટલા લાભાર્થીઓને કૌશલ્યવર્ધનની તાલીમ આપવામાં આવી છે.

યાત્રાધામ

- રાજ્યના વિવિધ યાત્રાધામો ખાતે કુલ ૩૮૮૯ કિલો વોટની ક્ષમતાની સોલાર રૂફટોપની કામગીરી પૂર્ણ કરવામાં આવેલ છે. જેનાથી વાર્ષિક ૫૬.૭૮ લાખ વીજ યુનિટ ઉત્પન્ન થશે અને વાર્ષિક અંદાજિત રૂપિયા **બે કરોડ ચોર્યાસી લાખની** વીજ બચતની સંભાવના છે.
- પાવાગઢ ખાતે, શ્રી મહાકાળી માતાજી મંદિરના વિકાસ કામ માટે કુલ રૂપિયા ૧૨૧ કરોડની અંદાજિત રકમના પ્રોજેક્ટમાં ફેઝ-૧ માં રૂપિયા ત્રેપન કરોડના અંદાજિત કિંમતના કામો પુર્ણ થયેલ છે અને ફેઝ-૨ માં રૂપિયા સાઈઠ કરોડના અંદાજિત કિંમતની કામગીરી પ્રગતિમાં છે, જેમાં મંદિર પરિસરનો બેઈઝ વિસ્તાર વધારવાની તેમજ પાથવે પર ઈલેક્ટ્રીફિકેશન મુખ્યત્વે છે.
- એસ.સી.પી. યોજના હેઠળ અમદાવાદ, જમાલપુર ખાતે આવેલ શ્રી મહાકાળી માતાજી મંદિર તથા શ્રી બેચરસ્વામી (રાવત રામજી મંદિર) સિદ્ધપુર પાટણના વિકાસની કામગીરી પૂર્ણ કરેલ છે તેમજ શ્રી વીર મેઘમાયા સ્મારક પાટણ ખાતે વિકાસ કામગીરી પૂર્ણ થવાના આરે છે.

નાગરિક ઉક્રયન

- **મહેસાણા ખાતે ટ્રેનીંગ સ્કુલ:** રાજ્યના યુવાનોને વિમાન ઉક્રયન અંગેની તાલીમ મળી રહે તે હેતુથી રાજ્ય સરકારશ્રીની મહેસાણા ખાતે આવેલ હવાઈપટ્ટી ઉપર પાયલટ અંગેની ટ્રેનીંગ આપતી સંસ્થાને રાઈટ ટુ યુઝ ઓફ મહેસાણા એરસ્ટ્રીપ તરીકે જગ્યા ફાળવવામાં આવેલ છે. જ્યાંથી પાયલટ અંગેની ટ્રેનીંગ આપવામાં આવી રહેલ છે.

સરદાર સરોવર યોજના

ગુજરાતના સર્વાંગી વિકાસ માટે સરદાર સરોવર યોજના સાચા અર્થમાં જીવાદોરી પુરવાર થઈ રહી છે. સરદાર સરોવર બંધનું કામ પૂર્ણ થતા ગુજરાતની પ્રજાનું વર્ષો જૂનું સ્વપ્ન સાકાર થયું છે, જેના પરિણામે તબક્કાવાર સિંચાઈનો લાભ મળતા કૃષિ ક્ષેત્રે અદ્ભૂત ક્રાંતિ થતાં રાજ્ય સરકારની કામગીરી પ્રત્યે ખેડૂતોની ખુશી વ્યક્ત થઈ રહી છે.

- સરદાર સરોવર યોજના ના બંને પાવર હાઉસ કાર્યરત કરતા ૧૪૫૦ મેગાવોટ ની સ્થાપિત ક્ષમતા હાંસલ કરવામાં આવેલ છે. આ પાવર હાઉસ માંથી વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ માં જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી ૧૫૬.૩૭ કરોડ વીજ યુનિટનું ઉત્પાદન થયેલ છે. આમ જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ ના અંત સુધીમાં કુલ ૫૧૨૮.૫૮ કરોડ વીજ યુનિટનું ઉત્પાદન થયેલ છે. આ વીજ ઉત્પાદન થી રાષ્ટ્રને આશરે રૂપિયા **૨૦,૫૧૪ કરોડની** આવક થયેલ ગણાય.
- નર્મદા યોજનાની વડોદરા, મિયાગામ, સૌરાષ્ટ્ર અને કર્ણ શાખા નહેર ઉપર જુદી જુદી જગ્યાએ લઘુ વીજ મથકો ના બાંધકામ ની કામગીરી પ્રગતિ હેઠળ છે. આ લઘુ વીજ મથકો મારફત આશરે ૮૫.૪૬ મેગા વોટ વીજ ઉત્પાદન કરવાનું આયોજન છે. આ લઘુ વીજ મથકો થકી વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ દરમિયાન જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી ૫.૩૪ કરોડ વીજ યુનિટનું વીજ ઉત્પાદન થયેલ છે. આમ જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ ના અંત સુધીમાં કુલ ૨૪.૩૧ કરોડ વીજ યુનિટ ઉત્પાદન થયેલ છે.
- સૌરાષ્ટ્ર શાખા નહેર ઉપર બાંધવામાં આવેલ ૫ પંખીગ સ્ટેશનની કામગીરી પૂર્ણ થયેલ છે અને કર્ણ શાખા નહેર ઉપર બાંધવામાં આવેલ ૩ પંખીગ સ્ટેશનના વિસ્તરણની કામગીરી પ્રગતિમાં છે.
- જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી કુલ અંદાજિત ૧૮ લાખ હેક્ટર પિયત વિસ્તાર માંથી ૧૬.૯૨ લાખ હેક્ટર વિસ્તારમાં પ્રશાખા નહેરો સુધીનાં કામ પૂર્ણ કરી, સિંચાઈ ક્ષમતા વિકસિત થયેલ છે. જ્યારે જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી કુલ અંદાજિત ૧૮ લાખ હેક્ટર પિયત વિસ્તાર માંથી ૧૫.૨૧ લાખ હેક્ટર વિસ્તારમાં પ્રપ્રશાખા નહેરો સુધીનાં કામ પૂર્ણ કરી પિયત વિસ્તાર વિકસિત કરવામાં આવેલ છે.

એકતા નગર

કેવડીયાને તા. ૨૦/૧૨/૨૦૨૧થી એકતાનગર તરીકે ઓળખાણ આપવાનો મહત્વપૂર્ણ નિર્ણય મારી સરકાર દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે. સરદાર પટેલે એક ભારત બનાવ્યું તેને આજે પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદી શ્રેષ્ઠ ભારત બનાવી રહ્યાં છે. એકતા મોલથી યુનિટી ગ્લો ગાર્ડન સુધી ડેકોરેટીવ લાઈટીંગ, થોર બગીચો (Cactus Garden), એકતા નર્સરી, ખલવાણી ઈકો-ટુરીઝમ, રેડીયો યુનિટી, આદર્શ ગ્રામ (તબક્કા-૧), વિશ્રામગૃહ, અધિકારી હોસ્ટેલ, એકતા સ્કીલ ડેવલોપમેન્ટ સેન્ટર, વિશ્વ વન, રાજા સૌરસ ડાઈનોસોર પાર્ક, એકતા દ્વાર, એકતા ફૂડ કોર્ટ, સરદાર

સરોવર નૌકા વિહાર, મિરર મેઝ, રીવર રાફ્ટીંગ, વેલી ઓફ ફલાવર્સ, એકતાનગરનું સુશોભિત રોશનીકરણ, પ્રવાસીઓની રહેવા માટેની સગવડ (ટેન્ટ સીટી, શ્રેષ્ઠ ભારત ભવન, બજેટ સ્ટે, સરદાર સરોવર રીસોર્ટ) જેવી યોજનાઓ સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટીના ઉદ્ઘાટન પછી વિકસાવવામાં આવેલ છે. સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટીના પ્રવાસે આવતા દેશ-વિદેશના પ્રવાસીઓ અહીંથી વિશ્વભરમાં સરદાર પટેલનો એકતાનો સંદેશ લઈને જાય છે.

- તદુપરાંત જંગલ સફારીમાં નવા પ્રાણીઓના વિસ્તારો, વિવિધ આકર્ષણોની જાણકારી મળી રહે તે માટેના ઓરીએન્ટેશન સેન્ટર્સ, મેઝ ગાર્ડન, શૂલપાણેશ્વર નર્મદા ઘાટ, ઘાટ ઉપર એકવા સ્કીન શો તેમજ મ્યુઝીકલ ફાઉન્ટેન શો જેવી યોજનાઓ પૂર્ણતાના તબક્કામાં છે તથા મીયાવાકી ફોરેસ્ટ તેમજ કેસૂડા પ્લાન્ટેશન પ્રગતિમાં છે.
- એકતાનગર ખાતે રેડીયો યુનિટી, કમ્યુનિટી રેડીયો સ્ટેશન કાર્યરત કરવામાં આવેલ છે અને તેમાં સ્થાનિક આદિવાસી યુવા ભાઈ-બહેનોને રેડીયો જોકી તરીકે તાલીમ આપી તેમના થકી રેડીયોનું સંચાલન થાય તેવી વ્યવસ્થા ગોઠવવામાં આવેલ છે.
- એકતાનગર ભારતનું પ્રથમ ઈ-વાહન ક્ષેત્ર બની રહ્યું છે. એકતાનગર સ્થિત વિવિધ પ્રવાસન સ્થળોની મુલાકાતે પધારતાં પ્રવાસીઓની સુવિધા માટે ઈ-રીક્ષાઓ સ્થાનિક મહિલાઓ દ્વારા ચલાવી રોજગારી પ્રાપ્ત કરવામાં આવી રહેલ છે.

વિજ્ઞાન અને પ્રૌદ્યોગિકી

ગુજરાત દેશનું એક અગ્રણી પ્રગતિશીલ રાજ્ય છે. ગુજરાતનું વિકાસ મોડલ આજે પણ દેશનાં અનેક રાજ્યો માટે રોલ મોડલ બની રહ્યું છે. પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીએ ગુજરાતના મુખ્યમંત્રીકાળ દરમિયાન જનસુવિધાઓ સામાન્ય અને છેવાડાના લોકો સુધી પહોંચે તેમજ રોજબરોજની જરૂરિયાતોમાં સરળતા આવે તેવા અભિગમનું સ્વપ્ન સેવ્યું હતું. આ સ્વપ્નને મારી સરકાર આગળ ઘપાવી આજે સાચા અર્થમાં ચરિતાર્થ કરી રહી છે.

- રાજ્યના નાગરિકોને એક જ પોર્ટલ દ્વારા દરેક વિભાગની નાગરિકલક્ષી સેવાઓ ઘરે બેઠા મળી રહે તે હેતુથી **ડીજિટલ ગુજરાત પોર્ટલ** લોન્ચ કરી હાલમાં વિવિધ વિભાગની ૧૧૮ થી પણ વધુ સેવાઓ ઉપલબ્ધ છે તથા ૪૧ થી વધારે સેવાઓની મોબાઇલ એપ્લિકેશન ઉપલબ્ધ છે.
- વિભાગોની વહીવટી પ્રક્રિયા ઝડપી અને ઓનલાઇન બનાવવા માટે તાજેતરમાં **ઈ-સરકાર એપ્લીકેશન** લોન્ચ કરી રાજ્યની સરકારી કચેરીઓની રોજિંદી કામગીરી જેવી કે ટપાલ, ફાઇલ, રેકર્ડ, મીટીંગ મેનેજમેન્ટ, અપોઇન્ટમેન્ટ મેળવવી, ફરિયાદ અરજી કરવી વગેરે બાબતો ઓનલાઇન કરવામાં આવેલ છે. આ પ્રોજેક્ટના અમલીકરણથી તમામ સરકારી કચેરીઓની કામગીરી સરળ, અસરકારક, ઝડપી અને પારદર્શક બનશે. આ પ્રોજેક્ટના અમલીકરણથી રાજ્યમાં વહિવટી કક્ષાએ તમામ નાગરિકોને આર.ટી.આઈ. અરજી ઓનલાઇન દાખલ કરવા, તેમની વિવિધ ફરિયાદો સંબંધિત કચેરીઓમાં મોકલવા અને અધિકારીઓની મુલાકાત માટે સમય મેળવવાનું કામ સરળ બનશે.

- **ડીજિટલ સેવાસેતુ કાર્યક્રમ** સફળતાપુર્વક અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે. જેમાં રાજ્યની ગ્રામ પંચાયતો ખાતે રાજ્યની આશરે ૩૧૨ જેટલી નાગરીકલક્ષી સેવાઓ ઓનલાઇન પુરી પાડવામાં આવે છે.

ગુજરાત બાયોટેકનોલોજી રિસર્ચ સેન્ટર

- GBRC એ હાલમાં ગુજરાતમાં સૌથી પહેલા COVID-૧૯ ના Omicron વેરિઅન્ટ નું whole genome sequencing કર્યું છે અને ઓમીક્રોન વેરિયન્ટને શોધવા માટે PCR પદ્ધતિનો વિકાસ કરવામાં આવેલ છે.

સાયન્સ સિટી

- સાયન્સ સિટી જાણે મુલાકાતીઓનું સ્વર્ગ છે. તેની વૈશ્વિક કક્ષાની ગેલેરીઓ, જેમાં એકવેટિક ગેલેરી, રોબોટિક ગેલેરી અને નેચર પાર્કનો સમાવેશ છે તે તમામ ઉંમરના મુલાકાતીઓને આકર્ષે છે એટલું જ નહીં પણ તેને રાજ્ય અને રાષ્ટ્રના એક મહત્વપૂર્ણ વિજ્ઞાન પ્રવાસન સ્થળ તરીકે સ્થાપિત કરે છે અને છેલ્લા આઠ માસમાં કુલ **પાંચ લાખથી** વધુ લોકો મુલાકાત લઈ ચૂક્યા છે.
- ભારતનેટ પ્રોજેક્ટના બીજા તબક્કામાં ગુજરાત રાજ્યની કુલ ૭૯૯૧ ગ્રામપંચાયતને ઓપ્ટિકલ ફાઇબર થી સાંકળી લેવાનું આયોજન છે. જેની સામે જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં ૭૯૯૯ ગ્રામપંચાયતને આ નેટવર્કથી સાંકળી લેવામાં આવેલ છે. અને જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધી રૂપિયા **એક હજાર છસો બાવન કરોડનો** ખર્ચ આ યોજના હેઠળ કરવામાં આવેલ છે.
- **નવી IT અને ITeS પોલિસીની જહેરાત:** આઈ.ટી. ક્ષેત્રમાં રોકાણોને વેગ આપવા, રાજ્યના ડિજિટલ મિશન આગળ વધારવા તથા રોજગારીની નવી તક ઉભી કરવાના હેતુથી તાજેતરમાં જાહેર કરવામાં આવેલ રાજ્યની મહત્વની એવી આઈ.ટી. પોલિસી(૨૦૨૨-૨૭) દ્વારા રાજ્યમાં વિશ્વકક્ષાના આઈ.ટી. ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચરનું નિર્માણ કરવાના ઉચ્ચ કૌશલ્ય ધરાવતા માનવબળનો સ્ત્રોત ઉભો કરવાનો અને ગુજરાતમાં આઈ.ટી. ઈકોસિસ્ટમમાં પરિવર્તન લાવવાનો લક્ષ્યનો નિર્ધાર કરવામાં આવેલ છે આ સિવાય આ પોલિસી રાજ્યમાં ઉભરતી અને અદ્યતન ટેકનોલોજીનો વિકાસ કરવા તે ક્ષેત્રમાં રિસર્ચ અને ડેવલપમેન્ટ કરવા માટે ઈનોવેશન સેન્ટર સ્થાપવા, ડિજિટલ સાક્ષરતામાં સુધારો થવા, આઈ.ટી. ક્ષેત્રમાં લોકોની જાગૃતિમાં વધારો કરવા વગેરે જેવા ક્ષેત્ર પણ પ્રોત્સાહન પુરૂ પાડી શકાશે. ટૂંકમાં પ્રસ્તુત પોલિસી આઈ.ટી. ક્ષેત્રે ગુજરાતને આ ક્ષેત્રે રોજગારી સર્જન, કૌશલ્ય વિકાસ, વાર્ષિક નિકાસમાં, રોકાણોમાં આઈ.ટી. ઈન્ફ્રાસ્ટ્રક્ચર્સ વગેરેમાં વધારો કરીને આત્મનિર્ભર બનાવવા તરફ દોરી જશે.
- **નવી ગુજરાત બાયો-ટેકનોલોજી પોલિસીની જહેરાત:** માન.પ્રધાનમંત્રીશ્રીના આત્મનિર્ભર ભારતના વિઝનને સાકાર કરવા માન.મુખ્યમંત્રીશ્રીના નેતૃત્વમાં નવી બાયોટેકનોલોજી પોલીસી ૨૦૨૨-૨૭ જાહેર કરવામાં આવેલ છે. ગુજરાત બાયોટેકનોલોજી પોલિસી બાયોટેકનોલોજી ક્ષેત્રે આત્મનિર્ભર ગુજરાતથી આત્મનિર્ભર ભારતનું વિઝન સાકાર કરવામાં મદદરૂપ થશે. નવી બાયોટેકનોલોજી પોલિસીથી સમગ્ર દેશમાં ગુજરાત અગ્રેસર રાજ્યોમાં સ્થાન પ્રાપ્ત કરશે. રાજ્યમાં

ઔદ્યોગિક ક્ષેત્રે રૂ.૨૦,૦૦૦ કરોડથી વધારેનું મુડી રોકાણ થવાની સંભાવના છે. ૧ લાખ ૨૦ હજારથી વધુ નવા રોજગાર અવસરોની સંભાવના થશે. નવી બાયોટેકનોલોજી પોલિસી રાજ્યમાં ઈનોવેશન ઈકોસીસ્ટમને વધુ સુદૃઢ બનાવશે. નવા મુડીરોકાણો માટે ગુજરાતને ડેસ્ટિનેશન ઓફ ચોઈસ બનાવવાની નેમ છે.

મહેસૂલ વ્યવસ્થાપન

મહેસૂલ વિભાગના લોકાભિમુખ અભિગમના પાયામાં છ સિદ્ધાંતોનો ફાળો મહત્વનો રહ્યો છે. (૧) પારદર્શકતા અને મૈત્રીપૂર્ણ વહીવટ (૨) બદલાતી જરૂરિયાતો મુજબ નીતિ ઘડતર (૩) વહીવટમાં વિકેન્દ્રીકરણ (૪) કાર્યપદ્ધતિઓનું સરળીકરણ (૫) યોગ્ય ભૂમિ વ્યવસ્થાપન (૬) કામના નિર્માણ અને જવાબદાર તંત્રનું ગઠન. આ પાયાના મહેસૂલી સિદ્ધાંતો દ્વારા સરકારના જાહેર કામો માટેની પ્રતિબદ્ધતાના દર્શન થાય છે.

શાસન વ્યવસ્થામાં અગત્યનું કોઈ પાસુ હોય તો તે છે મહેસૂલી વ્યવસ્થાપન. રાજ્યમાં પ્રત્યેક વ્યક્તિ તેના પ્રશ્નો-સમસ્યાઓ અથવા તો તેના કોઈને કોઈ કામ માટે મહેસૂલ વિભાગ સાથે જોડાયેલી રહે છે. પ્રજાકલ્યાણની આ બાબતને ધ્યાને લઈ મહેસૂલ વિભાગમાં આમૂલ પરિવર્તન આવે અને નાગરિકોની સેવાની સાથે વહીવટમાં પારદર્શકતા આવે તેમજ લોકોના પ્રશ્નો-સમસ્યાઓનું ઝડપી નિરાકરણ આવે તે માટે રાજ્ય સરકારે અનેક જનહિતકારી મહત્વપૂર્ણ નિર્ણયો કર્યા છે.

- નિયત સરકારી સેવાઓમાં એફિડેવિટમાંથી મુક્તિ આપી સેલ્ફ ડેક્લેરેશન માન્ય રાખવાનો ઐતિહાસિક નિર્ણય મારી સરકાર દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે. આ ઉપરાંત ડિજિટલી પ્રમાણિત પ્રોપર્ટીકાર્ડ ઓનલાઈન આપવાનો તથા બિનખેતીના હુકમો બાદ ઓટો જનરેશનથી પ્રોપર્ટીકાર્ડ ઉપલબ્ધ કરાવવાનો નિર્ણય કરવામાં આવ્યો છે.
- રાજ્યના ખેડૂત ખાતેદારો તેમજ નાગરિકોને ઈ-ગવર્નન્સના માધ્યમ દ્વારા ઘેર બેઠા મહેસૂલી સેવાઓ ઉપલબ્ધ કરાવી શકાય તે હેતુથી ઓનલાઈન માધ્યમથી નિયત ફી ભરીને ઈ-સાઈન તેમજ ઈ-સીલવાળી, ક્યુ-આર કોડ સાથેના મહેસૂલી દસ્તાવેજોની અધિકૃત નકલો મળી રહે તે મુજબનો પ્રજાલક્ષી સુધારો કરવામાં આવેલ છે.
- નાગરિકોના મહેસૂલી પ્રશ્નોના સ્થળ પર જ ત્વરિત નિકાલ કરી શકાય તે હેતુથી મારી સરકાર દ્વારા **મહેસૂલી મેળા** યોજવાનો નવતર પ્રયોગ હાથ ધરવામાં આવેલ છે. જે અન્વયે તાજેતરમાં નવસારી, વલસાડ અને આણંદમાં મહેસૂલી મેળાઓનું આયોજન કરવામાં આવેલ હતું, જેમાં મળેલ કુલ ૮૧૩ રજૂઆતોમાંથી ૩૧૩ રજૂઆતોનો સ્થળ પર જ હકારાત્મક નિકાલ કરવામાં આવેલ છે.

સ્ટેમ્પ ક્ષેત્રે નાગરિકલક્ષી મહત્વની પહેલ

- ફીઝીકલ નોન જ્યુડિશ્યલ પેપરનું વેચાણ બંધ કરી જપ્ડફ કેન્દ્રો ખાતે નાગરિકોને ઈ-સ્ટેમ્પીંગ સર્ટીફિકેટ સરળતાથી ઉપલબ્ધ થાય તેવી વ્યવસ્થા કરવામાં આવી છે.
- ફરજિયાત નોંધણીપાત્ર દસ્તાવેજોમાં સ્ટેમ્પ ડ્યુટી માટે નાગરિકોને ઈ-પેમેન્ટની સુવિધાનો વિકલ્પ આપવામાં આવ્યો છે.

- તાજેતરમાં રાજ્યના ગુજરાત જમીન મહેસૂલ અધિનિયમ-૧૮૭૯ માં સુધારો કરીને (૧) મહેસૂલ અધિકારી/ઓથોરિટી/કોર્ટના હુકમની હુકમી નોંધ, (૨) બેંક દ્વારા ઓનલાઇન બોજો દાખલ કરવાની નોંધ, (૩) જે કિસ્સામાં બેંકો દ્વારા ઓનલાઇન બોજો દાખલ કરેલ હોય તેવા કિસ્સામાં ઓનલાઇન બોજો કમી કરવા અંગેની નોંધ એમ ત્રણ પ્રકારની નોંધોના કિસ્સામાં ૧૩૫ (ડી) ની નોટીસ બાદ વાંધો રજૂ કરવાની સમય મર્યાદા ૩૦ દિવસથી ઘટાડીને ૧૦ દિવસનો કરવાનો પ્રજાલક્ષી નિર્ણય કર્યો છે.
- વધુમાં, મુંબઈ જમીન મહેસૂલ અધિનિયમ-૧૮૭૯ની કલમ ૭૩-એએ હેઠળની આદિજાતિના લોકોએ ધારણ કરેલ જમીનની તબદીલી અંગેની કાર્યપદ્ધતિ ઓનલાઇન કરવા બાબતે રાજ્ય સરકારે નિર્ણય કરેલ છે.

વન અને પર્યાવરણ

જળવાયુ પરિવર્તનના વૈશ્વિક પડકાર વચ્ચે કુદરતે માનવને આપેલી અણમોલ વનસંપદા અને પર્યાવરણનું જતન તથા લોકાભિમુખ સંવર્ધન થાય એવી કાર્યશૈલી ગુજરાત સરકારની રહી છે.

રાજ્યમાં વન વિભાગ દ્વારા પ્રતિ વર્ષ વન મહોત્સવ, મેન્યુવ વાવેતર, દરિયાઈ જીવસૃષ્ટિના સંરક્ષણ, જીરો કાર્બન એમિશનને પ્રોત્સાહન જેવી બાબતો સાથે એશિયાના સૌથી મોટા બન્ની ગ્રાસલેન્ડ ડિમાર્કેશન, સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટીના વિવિધ પ્રોજેક્ટ, સીવેજ વોટર માટે રિટ્રીટ અને રિચુઝની નીતિ ઊડીને આંખે વળગે એવી છે.

- ગુજરાત રાજ્ય અદ્વિતીય ગણી શકાય તેવી વન્યજીવ સમૃદ્ધિ ધરાવે છે. વન્યજીવોના સંરક્ષણ અને સંવર્ધન માટે વિવિધ યોજનાઓ અમલમાં છે જે અંતર્ગત અત્યાર સુધીમાં કુલ ૮૪૪ થી વધુ વ્હેલશાર્ક બચાવવાની અદ્ભુત કામગીરી કરવામાં આવેલ છે. તેમજ ઝૂ પ્રીડીંગ પ્રોગ્રામ હેઠળ સકકરબાગ ઝૂમાં પંચાવન જેટલા સિંહ બચ્ચાનો તથા વરૂના જપ બચ્ચાના જન્મ અને ઉછેર કરવામાં આવેલ છે. વન્યજીવોના રેસ્ક્યુ તથા અન્ય ફરીયાદોના નિવારણ માટે વાઈલ્ડ લાઈફ હેલ્પલાઈન નંબર કાર્યરત કરવામાં આવેલ છે. ઉત્તરાચણ દરમ્યાન પતંગની દોરીથી ઘાયલ થતા પક્ષીઓને બચાવવા તથા સારવાર આપવા માટે કૃણા અભિયાન ચલાવવામાં આવે છે. વન્યજીવોથી માનવજાત તથા નુકશાન સામે આપવામાં આવતા વળતરમાં તાજેતરમાં વધારો કરી માનવમૃત્યુ માટે રૂપિયા પાંચ લાખ વળતર આપવામાં આવે છે.

સામાજિક વનીકરણ યોજના

- ગુજરાત વન વિભાગ દ્વારા કરાયેલ વર્ષ ૨૦૨૧ ની વૃક્ષ ગણતરી મુજબ ૩૯.૭૫ કરોડ વૃક્ષો થયેલ છે. એટલે ૨૦૦૩ ની સરખામણીમાં ૫૮.૩૬% વૃક્ષો ની સંખ્યાનો વધારો નોંધાયેલ છે.

પર્યાવરણ

- સમગ્ર દેશમાં બાયોમેડિકલ વેસ્ટ ના વ્યવસ્થાપન માં ગુજરાત મોખરે છે. કોવીડ મહામારી દરમિયાન ઉત્પન્ન થયેલ બાયોમેડિકલ વેસ્ટનો અસરકારક રીતે નિકાલ કરવામાં આવ્યો હતો.

- આઝાદી કા અમૃત મહોત્સવ અંતર્ગત રાજ્યમાં ૮૦૦થી વધુ ગામોમાં ઔદ્યોગિક ગૃહોની મદદથી ૧૦૦ મેટ્રિક ટનથી વધુ પ્લાસ્ટિકના કચરાનું એકત્રીકરણ કરાવી તેનું રિસાયકલિંગ કરવામાં આવ્યું.
- દેવભૂમિ દ્વારકા જિલ્લાના શિવરાજપુર બીચને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાની બ્લ્યુ ફ્લેગ બીચ તરીકે માન્યતા પ્રાપ્ત થતા પ્રવાસન નું એક વધુ આકર્ષક સ્થળ ઉપલબ્ધ થયેલ છે.

રમતગમત, યુવા અને સાંસ્કૃતિક પ્રવૃત્તિઓ

રાજ્યના યુવાઓને ખેલકૂદ ક્ષેત્રે પ્રોત્સાહિત કરી રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય સ્તરે પ્રસ્થાપિત કરવા રાજ્ય સરકાર કટિબદ્ધ છે. તત્કાલીન મુખ્યમંત્રીશ્રી અને દેશના પ્રધાનમંત્રીશ્રી નરેન્દ્રભાઈ મોદીના રમશે ગુજરાત જીતશે ગુજરાતના મંત્રને સાકાર કરવા રાજ્ય સરકારે ખેલકૂદ માટે અનેકવિધ નવતર આયામો હાથ ધર્યા છે. જેના પરિણામે રાજ્યના અનેક યુવા પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓએ ગુજરાતનું ગૌરવ વધાર્યું છે.

- સ્પોર્ટ્સ ઓથોરિટી ઓફ ગુજરાત નડિયાદ (જિ-ખેડા) ખાતે વિવિધ રમતોનું "હાઈ પરફોર્મન્સ સેન્ટર" કાર્યરત છે. જેમાં રાજ્ય કક્ષાની આર્ચરી, એથલેટિક્સ, ટેકવાન્ડો, વોલીબોલ અને કુસ્તી રમતની એકેડમી કાર્યરત છે. જેમાં કુલ ૧૭ નિષ્ણાંત કોચ દ્વારા વૈજ્ઞાનિક ઢબે ૮૭ ભાઈઓ અને ૬૫ બહેનો મળી કુલ- ૧૬૨ ખેલાડીઓ તાલીમ મેળવી રહેલ છે.
- નડિયાદ (જિ-ખેડા) ખાતે "હાઈ પરફોર્મન્સ સેન્ટર" માં ખેલો ઈન્ડિયાની વોલીબોલ અને એથલેટિક્સ રમતની પણ એકેડમી કાર્યરત છે. જેમાં હાલમાં ખેલો ઈન્ડિયાના કુલ- ૨૮ ખેલાડીઓ તાલીમ મેળવી રહેલ છે.
- નડિયાદ (જિ-ખેડા) ખાતે રાજ્યકક્ષાનાં હાઈ પરફોર્મન્સ સેન્ટરમાં ખેલાડીઓને એક્ષપર્ટ કોચ દ્વારા વૈજ્ઞાનિક ઢબે તાલીમ આપવામાં આવી રહી છે. ખેલાડીઓ રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ વધુ સારું પ્રદર્શન કરી શકે તે માટે સ્ટ્રેન્થ એન્ડ કન્ડીશનીંગ ટ્રેનર, સ્પોર્ટ્સ ફીઝીયોથેરાપિસ્ટ, સ્પોર્ટ્સ ન્યુટ્રિશનિસ્ટ અને સ્પોર્ટ્સ મસાજર જેવી સવલતો ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવે છે.
- નડિયાદ ખાતેની કાર્યરત વિવિધ રમતોની એકેડમીના ખેલાડીઓએ નેશનલ અને ઈન્ટરનેશનલ મેડલ મેળવીને રાજ્ય અને રાષ્ટ્રને ગૌરવ અપાવેલ છે. જેમાંથી સરિતા ગાયકવાડ એશીયન ગેમ્સમાં ગોલ્ડ મેડલ મેળવેલ છે. જે રાજ્ય અને રાષ્ટ્ર માટે ખૂબ જ ગૌરવની બાબત છે.
- નડિયાદ (જિ-ખેડા) ખાતે કાર્યરત હાઈ પરફોર્મન્સ સેન્ટરની જેમ રાજ્યમાં અન્ય જગ્યાએ વિવિધ રમતોના હાઈ પરફોર્મન્સ સેન્ટર રાજ્ય સરકાર દ્વારા વિકસાવવામાં આવશે.

શક્તિદુત યોજના

- રાજ્યના રમતગમત ક્ષેત્રે પ્રતિભાશાળી ખેલાડીઓ રાષ્ટ્રીય અને આંતરરાષ્ટ્રીય કક્ષાએ સિદ્ધિઓ હાંસલ કરી રાજ્ય અને રાષ્ટ્રનું નામ રોશન કરે તે માટે વર્ષ ૨૦૦૬માં ગુજરાત સરકાર દ્વારા 'શક્તિદુત યોજના' અમલમાં મુકવામાં આવેલ છે.

- ખેલાડીઓના દેખાવ અને ભવિષ્યમાં સારો દેખાવ કરવાની શક્યતાઓને ધ્યાને લઈ તેઓની જરૂરીયાત મુજબ પૌષ્ટિક આહાર, રમતગમતની અદ્યતન સુવિધા, આધુનિક સાધનો, સ્પોર્ટ્સકીટ, સ્પર્ધાખર્ચ, નિષ્ણાંત પ્રશિક્ષકોની સેવાઓ, મેડીકલેમ ઉપલબ્ધ કરાવવાની સાથે સાથે મનોવૈજ્ઞાનિક કાર્યશિબિર અને સ્પોર્ટ્સ મેડીસીન જેવી બાબતો માટે જરૂરીયાત મુજબ(Need Base) સહાય તરીકે ખેલાડીઓને પ્રોત્સાહન આપવાની જોગવાઈ છે.
- શક્તિદૂત યોજનામાં (૧) કુ. અંકિતા રૈના (ટેનીસ) (૨) કુ. ઈલાવેનીલ વાલારીવન (શુટિંગ) (૩) કુ. માના પટેલ(સ્વીમીંગ)ને તેઓની રમતને લગતી ઘનિષ્ઠ તાલીમ મેળવવા આ યોજના હેઠળ આપવામાં આવેલ આર્થિક સહાયને કારણે તેઓએ તાજેતરમાં યોજાયેલ ટોક્યો ઓલમ્પિક ગેમ્સમાં રાજ્ય વતી દેશનું પ્રતિનિધિત્વ કરીને ગૌરવ વધારેલ છે જ્યારે (૧) સુશ્રી ભાવિના પટેલ(પેરા – ટેબલ ટેનીસ) (૨) કુ. પારુલ પરમાર (પેરા – બેડમિન્ટન) અને (૩) કુ. સોનલ પટેલ (પેરા – ટેબલ ટેનીસ) ને તાજેતરમાં યોજાયેલ ટોક્યો ઓલમ્પિક માં રાજ્ય વતી દેશનું પ્રતિનિધિત્વ કરીને ગૌરવ વધારવા બદલ શક્તિદૂત યોજનામાં હેઠળ આર્થિક સહાય આપવામાં આવી છે.
- “રાષ્ટ્રીય શાયર” ઝવેરચંદ મેઘાણીની ૧૨૫મી જન્મ જયંતિની ઉજવણી નિમિત્તે તા.૨૮.૦૮.૨૦૨૧ ના રોજ ગાંધીનગર ખાતે આવેલા મહાત્મા મંદિરમાં રાજ્યકક્ષાનાં કાર્યક્રમની ઉજવણી કરવામાં આવેલ.જ્યાં શ્રી મેઘાણીજીની જીવનગાથા અને કાર્યો અંગેના વેબ પોર્ટલનું માનનીય મુખ્યમંત્રીશ્રી, ગુજરાત રાજ્યના વરદ હસ્તે લોકાર્પણ કરવામાં આવેલ. રાજ્યના ૨૮૨ જિલ્લા અને તાલુકા મથકે કાર્યરત સરકારી ગ્રંથાલયોમાં ઝવેરચંદ મેઘાણીજીનું સાહિત્ય પ્રજાજનો માટે ઉપલબ્ધ બનાવવામાં આવેલ છે તથા દરેક સરકારી ગ્રંથાલયોમાં “મેઘાણી સાહિત્ય કોર્નર” ની સ્થાપના કરવામાં આવેલ છે.
- રાજ્યમાં જુનાગઢ, અમદાવાદ, મહેસાણા, વડોદરા અને રાજકોટ ખાતેના જિલ્લાકક્ષાના સરકારી ગ્રંથાલયોને રૂપિયા ૫૦૦ લાખના ખર્ચથી અત્યાધુનિક સુવિધાઓથી સજ્જ “સ્માર્ટ લાયબ્રેરી”માં તબદિલ કરવામાં આવેલ છે.
- ગાંધીનગર મહાનગરપાલિકાના સહયોગથી ગાંધીનગર ખાતે આવેલ સરકારી જિલ્લા ગ્રંથાલયને અત્યાધુનિક સેવાઓથી સજ્જ બહુમાળી ભવનમા તબદિલ કરવાની કામગીરી રૂપિયા ૧૫ કરોડના ખર્ચે હાથ ધરવામાં આવેલ છે.
- રૂપિયા ૨૫ કરોડના ખર્ચે સ્ટેચ્યુ ઓફ યુનિટી ખાતે ભારત દેશના ૫૬૨ રજવાડાઓ જે ભારત દેશ સાથે સ્વતંત્રતાના સમયમાં જોડાઈને અંખડ ભારત દેશ બનાવ્યો તે રજવાડાઓનો વારસો(Heritage)દર્શાવતુ અત્યાધુનિક સંગ્રહાલયનું કામ પ્રગતિમાં છે.

નાણા વ્યવસ્થાપન

સૌનો સાથ સૌનો વિકાસ અને સૌના વિશ્વાસ’ થકી ગુજરાતને વિકાસ તરફ લઈ જવાનું લક્ષ્ય સાથે રાજ્ય સરકાર આગળ વધી છે. ઈન્ફોર્મેશન ટેકનોલોજીના મહત્તમ ઉપયોગ કરીને શ્રેષ્ઠ નાણાકીય વ્યવસ્થાપન અને શ્રેષ્ઠ નાણાકીય શિસ્ત થકી આજે ગુજરાત દેશનું રોલ મોડેલ પુરવાર થઈ રહ્યું છે.

- અંદાજપત્રની તમામ કામગીરી ઓનલાઇન કરવામાં આવે છે. વિધાનસભામાં અંદાજપત્ર રજૂ થવાની સાથે જ નાણાવિભાગની વેબસાઇટ પર ઉપલબ્ધ થતા પ્રજાને કર અને યોજનાકીય માહિતી ઓનલાઇન ઉપલબ્ધ છે.
- રાજ્યની તમામ ૩૩ જિલ્લા તિજોરી કચેરીઓમાં પગાર, પેન્શન તથા સરકારી દાવાઓના ચુકવણાં ઈ-પેમેન્ટથી સીધા લાભાર્થીના ખાતામાં જમા થાય છે.
- RBI ના e-kuber Portal સાથે IFMS નું Integration કરવામાં આવેલ છે. જે અંતર્ગત રાજ્યની તમામ જિલ્લા તિજોરી કચેરીઓ/પીએઓ/પીપીઓ ખાતેથી e-kuber મારફતે e-Payment શરૂ કરવામાં આવેલ છે. આમ કરવાથી જે તે વ્યક્તિને ચુકવણું ઝડપથી કરી શકાય છે.
- Digital Gujarat હેઠળ વિદ્યાર્થીઓને ચુકવવાપાત્ર શિષ્યવૃત્તિ તથા ગણવેશ સહાયની રકમનું Aadhar Base દ્વારા e-Payment શરૂ થતા શિષ્યવૃત્તિના નાણા ઝડપથી જે તે લાભાર્થીના બેંક ખાતામાં જમા કરવામાં આવે છે.
- તા.૦૧/૦૪/૨૦૨૧ થી તા.૩૧/૧૨/૨૦૨૧ સુધીમાં રૂપિયા **ત્રેવીસ હજાર છસો પંચોતેર કરોડના ઓગણત્રીસ લાખ સત્યાશી હજાર બસો પંચાણું** વ્યવહારોનું એકાઉન્ટીંગ સફળતાપૂર્વક પુર્ણ કરવામાં આવેલ છે.
- રાજ્યના કરની સમયસર ઓનલાઇન વસૂલાત માટે સાયબર તિજોરી પોર્ટલ કાર્યરત છે.
- સંકલિત નાણાકીય વ્યવસ્થાપન પદ્ધતિ અંતર્ગત ઈન્ટરનેટ બેન્કીંગ સુવિધા મારફત રાજ્યના કરદાતાઓને પોતાના કર ઓન લાઇન ભરવાની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરવામાં આવેલ છે. હાલ GST, પ્રોફેશનલ ટેક્સ, રોયલ્ટી, રોડ ટેક્સ, લેબર ફી અને સીક્યુરીટી ડિપોઝીટ, સ્ટેમ્પ ડ્યુટી વગેરે આવકનું ઓનલાઇન Collection થાય છે.
- રાજ્યના અંદાજીત **ચાર લાખ સત્યાશી હજાર ચારસો તેર** પેન્શનરોના પેન્શનનું ચુકવણુ તિજોરી કચેરીઓ દ્વારા ઈ-પેમેન્ટથી કરવામાં આવે છે. જેમને દર મહિને અંદાજે **એક હજાર છસો કરોડનું** પેન્શન ચુકવવામાં આવે છે.
- જે જિલ્લાઓમા પેન્શનરોની સંખ્યા વધુ હોય ત્યાં પેન્શનરોને હાલાકી ન પડે તે માટે રાજ્ય સરકાર દ્વારા અત્યાર સુધીમાં અમદાવાદ, ગાંધીનગર, વડોદરા, રાજકોટ, સુરત જિલ્લાઓમાં અલગ પેન્શન ચુકવણા કચેરી શરૂ કરવામાં આવેલ છે.
- પેન્શનરો ઘરેબેઠાં હયાતીની ખરાઈ કરી શકે તે માટે **“જીવન પ્રમાણ પોર્ટલ”** ની સુવિધા ઉપલબ્ધ કરાયેલ છે.
- પેન્શનરોને મોટી રકમ જેવી કે, પેન્શનનું મૂડીકૃત રૂપાંતર, ગ્રેજ્યુઇટીની રકમનું ચુકવણુ ઈ-પેમેન્ટથી ચુકવણું કરવામાં આવે છે.
- ગુજરાત સામુહિક જુથ અકસ્માત વીમા યોજના હેઠળ કુલ ૩.૮૮ કરોડથી વધારે લાભાર્થીઓને આવરી લેવામાં આવેલ છે.
- આ યોજના હેઠળ ખાતેદાર ખેડૂત, અને ખાતેદાર ખેડૂતના પતિ/પત્ની તથા તેના તમામ સંતાન, અસંગઠિત શ્રમિકો, ગુજરાતના પ્રાથમિકથી કોલેજ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ, પોલીસ કર્મચારીઓ, વિધવા, વિકલાંગ, હિરાઘસુ કારીગરો જેવા લાભાર્થીઓનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે.

માહિતી અને પ્રસારણ

- રાજ્ય સરકારના મહત્વના નિર્ણયો અને લોકકલ્યાણલક્ષી યોજનાકીય અધિકૃત વિગતો, ફ્લેગશીપ કાર્યક્રમની જાણકારી, અખબારી યાદીઓ, લેખો, ફોટોગ્રાફ્સ, ટી.વી. કવરેજ, વેબ સાઇટ, વેબ કાસ્ટીંગ, ઇ-મેલ દ્વારા નિયમિત રીતે વિવિધ માધ્યમોને પહોંચાડવામાં આવે છે.
- માન્ય પત્રકારોને રક્ષણ આપવા રાજ્ય સરકારે પત્રકારો માટે સામુહિક જૂથ વીમા યોજના અમલમાં મૂકી છે. આ યોજના હેઠળ રૂ. ૫ થી ૬૦ વર્ષ વચ્ચેની વયના માન્ય પત્રકારોને આવરી લઈ કુદરતી મૃત્યુના કિસ્સામાં રૂ. ૫ લાખ તથા અકસ્માત મૃત્યુના કિસ્સામાં રૂ. ૫ લાખનું વીમા કવચ આપવામાં આવે છે. જે અંતર્ગત ૧,૨૨૬ માન્ય પત્રકારોને વીમા કવચ પૂરૂ પાડવામાં આવેલ છે.
- રાજ્ય સરકારની વિવિધ કલ્યાણકારી યોજનાઓની જાણકારી રાજ્યના અંતરિયાળ વિસ્તારના લોકોને ઝડપથી મળે તે હેતુથી દસ્તાવેજી ફિલ્મો, ખાસ મલ્ટી મીડિયા દસ્તાવેજી ચિત્રો તેમજ ટી.વી ક્લિપ્સ/ઝીંગલનું નિર્માણ કરવામાં આવ્યું છે.

કલાઈમેટ ચેન્જ

- રાજ્યમાં સ્વચ્છ અને હરીયાળા વીજ ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન પુરૂ પાડવા રાજ્ય સરકારે જાહેર કરેલ પવન ઊર્જા નીતિ – ૨૦૧૬ હેઠળ ચાલુ વર્ષ દરમિયાન રાજ્યમાં વધુ ૪૮૮ મેગાવોટ ક્ષમતાના વિન્ડફાર્મ જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં કાર્યરત કરાયા છે. આમ રાજ્યની કુલ પવન વિદ્યુત ઉત્પાદન ક્ષમતા વધીને ૮૯૮૭ મેગાવોટ થઈ છે.
- રાજ્યમાં સ્વચ્છ અને હરીયાળા વીજ ઉત્પાદનને પ્રોત્સાહન પુરૂ પાડવા રાજ્ય સરકારે જાહેર કરેલ સૌર વિદ્યુત નીતિ-૨૦૨૧ હેઠળ ચાલુ વર્ષ દરમિયાન રાજ્યમાં ૧૯૯૭ મેગાવોટ કુલ ક્ષમતાના સોલાર પાવર પ્લાન્ટ જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ સુધીમાં કાર્યરત કર્યા છે. આમ રાજ્યની કુલ સોલાર ઉત્પાદન ક્ષમતા વધીને ૬૨૬૯ મેગાવોટ થઈ છે.

આયોજન

- વિકેન્દ્રિત જિલ્લા આયોજન કાર્યક્રમ અંતર્ગત વર્ષ ૨૦૨૧-૨૨ દરમિયાન રૂ. ૫ લાખ અંક હજાર ત્રણસો પાંચ કરોડની જોગવાઈ મંજૂર કરવામાં આવેલ હતી. જે અંતર્ગત એપ્રિલ-૨૦૨૧ થી જાન્યુઆરી-૨૦૨૨ દરમિયાન કુલ રૂ. ૩૫,૨૧૯ કામો પૂર્ણ થયેલ છે. આ યોજના હેઠળ મુખ્યત્વે ગ્રામ્ય રસ્તાઓ, પ્રાથમિક શિક્ષણ માટે પ્રાથમિક શાળાના રૂમ, પ્રાથમિક આરોગ્ય કેન્દ્રો/ પેટા કેન્દ્રો માટે મકાન અને કમ્પાઉન્ડ વોલ, એમ્બ્યુલન્સ વાન / શબવાહીનીની ખરીદી, વીજળીકરણના નવાં કામો, આંગણવાડીના મકાનો અને કમ્પાઉન્ડ વોલ, અને પાણી પુરવઠા વગેરે કામો સામૂહિક સ્તરે ગ્રામ્ય કક્ષાના લોકોની જરૂરીયાત પૂરી કરશે.

અન્ન, નાગરિક પુરવઠા અને ગ્રાહક બાબતોનો વિભાગ

ગુજરાત સરકાર તમામ નાગરિકોને પૂરતું અને સમયસર અન્ન મળી રહે તે માટે સતત પ્રયત્નશીલ છે. અન્ન, નાગરિક પુરવઠો અને ગ્રાહકોની બાબતોના વિભાગનું મુખ્ય ધ્યેય ‘સર્વજન હિતાય, સર્વજન સુખાય’ સુત્રને ચરિતાર્થ કરી નાગરિકોને અન્ન સલામતી અને પોષણ સલામતી પૂરી પાડવાનું છે.

- જાહેર વિતરણ વ્યવસ્થા વધુ પારદર્શક અને અસરકારક બને તે હેતુથી **My Ration Mobile App**થી રાશનકાર્ડ, અનાજ વિતરણ, વાજબી ભાવની દુકાનની વિગતો તથા સેવાઓ નાગરિકોને હવે મોબાઈલ એપ પર જ ઉપલબ્ધ કરાવવામાં આવી રહી છે.
- રાજ્ય સરકાર દ્વારા જનહિતલક્ષી નિર્ણય તરીકે રૂ. ૫૦ પ્રતિ કિલો દાળનો ભાવ મુકરર કરી ભવિષ્યમાં જો દાળનો ભાવ વધશે તો સબસિડીના માધ્યમથી સરભર કરવામાં આવશે તથા સત્તર હજાર કરતાં વધુ પંડિત દિનદયાળ ગ્રાહક ભંડારના સંચાલકોના કમિશનમાં વધારો કરવાનો નિર્ણય કરવામાં આવેલ છે.
- કાનુની માપ વિજ્ઞાન તંત્ર દ્વારા વજન માપના પરવાના, પ્રમાણપત્રો અને રજીસ્ટ્રેશન માટે **Ease of doing business** હેઠળ ઓનલાઈન વ્યવસ્થા અમલમાં મૂકેલ છે. આ તંત્ર દ્વારા ડિસેમ્બર ૨૦૨૧ સુધીમાં એક લાખથી વધુ એકમોના નિરિક્ષણ કરીને પ્રોસીક્યુશન કેસો દાખલ કરીને રૂ. ૮૦ લાખ જેટલી ગુન્હા માંડવાળ ફી વસૂલ કરવામાં આવેલ છે.
- **ઈ-દાખિલ** –ગ્રાહકોની ફરીયાદના નિવારણ માટે ઓનલાઈન કેસ દાખલ કરવાની સુવિધા રાજ્યમાં તા.૨૪/૧૨/૨૦૨૦ થી શરૂ કરવામાં આવેલ છે. જેનાથી ગ્રાહક પોતાની ફરીયાદ ઓનલાઈન નોંધાવી શકે છે.
- રાજ્યના ગ્રાહક તકરાર કમિશનોમાં દાખલ થતા કેસો ૧૦૦% ઓનલાઈન અપલોડ કરવામાં આવે છે.

આઝાદીનું ૭૫મું આ વર્ષ એક કરતાં વધુ કારણાસર યાદગાર બની રહ્યું છે ત્યારે ગુજરાત કે જેનું ધ્યેય સર્વતોમુખી વિકાસ થકી સૌનું કલ્યાણ કરવાનું છે, જેનું લક્ષ્ય સુશાસનથી સુરાજ્ય સ્થાપવાનું છે, સલામતિ, સમૃદ્ધિ અને પ્રગતિ જેની નીતિ રહી છે પારદર્શક પ્રશાસન જેની કાર્યપ્રણાલી રહી છે તે રાજ્યના રાજ્યપાલ તરીકે ચૌદમી ગુજરાત વિધાનસભાના આપ સૌ સન્માનીય સભ્યશ્રીઓને આ સત્રના મંગલ પ્રારંભે સંબોધતા હું આનંદની લાગણી અનુભવું છું. મારી સરકારે કોરોનાકાળની આ અત્યંત વિકટ પરિસ્થિતિમાં પણ પ્રજાને આ વૈશ્વિક મહામારીથી રક્ષણ આપવા તબક્કાવાર નાગરિકો તેમજ ધંધાર્થીઓના હિતમાં નિર્ણયો લઈ એક આદર્શ અને દાખલારૂપ સરકાર તરીકેની ભૂમિકા અદા કરી છે. ગુડગવર્નન્સ, આત્મનિર્ભર ગ્રામ યાત્રા, સેવાસેતુ કાર્યક્રમ, ગરીબ કલ્યાણ મેળા જેવા કાર્યક્રમો દ્વારા છેવાડાની પ્રજા સુધી પહોંચી વધુમાં વધુ યોજનાઓનો લાભ આપવાની મારી સરકારનું સુદૃઢ આયોજન ઘણું સરાહનીય છે.

આપ સૌ પ્રજાના પ્રતિનિધિઓએ ચૌદમી વિધાનસભા ગૃહના સભ્ય તરીકે સંસદીય લોકશાહીની પ્રણાલીકા અનુસાર કામગીરી કરી છે. મારી સરકાર માનવીય સંવેદનાથી ઘબકતી આર્થિક પ્રગતિ અને માનવશક્તિના વિકાસને વરેલી છે અને તે માટે સામાજિક અને આર્થિક પરિવર્તનને નવો મોડ આપવા

મારી સરકાર પ્રતિબદ્ધ રહેવાની છે. મારી સરકારે પ્રજાકલ્યાણના સંકલ્પને સાકાર કરવા **‘સૌનો સાથ, સૌનો વિકાસ અને સૌના પ્રયાસ’** ના સૂત્રથી કરેલા ભગીરથ પ્રયત્નોના પરિણામે ગુજરાતની પ્રજામાં સરકાર પ્રત્યે આપણાપણું પેદા થયું છે. આવનારા ભવિષ્યમાં ગુજરાતના વિકાસને પ્રજાકલ્યાણના કાર્યો થકી વધુ ઉંચાઈએ લઈ જવા આપ સૌ વધુને વધુ પ્રજાલક્ષી નિર્ણયોમાં સહભાગી બની સવા છ કરોડ ગુજરાતીઓના સર્વાંગી વિકાસ અને ઉત્કર્ષ માટે સક્રીય રીતે પ્રયત્નશીલ રહેશો તેવા વિશ્વાસ સાથે આપ સૌને મારી શુભકામનાઓ પાઠવું છું.

જય જય ગરવી ગુજરાત

જય હિંદ

माननीय अध्यक्ष महोदया और विधानसभा के माननीय सदस्यगण,

१४ वीं गुजरात विधानसभा के दसवें सत्र के मंगल प्रारंभ के उपलक्ष्य पर, मैं आप सभी का हार्दिक स्वागत करता हूँ। इस सत्र का प्रारंभ करते हुए सबसे पहले अहिंसा के पुजारी और सत्य के साधक राष्ट्रपिताश्री महात्मा गांधीजी, अखण्ड भारत के निर्माता श्री सरदार वल्लभ भाई पटेल, मूक सेवक पूज्यश्री रविशंकर महाराज और इस वर्ष हम आजादी का 75वां वर्ष मना रहे हैं, तभी देश की आजादी के लिए अपना अमूल्य योगदान देनेवाले सभी स्वतंत्रता सेनानियों का स्मरण करते हुए मैं उन्हें श्रद्धापूर्वक वंदन करता हूँ।

गुजरात विधानसभा के इतिहास में पहली बार एक महिला अध्यक्ष पद को सुशोभित रही हैं जो गुजरात में महिला सशक्तिकरण की ओर प्रगति एवं प्रतिबद्धता का द्योतक है।

गुजरात सुख, शांति और सुरक्षा और स्थिर शासन का पर्याय है। गुजरात विकास के हर क्षेत्र में सबसे आगे रहने के लिए प्रतिबद्ध राज्य है। गुजरात की इस छवि के पीछे पिछले दो दशकों में राज्य को मिला कुशल और दूरदर्शी नेतृत्व रहा है। गुजरात के तत्कालीन मुख्यमंत्री और देश के वर्तमान आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी ने राज्य के सर्वांगीण विकास के लिए अथक प्रयास किए, जिसके परिणामस्वरूप गुजरात दुनिया के नक्शे पर सबसे तेजी से बढ़ते क्षेत्र के रूप में उभरा। प्रदेश में सर्वाधिक पूंजी निवेश, उद्योगों का विकास, पर्यटकों की संख्या में वृद्धि, इन सबका श्रेय गुजरात की कुशल सरकार के सुचारू प्रशासन को जाता है।

मेरी सरकार ने जनहित के लिए जो किया है उसका तुलन पत्र और आने वाले समय में एक भव्य और दिव्य गुजरात के निर्माण के लिए प्रगति के रोडमैप की अनुभूति करने का यह स्वर्णिम काल है। पारदर्शिता, सर्वव्यापकता, निर्णायकता और प्रगतिशीलता के चार स्तंभों के आधार पर गुजरात के विकास की प्रतिबद्धता के साथ, गुजरात की विकास यात्रा पिछले 25 वर्षों से निर्बाध रूप से आगे बढ़ती चली जा रही है। यह समय हर गुजराती बंधुओं को जनहित के कार्यों, नीतियों, योजनाओं के बारे में अच्छे से जानकारी देने का है।

26 जुलाई 2006 को अहमदाबाद में आतंक फैलाने की मंशा से सार्वजनिक और भीड़-भाड़ वाली जगहों पर सिलसिलेवार बम धमाकों में 56 लोगों की मौत हो गई थी और 240 लोग विभिन्न प्रकार से घायल हुए थे। इसके अलावा सूरत पुलिस ने शहर के विभिन्न इलाकों से 29 बम बरामद किए थे। इस घटना को गुजरात के तत्कालीन मुख्यमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी और राज्य मंत्री (गृह) श्री अमितभाई शाह ने बहुत गंभीरता से लिया और उन्होंने समझदारी से फैसला किया कि इस तरह की आतंकवादी गतिविधियों को न केवल गुजरात में बल्कि पूरे देश में रोका जाना चाहिए। श्री नरेन्द्रभाई मोदी के नेतृत्व में गुजरात सरकार ने इन मामलों का पता लगाने और इस जघन्य अपराध के दोषियों को पकड़ने के लिए एक विशेष पुलिस दल का गठन किया गया। उनके द्वारा की गई गहन जांच के आधार पर मामले की सुनवाई विशेष रूप से नियुक्त न्यायाधीश की अदालत द्वारा की गई जिसमें 49 आरोपियों को दोषी ठहराया गया, 38 आरोपियों को मौत की सजा (मृत्यु) और 11 आरोपियों को आजीवन कारावास की सजा सुनाई गई। जांच और उसके बाद के फैसले ने सुनिश्चित किया है कि देशविरोधी आतंकवादी गतिविधियों को बर्दाश्त नहीं किया जाएगा और इससे जुड़े सभी व्यक्तियों के खिलाफ सख्त कार्रवाई की जाएगी।

देश के नागरिकों को कोरोना महामारी से बचाने के लिए उनकी सुरक्षा हेतु आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी के मार्गदर्शन में विश्व के सबसे बड़े निःशुल्क सामूहिक टीकाकरण अभियान को शुरू किया गया, जिसमें गुजरात दूसरे राज्यों की तुलना में सदैव अग्रसर रहा है। स्वास्थ्यकर्मियों ने अपने अथक प्रयत्नों से राज्य के ग्रामीण एवं शहरी क्षेत्रों में टीकाकरण करते हुए नागरिकों को सुरक्षा प्रदान की है। गुजरात के टीकाकरण अभियान के लगभग एक वर्ष के समयकाल के भीतर 18 वर्ष से ऊपर की 99.3 प्रतिशत आबादी को पहली खुराक दी गई है और एक साल के भीतर ही 95.4 प्रतिशत आबादी को टीके की दोनों खुराक दी गई है। यह प्रजा को स्वास्थ्य सुविधा मुहैया कराने के प्रति प्रशासन की प्रतिबद्धता को दर्शाता है। राज्य की आठ महानगरपालिका, दस जिले, 136 तहसील, 16,946 गाँवों में प्रथम खुराक का 100 प्रतिशत टीकाकरण पूर्ण कर लिया गया है। इसके अलावा हाल ही में शुरू किए गये 15 से 18 वर्ष के किशोरावस्था के बच्चों के टीकाकरण में भी राज्य के 84.4 प्रतिशत से अधिक किशोरों को पहली खुराक और 76.1 प्रतिशत से अधिक किशोरों को टीके की दोनों खुराक दी जा चुकी है। राज्य के नागरिकों को कोरोना से सुरक्षित करने हेतु ठोस कार्रवाई शुरू कर प्रिक्वॉशनरी खुराक देने की कार्रवाई के भाग स्वरूप राज्य में 20.37 लाख खुराकें दी गई हैं। इस प्रकार, गुजरात में अभी तक कुल 10.29 करोड़ से अधिक टीकों की खुराक के साथ गुजरात ने कोरोना टीकाकरण के क्षेत्र में एक उल्लेखनीय उपलब्धि हासिल की है। जिसमें श्री भूपेन्द्रभाई पटेल की नेतृत्ववाली मेरी सरकार के 145 दिनों में पांच करोड़ से अधिक कोरोना टीकाकरण उपलब्धि हासिल की है। कोरोना के टीकाकरण में गुजरात की उपलब्धि के विवरण पर गौर करें तो इसने दुनिया के अग्रणी विकसित देशों की तुलना में भी तेजी से टीकाकरण कर देश में एक मिसाल कायम की है। इस सफलता का श्रेय मेरे आरोग्यकर्मी और गुजरात की साहसिक प्रजा को है।

स्वराज के समय से ही सुशासन नागरिकों की आकांक्षा रही है। आजादी मिलने के पश्चात देश को स्वराज तो मिला था लेकिन सुराज्य नहीं। भारत के आदरणीय पूर्व प्रधानमंत्री स्वर्गस्थ श्री अटल बिहारी वाजपेयी जी ने सुराज्य को परिभाषित किया था। हमारे लोकप्रिय आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी ने देश को हर आयाम में सुशासन की अवधारणा पेश की है। देश के सभी प्रमुख राज्यों में सुशासन प्रतियोगिता के प्रतिस्पर्धात्मक सूचकांक में गुजरात समूचे देश में प्रथम क्रमांक पर रहा है जो प्रत्येक गुजराती के लिए गौरव की बात है।

सुशासन हेतु हम 'स्वागत ऑनलाइन कार्यक्रम' को और अधिक आधुनिक सुविधाओं के साथ सुदृढ़ कर रहे हैं। प्रदेश में त्वरित एवं सुगम प्रशासन के दृढ़ निश्चय के साथ गुजरात की विद्यमान प्रशासनिक व्यवस्था को पूर्णतया कागज रहित करने के साथ-साथ शासन के विभिन्न विभागों के बीच समन्वय एवं सुदृढ़ीकरण के लिए ई-सरकार अनुप्रयोग भी प्रारम्भ किया गया है। यह अनुप्रयोग सचिवालय के विभागों, विभागाध्यक्ष कार्यालयों तथा कलेक्टर कार्यालय, जिला विकास अधिकारियों के कार्यालय जैसी जिला स्तर और तहसील स्तर के कार्यालयों तक कार्यरत होंगी। इसके अलावा, राज्य सरकार द्वारा विभिन्न सुशासन पहल शुरू की गई हैं। इनमें सार्वजनिक वितरण प्रणाली को और अधिक पारदर्शी और असरकारक बनाते हुए - **My Ration Mobile App**, स्वरोजगार की डिजिटल सेवा प्रदान करते हुए ई-कुटीर पोर्टल, वन विभाग द्वारा टिम्बर ट्रान्जिट पास अनुमोदन हेतु पोर्टल, जल आपूर्ति विभाग की सुगठित व्यापक कार्यपद्धति हेतु एन्टरप्राइज़ एप्लिकेशन एवं मोबाइल एप भी शामिल है। गुजरात ने सुशासन की दिशा में आदरणीय श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी के नेतृत्व और दिशानिर्देश में आज से दो – ढाई दशक पूर्व ही ठोस परिणामदायक कदम उठा लिए थे।

मेरी सरकार के कार्यकाल में गुजरात के विकास की गति और विकास दर प्रगति का एक मजबूत प्रमाण है। जनहित में त्वरित निर्णय और इसका प्रभावी क्रियान्वयन "टीम गुजरात" की निर्णायकता को प्रतिबिम्बित करता है। "करुणा अभियान" से अबोल पशु-पक्षियों की देखभाल से लेकर जन-जन की सुरक्षा एवं कल्याण की श्रृंखलाबद्ध योजनाएं दृढ़ निर्णायकता की गवाही देती हैं। राजस्व कानूनों में बड़े पैमाने पर जनहित को ध्यान में रखते हुए बदलाव करके राज्य के आम आदमी के कल्याण को प्राथमिकता दी गई है। किसान कल्याण, उद्योग, शिक्षा, पंचायती राज, अनुसूचित जाति और अनुसूचित जनजाति, अन्य पिछड़े वर्गों और वंचितों के विकास, युवा कौशल निर्माण और महिला अधिकारिता के क्षेत्रों ने अधिक गति प्राप्त की है। गुजरात आज कई क्षेत्रों में अग्रणी है और यही कारण है कि राज्य के लोग सरकार की निर्णायकता और प्रगतिशीलता को महसूस कर रहे हैं। गुजरात देश में प्रति व्यक्ति आय और प्रति व्यक्ति व्यय में सबसे आगे रहा है। **नीति आयोग द्वारा जारी निर्यात प्रतिस्पर्धात्मकता सूचकांक-2020 के अनुसार निर्यात के मामले में गुजरात देश में पहले नंबर पर है।**

देश में विकास के आदर्श रहे गुजरात की उपलब्धि में एक और मील का पत्थर राज्य के गौरव के साथ जुड़ गया है। वाणिज्य और उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार द्वारा प्रकाशित लॉजिस्टिक्स इज अक्रॉस डिफरेंट स्टेट्स इंडेक्स (LEADS)-2021 में गुजरात ने माल-सामान के आवागमन में आसानी के साथ कार्यक्षमता के मामले में देश में लगातार तीसरी बार पहला स्थान हासिल किया है। गुजरात ने इससे पहले दो साल 2014 और 2015 में LEADS इंडेक्स में पहली रैंक हासिल की है।

हर गुजराती ने आपदाओं में एक निडर सरकार के निर्णायक नेतृत्व में पारदर्शी, प्रगतिशील फैसलों के दर्शन किए हैं। ऐसे समय में जब पूरी दुनिया कोरोना महामारी से लड़ रही है, मेरी सरकार सामाजिक, आर्थिक, शैक्षिक और स्वास्थ्य से जुड़े कई महत्वपूर्ण फैसले लेकर गुजरात की जनता के साथ लगातार खड़ी है। आज गुजरात के विकास की चर्चा देश के अन्य राज्यों में ही नहीं, बल्कि विश्व के विकसित देशों से भी हो रही है।

गुजरात की बहुविध क्षेत्रों की गौरव सिद्धि में अन्य एक कच्छ में हड़प्पा संस्कृति के सबसे पुराने शहर धोलावीरा को विश्व धरोहर स्थलों की सूची में शामिल किया जाना है। यूनेस्को ने गुजरात को चार विश्व धरोहर स्थलों वाला राज्य होने का गौरव प्रदान किया है। इससे पहले 2007 में चांपानेर, 2014 में राणकी वाव, 2017 में अहमदाबाद को विश्व का पहला विश्व धरोहर शहर होने का सम्मान मिला था। अब, कच्छ के धोलावीरा को यूनेस्को द्वारा 2021 में विश्व धरोहर स्थलों की सूची में शामिल करने के साथ, विश्व विरासत मानचित्र में गुजरात के महत्व में एक और यशोगाथा को जोड़ा गया है।

सामान्य जन के विकास की एक नई परिभाषा महसूस की जा सकती है, जिसमें जल-संरक्षण, जल-संवर्धन और जल-वितरण के लिए "सुजलाम, सुफलाम" जल अभियान के रूप एक भगीरथ प्रयास गुजरात ने देश और दुनिया को दिखाया है। सेवा सेतु के माध्यम से लोगों के द्वार तक पहुँचकर उनके प्रश्नों और समस्याओं का समाधान किया गया है। गुजरात में शहरों और गांवों के संतुलित विकास की परिभाषा अंकित हुई है। "टीम गुजरात" के दृढ़ निर्णयों और परिणामोन्मुखी दृष्टिकोण से किसानों, महिलाओं, युवाओं, वंचितों, आदिवासियों को विकास की मुख्यधारा में लाने के उचित प्रयास संभव हुए हैं।

मेरी सरकार ने देश की आजादी के 75 वर्ष पूरे होने के अवसर पर मनाए जा रहे 'आजादी का अमृत महोत्सव' के अंतर्गत ऐतिहासिक खेड़ा जिले के महेमदाबाद से त्रिदिवसीय आत्मनिर्भर ग्रामयात्रा का राज्यव्यापी प्रारंभ किया। राज्य सरकार गांवों के सर्वांगीण विकास के माध्यम से गुजरात को 'आत्मनिर्भर' बनाने के लिए कटिबद्ध है। 'आत्मनिर्भर ग्रामयात्रा' ने राज्य के 993 रूट पर परिभ्रमण करते हुए 1090 जिला पंचायत बैठकको कवर किया। इस यात्रा के तहत ग्रामजनो के विभिन्न योजनाओ से जुडी जानकारी दी गई। जिसके तहत 967.82 करोड़ के विभिन्न विकासकार्यों का शुभमुहूर्त, 441.89 करोड़ के विभिन्न लोकार्पण और 167.54 करोड़ के विभिन्न व्यक्तिगत योजनागत लाभों के चेक सहायता आवंटन समेत कुल **1577.26 करोड़ के कार्यों/ सहायता आवंटन** किया गया है।

सुशासन सप्ताह के दौरान 978.58 करोड़ रुपये के 20,190 कार्यों के शुभमुहूर्त एवं 663.10 करोड़ रुपये के 22,490 कार्यों को लोकार्पित किया गया है। और दो लाख सत्तर हजार सात सौ से अधिक सरकारी प्रमाणपत्र, दस्तावेजी सहायता के कार्यों और वित्तीय लाभ की योजना के संदर्भ में 40,707 लाभार्थियों को कुल 81.09 करोड़ की सहायता दी गई है।

राज्य सरकार के व्यवस्थापन तंत्र को पारदर्शी और गतिशील बनाने के उद्देश्य से नागरिकों के व्यक्ति केन्द्रित प्रस्तुतियों का स्थल पर ही समाधान करने के लिए, राज्य के कोने-कोने की यात्रा कर लोगों का प्रत्यक्ष संपर्क करते हुए उनके प्रश्नों को हल करने का एक नया दृष्टिकोण मेरी सरकार अपनाया है। जिसके भाग स्वरूप "सेवा सेतु कार्यक्रम" के अंतर्गत कुल सात चरणों में प्राप्त हुए कुल **दो करोड़ छयालीस लाख** से अधिक आवेदनों में से 99.87 प्रतिशत आवेदनों को स्थल पर ही निस्तारित कर दिया गया है।

प्रदेश के गरीब परिवारों को आर्थिक रूप से स्वावलंबी बनाने तथा स्वरोजगार हेतु उनकी सहायता के लिए मुख्यमंत्री श्री भूपेन्द्रभाई पटेल के मार्गदर्शन में दिनांक 24 से 26 फरवरी के दौरान राज्यव्यापी **गरीब कल्याण मेलों** का 12वां चरण आयोजित किया गया था और इन तीन दिनों के दौरान, **57,231 लाभार्थियों को 154.44 करोड़ रुपये** की सहायता राशि का स्थल पर ही भुगतान किया गया है।

राज्य में सुशासन की 121 दिन की जनसेवा की कड़ी मेहनत यात्रा के तहत मुख्यमंत्री और उनकी ऊर्जावान टीम ने घर पर ही गुणवत्तापूर्ण स्वास्थ्य सेवाएं, लोकोन्मुखी प्रशासन, आसान और तेज और पारदर्शी राजस्व सेवाएं, सभी को पोषण और सभी को भोजन, नारी गौरव महिला सशक्तिकरण, सभी को आश्रय, सभी को आवास, खुशहाल किसान हरियाला गुजरात, स्मार्ट सिटी, मजबूत परिवहन सेवाओं आदि जैसे कई मुद्दों पर सटीक योजना के साथ समयबद्ध तरीके से लोगों को प्रदान की गई सेवाओं की मैं हृदय से सराहना करता हूं और आगे आने वाले दिनों में मुझे विश्वास है कि राज्य सरकार अधिक से अधिक जनोन्मुखी निर्णयों के माध्यम से राज्य के कल्याण को और बढ़ाने के लिए निश्चित रूप से काम करेगी।

कोरोना के इस कठिन समय में दिन-रात गुजरात के लोगों की सेवा के लिए समर्पित, मेरी सरकार ने विकास के अन्य पहलुओं की घोषणा की है जैसे कि जगत के धरती पुत्र किसानों के लिए विभिन्न किसान कल्याण योजनाएं, राज्य के बेहतर भविष्य के निर्माण के लिए नई शिक्षा नीति की घोषणा, स्टुडेंट स्टार्ट अप पॉलिसी 2.0, और नई गुजरात बायो टेक्नोलॉजी पॉलिसी की घोषणा, तहसील स्तर तक प्रशासनिक ढांचे को मजबूत करने वाला ई-सरकार एप्लिकेशन, सार्वजनिक स्वास्थ्य संबंधी चिंताओं और कल्याण के लिए उठाए गए

प्रभावी कदम, प्रजा से संबंधित विभिन्न राजस्व सेवाओं के समाधान की दिशा में लोगों के घरों से नजदीक ही राजस्व मेलों का आयोजन करना, राज्य सरकार के विभिन्न विभागों में रिक्त पदों पर व्यापक भर्ती, राज्य के समूचे विकास के लिए अनुसूचित जाति, अनुसूचित जनजाति, अन्य पिछड़ा वर्ग एवं वंचित वर्ग के विकास के लिए विभिन्न समुदायोन्मुखी योजनाएं, राज्य के सूचना प्रौद्योगिकी क्षेत्र को बढ़ावा देने के लिए नई आई.टी. नीति की घोषणाओं आदि के माध्यम से मेरी सरकार ने गुजरात के अग्रणी और सर्वांगीण विकास के माध्यम से भारत के विकास की एक महान भावना को मूर्त रूप दिया है, जिसका मैं इस अवसर पर अभिवादन करता हूँ और विश्वास दिलाता हूँ कि मेरी सरकार अधिक से अधिक नई विकास योजनाओं के आयामों तक पहुँच पाने के लिए प्रतिबद्ध है।

माननीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी के नेतृत्व वाली केंद्र सरकार के सहयोग से राज्य का सर्वव्याप्त विकास:

- **प्रधानमंत्री जन आरोग्य योजना – मुख्यमंत्री अमृतम योजना** के तहत अब तक कुल 1.18 करोड़ लाभार्थियों के पंजीकरण “पी.एम.जे.ए.वाय. – माँ” सॉफ्टवेर में करते हुए उसके माध्यम से आयुष्यमान कार्ड प्रदान किए गये हैं। इस योजना के तहत कुल 1335.8 . करोड़ रुपये के दावों को मंजूरी दी गई है।
- **जल जीवन मिशन** के तहत भारत सरकार ने वर्ष 2024 तक ग्रामीण क्षेत्रों के सभी घरों में नल से जल उपलब्ध कराने के लिए "नल से जल" योजना की घोषणा की है, जिसके तहत गुजरात राज्य में 93.07 प्रतिशत घरों में नल से पानी की आपूर्ति की जाती है। गांधीनगर, महेसाणा, पोरबंदर, बोटाद, आणंद, वडोदरा, जूनागढ़, डांग, गिर-सोमनाथ और पाटन जिलों और 130 तहसीलों को शत-प्रतिशत पूर्ण घोषित गया है। पिछले एक साल में 10.94 लाख घरों में नल कनेक्शन उपलब्ध कराने के पश्चात, चालू वर्ष में अब तक 8.24 लाख घरों को नल कनेक्शन दिया जा चुका है।
- किसानों के लाभ के लिए **प्रधानमंत्री किसान सम्मान निधि** योजना के तहत केंद्र सरकार द्वारा अब तक दस किशतों में कुल **दस हजार तीन सौ बत्तीस** करोड़ रुपये सीधे ही 61.73 लाख लाभार्थियों के बैंक खातों में जमा करने की ऐतिहासिक उपलब्धि हासिल की है।
- **महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार गारंटी (मनरेगा) योजना** के तहत राज्य के ग्रामीण क्षेत्रों में रहने वाले प्रत्येक परिवार के जीवनयापन के अवसरों को बढ़ाने के लिए एक वित्तीय वर्ष में प्रति परिवार अधिकतम 100 दिन का सवेतन रोजगार प्रदान किया जाता है, जिसकी दैनिक मजदूरी दर 229/- रुपये है। मनरेगा योजना वर्ष 2021-22 में विभिन्न लाइन विभागों के साथ कन्वर्जन कर 87,000 से अधिक व्यक्तिगत एवं सामूहिक टिकाऊ संपत्तियों का निर्माण किया गया है और 2.50 लाख से अधिक कार्य प्रगति पर हैं। जिसमें कृषि एवं उससे संलग्न कार्यों जैसे कि जलसंचय, जलसंग्रह, प्राकृतिक संसाधनों का व्यवस्थापन, वनीकरण, नर्सरी, केटल शेड, जमीन विकास, बागवानी आदि और ढांचागत सुविधा के कार्य जैसे कि मार्ग, ग्राम पंचायत घर, आंगनवाड़ी केन्द्र आदि शामिल है। इस योजना के तहत ग्रामीण क्षेत्रों के लोगों को 524.66 लाख मानव-दिनों का रोजगार प्रदान किया गया है। जिसमें कुल **एक हजार छह सौ तैंतीस करोड़** की लागत से जन उपयोगी कार्य पूरे किए जा चुके हैं।

- **प्रधानमंत्री आवास योजना (ग्रामीण)** के तहत **तीन लाख छह हजार दो सौ चौहत्तर** आवासों का निर्माण कार्य पूरा हो चुका है और **एक लाख उन्नीस हजार तीन सौ छियालीस** आवासों का कार्य प्रगति पर है। "आज़ादी का अमृत महोत्सव" के तहत "आत्मनिर्भर ग्राम यात्रा" के उत्सव के दौरान, प्रधानमंत्री आवास योजना (ग्रामीण) के तहत कुल 123.26 करोड़ रुपये के कुल 8077 घरों का लोकार्पण किया गया है और 12,329 लाभार्थियों को कुल 53.31 करोड़ रुपये की सहायता दी गई है। **“सुशासन समाह”** के उत्सव के भाग स्वरूप दिनांक 31/12/2021 को प्रधानमंत्री आवास योजना (ग्रामीण) के तहत कुल 110.64 करोड़ रुपये के कुल 7250 आवासों के शुभमुहूर्त और कुल 134.60 करोड़ रुपये के कुल 8820 आवासों का लोकार्पण किया गया है ऐसे 14646 लाभार्थियों को कुल 61.95 करोड़ की सहायता दी गई है।
- **प्रधानमंत्री आवास योजना – हाउसिंग फॉर ऑल (शहरी)** राज्य के शहरों/कस्बों को मलिन बस्तियों से मुक्त कर शहरी क्षेत्रों में शहरी गरीब और मध्यम वर्ग के लाभार्थियों को किफायती आवास उपलब्ध कराने के नेक इरादे से इस योजना को शुरू किया गया है। जिसके अनुसार 77,516 नए आवास स्वीकृत किए गए हैं और 68,927 आवासों का कार्य पूर्ण कर लिया गया है। इस प्रकार, अब तक इस योजना के तहत कुल 8.61 लाख आवासों की योजना में से 5.72 लाख आवास का कार्य पूर्ण कर लिया गया है। इस योजना के कार्यान्वयन में **गुजरात समग्र देश में प्रथम क्रम पर है।**
- **स्वच्छ भारत मिशन (ग्रामीण)** भाग- II के तहत गांव को खुले में शौच मुक्त घोषित करने के लिए ठोस अपशिष्ट प्रबंधन के तहत जैविक कचरे के निपटान के लिए 12,541 सामूहिक कम्पोस्ट पीट और 1,497 व्यक्तिगत कम्पोस्ट पीट का निर्माण पूरा कर लिया गया है। ठोस कचरा प्रबंधन कार्यों के तहत वर्तमान में 4,818 गांवों में घर-घर जाकर कचरा संग्रहण किया जा रहा है और 1,017 अलग-अलग शेडों का निर्माण कार्य संपन्न किया जा चुका है। प्लास्टिक कचरा प्रबंधन के लिए 431 MOU के तहत 549 गांवों को कवर किया गया है। "आज़ादी का अमृत महोत्सव" के तहत "आत्मनिर्भर ग्राम यात्रा" के उत्सव के दौरान, "गोबर-धन योजना" के तहत कुल 28 गोबर धन परियोजनाओं का भूमिपूजन किया गया। **स्वच्छ भारत मिशन (शहरी)** के तहत महानगरपालिका और नगर पालिकाओं में कुल 5,60,046 शौचालय बनाए गये है। साथ ही प्रदेश के 164 स्थानीय स्वराज निकायों के 1361 वार्डों में घर-घर जाकर ठोस कचरे का 100 प्रतिशत संग्रहण किया जाता है और प्रदेश की 8 नगर पालिकाओं एवं 155 नगर पालिकाओं में प्लास्टिक कचरा प्रबंधन उपनियम प्रकाशित कर इसे क्रियान्वित किया गया है। गुजरात शहरी क्षेत्रों में खुले में शौच मुक्त (ODF) घोषित करने वाला भारत का पहला राज्य है।
- आवास एवं शहरी कार्य मंत्रालय, भारत सरकार के माध्यम से कोविड-19 से प्रभावित रेहड़ी-फेरी कर अपनी आजीविका के लिए अपना व्यवसाय शुरू कर सकें इस हेतु रेहड़ी-फेरी वालों को कार्यशील पूंजी ऋण प्रदान करने के लिए **“PM Street Vendors Atma Nirbhar Nidhi (PM SVANidhi)”**, विशेष माइक्रो-क्रेडिट सुविधा के लिए एक योजना का प्रारंभ किया गया है। जिसके अनुसार अब तक कुल **दो लाख, उनचालीस हजार, सात सौ निन्यानवे** ऋण मंजूर कर **एक लाख बानवे हजार तीन सौ तेरह** फेरीवालों को ऋण प्रदान किए गए हैं।

- शहरी क्षेत्रों में ढांचागत सुविधाओं का निर्माण करने हेतु **अमृत योजना** के तहत राज्य के विभिन्न शहरों में जल आपूर्ति, नाली प्रबंधन, वर्षा जल निपटान, उद्यान एवं शहरी परिवहन जैसे विकास कार्यों के लिए **सोलह हजार दो सौ छिहत्तर करोड़** रुपये की लागत से कुल 328 परियोजनाओं को पूर्ण किया गया है।
- केंद्र सरकार द्वारा जून 2016 में जारी 'राष्ट्रीय नागरिक उड्डयन नीति-2016' के तहत '**उड़ान**' (उड़े देश का आम नागरिक) के तहत अहमदाबाद से पोरबंदर, जैसलमेर, कंडला, जलगांव, उदयपुर, किशनगढ़, बेलगांव और नासिक, सूरत से किशनगढ़ और बेलगांव, जामनगर से बेंगलुरु, हैदराबाद और कंडला से मुंबई और पोरबंदर से मुंबई तक की हवाई सेवाओं का प्रारंभ किया गया है।
- **प्रधानमंत्री गरीब कल्याण खाद्य योजना** के तहत, राष्ट्रीय खाद्य सुरक्षा अधिनियम के तहत, हाल ही में 10 लाख से अधिक परिवारों को कवर कर 70 लाख परिवारों की अनुमानित 3.46 करोड़ आबादी को पोषणयुक्त भोजन प्रदान करने के नेक इरादे से गेहूं, चावल, चारा, खाद्य तेल और चीनी की राहत दर से आपूर्ति की गई है।
- कोरोना महामारी के दौरान प्रधानमंत्री गरीब कल्याण अन्न योजना के तहत, राज्य में लगभग 70 लाख परिवारों को 19 महिनों तक उन्हें प्राप्य राशन के अतिरिक्त पाँच किलो अधिक अनाज निःशुल्क उपलब्ध कराया गया है। इस प्रकार, कुल 28.50 लाख मीट्रिक टन अनाज एवं दाल की आपूर्ति की गई है।
- महिलाओं को स्वच्छ ईंधन उपलब्ध कराने के उद्देश्य से "**प्रधानमंत्री उज्वला योजना 2.0**" के तहत राज्य सरकार ने कम समय में अनुमानित 5.35 लाख गैस कनेक्शन और सहायताक उपकरण मुफ्त प्रदान किए हैं।
- **राष्ट्रीय ग्रामीण आजीविका मिशन** के तहत "आज़ादी का अमृत महोत्सव" के तहत "आत्मनिर्भर ग्राम यात्रा" के उत्सव के दौरान राष्ट्रीय ग्रामीण आजीविका मिशन (NRLM) अंतर्गत 49,230 स्वसहायता समूहों को रिवाँल्विंग फंड एवं क्लस्टर इन्वेस्टमेन्ट फंड के रूप में 22.68 करोड़ रुपये वितरित किए गये। "सुशासन सप्ताह के उत्सव के भाग स्वरूप राष्ट्रीय ग्रामीण आजीविका मिशन (NRLM) अंतर्गत 2,440 स्वसहायता समूहों को 10.00 करोड़ रुपये की सहायता उपलब्ध की गई है।
- **पर ड्रॉप मोर क्रॉप** के अंतर्गत चालू वित्त वर्ष 2021-22 कुल 63,313 हेक्टेयर क्षेत्र में सूक्ष्म सिंचाई पद्धति प्रस्थापित कर 46,353 से अधिक किसान इस योजना से लाभान्वित हुए हैं।
- **स्मार्ट सिटी मिशन** के तहत भारत सरकार द्वारा अहमदाबाद, सूरत, वडोदरा, राजकोट, गांधीनगर और दाहोद का चयन किया गया है। इस मिशन के तहत कुल 339 परियोजनाओं के **बारह हजार छह सौ इक्कीस करोड़** रुपये में से **पाँच हजार चार सौ इक्यानबे** करोड़ रुपये की 212 परियोजनाएं संपन्न हुई हैं।

आपदा प्रबंधन

पहले कभी न देखी गई भयानक तीव्रता के साथ ताउ-ते तूफान आया तभी मेरी सरकार ने ज़ीरो कैज़्युआलिटी के अभिगम के साथ प्रशासन को अग्रिम तैयारी करने का निर्देश देते हुए समय सूचकता का उपयोग करते हुए निरंतर तीन दिन डिज़ास्टर मैनेजमेन्ट ऑथोरिटी के कंट्रोल रूम में राउंड द क्लॉक मॉनिटरिंग करते हुए बचाव कार्रवाई हेतु प्रशासन को मार्गदर्शन दिया, जिसके फलस्वरूप जान-माल का मामूली नुकसान हुआ। आपदा के समय, दो लाख से अधिक लोगों के साथ -साथ चरवाहों और मछुआरों को स्थानांतरित कर सुरक्षित स्थान पर ले जाया गया था। इस प्रकार, टीम गुजरात किसी भी प्राकृतिक आपदा से निपटने के लिए प्रतिबद्ध है।

- देश में आपदा प्रबंधन के क्षेत्र में अमूल्य योगदान के लिए भारत सरकार द्वारा घोषित **'सुभाष चंद्र बोस आपदा प्रबंधन पुरस्कार 2022'** की संस्थागत श्रृंखला में उत्कृष्ट कार्य के लिए गुजरात आपदा प्रबंधन संस्थान की सराहना की गई है।

प्रशिक्षण प्रभाग

- सरदार पटेल लोक प्रशासन संस्थान (स्पीपा) गुजरात सरकार का एक प्रतिष्ठित प्रशिक्षण संस्थान है। नागरिक केंद्रित दृष्टिकोण के साथ मानव संसाधन कौशल वृद्धि के माध्यम से सुशासन की सुविधा के उद्देश्य को पूरा करने के लिए स्पीपा राज्यव्यापी गतिविधियों के तहत विभिन्न प्रशिक्षण कार्यक्रम और कौशल विकास परीक्षा आयोजित करता है। साथ ही गुजरात के प्रतिभाशाली छात्रों को यूपीएससी सिविल सेवा परीक्षा में बड़ी संख्या में सफल हो सकें, इसके लिए स्पीपा द्वारा यूपीएससी प्रशिक्षण केंद्र शुरू किया गया है। आज तक यूपीएससी की परीक्षा में कुल 238 उम्मीदवार सफल हुए हैं।

कार्मिक प्रभाग

- गुजरात में रोजगार के उज्ज्वल अवसर प्रदान करने के लिए देश में रोजगार के क्षेत्र में गुजरात हमेशा सबसे आगे रहा है। इस प्रकार, राज्य में रोजगार के अवसर पैदा करने के उद्देश्य से सामान्य प्रशासन विभाग द्वारा समय पर भर्ती का परियोजन किया गया है।
- सरकार ने प्रतियोगी परीक्षाओं में बैठने के इच्छुक छात्रों की आयु सीमा **एक वर्ष बढ़ाने** का निर्णय लिया है ताकि कोरोना महामारी के प्रकोप के दौरान देरी के कारण युवा आयु सीमा के कारण परीक्षाओं से वंचित न रहे।

वंचितों का विकास

विश्व के किसी भी सभ्य और प्रगतिशील समाज के लिए विकास की अवधारणा तभी पूरी हो सकती है जब समाज का हर नागरिक अपने देश, राज्य और क्षेत्र के विकास में महत्वपूर्ण भूमिका निभा सके। गुजरात के निवासी जैसे अनुसूचित जाति वर्ग, सामाजिक और शैक्षिक रूप से पिछड़े वर्ग, दिव्यांग, निराधार, वृद्ध, एवं तीसरे लिंग के विभिन्न वर्गों के लोगों की विशेष आवश्यकताओं को ध्यान में रखते हुए समय पर विशेष कार्यक्रमों, अभियानों एवं योजनाओं के माध्यम से वंचित समुदायों के लोगों के जीवन स्तर को ऊपर उठाने के लिए मेरी सरकारने अथक प्रयास किए हैं।

राज्य सुशासन सप्ताह के उत्सव के भाग स्वरूप, राज्य की अनुसूचित जातियों और विकासशील जातियों के कल्याण के लिए मेरी सरकार की विभिन्न सरकारी योजनाओं में न्यूनतम दस्तावेज यानी न्यूनतम से अधिकतम लाभ की वर्तमान प्रक्रिया को सरल और तेज करने और इसे अधिक लोकाभिमुख प्रशासन बनाने के लिए प्रयास किए गये हैं। राज्य सुशासन सप्ताह के उत्सव के भाग स्वरूप एक ही दिन पर एक ही स्थान से समूचे राज्य के कुल 6,675 लाभार्थियों को **कुल अठहत्तर करोड़ सोलह लाख** के ऋण/सहायता का ऑनलाइन माध्यम से लाभार्थी के बैंक खातों में भुगतान किया गया।

अनुसूचित जाति कल्याण

- शैक्षिक, आर्थिक उत्थान, स्वास्थ्य एवं आवास योजनाओं के माध्यम से अनुसूचित जातियों के समग्र विकास हेतु वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 **छह सौ चौबीस करोड़** का खर्च किया गया है।
- प्री-मैट्रिक छात्रवृत्ति योजना में छात्रों को 500 रुपये से 3000 रुपये की छात्रवृत्तियां दी जाती हैं। **छियासी करोड़, अड़तालीस लाख** रुपये का खर्च करते हुए **चार लाख पांच हजार** से अधिक विद्यार्थियों को लाभान्वित किया गया है और पोस्ट मैट्रिक छात्रवृत्ति योजना के तहत हॉस्टेलर को 4000 रुपये से 13,500 रुपये एवं डेस्कॉलर को 2,500 रुपये से 7,000 रुपये की वार्षिक छात्रवृत्ति एवं नियमानुसार ट्यूशन फीस देते हुए **दो सौ छत्तीस करोड़, तैंतीस लाख** रुपये का खर्च करते हुए सत्तानवे हजार तीन सौ चौदह विद्यार्थियों को लाभ पहुंचाया गया है।
- डॉ. अंबेडकर आवास योजना में 39.36 करोड़ की लागत से 9023 लाभार्थियों को मकान के निर्माण हेतु सहायता राशि दी गई है।

विकासशील जाति कल्याण

- राज्य के सामाजिक एवं शैक्षिक रूप से पिछड़े वर्ग, आर्थिक रूप से पिछड़े वर्ग, अल्पसंख्यक और खानाबदोश प्रजातियों के सर्वांगीण विकास के लिए जनवरी-2022 तक **एक हजार उनसठ करोड़** रुपये का खर्च किया गया।
- राज्य सरकार द्वारा सामाजिक और शैक्षणिक रूप से पिछड़े वर्गों, आर्थिक रूप से पिछड़े वर्गों, अल्पसंख्यकों और खानाबदोश-वंचित जातियों के शैक्षिक विकास के लिए विभिन्न उपाय किए जा रहे हैं। जिसमें इन जातियों के लगभग 40.53 लाख छात्रों को विभिन्न शैक्षिक योजनाओं के तहत लगभग **तीन सौ सड़सठ करोड़ अड़सठ लाख** रुपये की छात्रवृत्ति दी गई है और कक्षा 1 से 8 में शिक्षा प्राप्त कर रहे 33.34 लाख विद्यार्थियों को **एक सौ निन्यानबे करोड़, चौवन लाख** रुपये की यूनिफॉर्म सहायता राशि को ऑनलाइन माध्यम से छात्रों के बैंक खातों में जमा कराया गया है।

- सामाजिक और शैक्षणिक रूप से पिछड़े वर्ग और आर्थिक रूप से पिछड़े वर्ग की लड़कियों को मामेरा (मामा की तरफ से भेंट स्वरूप शगुन) सहायता 10,000 रुपये से बढ़ाकर 12,000 रुपये कर दी गई है, वहीं विदेशों में उच्च स्तरीय पाठ्यक्रमों के लिए जनवरी-22 तक लगभग 260 विद्यार्थियों को 14.70 करोड़ रुपये का ऋण देकर कंप्यूटर, आईटी, एमबीए जैसे उच्च स्तरीय पाठ्यक्रमों के लिए विदेश भेजा गया है।
- “कुंवरबाई नुं मामेरूं” योजना के तहत सामाजिक एवं शैक्षणिक रूप से पिछड़ी कन्याओं के विवाह के अवसर पर **तेईस हजार चार सौ छियालीस** कन्याओं के मामेरा के लिए 24.77 करोड़ रुपये की सहायता दी गई है तथा 718 नवदंपत्तियों को विवाह हेतु **तिरानवे लाख** रुपये की सहायता राशि दी गई है।
- पंडित दीनदयाल उपाध्याय आवास योजना के तहत सबसे अंतिम छोर पर रहने वाले अति पिछड़ी, घुमंतू विमुक्त जाति, बी. पी. एल. समेत सामाजिक एवं शैक्षिक रूप से पिछड़े वर्ग और आर्थिक पिछड़े वर्ग के तेरह हजार सत्तानवे लाभार्थियों को मकान के निर्माण हेतु **सौ करोड़ चौरासी लाख** रुपये की सहायता राशि का भुगतान किया गया।

गैर-आरक्षित वर्ग का सर्वांगीण विकास

- राज्य के गैर-आरक्षित वर्ग के छात्रों के समग्र विकास के लिए राज्य सरकार प्रतिबद्ध है। इसके लिए राज्य सरकार द्वारा गैर-आरक्षित निगम संचालित कर विभिन्न योजनाओं का लाभ प्रदान किया जाता है। लाभार्थियों को इस योजना का लाभ आसानी से उपलब्ध कराने के लिए सभी प्रक्रियाओं को ऑनलाइन कर दिया गया है।

समाज सुरक्षा

- चालू वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 तक दिव्यांग छात्रवृत्ति योजना के तहत कुल **आठ हजार नवासी** हितग्राहियों को **सत्तानवे लाख उन्नीस हजार रुपये**, दिव्यांग साधन सहायता योजना के तहत कुल **आठ हजार सात सौ छियानवे** लाभार्थियों को **दो करोड़ बारह लाख** रुपये, दिव्यांग व्यक्तियों को एस.टी. बस में निःशुल्क यात्रा के तहत **तीन लाख बारह हजार आठ सौ आठ** लाभार्थियों के लिए कुल **14 करोड़ 40 लाख** रुपये की राशि प्रदान की जा चुकी है और दिव्यांग शादी सहायता योजना के तहत कुल **एक हजार तिहत्तर** लाभार्थियों को कुल **पाँच करोड़ छत्तीस लाख** रुपये की सहायता राशि दी जा चुकी है।
- गंभीर रूप से विकलांग व्यक्तियों को वित्तीय सहायता प्रदान करने के लिए वर्ष 2021-22 में जनवरी – 2022 तक कुल 43,298 लाभार्थियों को **कुल बाईस करोड़ तिरासी लाख** रुपये की सहायता राशि का भुगतान किया जा चुका है।
- पालक माता-पिता योजना के तहत वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 तक कुल **अठारह हजार दो सौ उनसठ** लाभार्थियों को कुल **सैंतालीस करोड़ तिरसठ लाख** रुपये की सहायता राशि का भुगतान किया जा चुका है।

- निराधार वृद्ध एवं दिव्यांगों की आर्थिक सहायता योजना के तहत वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 के अंत तक कुल **एक लाख तीस हजार पाँच सौ दो** लाभार्थियों को कुल **सौ करोड़ तीस लाख** रुपये की सहायता राशि का भुगतान किया जा चुका है।
- राष्ट्रीय वृद्धावस्था पेन्शन एवं वयवंदना योजना के तहत वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 तक कुल **आठ लाख सत्तर हजार दो सौ पचास** लाभार्थियों को कुल **छह सौ तिरसठ करोड़ चौपन लाख** रुपये की सहायता राशि का भुगतान किया जा चुका है।

आदिजाति विकास

अंबाजी से लेकर उमरगाम तक राज्य के पूर्वी हिस्से में रहने वाले आदिवासी समुदाय प्राचीन काल से संस्कृति, प्रकृति और पर्यावरण का संरक्षण करते रहे हैं। मेरी पारदर्शी और निर्णायक सरकार ने एक सर्वव्यापी संतुलन विकास किया है। मेरी सरकार ने राज्य के भीतरी इलाकों के साथ-साथ महानगरीय क्षेत्रों में कई विकास परियोजनाओं की स्थापना करके गुजरात मॉडल को एक स्मार्ट राज्य बनाने की दिशा में एक कदम उठाया है। मेरी सरकार आदिवासी क्षेत्रों में आदिवासी भाइयों के संतुलित विकास के लिए आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी द्वारा शुरू की गई विभिन्न कल्याणकारी योजनाओं के माध्यम से क्षेत्र के आदिवासियों एवं ढांचागत सुविधा द्वारा समग्र क्षेत्र के विकास को आगे बढ़ा रही है।

- वित्तीय वर्ष 2021-22 के लिए "वनबंधु कल्याण योजना" के दूसरे चरण के तहत **चौदह हजार चार सौ छत्तीस करोड़** रुपये का प्रावधान किया गया है और अनुसूचित जनजाति के कल्याण हेतु **दो हजार छह सौ छप्पन करोड़ चालीस लाख** रुपये का प्रावधान किया गया है।
- अनुसूचित जनजाति के छात्रों के लिए प्री-एसएससी छात्रवृत्ति योजनान्तर्गत विद्यमान योजनाओं की वार्षिक दर के अनुसार जनवरी-2022 तक **एक सौ सैंतालीस करोड़ पचास लाख** रुपये की लागत से **बारह लाख बहत्तर हजार सात सौ छियालीस** विद्यार्थी लाभान्वित हुए हैं।
- जनवरी-2022 तक कक्षा-1 से 8 में शिक्षा प्राप्त कर रहे विद्यार्थियों को **छिहत्तर करोड़ों तीस लाख** रुपये की लागत से **बारह लाख इकहत्तर हजार छह सौ अठासी** विद्यार्थियों को यूनिफॉर्म सहायता तथा "टेलेन्ट पूल योजना" के तहत कक्षा – 6 से कक्षा – 12 के कुल **एक हजार सात सौ इक्यानवे** तेजस्वी विद्यार्थियों को उत्तम स्तर के आवासीय विद्यालयों में सर्वश्रेष्ठ निःशुल्क शिक्षा के लिए प्रवेश दिया गया है।
- मेरी सरकार की विभिन्न आवास योजनाओं के तहत हलपति जाति के हितग्राहियों के लिए चालू वर्ष 2021-22 में 3300 मकानों के लक्ष्य के मुकाबले 1568 मकानों का काम पूरा कर लिया गया है। साथ ही 1224 घरों का कार्य प्रगति पर है। जिसके लिए प्रति आवास 1,20,000 रुपये की सहायता के अनुसार **उनचालीस करोड़ साठ लाख** रुपये का प्रावधान प्राप्त हुआ है। अनुसूचित जाति की व्यक्तिगत आवास योजना के तहत कुल **सड़सठ करोड़ दस लाख** रुपये का प्रावधान किया गया है।

- वन अधिकार अधिनियम-2006 के अंतर्गत अनुसूचित जनजाति एवं अन्य परम्परागत वनवासियों के अधीन उनके कब्जे में आवासीय एवं वैध खेती के लिए प्राप्त कुल **ब्यानबे हजार चार सौ सत्तानवे** दावों के लिए वैध जमीन **एक लाख छप्पन हजार आठ सौ अठ्ठावन** एकड़ है। सामुदायिक दावों के तहत प्राप्त आवेदनों में से **बारह लाख पैंतीस हजार नौ सौ पैंसठ** एकड़ भूमि के 4,746 दावों को स्वीकार किया गया है। ढांचागत सुविधाओं के लिए 1621 दावों के लिए कुल 1,760 एकड़ भूमि को मंजूरी दी गई है।
- आदिवासी वीर स्वतंत्रता सेनानियों की प्रेरक स्मृति में राज्य के नर्मदा जिले में **137 करोड़** रुपये की लागत से "**राष्ट्रीय स्तर के आदिवासी वीर स्वतंत्रता सेनानियों**" का संग्रहालय स्थापित किया जा रहा है।
- केंद्र और राज्य सरकार द्वारा सहायता प्राप्त 35 और 10 एकलव्य मॉडल आवासीय विद्यालय में क्रमशः 1,09,000 रुपये और 70,000 रुपये, बालिका साक्षरता आवासीय विद्यालय में क्रमशः 27,100 रुपये और 30,000 रुपये, मिलाकर कुल 57,100 रुपये, मॉडल स्कूल में प्रति छात्र 22,500 रुपये तथा सैनिक स्कूल में प्रति विद्यार्थी 70,000 रुपये खर्च किए जाते हैं।

स्वास्थ्य और परिवार कल्याण

सर्वांगीण प्रगति के लिए शारीरिक फिटनेस अत्यंत आवश्यक है। स्वस्थ समाज-राज्य और देश के निर्माण में एक स्वस्थ और तंदुरस्त व्यक्ति ही योगदान दे सकता है। इस लक्ष्य को ध्यान में रखते हुए, मेरी सरकार यह सुनिश्चित करने के लिए एक मजबूत स्वास्थ्य बुनियादी ढांचे के निर्माण के लिए प्रतिबद्ध है कि गुजरात के सभी नागरिकों को गुणवत्तापूर्ण स्वास्थ्य सेवाएं मिल सकें और उनका स्वास्थ्य बना रहे। जिसमें बुनियादी स्वास्थ्य सेवाओं से लेकर सुपर स्पेशियलिटी सेवाएं मुहैया कराई जा रही हैं। मानव विकास सूचकांक पर नजर रखते हुए स्वास्थ्य विभाग कार्यरत होने के लिए लगातार प्रयासरत है।

पूरी दुनिया पिछले डेढ़-दो वर्ष से कोरोना महामारी से जूझ रही है। महामारी ने सभी आर्थिक गतिविधियों और सार्वजनिक जीवन को बुरी तरह प्रभावित किया है। किंतु आपदा के भय से डरकर बैठे रहना गुजरातियों के स्वभाव में नहीं है। पूरे गुजरात ने हमेशा पूरे संकल्प के साथ किसी भी प्राकृतिक आपदा का सामना किया है। आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी के नेतृत्व में पूरे देश ने कोरोना के खिलाफ लड़ाई लड़ी है और सफलता हासिल की है, ऐसे में गुजरात ने भी कोविड प्रबंधन का बेहतरीन उदाहरण पेश करते हुए कोरोना से जंग जीत ली है।

कोविड-19 टीकाकरण – एक ऐतिहासिक कदम :

- समूचे देश में और राज्य में दिनांक 16 जनवरी, 2021 से कार्य का प्रारंभ किया गया है। पूरे राज्य में दिनांक 26.02.2022 तक 18 वर्ष से अधिक आयु के 4.89 करोड़ (योग्यता प्राप्त में से 99.3%) लाभार्थियों को प्रथम खुराक, 4.69 करोड़

(योग्यता प्राप्त में से 95.5%) लाभार्थियों को दूसरी खुराक, 15-17 वर्ष की आयु वर्ग के 30.17 लाख (84.4%) लाभार्थियों को प्रथम खुराक, 19.93 लाख (योग्यता प्राप्त में से 76.1%) लाभार्थियों को दुसरी खुराक और 20.37 लाख लाभार्थियों को प्रिकॉशन खुराक को मिलाकर कुल 10.29 करोड़ से अधिक टीके दिए जा चुके हैं जो कि एक अति महत्वपूर्ण उपलब्धि है।

- इस अभियान की योजना गुजरात सरकार द्वारा 30 वर्ष और उससे अधिक आयु के लोगों को गैर-संचारी रोगों के उपचार के लिए स्क्रीनिंग से लेकर निःशुल्क सेवाएं प्रदान करने के लिए बनाई गई है। **आजादी का अमृत महोत्सव के उत्सव** के भाग स्वरूप मेरी सरकार द्वारा इस अभियान का प्रारंभ दिनांक 12.11.2021 को बनासकांठा जिले के पालनपुर से किया गया था, जिसके तहत उत्तम स्वास्थ्य के लिए राज्य में अब तक कुल **छप्पन लाख तिरानबे हजार नौ सौ** से अधिक लोगों की जांच की जा चुकी है।
- यु.एन. मेहता इंस्टीट्यूट ऑफ कार्डियोलॉजी एंड रिसर्च सेंटर, अहमदाबाद को कोविड-19 के दौरान '**द इकोनॉमिक टाइम्स हेल्थ केयर अवार्ड-2021 ऑफ एक्सीलेंस इन हॉस्पिटल मैनेजमेंट**' के प्रतिष्ठित पुरस्कार से सम्मानित किया गया है।

राष्ट्रीय क्षय निर्मूलन कार्यक्रम

- टीबी रोगियों के निदान के लिए 2097 नामित माइक्रोस्कोपी केंद्र, दवा प्रतिरोधी (पीएमडीटी) टीबी रोगियों के निदान के लिए 3 कल्चर एवं डीएसटी प्रयोगशालाएं, 72 सीबीएनएटी प्रयोगशालाएं और 77 टुनेट प्रयोगशालाएं स्थापित की गई हैं।
- निक्षय पोषण योजना के तहत टीबी रोगियों को पौष्टिक आहार के लिए टीबी की दवा जारी रहने तक 500/- रुपये प्रति माह रोगी के बैंक खाते में दिया जाता है। **फरवरी 2022 तक एक लाख इकसठ हजार चारसो** से अधिक मरीजों के बैंक खातों में 38.2 करोड़ रुपये जमा किए चुके हैं।
- **सघन मिशन इन्द्रधनुष 2.0**: सघन मिशन इन्द्रधनुष का प्रथम चरण जुलाई-2021 से सितम्बर-2021 के बीच रखा गया है। जिसमें अब तक कुल **एक लाख पंद्रह हजार अठहत्तर** बच्चों और 6,800 गर्भवती माताओं को कवर किया गया है।
- **कुपोषण मुक्त गुजरात महाअभियान** : वर्ष 2021-22 जनवरी-2022 तक कुल 56 लाख बच्चों में से 24.80 लाख बच्चों की फील्ड वर्कर्स के माध्यम से जांच कर उन्हें सामुदायिक स्तर पर उपचार कर सुपोषित कर दिया गया है।

हेल्थ एन्ड वेलनेस सेन्टर:

- आयुष्यमान भारत के तहत सार्वजनिक आरोग्य सुविधाओं के इस्तेमाल को बढ़ाने हेतु और व्यापक प्राथमिक देखभाल को विस्तृत करने के लिए वित्तीय वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 तक कुल 7049 हेल्थ एन्ड वेलनेस सेन्टर को सफलतापूर्वक कार्यरत किया गया है।

टेलीमेडिसिन और ई-संजीवनी ओ.पी.डी:

- स्वास्थ्य देखभाल संबंधी सेवाएं जल्द से जल्द और यदि संभव हो तो घर पर ही प्रदान करने के लिए मेरी सरकार के नूतन अभिगम के भाग स्वरूप टेलीमेडिसिन सुविधा शुरू की गई हैं। इसमें स्त्री रोग विशेषज्ञ, चिकित्सक, बाल रोग विशेषज्ञ, सामान्य सर्जन, त्वचा विशेषज्ञ की सेवाएं प्रदान की जाती हैं।
- ई-संजीवनी ओ.पी.डी में 17 फरवरी तक कुल **6,35,101** परामर्श पूर्ण किए जा चुके हैं।
- खाद्य सुरक्षा एवं मानक प्राधिकरण द्वारा कराए गए खाद्य सुरक्षा सूचकांक सर्वेक्षण में **गुजरात राज्य को पूरे देश में प्रथम स्थान** मिला है और राज्य को एक आदर्श राज्य का गौरवपूर्ण दर्जा दिया गया है।

शिक्षा

ऐसे समय में जब शिक्षा एक बुनियादी जरूरत है, राज्य सरकार पिछले पांच वर्षों में गुजरात में बालविहार/किंडर-गार्टन से लेकर उच्च शिक्षा तक के बच्चों को बेहतर ढंग से शिक्षित करने के लिए शिक्षा की एक मजबूत संरचना को और अच्छी तरह से विकसित करके लाखों बच्चों को उनके सर्वांगीण विकास के लिए शिक्षित कर रही है। समय के साथ कदम से कदम मिलाते हुए सरकारी स्कूलों और कॉलेजों में आज की आवश्यकता के अनुसार शिक्षा प्रणाली प्रदान की जा रही है और सरकारी स्कूल और कॉलेज स्मार्ट होते जा रहे हैं। प्रौद्योगिकी के इस युग के साथ, राज्य सरकार ने शहरी से ग्रामीण क्षेत्रों तक स्मार्ट शिक्षा पर जोर दिया है। योग्य शिक्षकों के साथ गुणवत्तापूर्ण शिक्षा प्रणाली ने सरकारी स्कूलों और कॉलेजों की शिक्षा प्रणाली में अभिभावकों का विश्वास बढ़ाया है।

- शिक्षा के अधिकार (Right To Education) के तहत निजी प्राथमिक विद्यालयों में नामांकित **चार लाख अड़तालीस हजार** छात्रों को समावेश करने के लिए वर्ष 2021-22 में कुल **पांच सौ करोड़ चौरासी लाख** रुपये का प्रावधान किया गया है।
- **आर.एम.एस.ए. विद्यालय:** भारत सरकार द्वारा आर.एम.एस.ए. के तहत वर्ष 2010 और तत्पश्चात मान्यता प्राप्त 525 विद्यालयों में 52032 छात्र शिक्षा प्राप्त कर रहे हैं। साथ ही कुल 1393 शिक्षक भी कार्यरत हैं और सुचारू रूप से शिक्षा कार्य जारी है। 5 कि.मी. के क्षेत्र में जहाँ माध्यमिक शिक्षा की सुविधा नहीं है, वहाँ नये माध्यमिक विद्यालय शुरू कर माध्यमिक शिक्षा प्रदान करने की मंशा एवं उद्देश्य फलीभूत हुआ है।
- **कस्तूरबा गांधी बालिका विद्यालय (KGBV) :** राज्य में कन्या शिक्षा को गति प्रदान करने हेतु भारत सरकार द्वारा कस्तूरबा गांधी बालिका विद्यालय (केजीबीवी) योजना कार्यान्वित की गई है, जिसके तहत अनुसूचित जाति, अनुसूचित जनजाति, ओ.बी.सी, और अल्पसंख्यक, विद्यालय से बाहर (कभी विद्यालय न गई हुईं और ड्रॉप आउट) और दुर्गम क्षेत्रों में रहनेवाली कन्याओं के लिए निवासी विद्यालय की सुविधा की गई है। कुल 245 निवासी विद्यालय कार्यरत हैं, जिसमें वर्तमान में 26,650 बालिकाएं विद्याभ्यास कर रही हैं।

- **“बेटी का सलाम, देश के नाम”**: माननीय प्रधानमंत्री जी के “बेटी बचाओ, बेटी पढ़ाओ” फ्लेगशिप कार्यक्रम को गतिमान बनाने के लिए समग्र शिक्षा, राज्य के सभी विद्यालयों में “बेटा का सलाम, देश के नाम” कार्यक्रम मनाया जाता है। इसमें बेटी द्वारा ध्वजारोहण तथा उनको पुरस्कार एवं सम्मान से सम्मानित किया जाता है।
- **राज्य में टेट पास उम्मीदवारों के प्रमाणपत्रों की वैधता** जो कि अभी तक पांच वर्ष की थी, उसे अब नई व्यवस्था और नियमों के न बनने तक टेट पास उम्मीदवारों के प्रमाणपत्रों की वैधता बढ़ा देने के निर्णय से प्राथमिक शिक्षा के हजारों शिक्षित उम्मीदवारों को लाभ पहुँचा है।
- 21वीं शताब्दी की शिक्षा के साथ ही हमारे बच्चों को हमारी विरासत के साथ संरक्षित किया जाना चाहिए और प्राकृतिक कृषि की समझ प्राप्त कर भविष्य में वे प्राकृतिक कृषि की ओर अपना रूख करें, इसी उद्दात भावना के चलते माध्यमिक एवं उच्चतर माध्यमिक स्तर पर बच्चों को प्राकृतिक कृषि के बारे में शिक्षित करने के उद्देश्य से कक्षा 9 से कक्षा 12 के अभ्यासक्रम में प्राकृतिक कृषि विषय को शामिल करने का एक नवीन एवं सृजनात्मक पहल मेरी सरकार द्वारा की गई है।
- **मुख्यमंत्री युवा स्वावलंबन योजना (MYSY)** के तहत तेजस्वी, आर्थिक रूप से कमजोर एवं जरूरतमंद विद्यार्थियों को उच्च शिक्षा में वित्तीय सहायता प्रदान करने हेतु लाभ प्रदान किया जा रहा है। वर्ष 2021-22 में मेडिकल अभ्यासक्रम के 3102 विद्यार्थियों को 45.80 करोड़, तकनीकी डिग्री और डिप्लोमा अभ्यासक्रम के 15073 विद्यार्थियों को 58.03 करोड़, उच्च शिक्षा और अन्य अभ्यासक्रम के 9562 विद्यार्थियों को 10.61 करोड़ मिलाकर **सताईस हजार सात सौ सैंतीस विद्यार्थियों को एक सौ चौदह करोड़ चवालीस लाख** रूपये की सहायता राशि का भुगतान किया गया।
- **मुख्यमंत्री कन्या केळवनी निधि योजना (MKKN)** के तहत MBBS अभ्यासक्रम में शिक्षा प्राप्त कर रही छात्राओं को वित्तीय सहायता प्रदान करने हेतु लाभ दिया जाता है। वर्ष 2021-22 में MBBS अभ्यासक्रम में शिक्षा ग्रहण कर रही कुल 796 छात्राओं को कुल 21.92 करोड़ की सहायता मुहैया की गई है।
- **स्कीम ऑफ डेवलपिंग हाई क्वालिटी रिसर्च (SHODH)**: गुजरात में अधिक से अधिक विद्यार्थियों को उच्च गुणवत्तायुक्त अनुसंधान के प्रति अभिमुख करने के लिए आवश्यक वित्तीय सहायता प्रदान करने की इस योजना के तहत वर्ष 2021-22 में कुल 1619 छात्रों को 18.05 करोड़ रूपये की छात्रवृत्ति सहायता राशि का भुगतान किया गया।
- **उच्च शिक्षा के क्षेत्र में आज़ादी का अमृत महोत्सव** को मनाने के भाग स्वरूप उच्च शिक्षा के क्षेत्र में ऑनलाइन वेबिनार ऑन NEP, Fit-india, Run 2.0, Swachchhata Pakhwadiya, पंचप्रकल्पों (कोरोना वायरस के संक्रमण की मात्रा को घटाकर, पर्यावरण, स्वच्छता, जल संरक्षण और जल संचय, गौ आधारित प्राकृतिक कृषि, शराब निषेध के साथ कुरिवाजों के निवारण, फिट इंडिया) जैसे नाना प्रकार के कुल 29 कार्यक्रमों का आयोजन किया गया है।

- **राज्य में नई शिक्षा नीति 2020 का कार्यान्वयन:** भारत सरकार द्वारा घोषित नई शिक्षा नीति के अनुसार, प्राथमिक से उच्च शिक्षा स्तर पर इसके सफल और प्रभावी कार्यान्वयन के लिए बैठकें की गई हैं, राय प्राप्त की गई है, हितधारकों के साथ विचार-विमर्श किया गया है और एक रोडमैप तैयार कर उसे कार्यान्वित किया गया है। राष्ट्रीय शिक्षा नीति – 2020 पर ध्यान केंद्रित करते हुए दिनांक 6 जनवरी, 2022 को अहमदाबाद में भारत सरकार के संयोजन में "International Conference of Academic Institutions (ICAI)" का आयोजन किया गया था, जिसमें प्राथमिक/ माध्यमिक और उच्च शिक्षा के रोडमैप को लॉन्च किया गया। नई शिक्षा नीति 2020 के तहत लंबी, मध्यम एवं कम अवधि की योजनाओं का कार्यान्वयन शामिल है। गुणवत्तायुक्त शिक्षा और विश्व स्तर के विश्वविद्यालय के निर्माण के उद्देश्य के साथ स्टैच्यु ऑफ़ युनिटी, केवड़िया में "विश्व स्तरीय विश्वविद्यालयों का निर्माण" पर कुलपतियों की एक संगोष्ठी (गुणवत्तापूर्ण शिक्षा, राष्ट्रीय और वैश्विक रैंकिंग पर जोर देने के साथ) आयोजित की गई।
- सरकारी पॉलिटैक्नी में डिप्लोमा इन इन्फॉर्मेशन एन्ड कम्युनिकेशन टेक्नोलॉजी (ICT) अभ्यासक्रम का प्रारंभ करने के शिक्षा विभाग का महत्वपूर्ण निर्णय डिजिटल भारत के सपने को साकार करने में सहायताक सिद्ध होगा।
- इससे पहले की **स्टूडेंट स्टार्टअप एन्ड इनोवेशन पॉलिसी** को और अधिक मजबूत बनाकर उसकी व्याप्ति बढ़ाते हुए नई बनाई गई नीति जनवरी, 2022 से मार्च, 2027 तक कार्यान्वित की गई है। इसमें राज्य की कम से कम 1000 उच्च शिक्षा संस्थानों और 10,000 विद्यालयों को शामिल करते हुए लाखों विद्यार्थियों को इनोवेशन और उद्योग साहसिकता के प्रति जागृत किया जाएगा।
- हाल ही में उच्च शिक्षा के क्षेत्र में सरकारी आर्ट्स, कॉमर्स तथा सायन्स कॉलेजों में लगभग 500 के करीब इनोवेटिव क्लब की स्थापना/ रचना की गई है।

श्रमिक कल्याण

कोरोना महामारी में आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी ने श्रमजीवियों के बारे में चिंता व्यक्त करते हुए कोरोना संबंधी SOP दिशा-निर्देशों का पालन कराने के साथ-साथ श्रमजीवियों के आय के साधन संरक्षित रहे और आर्थिक बाधाओं से बचे रहते हुए व्यापार-धंधा जारी रहे, इसे सुनिश्चित किया था, जिसके भाग स्वरूप अग्रिम आयोजन और सूझ-बूझयुक्त प्रशासन का परिचय देते हुए “श्रमेव जयते” और “श्रमः कौशलम्” की भावना को साकार किया है।

- राज्य सरकार ने पंजीकृत ठेकेदारों, लोगों को रोजगार देने वाले उद्योगों, छोटी इकाइयों को लॉकडाउन के दौरान अपने कर्मचारियों की छंटनी नहीं करने और ऐसे कर्मचारियों के वेतन में कटौती नहीं करने का निर्देश दिया है। राज्य सरकार द्वारा सरकारी और निजी निर्माण परियोजनाओं को शुरू करने के लिए तय की गई 700 से अधिक निजी निर्माण परियोजनाओं में **तीस हजार** श्रमिक काम पर वापस लौट आए हैं।

- भारत सरकार ने असंगठित कामगारों का देशव्यापी पंजीकरण शुरू कर दिया है। भारत सरकार ने सभी राज्य सरकारों को अपने-अपने राज्यों में असंगठित श्रमिकों को पोर्टल पर पंजीकृत करने का निर्देश देते हुए 'ई-श्रम पोर्टल' लॉन्च किया है जिसके तहत राज्य सरकार ने 'ई-श्रम पोर्टल' पर लगभग **पिचहत्तर लाख** जितने असंगठित श्रमयोगियों का पंजीकरण किया है। 'ई-श्रम पोर्टल' पर पंजीकृत होने से राज्य में कार्यरत असंगठित श्रमयोगियों का डेटाबेज तैयार होगा। इन श्रमयोगियों का 'मैपिंग' होने से भारत सरकार और राज्य सरकार द्वारा चलाई जा रही विभिन्न सामाजिक सुरक्षा की योजनाओं का लाभ उन्हें भी सरलता से दिया जा सकेगा।

गुजरात मकान एवं अन्य निर्माण श्रमयोगी कल्याण बोर्ड

- धन्वंतरी आरोग्य रथ योजना के तहत राज्य के कुल 31 जिलों में वर्तमान में कुल 54 धन्वंतरी आरोग्य रथ कार्यरत हैं। इसमें **नौ करोड़ पिचहत्तर लाख इक्यानबे हजार** की लागत से कुल **दस लाख बारह हजार छह सौ छप्पन ओ.पी.डी.** की गई है।
- GO GREEN श्रमिक योजना के अंतर्गत निर्माण श्रमिकों को बैटरी संचालित द्वि-चक्रिय वाहन की खरीदारी करने पर वाहन की कीमत (एक्स-शोरूम कीमत) के 50% या 30,000 रुपये, दोनों में से जो कम हो, उसकी सीमा के तहत वन टाइम सब्सिडी दी जाती है।
- श्रमिक अन्नपूर्णा योजना के तहत कुल 12 जिलों में 36 शहरों के 119 भोजन वितरण केन्द्रों पर श्रमिक अन्नपूर्णा योजना कार्यरत है। इस योजना के तहत पंजीकृत निर्माण श्रमिक को रियायती दर पर 10 रुपये में पौष्टिक आहार मुहैया कराया जाता है। इस योजना के तहत **एक करोड़ पंद्रह लाख** निर्माण श्रमिकों को भोजन वितरित हुआ है।

रोजगार

- राज्य के रोजगार कार्यालयों द्वारा वर्ष 2021-22 के दौरान फरवरी – 2022 तक कुल दो लाख चौबीस हजार नौ सौ पंद्रह उम्मीदवारों को रोजगार दिया गया है।
- राज्य के विभिन्न आई.टी.आई. में पर्यवेक्षक प्रशिक्षक वर्ग-3 के रिक्त पदों पर 1435 अभ्यर्थियों को दिनांक 25-10-2021 को नियुक्ति पत्र आवंटित किये गये हैं।

कौशल्य विकास

आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी द्वारा शुरू किए गए स्किल इंडिया मिशन के भाग स्वरूप, देशभर में 40 करोड़ से अधिक लोगों को विभिन्न कौशल में प्रशिक्षित करने का लक्ष्य रखा गया है। देश के इस मिशन के उद्देश्य को साकार करने के लिए, राज्य के युवाओं को सशक्त बनाने के लिए 'कौशल के साथ शिक्षा' और 'हर युवा को कौशल' प्रदान करने के उद्देश्य से अहमदाबाद में एक 'कौशलया' धी स्कूल युनिवर्सिटी की स्थापना की है। जिसका पूरा प्रबंध राज्य सरकार करेगी। जो तत्कालीन मुख्यमंत्री और आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी की ज़ील, वील और स्कूल की भावना को मूर्त रूप देगा।

'कौशल्य' धी स्कील युनिवर्सिटी ऊर्ध्वाधर गतिशीलता के माध्यम से कौशल विकास को उच्च शिक्षा से जोड़ने में एक सेतु के रूप में कार्य करेगा। जिससे प्रदेश के युवाओं के लिए प्रगति के द्वार खुलेंगे और करियर के नए अवसर सृजित होंगे। 'कौशल के साथ शिक्षा' के दृष्टिकोण से राज्य के युवा कौशल के माध्यम से रोजगार के योग्य बनेंगे। निकट भविष्य में कुशल जनशक्ति की आवश्यकता को देखते हुए राज्य में कुशल जनशक्ति को बढ़ाया जा सकता है। परिणाम स्वरूप उद्योगों की उत्पादकता में वृद्धि होगी।

- कारीगर प्रशिक्षण योजना (सीटीएस) के तहत, राज्य में 288 सरकारी आई.टी.आई, 112 जी.आई.ए. हैं, और 197 स्वनिर्भर औद्योगिक तालीम केन्द्रों को मिलाकर कुल - 597 आई.टी.आई. में **दो लाख सत्रह हजार सात सौ छिहत्तर** सीटों वाले पाठ्यक्रम प्रशिक्षण की सुविधा उपलब्ध है। जबकि व्यावसायिक प्रशिक्षण के लिए कुल 76 एनसीवीटी (राष्ट्रीय व्यावसायिक प्रशिक्षण परिषद) पैटर्न के और 49 जीसीवीटी। (गुजरात व्यावसायिक प्रशिक्षण परिषद) पैटर्न के मिलाकर कुल 125 पाठ्यक्रम चलाए जाते हैं।
- वर्ष 2020-21 के दौरान, मुख्यमंत्री अप्रेन्टिसशिप प्रशिक्षण योजना के तहत फरवरी 2022 तक **50927** नए प्रशिक्षुओं का पंजीकरण किया गया है।

महिला एवं बाल कल्याण

यह समय की आवश्यकता है कि महिलाएं अपने अधिकारों के प्रति जागृत हों। इस बात पर गौर करते हुए मेरी सरकार महिलाओं और आनेवाले कल के भविष्य समान बच्चों के लिए विभिन्न योजनाओं के माध्यम से उनके सशक्तिकरण के लिए कार्य कर रही है, जिसके अंतर्गत जेन्डर बजट के माध्यम से महिलाओं के विकास के सभी क्षेत्रों में उन्हें मुख्य धारा में लाने के लिए राज्य सरकार ने विभिन्न विभागों द्वारा महिला उन्मुख योजनाओं के लिए वित्तीय आवंटन किया जाता है। अपने ही गुजरात के सुपुत्र एवं आर्य समाज के संस्थापक स्वामी दयानंद सरस्वती जी ने भी कहा है, “महिलाओं को शिक्षित एवं सुसंस्कृत बनाने से ही देश की सच्ची और संपूर्ण उन्नति संभव है”।

SAG - स्कीम फॉर ऐडोलेसन्ट गर्ल्स

- 11 से 14 वर्ष की आयु वर्ग की जो तरुण लड़कियां स्कूल में नहीं जा रही हैं, उनके लिए “स्कीम फॉर ऐडोलेसन्ट गर्ल्स” योजना लागू कर तरुण लड़कियों को न्यूट्रिशन कम्पोनेन्ट के तहत पूरक पोषण आहार तथा नॉन न्यूट्रिशन कम्पोनेन्ट के तहत पोषण स्वास्थ्य शिक्षा, जीवन कौशल्य प्रशिक्षण, सार्वजनिक सेवाओं की जानकारी प्रदान की जाती है। चालू वित्तीय वर्ष में जनवरी-2022 तक ऐसी तरुण लड़कियों की संख्या **पैंतालीस हजार चार सौ चौवन** है जिसमें से **पैंतालीस हजार तीन सौ छियासी** तरुण लड़कियों को 300 दिनों के लिए पूरक पोषण आहार प्रदान किया गया है।

PURNA (प्रीवेन्शन ऑफ अंडरन्यूट्रिशन एन्ड रिडक्शन ऑफ न्यूट्रिशनल एनिमिया अमॉन्ग एडोलेसन्ट गर्ल्स)

- 15 से 18 वर्ष की आयु की स्कूल जा रही और नहीं जा रही सभी नवयुवतियों के लिए 100% स्टेट बर्डन से समग्र राज्य में PURNA (प्रीवेन्शन ऑफ अंडरन्यूट्रिशन एन्ड रिडक्शन ऑफ न्यूट्रिशनल एनिमिया अमॉन्ग एडोलेसन्ट गर्ल्स) योजना को कार्यान्वित किया गया है। जिसके तहत 15 से 18 आयु वर्ग की नवयुवतियों के लिए पूरक पोषण आहार, पोषण स्वास्थ्य शिक्षा, जीवन कौशल प्रशिक्षण, व्यावसायिक प्रशिक्षण और लाभार्थियों को लोहत्व की गोलियां प्रदान की जाती हैं। चालू वित्तीय वर्ष में जनवरी-2022 तक **ग्यारह लाख छियानबे हजार तीन सौ उनासी** नवयुवतियों को पूरक पोषण का लाभ मुहैया करवाया गया है।
- **गंगा स्वरूपा आर्थिक सहायता योजना** के तहत निराधार विधवा महिलाएं सम्मानपूर्वक अपना जीवन व्यतीत कर सके, इस उद्देश्य से गंगा स्वरूपा आर्थिक सहायता योजना की शुरुआत की गई है। चालू वित्तीय वर्ष में जनवरी-2022 के अंत तक राज्य में कुल **ग्यारह लाख सैंतीस हजार** लाभार्थियों को इस योजना से लाभान्वित किया गया है। जिसके लिए **एक हजार पाँच सौ तीस करोड़** रुपये का खर्च किया गया है।
- **“व्हाली दिकरी (प्यारी बेट्टी) योजना”** के तहत समाज में बेट्टियों के जन्म की संख्या को बढ़ाने और बाल विवाह की रोकथाम के लिए और बेट्टियों की आर्थिक-सामाजिक स्थिति को मजबूत बनाने के लिए इस योजना को कार्यान्वित किया गया है। इस योजना के अंतर्गत अब तक कुल **एक लाख चार हजार पाँच सौ अट्ठाईस** बेट्टियों को सहायता प्रदान की गई है।

गुजरात राज्य महिला आयोग

- गुजरात राज्य महिला आयोग को महिलाओं से शारीरिक और मानसिक प्रताड़ना, यौन उत्पीड़न, दहेज की मांग, दहेज के कारण मौत, दुष्कर्म, वैवाहिक मुद्दों, अपहरण, सेवा समस्या आदि के संबंध में याचिकाएं प्राप्त होती हैं। पिछले एक वर्ष में आयोग को विभिन्न प्रकार के कुल 2307 याचिकाएं प्राप्त हुई हैं और **587** लंबित आवेदनों को मिलाकर कुल **2894** याचिकाओं में से **2393** याचिकाओं का निपटारा किया है। 501 याचिकाओं को संबंधित विभागों को आगे की कार्रवाई के लिए भेजी गई हैं।
- पिछले एक वर्ष में नारी अदालत के माध्यम से **5000** से अधिक केसों का निपटान किया गया है। आयोग द्वारा स्कूल-कॉलेजों, विश्वविद्यालयों में सेमिनार भी आयोजित किए जाते हैं।

जल प्रबंधन

गुजरात कभी पानी की कमी वाले राज्य के रूप में जाना जाता था। जल विकास की पहली शर्त है। गुजरात के तत्कालीन मुख्यमंत्री और देश के वर्तमान आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी ने आह्वान किया था कि पानी ईश्वर का उपहार है, ऐसे में पानी की एक-एक बूंद का विवेकपूर्ण उपयोग किया जाना चाहिए। उनके बताए मार्ग पर गुजरात ने आज जल संचय, जल सिंचन और जल प्रबंधन के क्षेत्र में देश को नई दिशा दिखाई है।

गुजरात ने जल संचय, कृषि में ड्रिप सिंचाई, नर्मदा जल का कुशल प्रबंधन, तालाबों का सुधार, खेतों में खेत तालाबों का निर्माण, गाद हटाना, सतही जल आधारित आपूर्ति योजनाएँ, अपशिष्ट जल उपचार और समुद्री जल के आसवन के माध्यम से मीठे पानी तक पहुँच जैसे विभिन्न उपायों के विनियोग से 'जल ही जीवन पोषक' सूत्र को साकार किया है।

गुजरात के किसानों को पर्याप्त सिंचाई सेवाएं प्रदान कर किसानों की आय दोगुनी करने के दृढ़ संकल्प के साथ राज्य सरकार आगे बढ़ रही है। सरकार के इन प्रयासों के सुन्दर परिणाम किसानों को प्राप्त हो रहे हैं।

- सरदार सरोवर योजना की सौराष्ट्र शाखा नहर के माध्यम से नर्मदा के अधिशेष बाढ़ के पानी से एक मिलियन एकड़ फीट (43560 मिलियन क्यूबिक फीट) पानी प्राप्त कर सौराष्ट्र क्षेत्र के 11 जिलों के 115 जलाशयों को भरने की महत्वाकांक्षी "सौराष्ट्र नर्मदा अवतरण (सौनी) योजना" की चार लिंक पाईपलाइन के तहत 24 पैकेजों का कार्य संपन्न कर लिया गया है और 7 पैकेज का कार्य प्रगति पर है। पूर्ण कर ली गई कार्रवाई द्वारा अब तक 53 जलाशयों, 131 गांव तालाबों और 863 चेकडेमों में नर्मदा के लगभग 40,600 मिलियन घन फुट नीर भरकर लगभग **एक लाख ईकसठ हजार आठ सौ पचहत्तर** हेक्टर में सिंचाई की सुविधा को सुदृढ़ बनाया गया है और साथ ही राजकोट, गोंडल, जामनगर, भावनगर, बोटाद, राणपुर और मोरबी जैसे शहरों में पेयजल की सुविधा और अधिक मजबूत हुई है। योजना का जो कार्य प्रगति में है उसे अगले वित्तीय वर्ष में पूर्ण कर **तीन लाख तैंतीस हजार आठ सौ छांसठ हेक्टर** से अधिक क्षेत्र में सिंचाई सुविधा को और मजबूत कर राज्य के सैंकड़ों गाँवों के किसानों और पशुपालकों के सर्वांगीण विकास के लिए मेरी सरकार प्रतिबद्ध है।
- पानम जलाशय पर आधारित पंचमहाल जिले के पूर्वीय क्षेत्र के शहेरा, गोधरा, कालोल, और घोघंभा तहसील के अलग-अलग गांवों के तालाबों को भरकर सिंचाई हेतु योजना के **तीन सौ पंद्रह करोड़ चालीस लाख** रुपये की रकम के कार्य प्रगति पर हैं, जिसका लाभित क्षेत्र 35,000 हेक्टर है। इसके अलावा पानम उच्च स्तरीय नहर पर आधारित पंचमहाल जिले के शहेरा एवं गोधरा तहसील के कुल 38 गावों के 53 तालाब और महीसागर जिले के लुणावाडा तहसील के 09 तालाब के साथ कुल 62 तालाबों को जलापूर्ति योजना के **एक सौ सैंतीस करोड़** रुपये के कार्य प्रगति पर हैं, जिससे 8500 हेक्टर भूमि को लाभ होगा।

जल आपूर्ति

- भारत सरकार द्वारा **जल जीवन मिशन** के तहत ग्रामीण इलाके के सभी घरों में वर्ष 2024 तक नल से पानी देने के उद्देश्य से **“नल से जल”** योजना की घोषणा की गई है, जिसके तहत गुजरात राज्य में 93.07 प्रतिशत घरों में नल से पेयजल की आपूर्ति की जा रही है। साथ ही गांधीनगर, महेसाणा, पोरबंदर, बोटोद, आणंद, वडोदरा, जूनागढ़, डांग, गीर-सोमनाथ और पाटन जिले 100% पूर्ण घोषित हुए हैं। राज्य सरकार द्वारा गत वर्ष में अब तक 10.94 लाख घरों को नल का कनेक्शन प्रदान करने के पश्चात, चालु वर्ष में अब तक 8.24 लाख घरों को नल का कनेक्शन दिया गया है।
- राज्य में पानी की गुणवत्ता की जाँच हेतु 1 स्टेट लेबोरेटरी (NABL Accredited), जिला स्तर की सभी 33 लेबोरेटरी (NABL Accredited) और तहसील स्तर की 46 लेबोरेटरी (जिसमें से 33 NABL Accredited हैं) को कार्यान्वित किया गया है।
- 3073 किलोमीटर की मुख्य बल्क पाइपलाइन का विशाल नेटवर्क खड़ा कर देश में सर्वप्रथम **“राज्यव्यापी जल आपूर्ति ग्रीड”** के द्वारा राज्य के 14039 गावों और 238 शहरी क्षेत्रों को पेयजल की सुविधा प्रदान करने में राज्य सरकार को सफलता प्राप्त हुई है।

कल्पसर

भाड़भूत बैरेज योजना

नर्मदा नदी पर भरूच जिले के भाड़भूत गांव के करीब क्षारियता की रोकथाम के लिए एवं 599 मिलियन घनमीटर जितने पानी के संग्रह हेतु बैरेज बनाने के लिए निर्माण कार्य का प्रारंभ कर दिया गया है। **पाँच हजार तीन सौ बाईस करोड़** रुपये की लागत से बनने वाली इस योजना का निर्माण अक्टूबर-2024 तक संपन्न करने का आयोजन है।

कृषि एवं किसान कल्याण

कृषि केवल एक व्यवसाय या अनाज पैदा करने का एक तरीका नहीं है अपितु एक जीवन-शैली है जो पूरे विश्व में मानव समाज को बनाए रखती है, पूरे मानव समाज की अर्थव्यवस्था का आधार है।

कृषि अर्थव्यवस्था के विकास की दिशा में कई नए क्षितिज खुल रहे हैं। यदि कृषि और उससे जुड़े बागवानी और पशुपालन व्यवसाय, इन तीनों क्षेत्रों में गुणवत्ता और उत्कृष्ट परिणाम प्राप्त होते हैं तो हर एक किसान समृद्ध होगा और समग्र रूप से राष्ट्र का विकास होगा।

बुवाई से लेकर बिक्री तक विभिन्न योजनाओं को लागू कर किसानों को आत्मनिर्भर बनाने के लिए मेरी सरकार कटिबद्ध है। मेरी सरकार प्रदेश के किसानों को आर्थिक रूप से अधिक सक्षम बनाने के लिए प्रतिबद्ध है। गुजरात ने कृषि विकास के क्षेत्र में काफी प्रगति की है। राज्य सरकार हमेशा उन लाखों किसानों के साथ खड़ी रही है जो गुजरात की दूसरी हरित क्रांति के अग्रदूत बन रहे हैं और हमेशा खड़ी रहेगी।

- **कृषि राहत पैकेज:** मई-2021 में राज्य में आए “ताऊ-ते” तूफान के कारण कृषि और बागवानी फसलों एवं वृक्षों को हुए भारी नुकसान के लिए 1.70 लाख किसानों को 404.88 करोड़ रुपये का सहायता भुगतान किया गया है।

- राज्य में सितम्बर-2021 के दौरान राज्य में हुई भारी वर्षा के कारण फसलों के नुकसान की भरपाई के लिए प्रथम चरण में चार जिलों की 23 तहसीलों में 682 गावों के किसानों की सहायता हेतु कुल 547 करोड़ रुपये के विशाल सहायता पैकेज की घोषणा की गई थी, जिसके अंतर्गत अब तक 2.21 लाख किसानों को 442.69 करोड़ रुपये का भुगतान किया जा चुका है। तथा सितम्बर माह के दौरान हुई भारी वर्षा से हुए फसल के नुकसान की भरपाई हेतु दूसरे चरण में नौ (9) जिले की सैंतीस तहसीलों के 1530 गावों के किसानों को मदद के उद्देश्य से कुल 531 करोड़ के सहायता पैकेज की घोषणा की गई है।
- किसानों को स्मार्टफोन खरीदारी में सहायता राशि देने हेतु किसानों के हित में निर्णय करते हुए उन्हें स्मार्टफोन की कीमत के 40% या 6,000 रुपये की सहायता देने का निर्णय किया गया है। यह सहायता राशि सीधे लाभार्थियों के बैंक खातों में हस्तांतरित की जाएगी।
- राज्य के किसानों को कृषि उत्पादों के वाजिब दाम मिलें इस हेतु से राज्य में खरीफ-2021 के लिए दिनांक 17/02/2022 अंतित कुल 155 खरीदारी केन्द्रों से कुल 49,943 किसानों से **528.55 करोड़** रुपये के मूल्य की कुल **पचानवे हजार दो सौ तैंतीस मेट्रिक टन** मूँगफली और अन्य फसलों की समर्थन मूल्य से खरीदारी की गई। सरकार की समर्थन मूल्य की सुदृढ़ नीति के कारण राज्य के किसानों को उनके कृषि उत्पादों के समर्थन मूल्य से भी अधिक बाजार मूल्य उपलब्ध हो रहे हैं। जिसका लाभ राज्य के किसानों को प्राप्त हो रहा है।
- राज्य में प्राकृतिक कृषि पद्धति को प्रोत्साहित करने हेतु देसी गाय आधारित प्राकृतिक कृषि कर रहे किसान परिवार को एक गाय के निभाव खर्च के लिए 10,800 रुपये प्रति वर्ष की सहायता राशि मुहैया करवाई जाती है, जिसके तहत अब तक **एक लाख अस्सी हजार चार सौ** से अधिक लाभार्थियों को **एक सौ सत्तर करोड़** से अधिक का भुगतान किया जा चुका है।
- **डांग जिले को राज्य का प्रथम रसायनमुक्त कृषि** कर रहे जिले के रूप में घोषित कर इस योजना के तहत 13,478 लाभार्थियों को संभावित उपज कटौती की भरपाई करने के लिए 6.89 करोड़ रुपये का भुगतान किया गया है। इस योजना के कार्यान्वयन से लगभग दो लाख किसानों ने लगभग ढाई लाख एकड़ जमीन में प्राकृतिक कृषि को अपनाया है।
- राज्य के किसानों को पैदावार संग्रह स्ट्रक्चर बनाने के लिए मुख्यमंत्री पैदावार संग्रहण स्ट्रक्चर योजना के तहत चालू वर्ष में सहायता राशि को 30,000 रुपये से बढ़ाकर 50,000 रुपये किया गया है।

- बागवानी कृषि, जीरा, सौंफ और धनिया जैसी मसाला फसलों की पैदावार में और इसबगोल के प्रोसेसिंग और निर्यात में गुजरात विश्व में अग्रसर की भूमिका में है।
- कृषि यांत्रिकीकरण के दायरे को बढ़ाने के उद्देश्य से चालू वर्ष में कुल 53,581 लाभार्थियों को 221 करोड़ रुपये की वित्तीय सहायता प्रदान की गई है।
- राज्य में कृषि विश्वविद्यालयों द्वारा विभिन्न फसलों के साथ-साथ कृषि, पशुपालन, डेयरी, बागवानी, वानिकी, कृषि-इंजीनियरिंग, खाद्य प्रसंस्करण प्रौद्योगिकी आदि की 364 तकनीकी तथा विभिन्न फसलों की कुल 35 उन्नत / संकर-उच्च उपज - रोग प्रतिरोधी किस्में और खेती के तरीके वर्ष 2021-22 में विकसित किए गये हैं।
- वर्ष 2021-22 में विभिन्न विस्तार शिक्षा गतिविधियों के माध्यम से लगभग 6.10 लाख किसानों, महिलाओं और किसान युवाओं को प्रशिक्षित किया गया है।

पशुपालन

राज्य के आर्थिक और सामाजिक विकास में पशुपालन और डेयरी क्षेत्र का प्रमुख योगदान है। पशुपालन जीविकोपार्जन का एक सटीक और आसान विकल्प है, खासकर राज्य के उन लाखों परिवारों के लिए जो पशुपालन गतिविधियों में शामिल हैं।

- गुजरात राज्य दुग्ध उत्पादन में देश में सबसे आगे है। वर्तमान में 22 जिला सहकारी दुग्ध उत्पादक संघों की दैनिक दूध संग्रहण क्षमता 292.27 लाख लीटर है। वर्ष 2020-2021 के दौरान प्रदेश के दुग्ध उत्पादक संघों द्वारा प्रतिदिन 225 लाख लीटर दूध का संग्रहण किया गया है।
- वर्ष 2020-21 के दौरान राज्य में 158.53 लाख मेट्रिक टन दूध, 178.63 करोड़ नंग अंडे और 20.03 लाख किलोग्राम ऊन का उत्पादन दर्ज किया गया है।
- जनवरी-2022 के अंत तक चारे के विकास के क्षेत्र में 208.17 लाख रुपये की लागत से कुल 49066 उन्नत किस्मों के बीज किट का वितरण तथा कुल 1,309 विद्युत संचालित चाफकटर के लिए 235.62 लाख रुपये की सहायता प्रदान की जाएगी।
- जनवरी-2022 के अंत तक पशु स्वास्थ्य के क्षेत्र में 50.34 लाख पशु इलाज और 4126 पशु स्वास्थ्य मेलों का आयोजन किया गया है।

मत्स्योद्योग

गुजरात के 1600 कि.मी. के विशाल समुद्र तट के 14 जिलों के 1058 गांवों में से 260 गांव समुद्री मत्स्य पालन पर निर्भर हैं।

- गुजरात राज्य का कुल मछली उत्पादन सात लाख चौवालीस हजार चार सौ पच्चीस मेट्रिक टन है, जिसकी कीमत आठ हजार सात सौ तिहत्तर करोड़ इकतीस लाख रुपये है।

- राज्य के समुद्र में मछली पकड़ने वाली नौकाओं में मछुआरों की सुरक्षा के लिए जीवन रक्षक जैकेट, जीपीएस जैसे उपकरण उपलब्ध कराए जाते हैं और समुद्र में तेल / ग्रीस के उपयोग से होने वाले प्रदूषण को कम करने के साथ-साथ मछुआरों को लंबे समय में आर्थिक रूप से लाभान्वित करने के लिए फाइबर रस्सियों और नए डीजल इंजनों की खरीद के लिए सहायता प्रदान की जाती है।
- 20 मीटर से कम लंबाई में मछली पकड़ने वाली यांत्रिक नौकाओं में उपयोग किए जाने वाले उच्च गति डीजल पर बिक्री कर राहत योजना के तहत वर्ष 2021-22 के दौरान डीजल कार्डधारक नौका मालिक मछुआरों को **एक सौ उनचास करोड़** की डीजल वेट रियायत की सहायता राशि जनवरी-2022 तक भुगतान की गई है।
- मई-2021 में आए “ताऊ-ते” तूफान के कारण जाफराबाद, नवाबंदर, सैयद राजपरा, शियाळबेट मत्स्य बंदरगाह पर हुए नुकसान की मरम्मत खर्च की एवज में राज्य सरकार ने **उन्नासी करोड़ पैंतालीस लाख** रूपये के राहत पैकेज को मान्यता दी है, जिसमें हाईमास्ट टॉवर रिपेयरिंग, जैटी, वॉर्फवॉल, स्लोपिंग पीचिंग, रोड सर्फेस, पार्किंग सुविधा इत्यादि कार्य को त्वरित गति से पूरा करने हेतु मत्स्योद्योग विभाग स्तर से प्रयत्न जारी है।

पंचायत

अधिक हाथ, अधिक काम और सत्ता के विकेन्द्रीकरण के मूल विचार के मद्देनजर राज्य के किसी भी कोने में बस रहे, किसी भी समुदाय के साथ कंधे से कंधा मिलाकर राज्य के विकास में सीधे भागीदार बनें, उस प्रकार की विकास नीति के साथ गुजरात में पंचायती राज व्यवस्था का कार्यान्वयन किया जा रहा है। वित्त आयोग के अनुदान से विकास कार्यों सहित अन्य कार्यों का चयन और प्राथमिकता निर्धारित करने के लिए पंचायत शासन के केंद्र में ग्रामसभा को सत्ता के स्रोत सौंपे गए हैं और ग्राम पंचायत विकास योजना (GPDP) के माध्यम से निर्णय लेने का फैसला करने से पंचायती राज को मजबूती मिली है। नवीन पंचायत घर सह तलाटी आवास योजना, स्वच्छ घर स्वस्थ गाँव योजना, महात्मा गांधी स्वच्छता मिशन के तहत गाँवों में घर-घर जाकर ठोस कचरा संग्रहण, ई-ग्राम विश्वग्राम योजना, समरस योजना, जनशक्ति भर्ती इत्यादि योजनाओं से और निर्णयों से गुजरात के गाँवों में “पंच परमेश्वर” की भावना को चरितार्थ करते हुए आदर्श गाँवों की रचना हो रही है और विकास हेतु केस स्टडी स्वरूप साबित हो रहे हैं।

समरस ग्राम योजना

ग्राम पंचायतों में जहाँ एकता वहाँ शांति के उद्देश्य को चरितार्थ करने के लिए सरपंच समेत सभी वॉर्ड बैठक के सदस्य आम सहमति से चुने जाएं, ऐसे सुंदर दृष्टिकोण के साथ समरस ग्राम पंचायत योजना को लागू किया है। इसके तहत सामान्य समरस एवं महिला समरस ग्राम पंचायतों की घोषणा की गई है, जिसमें हाल ही में राज्य की 10,879 ग्राम पंचायतों के चुनाव में से कुल 1183 पंचायतों को समरस

घोषित किया गया और उसमें से कुल 116 ग्राम पंचायतें महिला समरस हुईं। साथ ही, दिनांक 31/12/2021 के दिन आयोजित सुशासन दिवस के अवसर पर माननीय मुख्यमंत्री के राज्य स्तर के कार्यक्रम के उपलक्ष्य में ऑनलाइन द्वारा 1183 समरस हुईं सभी ग्राम पंचायतों के खातों में कुल 62.36 करोड़ का अनुदान त्वरित रूप से जमा किया गया।

- गुजरात के ग्रामीण क्षेत्रों में रहने वाले भूमिहीन खेतिहर मजदूरों, ग्रामीण कारीगरों और पिछड़े लोगों के लिए राज्य सरकार की मकान के लिए **मुफ्त भूखण्ड योजना** लागू है जिसके तहत वर्ष 2021-22 में कुल 3433 भूखण्ड आवंटित किए गये हैं। इसमें से 1464 मुफ्त भूखण्डों को समतल बनाए जाने के लिए 14.64 लाख रुपये का अनुदान आवंटित किया गया है।
- इस विभाग की सी.डी.पी-5 योजना के तहत राज्य की जर्जरित ग्राम पंचायत और घरविहीन ग्राम पंचायतों के लिए नवीन पंचायत घर सह तलाटी-मंत्री आवास बनाने के लिए राज्य सरकार अनुदान दिया जाता है। जिसके तहत वर्ष 2021-22 में कुल 285 ग्राम पंचायत घरों का निर्माण किया गया है और अधिक के निर्माण के लिए मेरी सरकार कटिबद्ध है।
- चालू वित्तीय वर्ष में वलसाड और महेसाणा जिला पंचायत और धोलका, मेघरज, सिंगवड, माणावदर, सागबारा, भीलोड़ा, संजेली, नवसारी को मिलाकर कुल 8 तहसील पंचायत कार्यालयों के नवीन भवनों को रेन हार्वेस्टिंग जैसी ढांचागत सुविधाओं के साथ पूर्ण कर लिया गया है और कई नये भवनों का भूमिपूजन किया गया है।
- गांव के नागरिकों को सरकारी सेवाओं की सरलता के लिए आय के प्रमाणपत्र की अवधि एक वर्ष से बढ़ाकर तीन वर्ष करने का अति महत्वपूर्ण निर्णय लिया गया है।
- व्यक्ति के जीवन में वतन का मूल्य अपने तन से भी अधिक होता है। इस भावना को चरितार्थ करते हुए वतन प्रेम योजना लागू की गई है। वतन प्रेम योजना दाताओं के द्वारा कार्य की लागत के 60% दान के सामने राज्य सरकार द्वारा 40% अनुदान के आधार पर कार्यान्वित की गई है।
- तहसील विकास अधिकारियों के रिक्त पदों पर भर्ती के लिए एक मुहिम चलाकर प्रशासन को गतिशील व प्रभावी बनाने की व्यवस्था की गई है।

सोलार रूफटॉप एवं आधुनिक रिकॉर्ड रूम

- बिजली की बचत और पर्यावरण के जतन के लिए सोलर रूफटॉप लगाने के लिए गीर सोमनाथ जिला पंचायत, खंभालिया, भाणवड, द्वारका, कल्याणपुर, दियोदर, थराद, खंभात, राणावाव को मिलाकर कुल 8 तहसील पंचायतों और 147 ग्राम पंचायतों को अनुदान प्रदान किया गया है।

- 21 जिला पंचायतों में आधुनिक रिकॉर्ड रूम (कम्प्यूटर सुविधायुक्त) का काम किया गया है।
- हाल ही में पंचायत विभाग की अलग-अलग 17 संवर्ग की भर्ती के लिए विक्रमजनक विज्ञापन जारी किया गया है।

ग्रामीण विकास

महात्मा गांधीजी कहते थे कि सच्चा हिंदुस्तान देश के सात लाख गांवों में बसता है। आज गुजरात सरकार ने इस बयान को सार्थक कर दिखाया है। गुजरात के गांव आदर्श बनते जा रहे हैं। गुजरात सरकार द्वारा समन्वित ग्रामीण विकास के महत्व को समझते हुए, ग्रामीण जीवन को बेहतर बनाने के निरंतर प्रयासों के उत्कृष्ट परिणाम सामने आए हैं। गुजरात विकास मॉडल का आधार "जन भागीदारी" है, जो इसके आदर्श वाक्य "**सबका साथ सबका विकास**" में प्रतिबिम्बित होता है। गुजरात से सामने आ रही ग्रामीण विकास की कहानियां बयां कर रही हैं कि राज्य सरकार इस मॉडल के जरिए लोगों के जीवन स्तर को ऊपर उठा रही है। गुजरात राज्य ने महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार गारंटी योजना के धन का उपयोग स्थायी और उपयोगी संपत्ति बनाने, ग्रामीण अर्थव्यवस्था का विकास करने, पर्यावरण की रक्षा करने, ग्रामीण महिलाओं को सशक्त बनाने, ग्रामीण-शहरी प्रवास को कम करने और सामाजिक समानता को बढ़ावा देने के लिए प्रभावी ढंग से किया है।

- **श्यामाप्रसाद मुखर्जी रूबन मिशन** योजना का मुख्य उद्देश्य ग्राम समूहों (समूहों) को ढांचागत, आर्थिक / सामाजिक सुविधाएं प्रदान करना है ताकि ग्राम समूहों के साथ-साथ उनके आसपास के क्षेत्र की सुविधाओं में वृद्धि हो सके, जिसके तहत चरण 1, 2 और 3 के कुल मिलाकर सीजीएफ के 289 डीपीआर में से 287 डीपीआर परियोजनाओं को मंजूरी दी गई है। इनमें से 130 परियोजनाएं पूरी हो चुकी हैं। 118 परियोजनाएं प्रगति पर हैं और कुल 99.33 करोड़ रुपये खर्च किए गए हैं।
- “आजादी का अमृत महोत्सव” के तहत “आत्मनिर्भर ग्राम यात्रा के उत्सव के दौरान श्यामाप्रसाद मुखर्जी रूबन मिशन अंतर्गत कुल 26.23 करोड़ रुपये की लागत से कुल 34 परियोजनाओं के शुभ मुहुर्त किए गये हैं और कुल 3.69 करोड़ रुपये की लागत से तैयार होने वाली 2 परियोजनाओं का भूमिपूजन किया गया है।

कुटीर एवं ग्रामोद्योग

मानव कल्याण योजना

- इस योजना में आर्थिक रूप से पिछड़े वर्ग समूहों को पर्याप्त आय और स्वरोजगार उत्पन्न करने के लिए सहायता के रूप में अतिरिक्त औजार व साधन दिए जाते हैं। वर्ष 2021-22 के कुल 27 ट्रेड्स में कुल 30,564 लाभार्थियों का चयन किया जा चुका है।

विपणन सहायता / प्रदर्शन-सह-बिक्री:

- कुटीर उद्योग क्षेत्र के कारीगरों के लिए वर्ष 2021-22 के दौरान आयोजित 56 मेलों और 5900 कारीगरों की उपलब्धि प्राप्त हुई है। जिसमें **तेरह करोड़ अठानवे लाख साठ हजार तीन सौ सत्ताईस** रूपये की बिक्री हुई है।

नवीन पहल (स्वावलंबन से स्वरोजगार की डिजिटल सेवा)

- सरकार की end to end digitalization सूचना के भाग स्वरूप आवेदनकर्ताओं को हो रही समस्याओं के निवारण हेतु राज्य सरकार द्वारा नागरिकों की विभिन्न सेवाएं ऊंगली के इशारों पर हो सके इसके लिए “ई-कुटीर पोर्टल” लागू किया गया है।

शहरी विकास और शहरी आवास

गुजरात के शहरों और महानगरों की आज से 20-25 पहले की स्थिति और वर्तमान स्थिति के बीच का फर्क बहुत साफ है। “जहां मानव वहां सुविधा” के मंत्र से गुजरात के शहरों का कायाकल्प हो रहा है। मेरी सरकार की नियोजित शहरी विकास नीति के परिणामस्वरूप, गुजरात के शहर रहने योग्य (Liveable) और प्यारे (Loveable) होते जा रहे हैं। सड़कों, पुलों, उद्यानों, सुरक्षित पेयजल, भूमिगत सीवरेज प्रणाली, स्वच्छता आदि जैसी ढांचागत सुविधाओं के विकास में प्रौद्योगिकी के उपयोग से गुजरात के शहर स्मार्ट होते जा रहे हैं।

गुजरात आत्मनिर्भर पैकेज

- कोविड-19 के चलते राज्य सरकार ने महानगर पालिका और नगर पालिका क्षेत्रों में स्थित होटलों, रिसोर्ट्स, रेस्टोरन्ट्स, अम्युजमेन्ट पार्क, सिनेमा घरों, मल्टिप्लेक्स और जिम्नेसियम को दिनांक 01/04/2021 से दिनांक 31/03/2022 तक एक वर्ष की अवधि के लिए प्रॉपर्टी टेक्स में रियायत दी है। इसके तहत महानगरपालिका क्षेत्र में 13,192 इकाइयों को 86.95 करोड़ रूपये और नगर पालिका क्षेत्र में कुल 5245 इकाइयों को कुल 8.08 करोड़ रूपये मिलाकर कुल 18,437 इकाइयों को कुल 95.03 करोड़ रूपये की रियायत दी गई है।

रैग पिकर्स, श्रमजीवियों की आर्थिक विकास योजना

- रैग पिकर्स श्रमजीवी लोग पूरे शहर में घूम-घूमकर प्लास्टिक और अन्य कचरा इकट्ठा करने का काम करते हुए अपना रोजगार पाते हैं, जिसमें से उन्हें वाजिब मुआवजा नहीं मिलता है। उनके जीवन स्तर को ऊपर उठाया जा सके, इस हेतु उनके स्वास्थ्य की नियमित जाँच हो, केन्द्र एवं राज्य सरकार की विभिन्न योजनाओं का लाभ प्राप्त हो, इसलिए इस योजना को लागू किया गया है। उनके द्वारा इकट्ठा किए गये प्लास्टिक की मात्रा के रिकॉर्ड अनुसार हर 15 दिन में एक किलो के 3/- रूपये के हिसाब से प्रति दिन प्रति व्यक्ति महत्तम 10 किलो की सीमा में अतिरिक्त सहायता राज्य सरकार द्वारा मुहैया की जाएगी।

- महानगर पालिका/ नगर पालिकाओं में पंजीकृत रैग पिकर्स श्रमजीवियों की स्वास्थ्य रक्षा हेतु स्वास्थ्य किट और शिविर का आयोजन कर प्रशिक्षण दिया जाएगा और रैग पिकर्स के आधार सीडेड बैंक खातों में सब्सिडी की सहायता राशि को Direct Benefit Transfer(DBT) द्वारा जमा किया जाएगा।
- स्वर्णिम जयंती मुख्यमंत्री शहरी विकास योजना के तहत शहरी क्षेत्रों में व्यस्त रेलवे फाटक के बंद होने से बढ़ते ट्राफिक की समस्या का समाधान करने के लिए राज्य सरकार द्वारा रेलवे ओवरब्रिज / रेलवे अंडरब्रिज के आज दिवस पर्यंत कुल लगभग 1963.59 करोड़ रुपये के कुल 85 कार्य रेलवे के साथ 50% कॉस्ट शेरिंग और विशेष मामलों में 100% राज्य सहायता के तहत मंजूर किए गये हैं।

गुजरात मेट्रो रेल कॉर्पोरेशन (जी.एम.आर.सी) लिमिटेड

- अहमदाबाद मेट्रो रेल परियोजना चरण 1 का कार्य पूर्ण करते हुए भारत की आज़ादी के 75 वर्ष के भाग स्वरूप अगस्त-2022 में संपूर्ण परियोजना को संपन्न करने का लक्ष्यांक है।

आग से बचाव सेवाएं

- फायर सेफ्टी ऑफिसर (FSO) का ऐनरॉलमेन्ट, प्रशिक्षण तथा फायर सेफ्टी सर्टिफिकेट ऑनलाइन जारी/ रिन्यु करने के लिए Fire Safety COP पोर्टल विकसित कर समूची प्रक्रिया डिजिटाइज़ की जाएगी। जिससे आवेदनकर्ता ऑनलाइन आवेदन कर प्रमाणपत्र पा सकेंगे और गुजरात राज्य आग से बचाव एवं जीवन सुरक्षा उपाय विषयक अधिनियम, 2013 की धारा-12 के प्रावधान के अनुसार बिल्डिंग मालिक द्वारा फायर सेफ्टी ऑफिसर रखने की कार्रवाई भी ऑनलाइन होगी।

स्वर्णिम जयंती मुख्यमंत्री शहरी विकास योजना

- राज्य के शहरों के सर्वांगीण विकास हेतु गुजरात सरकार द्वारा भौतिक एवं सामाजिक ढांचागत सुविधाएं उपलब्ध करने के भाग स्वरूप ट्राफिक सर्किल, जल आपूर्ति, भूमिगत सीवर, तूफान जल निकासी, जल संरक्षण कार्य, झील सौंदर्यीकरण, कब्रिस्तान, वास्तुकारों का निर्माण, स्कूलों, स्कूल, पुस्तकालय पार्किंग आदि का निर्माण कार्य शुरू कर प्रजा की सुविधाओं में बढ़ोत्तरी के लिए काम किया जाता है।

निजी सोसायटी जन भागीदारी योजना

- इस योजना के तहत सोसायटी के आंतरिक मार्गों, पानी की पाईपलाइन, स्ट्रीट लाइट और सीवरेज जैसे कामों के लिए लगने वाली लागत में 70% राशि राज्य सरकार द्वारा योगदान, 10% स्थानिक संस्था द्वारा योगदान, और 20% राशि सोसायटी के द्वारा योगदान के रूप में कुल 100% कार्य पूर्ण किया जाता है। इसके अतिरिक्त जिन

घरों में गटर लाइन का कनेक्शन न हो, उन घरों की गटर लाइन को मुख्य सीवरेज लाइन के साथ जोड़ने के लिए प्रति घर 7,000 की महत्तम सहायता राशि भी प्रदान की जाती है। राज्य की यह अति लोकप्रिय योजना का लाभ निजी सोसायटियों के द्वारा बड़े पैमाने पर लिया जा रहा है।

भविष्य की शहरी योजना

- विकास परमिट प्रक्रिया में शामिल विभिन्न सिविल इंजीनियरों और वास्तुकारों और राज्य की महानगर पालिकाओं, नगर पालिकाओं, शहरी क्षेत्र विकास प्राधिकरण के सुझावों को ध्यान में रखते हुए, विकास परमिट प्रक्रिया को आसान, तेज और पारदर्शी बनाने के शुभ इरादे से 15 मीटर निर्माण ऊंचाई तक की ऑनलाइन विकास की अनुमति प्रणाली 2.0 लागू की गई है।
- राज्य सरकार द्वारा वर्ष 2021 के दौरान 6 विकास योजना, 20 ड्राफ्ट स्वरूप नगर रचना, पाँच प्रारंभिक नगर रचना योजना और 21 अंतिम नगर रचना योजनाओं को मंजूर किया गया है।

मार्ग एवं मकान

किसी भी राज्य के सुग्रथित विकास के लिए सड़क विकास के कार्य महत्वपूर्ण साबित होते हैं। औद्योगिक विकास से अवसंरचना सुविधाओं के लिए भी सड़कें एक महत्वपूर्ण कारक हैं। इसके लिए सरकार ने सड़क विकास कार्यों को प्राथमिकता देते हुए कार्य किया है, जो देश में सबसे आगे रहा है और गुजरात इस क्षेत्र में भी रोल मॉडल साबित हो रहा है।

गुजरात सरकार ने राज्यभर में अत्याधुनिक सुविधाओं के साथ सड़कों का निर्माण किया है। राज्य में नियोजित एवं अनियोजित सड़कों का 1 लाख 24 हजार किलोमीटर का सुव्यवस्थित नेटवर्क बिछाया गया है। इतना ही नहीं, सभी गांवों को आस्फाल्ट की पक्की सड़क से जोड़ने का काम भी पूरा कर लिया गया है। इसी तरह सिंगल लेन से लेकर फोरलेन तक आसपास की पक्की सड़कों से यात्रा केंद्रों, शिक्षा संस्थानों, अस्पतालों, बसों और रेलवे स्टेशनों तक का नेटवर्क पूरा कर लिया गया है। किसानों को अपनी फसल बेचने के लिए एपीएमसी जाने के लिए पक्की सड़कें भी प्रदान की जा रही हैं।

- **तीन हजार एक सौ तीस करोड़** रुपये की लागत से 2094 किलोमीटर लंबी सड़कों का चारमार्गीकरण/ 10 मीटर/ 7 मीटर चौड़ा करने का कार्य संपन्न कर लिया गया है, और **चार हजार तीन सौ उनचालीस करोड़** रुपये की लागत से 2083 किलोमीटर लंबी सड़कों का कार्य प्रगति पर है।
- बगोदरा-तारापुर-वासद मार्ग के 101.9 किलोमीटर के छह-मार्गीकरण के कार्य हेतु **एक हजार छ सौ चौवन करोड़** रुपये की धनराशि को अनुमोदित की गई है। इसमें से तारापुर-वासद मार्ग के 48.10 किलोमीटर का कार्य **एक हजार पांच करोड़** की लागत से पूर्ण कर लिया गया है और शेष कार्य प्रगति पर है।

- गांधीनगर तथा अहमदाबाद शहर में 173 करोड़ की अंदाजित राशि के “बी” और “सी” स्तर के नए 664 आवासों का निर्माण कार्य पूर्ण किया है और लगभग 380.85 करोड़ की अनुमानित राशि के विभिन्न स्तर के नए 1508 आवासीय मकानों का निर्माण कार्य प्रगति में हैं।
- 17.12 करोड़ रुपये की अनुमानित लागत से गांधीनगर में टाउनहॉल के आधुनिकीकरण का कार्य प्रगति में है।
- सोमनाथ और सूरत (द्वितीय चरण) अतिथिगृहों का काम 47.5 करोड़ रुपये की लागत से पूरा किया गया है। जबकि नवसारी अतिथिगृह का काम पूरा होने वाला है। भावनगर, पोरबंदर, देवभूमि द्वारका में अतिथिगृह का कार्य प्रगति पर है। साथ ही, 14.09 करोड़ रुपये की लागत से उमरेठ, सचिन, कोडिनार, सांखेड़ा, संतरामपुर में विश्राम गृह का कार्य पूर्ण कर लिया गया है और 7.25 करोड़ रुपये की लागत से विजापुर, वाघई, कुकरमुंडा और मुंद्रा में विश्राम गृह का कार्य प्रगति पर है।

मुख्यमंत्री ग्राम सड़क योजना

- राज्य में मुख्यमंत्री ग्राम सड़क योजना के प्रथम चरण में **दस हजार एक सौ छप्पन करोड़** रुपये की लागत से 29,619 किलोमीटर लंबाई की 11,100 सड़कों/पुलों का कार्य पूरा होने वाला है।
- राज्य में मुख्यमंत्री ग्राम सड़क योजना के दूसरे चरण में **नौ हजार तीन सौ तैंतीस करोड़** रुपये की लागत से 27,373 किलोमीटर लंबी 11,463 सड़क/पुल कार्यों में से 5,948 कि.मी. 2,651 सड़कों/ पुलों का काम पूरा हो चुका है और 21,425 किलोमीटर लंबे 8,812 सड़कों/पुलों का काम प्रगति में है, या शुरू होने वाले हैं।

परिवहन

गुजरात सरकार ने 'जहां कहीं भी गांव-शहर या मानव आबादी हो वहाँ सड़क और एसटी बस सुविधा' की प्रतिबद्धता के साथ एक व्यापक परिवहन बुनियादी ढांचा स्थापित किया है और उसे सफलतापूर्ण तरीके से निर्वहन भी किया जा रहा है। आज एसटी बस सेवा दूरस्थ स्थानों पर भी उपलब्ध है। एसटी बसों ने न सिर्फ लोगों को एक जगह से दूसरी जगह ले जाने का काम किया है बल्कि दो संस्कृतियों, पंथों, विचारों को एक करने का भी काम किया है।

जीएसआरटीसी ने लंबी दूरी की यात्रा के लिए स्लीपर कोच, एसी कोच और अत्याधुनिक लक्जरी कोच सहित नई सेवाएं शुरू की हैं और साथ ही विभिन्न तीर्थों को जोड़कर तीर्थयात्रियों को विशेष सेवाएं प्रदान करके यात्रा को अधिक सरल एवं सुगम बनाया है।

- गुजरात सरकार पर्यावरण के मुद्दों को लेकर हमेशा गंभीर रही है और इसीलिए उसने पेट्रोल और डीजल से चलने वाले वाहनों के बजाय इलेक्ट्रिक वाहनों को बढ़ावा देने के लिए इलेक्ट्रिक वाहन नीति लागू करने का फैसला किया है। भारत के भविष्य को प्रदूषण मुक्त बनाने की पहल भी गुजरात राज्य कर रहा है।

- दिनांक 01/07/2021 से खरीदे गये इलेक्ट्रिक वाहनों पर DBT पद्धति से सब्सिडी के तहत चार वर्ष में एक लाख दस हजार द्वि-चक्रीय, सत्तर हजार तीन-पहिया और बीस हजार चार-पहिया वाहनों को मिलाकर कुल दो लाख वाहनों पर सब्सिडी मुहैया की जाएगी।
- परिवहन विभाग की कुल 28 सेवाएं, जिसमें से 20 सेवाओं को ई-केवायसी की मदद से, और 8 सेवाओं को OTP की मदद से फेस लेस के रूप में शुरू की गई हैं।
- मोटर वाहन संभाग द्वारा चालू वर्ष में कुल 35 अत्याधुनिक इन्टरसेप्टर वाहन खरीदे गये, जो स्मार्ट एन्फोर्समेंट की विचार स्वरूप स्पीड गन, केमेरा और पब्लिक एड्रेस सिस्टम से सुसज्ज हैं।
- राज्य के कुल 58 चेकपॉइंट के अलावा सभी चालानों को डिजिटलाइज्ड किए जाने से पारदर्शी और सुविधायुक्त एन्फोर्समेंट नेटवर्क का प्रारंभ हुआ है।
- कोविड-19 की परिस्थिति के चलते, प्रभावित हुए वाहन क्षेत्र को पुनः सुचारू बनाने के लिए, व्यवसाय के मालिकों और हितधारकों को विश्वास और प्रोत्साहित करने के लिए कर में राहत की घोषणा की गई है। जिसके तहत लॉकडाउन के कारण मंद पड़े निजी लक्जरी बसों (कॉन्ट्राक्ट कैरेज बसें) तथा जीप, टैक्सी (मैक्सीकेब) इत्यादि के कारोबार को बहुत मार पड़ी है। इस स्थिति में उन्हें राहत देने के लिए 1 अप्रैल 2021 से 30 जून 2021 तक के 3 महिनों के मोटर व्हिकल टेक्स (रोड टेक्स) के तहत कुल 20,935 वाहनों को कुल **एकसौ बारह करोड़ सैंतालीस लाख** का राहत पैकेज प्रदान किया गया है। जबकि गुड्रज वाहनों को अप्रैल-2021 के दौरान अर्द्ध-वार्षिक/ वार्षिक कर अदा करने में सरकार द्वारा 10 तारीख की बजाय 30 तारीख तक की मुदत में बढ़ोत्तरी दी गई थी।
- चालक संवर्ग में सीधी भर्ती के तहत कुल 2200 उम्मीदवारों को नियुक्तियां प्रदान की गई हैं और कंडक्टर संवर्ग में सीधी भर्ती के तहत कुल 2389 उम्मीदवारों को संभवतः मार्च-2022 तक स्थल पर ही चयन करवाते हुए नियुक्ति दी जाएगी।
- राज्य सरकार की सहायता द्वारा दिनांक 01/01/2021 से आज तक तैंतालीस करोड़ अठारह लाख रूपये की अनुमानित लागत से तलोद, सिद्धपुर, दियोदर, अंकलेश्वर (जीआईडीसी), चुडा, दहेगाम, साणंद, लीमडी, संतरामपुर, पालनपुर, पीपलाव, वाघोडिया, डेमाई, मोरवाहडफ, संजेली, घोघंबा, मुली, विंछिया, मोढेरा, सरा, सायला, टंकारा, और गोंडल को मिलाकर कुल 23 बस स्टेशनों का लोकार्पण किया गया है। साथ ही चार करोड़ पचपन लाख की अनुमानित लागत से ऊना और भावनगर डेपो वर्कशॉप का लोकार्पण किया गया है।
- राज्य सरकार के पूंजीगत बजट में से लगभग 281.91 लाख रूपये की लागत से तैयार भाणवड और वसई बस स्टेशन को गुजरात की जनता की सुविधा हेतु लोकार्पित किया जाना है।

- पब्लिक-प्राइवेट पार्टनरशिप के आधार पर लगभग 70 करोड़ की लागत से तैयार हुए पालनपुर, अमरेली और भरूच को मिलाकर कुल 3 बस स्टेशनों को जनता की सुविधा हेतु लोकार्पित किया गया है।
- निगम के 89 बस स्टेशनों पर यात्रियों को इन्टरनेट सुविधा मुहैया कराने के उद्देश्य से वाई-फाई सुविधा उपलब्ध की गई है।

बंदरगाह

गुजरात प्रकृति से 1600 कि.मी. लंबे समुद्र तट का आशीर्वाद प्राप्त होता है। सिंधु घाटी सभ्यता के समय से समुद्री यात्रा और जहाज के माध्यम से व्यापार में सबसे आगे रहा गुजरात आज एक बार फिर दुनिया में अपना नाम बना रहा है। निजी क्षेत्र के सहयोग से राज्य के बंदरगाहों के सर्वांगीण विकास के लिए गुजरात सरकार द्वारा की गई पहल के अच्छे परिणाम आज राज्य की अर्थव्यवस्था के तेजी से विकास में योगदान दे रहे हैं। कच्छ के लखपत से लेकर उमरगाम तक के तटीय क्षेत्रों में स्थित राज्य के विभिन्न बंदरगाहों ने अपनी एक अलग पहचान बनाई है।

कंडला गुजरात का सबसे बड़ा बंदरगाह है और भावनगर ने 'जहाज तोड़ने' के क्षेत्र में ख्याति प्राप्त की है। सिक्का और मांगरोल बंदरगाह अपने मछली पकड़ने के उद्योग के लिए जाने जाते हैं। इसी तरह विशेष वस्तुओं के आयात-निर्यात के लिए कुछ बंदरगाहों के माध्यम से परिवहन किया जाता है। एक समय में सूत को देश का सबसे महत्वपूर्ण बंदरगाह माना जाता था। दुनियाभर के देशों के साथ सुरत के समुद्री मार्ग द्वारा माल के आयात और निर्यात के माध्यम से व्यापार किया जाता था। सूत का बंदरगाह अन्य देशों में इस हद तक प्रसिद्ध हो गया कि कहा जाता है कि किसी भी समय सूत बंदरगाह पर 84 देशों के जहाज लंगर डाले हुए रहते थे। वेरावल, पोरबंदर, मंगरोल, ओखा, जाफराबाद जैसे बंदरगाह देश और राज्य के मछली पकड़ने के उद्योग को गतिमान रखते हैं।

गुजरात के 01 प्रमुख और 48 अधिसूचित गैर प्रमुख बंदरगाह राज्य और देश की अर्थव्यवस्था की रीढ़ बन रहे हैं। आज, गुजरात 48 गैर-प्रमुख बंदरगाहों के साथ भारत में सबसे विकसित समुद्री सुविधाओं वाले राज्यों में से एक बन गया है। राज्य सरकार की दूरदर्शी, आकर्षक और पारदर्शी नीतियों और सकारात्मक दृष्टिकोण के परिणामस्वरूप, गुजरात पूरे देश में बंदरगाह क्षेत्र में शीर्ष पर बना हुआ है और धीरे-धीरे कई अविश्वसनीय रिकॉर्ड स्थापित कर रहा है। राज्य सरकार के मजबूत नेतृत्व और लगातार प्रयत्नशील रहने के अभिगम के चलते बंदरगाहों के विकास का सपना साकार हुआ है।

गुजरात मेरिटाइम बॉर्ड

- वर्ष 2020-22 में राष्ट्रीय स्तर पर बंदरगाहों के द्वारा माल-सामान की आवाजाही लगभग 1246.86 MMT हुई है जबकि जी.एम.बी बंदरगाहों के माध्यम से माल-सामान का परिवहन 387.57 MMT हुई है, जो कुल राष्ट्रीय परिवहन का 31 प्रतिशत तथा गैर-मुख्य बंदरगाहों से हो रहे परिवहन का लगभग 67 प्रतिशत होने जा रहा है। वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 तक यह 333.95 MMT दर्ज किया जा चुका है।

गुजरात मेरिटाइम युनिवर्सिटी

- गुजरात सरकार द्वारा राष्ट्र को कुशल मानव संसाधन उपलब्ध कराने हेतु गुजरात मेरिटाइम युनिवर्सिटी में SMPLA (स्कूल ऑफ मेरिटाइम लॉ, पॉलिसी एंड एडमिनिस्ट्रेशन) विभाग के तहत विभिन्न अभ्यासक्रम, वर्ष 2021-22 में एल.एल.एम और पोस्ट ग्रेज्युएट डिप्लोमा और पी.एच.डी में कुल 48 विद्यार्थियों ने प्रवेश प्राप्त किया है और एम.बी.ए. में कुल 11 विद्यार्थियों ने प्रवेश प्राप्त किया है।

गुजरात इंटरनेशनल मेरिटाइम आर्बिट्रेशन सेन्टर (GIMAC)

- समुद्री क्षेत्र से संबंधित वाणिज्यिक और कानूनी विवादों के निवारण के लिए रणनीतिक पहल के माध्यम से गुजरात की भूमि पर मध्यस्थता और समुद्री सेवाएं उपलब्ध कराने हेतु गुजरात इंटरनेशनल मेरिटाइम एंड आर्बिट्रेशन सेन्टर (GIMAC) – एक वैकल्पिक विवाद निवारण केन्द्र, गांधीनगर में गिफ्ट सिटी परिसर में भारत के प्रथम कॉमर्शियल मेरिटाइम क्लस्टर के रूप में कार्यरत है।

कानून और प्रबंधन

मेरी सरकार यह सुनिश्चित करने लिए प्रतिबद्ध है कि सभी वर्ग के लोग सुख-शांति से रहें, राज्य के लोगों का सर्वांगीण विकास हो, राज्य में संपूर्ण शांति बनी रहे और साथ-साथ पुलिस और लोगों के बीच विश्वास सेतु मजबूत बने, परस्पर सहकार से अपराधों को कम कर जनकल्याण के रचनात्मक कार्य हो।

जब कानून-व्यवस्था की बात आती है, तो 'गुजरात' का नाम जुबान पर आए बिना नहीं रहता है। गुजरात शांति और सुरक्षा का पर्याय है। सबसे कम अपराध दर वाला राज्य गुजरात है। तत्कालीन मुख्यमंत्री और वर्तमान प्रधानमंत्री श्री नरेंद्रभाई मोदी जी ने अपने कार्यकाल से ही राज्य में अपराध पर अंकुश लगाने के लिए गुजकोक से लेकर कई कानूनों में संशोधन करके कानून को और सख्त बना दिया। गुंडागर्दी अधिनियम से पुलिस विभाग को आधुनिक बनाने के अलावा फॉरेंसिक साइंसेज विश्वविद्यालय द्वारा स्थापित नवीनतम तकनीक की मदद से अपराध पर अंकुश लगाया जा रहा है।

गरीब परिवारों और महिलाओं को नुकसान पहुंचाने वाले तत्वों पर अंकुश लगाने के लिए राज्य में गुजसीटोक, लेन्ड ग्रेबिंग, गुंडागर्दी उन्मूलन अधिनियम जैसे अभिनव कानून बनाए गए हैं। इतना ही नहीं, राज्य सरकार ने महिलाओं की सुरक्षा को प्राथमिकता देते हुए, आईपीसी के मौजूदा कानूनों में संशोधन, PASA, मत्स्य पालन और कानूनी प्रावधानों को सख्त करते हुए ऐसे तत्वों को जेल में सौंपने का एक बड़ा काम अपने हाथ में लिया है। सीसीटीवी कैमरों से लेकर बॉडीवॉर्न कैमरों की अत्याधुनिक तकनीक से पुलिस विभाग को लैस करते हुए अपराधियों को खत्म करने के लिए एक के बाद एक साहसिक कदम उठा रही है। इनमें से कुछ कदम की जानकारी यहां उपलब्ध की गई है।

- राज्य में नशाबंदी की नीति के कारण, कानून व्यवस्था की स्थिति अच्छी है और समाज के कमजोर वर्गों के जीवन स्तर में काफी सुधार हुआ है। नशाबंदी के कारण राज्य में शांति कायम है, इसलिए राज्य में औद्योगीकरण को बढ़ावा मिलता है। कुल मिलाकर, राज्य के हर क्षेत्र में उद्योगों की स्थापना के साथ पूरे राज्य का जीवन स्तर उच्च है। नशाबंदी और उत्पाद शुल्क विभाग ने वित्तीय वर्ष 2021-22 के जनवरी-2022 तक उत्पाद शुल्क के **एक सौ अठारह करोड़ सत्तावन लाख** का राजस्व सरकार में जमा किया है। राज्य में एन.डी.पी.एस. अधिनियम के तहत दर्ज होने वाले अपराधों में मुखबिरों एवं सरकारी कर्मचारियों/ अधिकारियों को पुरस्कृत करने के उद्देश्य से दिनांक 14/10/2021 को पुरस्कार नीति तैयार कर मेरी सरकार द्वारा कार्यान्वित की गई है।

कोरोना से मरने वाले कोरोना वॉरियर्स के परिवारों के प्रति संवेदनशीलता

- COVID-19 संक्रमण कानून और व्यवस्था बनाए रखने के लिए निवारक उपाय हेतु बंदोबस्त के दौरान पुलिस बल के 130 अधिकारी / कर्मचारी, होम गार्ड के 21 सदस्य, ग्राम रक्षक बल के 6 सदस्यों को मिलाकर कुल – 157 COVID-19 संक्रमण के कारण दुखद रूप से मारे गए हैं जिनके परिवारों को प्रति परिवार पच्चीस लाख के हिसाब से कुल **तीन करोड़ बयानवे लाख** रुपये की सहायता राशि का भुगतान मेरी सरकार द्वारा किया गया है।

प्रधान मंत्री द्वारा मूल्यांकन – प्रगति डैशबोर्ड में गुजरात राज्य का निरंतर प्रथम स्थान

- भारत के प्रधानमंत्री द्वारा मार्च, 2015 को महत्वाकांक्षी बहुउद्देशीय और मल्टीमॉडल प्लेटफॉर्म प्रगति डैशबोर्ड को लॉन्च किया गया था। जिसमें गुजरात 31 मई 2016 से लगातार पहले स्थान पर रहा है। 29/12/2021 को गुजरात ने प्रथम स्थान हासिल किया है।
- पुलिस विभाग के लिए विभिन्न प्रकार के निर्माण कार्यों के लिए पुलिस आवास निगम के गठन के पश्चात अब तक निगम ने **चार हजार चार सौ तैंतालीस करोड़** रुपये की लागत से विभिन्न स्तरों के 48,650 नए आवासीय मकान और **दो हजार चार सौ चोंतीस करोड़** की लागत से विभिन्न प्रकार के 3,363 नए गैर आवासीय कार्यों का निर्माण किया है। उसमें से **दो हजार एक सौ उनहत्तर करोड़** की लागत से लगभग 37,080 आवासीय मकानों का निर्माण और **एक हजार सात सौ दस करोड़** की लागत से लगभग 3025 गैर-आवासीय के कार्यों को संपन्न किया गया है।
- **ई-गुजकॉप परियोजना** को दिनांक 16/12/2021 को NCRB Good Practices in CCTNS/ICJS (Non CAS State 2021) अवॉर्ड दिया गया है।
- होमगार्ड्स, ग्राम रक्षक दल और नागरिक सुरक्षा दल के सदस्यों को 26 जनवरी और 15 अगस्त-2021 में महामाहिम राष्ट्रपति के कुल 13 पदकों तथा माननीय मुख्यमंत्री के कुल 35 पदकों से सम्मानित करने की घोषणा की गई।

- राज्य के पुलिस दल के 03 अधिकारियों को 26 जनवरी और 15 अगस्त-2021 में राष्ट्रपति पुलिस मैडल प्राप्त हुए हैं।

लापता बच्चों को ढूँढने की कार्रवाई

- गुजरात राज्य में वर्ष-2017 से वर्ष-2021 तक पिछले पाँच वर्ष में कुल 16980 गुमशुदा/ अपहृत बच्चों में से कुल 15647 को ढूँढ लिया गया है, जिसका प्रतिशत 92.15% है। ऐसे बच्चों की जानकारी प्राप्त हो इस उद्देश्य से राष्ट्रीय स्तर की www.trackthemissingchildgov.in वेबसाइट का पर्यवेक्षण और निगरानी रखी जाती है।

पैदल गश्त

- सीमावर्ती जिले में रेगिस्तान में ऊंटों की अवैध आवाजाही से ऊंटों के पैरों के निशान को ट्रैक करने और कच्ची सड़कों और पहाड़ी मार्गों पर अवैध रूप से घुसने वाले विदेशियों का पता लगाने के लिए पदचिह्न पहचानने वाले पुलिस 'पगी' के 25 नए पदों की रचना करने की अनुमति दी गई है।

स्वापक पुरस्कार

- स्वापक औषधि एवं मनःप्रभावी पदार्थ अधिनियम, 1985 के कड़ाई से क्रियान्वयन हेतु भारत सरकार के दिशा-निर्देशों के अनुसार राज्य की स्वतंत्र स्वापक पुरस्कार नीति दिनांक 14/10/2021 के संकल्प पत्र से जारी की गई है।

महिलाओं की अभेद्य सुरक्षा (She Team)

- राज्य के शहरों/जिलों में कुल मिलाकर 39 महिला पुलिस थाने कार्यरत हैं। "अभयम" महिला हेल्पलाइन महिलाओं की सुरक्षा के लिए काम करती है। जिसके तहत इस साल कुल 75,99,320 फोन कॉल्स आ चुकी हैं। राज्य के स्कूलों और कॉलेजों में "गुड टच, बैड टच" के बारे में छात्राओं के बीच जागरूकता पैदा करने के लिए विभिन्न पुलिस स्टेशनों में 1384 सेमिनार आयोजित किए गए हैं। जिसमें स्कूल-कॉलेजों में पढ़ने वाले 108508 छात्राओं को "गुड टच, बैड टच" की समझ दी गई है।
- प्रदेश में महिलाओं की सुरक्षा के लिए 33 वन स्टॉप क्राइसिस सेंटर शुरू किए गए हैं। जिसमें महिलाओं को कानूनी, पुलिस, चिकित्सा और सामाजिक सहायता, महिला हेल्पलाइन दी जाती है।
- महिलाओं की सुरक्षा के लिए "She Team" की रचना की गई है।

महिला पुलिस कर्मचारी के लिए पालना घर

- राज्य में ड्यूटी पर तैनात महिला पुलिसकर्मियों के बच्चों की देखभाल और उन्हें अपने कर्तव्यों को आसानी से करने में सक्षम बनाने के लिए, राज्य के प्रधान कार्यालय के साथ-साथ जिला कार्यालय में एक अच्छी तरह से सुसज्जित पालना घर स्थापित किए गया है। इनकी संख्या 16 हैं। आनेवाले वर्षों में यह संख्या बढ़ाने का प्रयोजन है।

पुलिस विभाग में नए वाहनों की खरीदारी

- राज्य में कानून और व्यवस्था के रखरखाव व अपराधों की वैज्ञानिक तरीके से जाँच करने के लिए पुलिस तंत्र के पास आधुनिक एवं सुविधायुक्त वाहनों की खरीदारी की नीति के तहत पिछले पांच वर्षों में मोटरसाइकिल, इनोवा कार, खुले ट्रक, लाइट वैन, जीप, बस, पीसीआर वैन/सी टीम, इंटरसेप्टर वाहन आदि को मिलाकर कुल 5,225 वाहन खरीदे गए हैं। जिसके चलते कन्विकशन रिस्पॉन्स टाइम में कटौती हुई है। कन्विकशन दर और गतिशीलता में बढ़ोत्तरी हुई है।

ऊर्जा और पेट्रोलियम

गुजरात सरकार राज्य के नागरिकों को गुणवत्तापूर्ण और सस्ती बिजली उपलब्ध कराने के दृढ़ संकल्प के साथ आगे बढ़ रही है। हरित ऊर्जा अक्षय ऊर्जा के माध्यम से स्वच्छ ऊर्जा के उत्पादन के लिए गुजरात पूरे देश की अगुवाई रहा है। विकासशील युग में, अक्षय ऊर्जा ही ऊर्जा के लिए प्रेरक शक्ति होगी। कोयला आधारित बिजली की खपत को धीरे-धीरे कम करके स्वच्छ और हरित ऊर्जा के उत्पादन को अधिकतम करने के लिए सौर नीति तैयार की गई है।

राज्य में सामाजिक और आर्थिक विकास के लिए बिजली आवश्यक मानदंडों में एक है। वर्ष 2019-20 में देश की औसत प्रति व्यक्ति बिजली खपत 1208 यूनिट थी जिसकी तुलना में राज्य की प्रति व्यक्ति बिजली खपत 2225 यूनिट थी। जो वर्ष 2020-21 में 2143 यूनिट हो गई है।

गुजरात सरकार के ऊर्जा विकास निगम लिमिटेड के तहत चारों विद्युत वितरण कंपनियों, उत्तर गुजरात विद्युत कंपनी लिमिटेड (UGVCL), मध्य गुजरात विद्युत कंपनी लिमिटेड (MGVCL), दक्षिण गुजरात विद्युत कंपनी लिमिटेड (DGVCL), और पश्चिम गुजरात विद्युत कंपनी लिमिटेड (PGVCL) ने विद्युत सेवा और गुणवत्ता में सर्वश्रेष्ठ प्रदर्शन करते हुए समूचे भारत में प्रथम चार क्रमांक अपने नाम दर्ज कर लिए हैं। इतना ही नहीं, भारत सरकार के विद्युत मंत्रालय द्वारा दिए गये नौवें वार्षिक इन्टिग्रेटेड रेन्किंग में A+ का सर्वोच्च रेटिंग प्राप्त किया है।

- वर्ष 2021-21 के दौरान राज्य के बिजली संयंत्रों द्वारा 20948 मिलियन यूनिट बिजली उत्पादन हासिल किया गया।

- विश्व के सबसे बड़े नवीकरणीय ऊर्जा पार्क खावड़ा (कच्छ) में 3325 मेगावाट की अक्षय ऊर्जा परियोजना के क्रियान्वयन के लिए राज्य सरकार द्वारा जीएसईसीएल को आवंटित भूमि पर 3325 मेगावाट अक्षय ऊर्जा आधारित पार्क विकसित करने का कार्य शुरू किया गया है।
- बिजली ट्रांसमिशन के लिए राज्य में स्थापित सब-स्टेशनों के आसपास उपलब्ध सरकारी भूमि पर उपयुक्तता के अनुसार विभिन्न बिजली उत्पादन क्षमता के साथ सौर ऊर्जा पर आधारित 2500 मेगावाट स्थापित बिजली संयंत्र स्थापित करने के लिए नवीनतम दृष्टिकोण लिया गया है, जिसके द्वारा बिजली के ट्रांसमिशन और वितरण की लागत कम हो जाएगी और उपभोक्ताओं के साथ-साथ किसानों को विशेष रूप से दिन के दौरान सस्ती दरों पर बिजली उपलब्ध कराने का सपना साकार होगा।
- धुवारण में 75 मेगावाट बिजली क्षमता वाला सौर ऊर्जा संयंत्र दिनांक 21/3/2021 को लागू किया गया।
- राघनेसाड़ा में 800 करोड़ रुपये की लागत से 2 x 100 मेगावाट सौर ऊर्जा संयंत्र स्थापित करने का काम चल रहा है। इन बिजली संयंत्रों को मार्च-2022 और जून-2022 तक चालू करने की योजना है।

स्लम विद्युतिकरण योजना के तहत वर्ष 2021-22 में जनवरी - 2022 तक 16.78 करोड़ रुपये की लागत से 31,559 झोंपड़ियों का विद्युतिकरण किया जा चुका है।

कुटीर ज्योति योजना के अन्तर्गत वर्ष वर्ष 2021-22 में जनवरी -2022 तक 4.34 करोड़ की लागत से अनुसूचित जनजाति के गरीब लाभार्थियों को 8,383 गृहोपयोगी विद्युत कनेक्शन दिए गये हैं।

आदिजाति क्षेत्र उप-योजना के तहत वर्ष 2021-22 में जनवरी -2022 तक 214.50 करोड़ रुपये की लागत से 12,555 कुओं का विद्युतिकरण किया गया है।

सागरखेडु सर्वांगीण विकास योजना के तहत वर्ष 2021-22 के दौरान, विद्युत ट्रांसमिशन और विद्युत वितरण नेटवर्क के मजबूतीकरण की कार्रवाई हेतु 50.00 करोड़ के अनुदान के प्रावधान से, जनवरी -2022 तक 30.70 करोड़ रुपये की लागत से 1355 कि.मी. कन्डक्टर, 4469 खम्भे, 31 कि.मी. एबीसी केबल इत्यादि को बदला गया है और नए 66 के.वी सब स्टेशनों को स्थापित करने का कार्य और कुओं के विद्युतिकरण के लिए 320 करोड़ की शेयर पूँजी के प्रावधान के तहत जनवरी -2022 तक तक 289.28 करोड़ रुपये की लागत से 8,024 कुओं का विद्युतिकरण और नए सब स्टेशन स्थापित करने का कार्य किया गया।

किसान हित ऊर्जा शक्ति योजना (खुशी) - वर्ष 2021-22 के लिए इस योजना में 55.00 करोड़ रुपये का प्रावधान किया गया है। जिसके अंतर्गत जनवरी -2022 तक 20.84 करोड़ रुपये की लागत से 1697 कम क्षमता के डिस्ट्रीब्यूशन ट्रांसफॉर्मर लगाए गए हैं।

‘सूर्य गुजरात’ सोलर रूफटॉप योजना

- राज्य के आवासीय बिजली उपभोक्ताओं के बीच सौर ऊर्जा की खपत को बढ़ाने के लिए सोलर रूफ टॉप के प्रचलन को बढ़ाने के लिए राज्य सरकार द्वारा सूर्य ऊर्जा रूफ टॉप योजना ('सूर्य-गुजरात') शुरू की गई है। इस योजना के तहत अब तक 1058 मेगावाट का सोलर सिस्टम स्थापित किए जा चुके हैं। वर्तमान में गुजरात सोलर रूफटॉप सिस्टम स्थापित करने में देश में प्रथम क्रमांक पर है। वर्ष 2021-22 में जनवरी-2022 तक 510.62 मेगावाट का सोलर सिस्टम स्थापित किया गया है।
- राज्य सरकार द्वारा किसानों को ट्रांसमिशन लाइन और टावर लगाने के लिए भूमि के मूल्य के 7.5% की बजाय 15% की दर से मुआवजा देने और जंत्री दर में 10% चक्रवृद्धि वृद्धि का भुगतान करने का निर्णय लिया गया है। इससे किसानों को मिलने वाला मुआवजा 3 से 4 गुना तक बढ़ जाएगा।

गैस परिवहन: गुजरात स्टेट पेट्रोनेट लिमिटेड जीएसपीसी की सहायताक कंपनी है, जो भारत की दूसरी सबसे बड़ी गैस परिवहन कंपनी है। जिसने गैस परिवहन के लिए कुल **2714 किलोमीटर** लंबी प्राकृतिक गैस ट्रांसमिशन पाइपलाइन नेटवर्क विकसित किया है, जो सुनिश्चित करता है कि गुजरात के अधिकांश जिलों में वाणिज्यिक और औद्योगिक इकाइयों और सीएनजी स्टेशनों के लिए प्राकृतिक गैस की आपूर्ति उपलब्ध हो। GSPL वर्तमान में प्रतिदिन औसतन 36 MMSCMD प्राकृतिक गैस का परिवहन करता है।

उद्योग

निर्णायक सरकार की कुशल नीति के परिणामस्वरूप, गुजरात को औद्योगिक क्षेत्र में अडिग खड़ा है। गुजरात के औद्योगिक विकास की नींव में मजबूत मनोबल, पारदर्शी नीति और अभिनव दृष्टिकोण के दर्शन होते हैं। गुजरात के समग्र विकास में औद्योगिक विकास का बड़ा हिस्सा है। गुजरात देश में सबसे अधिक विदेशी निवेश वाला राज्य है। इसका मुख्य कारण गुजरात में सुरक्षा, बुनियादी सुविधाओं, औद्योगिक नीति, कुशल श्रमिक और बिजली की आसानी से उपलब्धता है। नतीजतन, गुजरात सबसे अच्छी और स्थिर अर्थव्यवस्था वाला राज्य है। आज गुजरात निवेशकों और उद्योगपतियों की पहली पसंद बन गया है।

- स्कीम फॉर इन्सेन्टिव टु इन्डस्ट्रीज के 1494 इकाइयों के माध्यम से गुजरात राज्य लगभग 1,49,416.04 करोड़ रुपये का पूंजी निवेश हुआ है और 317.37 करोड़ रुपये की सहायता की गई है।

- प्लास्टिक उद्योग सहायता योजना में 322 इकाइयों माध्यम से 4381.26 करोड़ रुपये का निवेश हुआ है और 154.9 करोड़ रुपये की सहायता की गई है।
- मेगा अभिनव परियोजनाओं के लिए सहायता योजना में 8 इकाइयों के माध्यम से 38249.81 करोड़ रुपये के निवेश हुए हैं और 2844.46 करोड़ रुपये की सहायता की गई है।
- एयरोस्पेस और रक्षा क्षेत्र के लिए प्रोत्साहन योजना में 4 के माध्यम से 591.46 करोड़ रुपये का अनुमानित निवेश हुआ है और 12.39 करोड़ रुपये की सहायता की गई है।
- "बड़े उद्योगों और श्रष्ट सेक्टर को पूंजीगत सब्सिडी के लिए योजना" की घोषणा बड़े उद्योगों की सहायता के लिए की गई है। सहायता के मानक का भुगतान तहसील के अनुसार कैटेगरी वाइज़ किया जाएगा। इस योजना में 40 इकाइयों के माध्यम से 10270.79 करोड़ रुपये निवेश हुए हैं।
- स्टार्टअप-इनोवेशन स्कीम-2020 और रिसर्च एंड डेवलपमेंट स्कीम-2020 के तहत अब तक कुल 44 संस्थानों को नोडल संस्थानों के रूप में मान्यता दी गई है और अब तक कुल 305 नवीन परियोजनाओं को मंजूरी दी जा चुकी है।

हाल ही में गुजरात सरकार द्वारा समझौता ज्ञापन (MOU) पर हस्ताक्षर किए गए

- एमएसएमई उद्योगों को प्राथमिकता देकर ऋण देने के लिए 15 दिनों के भीतर सैद्धांतिक मंजूरी देने के लिए भारतीय स्टेट बैंक के साथ समझौता ज्ञापन पर हस्ताक्षर किए गए।
- बैंक ऑफ बड़ौदा के साथ समझौता ज्ञापन इस उद्देश्य से किया गया है कि उद्यमी सीधे वित्तीय सहायता के लिए आवेदन कर सकते हैं।
- मेक इन इंडिया पहल के तहत, स्थानीय उत्पादकों को 15 से अधिक वेबसाइट द्वारा 200 देशों में विश्व बाजार उपलब्ध कराने हेतु गुजरात सरकार द्वारा Amazon के साथ समझौता ज्ञापन पर हस्ताक्षर किए गये हैं।
- Udyam पंजीकरण पोर्टल में गुजरात के पांच लाख सत्तावन हजार सात सौ पैंतीस सूक्ष्म, उनचालीस हजार आठ सौ ब्यानवे लघु और चार हजार दो सौ सत्तर मध्यम इकाइयों का पंजीकरण किया गया है।

धोलेरा ग्रीनफील्ड एयरपोर्ट

- धोलेरा ग्रीनफील्ड एयरपोर्ट धोलेरा SIR को कनैक्टिविटी प्रदान की जाएगी। अहमदाबाद हवाई अड्डे की क्षमता पूरी होने पर प्रस्तावित धोलेरा हवाई अड्डा विकल्प के रूप में सेवाएं प्रदान करेगा।

धोलेरा स्पेशल इन्वेस्टमेन्ट रिजियन

- धोलेरा SIR में राज्य सरकार द्वारा 22.54 वर्ग किमी की दो नगर नियोजन योजनाओं को स्वीकृति प्रदान की गई है। जिसका इन्फ्रास्ट्रक्चर पूर्णता पर है।

गुजरात इन्फ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट बोर्ड (GIDB)

- आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी द्वारा भारत के लिए एक बहुत ही महत्वपूर्ण पीएम गतिशक्ति राष्ट्रीय मास्टर प्लान की घोषणा की गई है। गुजरात इन्फ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट बोर्ड, गति शक्ति गुजरात इंटीग्रेटेड मास्टर प्लान के तहत विभिन्न विभागों के साथ समन्वय करेगा ताकि मौजूदा परियोजनाओं के साथ-साथ नई परियोजनाओं के त्वरित कार्यान्वयन के लिए गुजरात राज्य और भारत सरकार की बुनियादी ढांचा परियोजनाओं को त्वरित अनुमोदन, उचित योजना और समन्वयित किया जा सके।
- गुजरात इन्फ्रास्ट्रक्चर डेवलपमेंट बोर्ड द्वारा राज्य के लिए गुजरात इंटीग्रेटेड लॉजिस्टिक्स एंड लॉजिस्टिक पार्क पॉलिसी - 2021 तैयार की गई है। इस नीति के तहत राज्य की रसद सुविधाओं को मजबूत करना, नई रसद सुविधाएं बनाना और निजी कंपनियों को नई तकनीक का उपयोग करके विकसित करने के लिए प्रोत्साहित किया जाएगा।

भूविज्ञान और खनिज आयुक्त कार्यालय

- राज्य में खनन, भंडारण और परिवहन जैसी खनिजों की अनधिकृत गतिविधियों के संबंध में शिकायत दर्ज करने के लिए गुजमाइन मोबाइल एप्लिकेशन विकसित की गई है। राज्य में खनिजों के अनधिकृत खनन, परिवहन और भंडारण के लिए पायलट परियोजना के रूप में 'त्रिनेत्र' परियोजना लागू की गई है। ड्रोन सर्विलांस के द्वारा अब तक 149 मामलों से कुल चार करोड़ साठ लाख रुपये की वसूली की गई है।

पर्यटन

गुजरात पर्यटन के क्षेत्र में देश में अग्रणी रहा है। गुजरात देश का एकमात्र राज्य है जहां वैरायटी एक टूरिज्म स्पॉट है। गुजरात ने रेगिस्तान पर्यटन, साहसिक पर्यटन, आध्यात्मिक और धार्मिक पर्यटन के साथ-साथ पौराणिक और ऐतिहासिक पर्यटन, सीमा दर्शन और स्टैच्यू ऑफ यूनिटी जैसे देशभक्तिपूर्ण पर्यटन स्थान के रोमांच के साथ पर्यटन क्षेत्र के समग्र और सर्वव्यापी विकास को साकार किया है।

- कोरोना महामारी ने पर्यटन क्षेत्र को और अधिक प्रभावित किया है। लेकिन आपदा को अवसर में बदलने की अपनी वृत्ति के साथ, गुजरात ने पर्यटन उद्योग के व्यवसाय को पुनर्जीवित करने के लिए सफल कदम उठाए हैं।
- **पर्यटन नीति:** पर्यटन नीति 2015-20 को अच्छी सफलता मिली है जिसमें 325 परियोजनाएं कार्यरत हुई हैं और अनुमानित रूप से 14,000 लोगों को रोजगार मिला है जबकि 116 परियोजनाएं कार्यान्वयन के विभिन्न चरणों के तहत है।

- 'पर्यटन वृद्धि-पर्यावरण समृद्धि' के समन्वय में एक नई पर्यटन नीति – 2021-25 की घोषणा की गई है, जो 1 जनवरी, 2021 से 31 मार्च, 2025 तक प्रभावी रहेगी।
- **महिसागर जिले के रैयोली में डायनासोर संग्रहालय का विकास, चरण-2:** रायोली गांव, बालासिनोर तहसील, महिसागर जिले में इन्टरप्रिटेशन सेन्टर में बनाए गये डायनासोर संग्रहालय के विस्तरण कार्य में 17.50 करोड़ की लागत से थिएटर, डिजिटल फॉरेस्ट, 360 डिग्री वर्चुअल रियालिटी, एक्सपरिमेन्ट लैब, सेमी-सर्क्युलर प्रॉजेक्शन, मूड लाइट, 3-डी प्रॉजेक्शन मैपिंग और होलोग्राम डायनासोर जैसे प्रमुख घटकों के साथ विकसित हो रहे हैं।
- **स्कील डेवलपमेन्ट:** वर्ष 2020-21 के दौरान टूरिज्म रिकवरी पोस्ट कोविड-19 के लिए प्रशिक्षण दिया गया है। जिसमें लगभग 6900 लाभार्थियों को कौशल विकास प्रशिक्षण दिया गया है।

यात्राधाम

- राज्य के विभिन्न तीर्थ स्थलों पर कुल 3889 किलोवाट क्षमता के सोलर रूफ टॉप का निर्माण पूरा कर लिया गया है। इससे सालाना 56.78 लाख यूनिट बिजली पैदा होगी और सालाना अनुमानित रूप से सालाना **दो करोड़ चौरासी लाख** रुपये की बिजली की बचत होने की उम्मीद है।
- पावागढ़ में श्री महाकाली माताजी मंदिर के विकास कार्य के लिए कुल 121 करोड़ रुपये की अनुमानित राशि से परियोजना के प्रथम चरण में तिरपन करोड़ रुपये की अनुमानित लागत का कार्य पूरा कर लिया गया है और चरण – 2 में साठ करोड़ रुपये के अनुमानित मूल्य के काम प्रगति में है, जिसमें मंदिर परिसर के बेज क्षेत्र को बढ़ाने और पाथ वे पर इलेक्ट्रिफिकेशन प्रमुख है।
- एससीपी योजना के तहत अहमदाबाद, जमालपुर में श्री महाकाली माताजी मंदिर और श्री बेचर स्वामी (रावत रामजी मंदिर) सिद्धपुर पाटन का विकास कार्य पूरा कर लिया गया है और श्री वीर मेघमाया स्मारक पाटन में विकास कार्य पूरा होने वाला है।

नागरिक उड्डयन

- **महेसाणा में प्रशिक्षण विद्यालय:** राज्य के युवाओं को उड्डयन में प्रशिक्षण प्रदान करने के उद्देश्य से, राज्य सरकार ने मेहसाणा हवाई पट्टी के पायलट प्रशिक्षण संस्थान को मेहसाणा हवाई पट्टी के उपयोग के अधिकार के रूप में स्थान आवंटित किया है।

सरदार सरोवर योजना

गुजरात के समग्र विकास के लिए सरदार सरोवर योजना जीवन रेखा साबित हो रही है। सरदार सरोवर बाँध का काम पूरा होने से गुजरात के लोगों का सदियों पुराना सपना साकार हुआ है परिणामस्वरूप, चरणबद्ध सिंचाई के लाभ से कृषि के क्षेत्र में एक अद्भुत क्रांति के रूप में राज्य सरकार के प्रदर्शन पर किसान खुशी व्यक्त कर रहे हैं।

- सरदार सरोवर योजना के दोनों विद्युत गृहों के संचालन से 1450 मेगावाट की स्थापित परिचालन क्षमता प्राप्त की गई है। इस विद्युत गृह से वर्ष 2021-22 में जनवरी 2022 तक 156.37 मिलियन यूनिट बिजली का उत्पादन किया गया है। इस प्रकार जनवरी-2022 के अंत तक कुल 5128.58 करोड़ बिजली यूनिट का उत्पादन हो चुका है। इसे बिजली उत्पादन से लगभग **20,514** करोड़ रुपये की आय होने का कहा जा सकता है।
- नर्मदा परियोजना वडोदरा, मियागाम, सौराष्ट्र एवं कच्छ शाखा नहरों पर विभिन्न स्थानों पर लघु विद्युत संयंत्रों का निर्माण कार्य प्रगति पर है। इन छोटे बिजली संयंत्रों से करीब 85.46 मेगावाट बिजली पैदा करने की योजना है। इन छोटे विद्युत संयंत्रों के माध्यम से वर्ष 2021-22 के दौरान जनवरी 2022 तक 5.34 करोड़ यूनिट बिजली का उत्पादन किया गया है। इस प्रकार जनवरी-2022 के अंत तक कुल 24.31 करोड़ बिजली यूनिट का उत्पादन हो चुका है।
- सौराष्ट्र शाखा नहर पर बने 5 पंपिंग स्टेशनों का कार्य पूरा हो चुका है और कच्छ शाखा नहर पर बने 3 पंपिंग स्टेशनों के विस्तार का कार्य प्रगति पर है।
- जनवरी 2022 तक कुल अनुमानित 18 लाख हेक्टेयर सिंचित क्षेत्र में से 16.92 लाख हेक्टेयर क्षेत्र में प्रशाखा नहरों तक का कार्य पूरा कर सिंचाई क्षमता का विकास किया गया है। जबकि जनवरी-2022 तक कुल अनुमानित 18 लाख हेक्टेयर सिंचित क्षेत्र में से 15.21 लाख हेक्टेयर क्षेत्र में प्रशाखा नहरों तक कार्य पूरा कर सिंचित क्षेत्र विकसित किया गया है।

एकता नगर

मेरी सरकार द्वारा दिनांक 20/12/2021 से केवड़िया को एकता नगर के रूप में पहचान देने का एक महत्वपूर्ण निर्णय किया गया है। सरदार पटेल ने एक भारत का निर्माण किया, आज प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र भाई मोदी इसे श्रेष्ठ भारत बना रहे हैं। स्टैच्यू ऑफ यूनिटी के उद्घाटन के बाद से एकता मॉल से लेकर यूनिटी ग्लो गार्डन तक डेकोरेटिव लाइटिंग, कैक्टस गार्डन, एकता नर्सरी, खलवानी इको-टूरिज्म, रेडियो यूनिटी, आदर्श ग्राम (चरण-I), विश्राम गृह, अधिकारी छात्रावास, एकता कौशल विकास केंद्र, विश्व वन, राजा सौरस डायनासोर पार्क, एकता द्वार, एकता फूडकोर्ट, सरदार सरोवर बोटिंग, मिरर भूलभुलैया, रिवर राफ्टिंग, फूलों की घाटी, एकतानगर का सुशोभित रोशनीकरण, पर्यटकों के रहने के

लिए आवास (टेंट सिटी, श्रेष्ठ भारत भवन, बजट स्टे, सरदार सरोवर रिजॉर्ट) जैसी योजनाएं विकसित की गई हैं। स्टैच्यू ऑफ यूनिटी को देखने आनेवाले देश-विदेश से पर्यटक सरदार पटेल के एकता के संदेश को दुनियाभर में ले जाते हैं।

- इसके अलावा, जंगल सफारी में नए प्राणियों के क्षेत्र, विभिन्न आकर्षणों की जानकारी मिलती रहे उस हेतु से ओरिएंटेशन सेंटर, भूलभुलैया गार्डन, शूलपनेश्वर नर्मदा घाट, घाटों पर एक्वास्क्रीन शो और म्यूजिकल फाउंटेन शो जैसी परियोजनाएं पूरी होने की प्रक्रिया में हैं और मियावाकी फॉरेस्ट और पलाश का प्लान्टेशन प्रगति पर हैं।
- एकतानगर में रेडियो यूनिटी, एक सामुदायिक रेडियो स्टेशन स्थापित किया गया है और स्थानीय आदिवासी युवाओं को रेडियो जॉकी के रूप में प्रशिक्षित करने और उनके माध्यम से रेडियो संचालित करने की व्यवस्था की गई है।
- एकतानगर भारत का पहला ई-वाहन क्षेत्र बन रहा है। एकतानगर के विभिन्न पर्यटन स्थलों पर आने वाले पर्यटकों की सुविधा के लिए स्थानीय महिलाओं द्वारा ई-रिक्शा चलाकर रोजगार अर्जित किया जा रहा है।

विज्ञान और प्रौद्योगिकी

गुजरात देश के अग्रणी प्रगतिशील राज्यों में से एक है। गुजरात का विकास मॉडल आज भी देश के कई राज्यों के लिए रोल मॉडल बन रहा है। आदरणीय प्रधानमंत्री श्री नरेन्द्रभाई मोदी जी ने गुजरात के आदरणीय मुख्यमंत्री जी के रूप में अपने कार्यकाल के दौरान एक ऐसे दृष्टिकोण का सपना देखा था, जहां सार्वजनिक सुविधाएं आम और हाशिए के लोगों तक पहुंच सकें और साथ ही दिन-प्रतिदिन की जरूरतों को पूरा कर सकें। मेरी सरकार आज सही मायनों में इस सपने को साकार कर रही है।

- राज्य के नागरिकों के लिए एक ही पोर्टल के माध्यम से प्रत्येक विभाग की नागरिक उन्मुख सेवाओं को घर पर प्राप्त करने के लिए **डिजिटल गुजरात पोर्टल** के शुभारंभ के साथ, वर्तमान में विभिन्न विभागों की 118 से अधिक सेवाएं उपलब्ध हैं और 41 से अधिक सेवाओं के मोबाइल एप्लिकेशन उपलब्ध हैं।
- विभागों की प्रशासनिक प्रक्रिया को तेज करने और इसे ऑनलाइन करने के लिए हाल ही में **ई-सरकार एप्लिकेशन** शुरू करके राज्य सरकार के कार्यालयों की पोस्ट, फाइल, रिकॉर्ड, मीटिंग मैनेजमेंट, अपॉइंटमेंट लेना, शिकायत दर्ज करना आदि दैनिक गतिविधियों के मामले ऑनलाइन किए गये हैं। इस परियोजना के लागू होने से सभी सरकारी कार्यालयों का संचालन आसान, अधिक कुशल, तेज और अधिक पारदर्शी हो जाएगा। इस परियोजना के लागू होने से राज्य के प्रशासनिक स्तर पर सभी नागरिकों को आरटीआई आवेदन ऑनलाइन जमा करना, अपनी विभिन्न शिकायतों को संबंधित कार्यालयों में भेजना और अधिकारियों से मिलने का समय निकालना आसान हो जाएगा।

- **डिजिटल सर्विस सेतु कार्यक्रम** को सफलतापूर्वक लागू किया गया है। जिसमें राज्य की लगभग 312 नागरिकोन्मुखी सेवाएं राज्य की ग्राम पंचायतों में ऑनलाइन उपलब्ध करायी जाती हैं।

गुजरात जैव प्रौद्योगिकी अनुसंधान केंद्र

- गुजरात जैव प्रौद्योगिकी अनुसंधान केंद्र (GBRC) ने वर्तमान में गुजरात में कोविड-19 के पहले ऑमीक्रोन संस्करण की संपूर्ण जीनोम अनुक्रमण किया है और ऑमीक्रोन संस्करण का पता लगाने के लिए पीसीआर विधि विकसित की गई है।

सायन्स सिटी

- सायन्स सिटी मानों पर्यटकों के लिए स्वर्ग है। इसकी विश्व स्तरीय दीर्घाओं में एक्वाटिक गैलरी, रोबोटिक गैलरी और नेचर पार्क शामिल हैं वह सभी उम्र के मुलाकातियों को आकर्षित करते हैं। इतना ही नहीं, किंतु इसे राज्य और राष्ट्र के एक महत्वपूर्ण विज्ञान पर्यटन स्थल के रूप में भी स्थापित करता है। पिछले आठ महीनों में कुल पांच लाख से अधिक लोग दर्शन कर चुके हैं।
- भारत नेट परियोजना के दूसरे चरण में गुजरात राज्य की कुल 7991 ग्राम पंचायतों को ऑप्टिकल फाइबर से जोड़ने की योजना है, जिसके सामने जनवरी-2022 तक 7969 ग्राम पंचायतों को इस नेटवर्क से जोड़ा जा चुका है और जनवरी-2022 तक इस योजना के तहत **एक हजार छह सौ बावन करोड़** रुपये का व्यय किया गया है।
- **नई आईटी और आईटीईएस नीति की घोषणा:** हाल ही में घोषित राज्य की महत्वपूर्ण आईटी नीति- 2022-27 का उद्देश्य आई.टी क्षेत्र में निवेश में तेजी लाना, राज्य के डिजिटल मिशन को आगे बढ़ाना और रोजगार के नए अवसर पैदा करना है। इसके द्वारा राज्य में वैश्विक स्तर आईटी बुनियादी ढांचे का निर्माण करने के लिए उच्च कौशल्य युक्त मानव संसाधन के स्रोत का निर्माण करने के उद्देश्य का संकल्प किया गया है। इसके अलावा, राज्य में उभरती और उन्नत तकनीकों को विकसित करने, डिजिटल साक्षरता, आईटी में सुधार के लिए क्षेत्र में अनुसंधान और विकास के लिए नवाचार केंद्र स्थापित करने की नीति है और लोगों को जागरूक करने जैसे क्षेत्रों में भी प्रोत्साहन दिया जा सकता है। संक्षेप में प्रस्तुत नीति आई.टी. गुजरात को रोजगार के क्षेत्र में इस क्षेत्र में कौशल विकास, वार्षिक निर्यात, आईटी में निवेश, इंफ्रास्ट्रक्चर आदि बढ़ने से आत्मनिर्भरता आएगी।
- **नई गुजरात जैव-प्रौद्योगिकी नीति की घोषणा:** माननीय प्रधानमंत्री जी के आत्मनिर्भर भारत के विजन को साकार करने के लिए माननीय मुख्यमंत्री जी के नेतृत्व में एक नई जैव प्रौद्योगिकी नीति 2022-27 की घोषणा की गई है। गुजरात जैव प्रौद्योगिकी नीति जैव प्रौद्योगिकी के क्षेत्र में आत्मनिर्भर गुजरात से आत्मनिर्भर भारत के सपने को साकार करने में मदद करेगी। नई जैव प्रौद्योगिकी नीति के साथ, गुजरात को देश के

अग्रणी राज्यों में स्थान प्राप्त होगा। राज्य में औद्योगिक क्षेत्र में 20,000 करोड़ रुपये से अधिक के निवेश की उम्मीद है। 1 लाख 20 हजार से अधिक रोजगार के नए अवसर सृजित होंगे। नई जैव प्रौद्योगिकी नीति राज्य में नवाचार पारिस्थितिकी तंत्र को और मजबूत करेगी। इसका उद्देश्य गुजरात को नए निवेश के लिए पसंदीदा स्थान बनाना है। इसमें सेक्टर में निवेशकों को सुविधाओं का प्रावधान भी शामिल है।

राजस्व प्रबंधन

राजस्व विभाग के राजस्व उन्मुख दृष्टिकोण की नींव में छह सिद्धांतों का योगदान महत्वपूर्ण रहा है। (1) पारदर्शिता और मैत्रीपूर्ण प्रशासन (2) बदलती आवश्यकताओं के अनुसार नीति निर्माण (3) प्रशासन में विकेन्द्रीकरण (4) प्रक्रियाओं का सरलीकरण (5) उचित भूमि प्रबंधन (6) कार्य का निर्माण और जिम्मेदार तंत्र का गठन। ये बुनियादी राजस्व सिद्धांतों के द्वारा सार्वजनिक कार्यों के प्रति सरकार की प्रतिबद्धता के दर्शन होते हैं।

यदि शासन का एक महत्वपूर्ण पहलू है, तो वह राजस्व प्रबंधन है। प्रदेश का प्रत्येक व्यक्ति अपने प्रश्नों-समस्याओं या अपने किसी कार्य के लिए राजस्व विभाग से जुड़ा रहता है। लोक कल्याण के इस मुद्दे को ध्यान में रखते हुए, राज्य सरकार ने राजस्व विभाग में आमूल परिवर्तन लाने और नागरिकों की सेवा के साथ प्रशासन में पारदर्शिता लाने के साथ-साथ लोगों के प्रश्नों-समस्याओं के त्वरित समाधान के लिए जनहित में कई महत्वपूर्ण निर्णय लिए हैं।

- मेरी सरकार द्वारा निश्चित सरकारी सेवाओं में शपथ पत्र से स्व-घोषणा को छूट देने का ऐतिहासिक निर्णय लिया गया है। साथ ही डिजिटली प्रमाणित प्रॉपटी कार्ड ऑनलाइन जारी करने तथा गैर कृषि आदेशों के बाद ऑटो जनरेशन के माध्यम से प्रापटी कार्ड उपलब्ध कराने का निर्णय लिया गया है।
- डिजिटल गुजरात के निर्माण के लिए, ई-गवर्नेंस के माध्यम से राज्य के लोगों को घर बैठे राजस्व सुविधा प्रदान करने के लिए और समुदाय उन्मुख सेवाओं को अधिक पारदर्शी रूप से प्रदान करने के उद्देश्य से, कोई भी व्यक्ति घर से निर्धारित शुल्क का भुगतान किसी भी प्रकार के ऑनलाइन माध्यम से कर, एक आधिकारिक प्रति प्राप्त कर सकता है।
- राजस्व मेलों के आयोजन का एक नया प्रयोग मेरी सरकार द्वारा नागरिकों के राजस्व संबंधी प्रश्नों का मौके पर ही त्वरित निस्तारण करने के उद्देश्य से किया गया है। जिसके अनुसार हाल ही में नवसारी, वलसाड और आणंद में राजस्व मेलों का आयोजन किया गया, जिसमें प्राप्त कुल 813 आवेदनों में से 313 का मौके पर ही निस्तारण कर दिया गया।

स्टाम्प के क्षेत्र में महत्वपूर्ण नागरिकोन्मुख पहल

- भौतिक गैर-न्यायिक पत्रों की बिक्री पर रोक लगाकर नागरिकों को 4566 केंद्रों पर आसानी से ई-स्टाम्पिंग प्रमाण पत्र उपलब्ध कराने की व्यवस्था की गई है।

- नागरिकों को अनिवार्य पंजीकरण योग्य दस्तावेजों में स्टाम्प शुल्क के लिए ई-भुगतान सुविधा का विकल्प दिया जाता है।
- हाल ही में राज्य के गुजरात भू-राजस्व अधिनियम-1879 में संशोधन करके (1) राजस्व अधिकारी/प्राधिकरण/न्यायालय के आदेश की सूचना, (2) बैंक द्वारा ऑनलाइन अधिभार दाखिल करने की सूचना, (3) जिन मामलों में बैंकों द्वारा ऑनलाइन अधिभार दर्ज किया गया है, उन मामलों में बैंकों द्वारा ऑनलाइन अधिभार दर्ज किया गया है, उन मामलों में ऑनलाइन अधिभार कम करने की सूचना समेत तीन प्रकार की सूचनाओं के मामले में 135 (डी) की नोटिस के पश्चात आपत्ति दर्ज कराने की समय सीमा 30 दिनों से घटाकर 10 दिनों की करने का प्रजाहित का निर्णय किया गया है।
- इसके अलावा, राज्य सरकार ने मुंबई भू-राजस्व अधिनियम-1879 की धारा 73-ए के तहत आदिवासी लोगों द्वारा धारित भूमि के हस्तांतरण की प्रक्रिया को ऑनलाइन करने का निर्णय लिया है।

वन और पर्यावरण

जलवायु परिवर्तन की वैश्विक चुनौती के बीच, गुजरात सरकार लोगों द्वारा मानव को दिए गए अमूल्य वन संसाधनों और पर्यावरण को संरक्षित करने और लोगों को उन्मुख तरीके से खेती करने के लिए काम कर रही है।

राज्य में वन विभाग द्वारा प्रति वर्ष वन उत्सव, मैंग्रोव रोपण, समुद्री जीवन का संरक्षण, शून्य कार्बन उत्सर्जन को बढ़ावा देना, एशिया की सबसे बड़ी बन्नी ग्रासलैंड सीमांकन की विभिन्न परियोजनाएं, स्टैच्यू ऑफ यूनिटी की विभिन्न परियोजनाएं, सीवरेज के पानी के लिए रिट्रीट और पुनः उपयोग का संचालन की नीतियां तुरंत ही अपना ध्यान आकर्षित करती हैं।

- गुजरात राज्य में अद्वितीय मानी जानेवाली वन्यजीव समृद्धि है। वन्यजीवों के संरक्षण और संवर्धन के लिए विभिन्न योजनाएं लागू की जा रही हैं जिसके अंतर्गत अब तक कुल 844 से अधिक व्हेल शार्क को बचाया जा चुका है। चिड़ियाघर प्रजनन कार्यक्रम के तहत सकरबाग चिड़ियाघर में अब तक 55 शेर शावकों और 45 भेड़ियों के शावकों का जन्म और पालन-पोषण हुआ है। वन्यजीवों के बचाव और अन्य शिकायतों के निवारण के लिए वन्यजीव हेल्पलाइन नंबर स्थापित किया गया है। मकरसंक्रांति (उत्तरायण) के दौरान पतंग की डोर से घायल हुए पक्षियों को बचाने और उनका इलाज करने के लिए करूणा अभियान चलाया जाता है। वन्य जीवों से मानव जाति एवं नुकसान के मुआवजे में हाल ही में बढ़ोत्तरी कर मानव मृत्यु के लिए पाँच लाख रुपये का मुआवजा दिया जाता है।

सामाजिक वनीकरण योजना

- गुजरात वन विभाग द्वारा की गई 2021 वृक्ष गणना के अनुसार 39.75 करोड़ वृक्ष हो गए हैं। यह 2003 की तुलना में वृक्षों की संख्या में 58.36% की वृद्धि है।

पर्यावरण

- गुजरात बायोमेडिकल वेस्ट मैनेजमेंट के मामले में पूरे देश में सबसे आगे है। कोविड महामारी के दौरान उत्पन्न बायोमेडिकल वेस्ट का प्रभावी ढंग से निस्तारण किया गया।
- आजादी का अमृत महोत्सव के तहत राज्य के 800 से अधिक गांवों में औद्योगिक घरानों की मदद से 100 मीट्रिक टन से अधिक प्लास्टिक कचरे को एकत्र और पुनर्चक्रित किया गया।
- देवभूमि द्वारका जिले के देवभूमि शिवराजपुर बीच को अंतरराष्ट्रीय स्तर के ब्लू फ्लैग बीच के रूप में मान्यता दी गई है, जो एक अधिक आकर्षक पर्यटन स्थल प्रदान करता है।

खेल, युवा एवं सांस्कृतिक गतिविधियाँ

राज्य सरकार राज्य के युवाओं को खेल के क्षेत्र में बढ़ावा देने और उन्हें राष्ट्रीय और अंतरराष्ट्रीय स्तर पर स्थापित करने के लिए प्रतिबद्ध है। राज्य सरकार ने तत्कालीन मुख्यमंत्री और देश के प्रधानमंत्री श्री नरेंद्र भाई मोदी के “खेलेगा गुजरात, जीतेगा गुजरात” मंत्र को साकार करने के लिए खेल को कई नए आयाम दिए हैं। नतीजतन, राज्य के कई युवा प्रतिभाशाली खिलाड़ियों ने गुजरात का गौरव बढ़ाया है।

- गुजरात खेल प्राधिकरण नडियाद (जिला-खेड़ा) में विभिन्न खेलों के लिए "उच्च प्रदर्शन केंद्र" कार्यरत है। इसमें अत्याधुनिक तीरंदाजी, एथलेटिक्स, ताइक्वांडो, वॉलीबॉल और कुश्ती अकादमियां कार्यरत हैं। जिसमें कुल 17 विशेषज्ञ प्रशिक्षकों द्वारा 97 पुरुषों और 65 महिलाओं के साथ वैज्ञानिक तरीके से कुल 162 खिलाड़ियों को प्रशिक्षित किया जा रहा है।
- खेलो इंडिया की वॉलीबॉल और एथलेटिक्स अकादमी भी नडियाद (जी-खेड़ा) में "हाई परफॉर्मेंस सेंटर" में काम कर रही है। जिसमें फिलहाल खेलो इंडिया के कुल 28 खिलाड़ी प्रशिक्षण ले रहे हैं।
- नडियाद (जिला-खेड़ा) में राज्य स्तरीय हाई परफॉर्मेंस सेंटर में खिलाड़ियों को विशेषज्ञ प्रशिक्षकों द्वारा वैज्ञानिक रूप से प्रशिक्षित किया जा रहा है। खिलाड़ियों को राष्ट्रीय और अंतरराष्ट्रीय स्तर पर बेहतर प्रदर्शन करने में सक्षम बनाने के लिए स्ट्रेंथ एंड कंडीशनिंग ट्रेनर, स्पोर्ट्स फिजियोथेरेपिस्ट, स्पोर्ट्स न्यूट्रिशनिस्ट और स्पोर्ट्स मसाज जैसी सुविधाएं प्रदान की जाती हैं।
- नडियाद में कार्यरत विभिन्न खेल अकादमियों के खिलाड़ियों ने राष्ट्रीय व अंतरराष्ट्रीय पदक जीतकर प्रदेश व देश को गौरवान्वित किया है। जिसमें से सरिता गायकवाड़ को एशियन गेम्स में गोल्ड मेडल मिला है, जो राज्य और देश के लिए बड़े गर्व की बात है।

- नडियाद (जिला-खेड़ा) में हाई परफॉर्मेंस सेंटर की तरह ही राज्य सरकार द्वारा राज्य में अन्य जगहों पर भी विभिन्न खेलों के लिए हाई परफॉर्मेंस सेंटर विकसित किए जाएंगे।

शक्तिदूत योजना

- राष्ट्रीय और अंतरराष्ट्रीय स्तर पर उपलब्धियां हासिल करने और राज्य और राष्ट्र का नाम रोशन करने के लिए राज्य के खेल के क्षेत्र में प्रतिभाशाली खिलाड़ियों के लिए वर्ष 2006 में गुजरात सरकार द्वारा शक्तिदूत योजना लागू की गई है।
- खिलाड़ियों के प्रदर्शन और भविष्य में उनकी आवश्यकताओं के अनुसार अच्छा प्रदर्शन करने की संभावनाओं को ध्यान में रखते हुए पौष्टिक आहार, अत्याधुनिक खेल सुविधाएं, अत्याधुनिक उपकरण, खेल किट, प्रतियोगिता खर्च, विशेषज्ञ प्रशिक्षकों की सेवाएं, मेडिकलेम उपलब्ध कराने के साथ-साथ मनोवैज्ञानिक कार्यशालाओं और खेल चिकित्सा जैसी चीजों के लिए खिलाड़ियों को आवश्यकता (नीड बेस) समर्थन के अनुसार प्रोत्साहन प्रदान करने का प्रावधान है।
- शक्तिदूत योजना में (1) सुश्री अंकिता रैना (टेनिस) (2) कु. ईलावेनिल वलारिवन (शूटिंग) (3) सुश्री. माना पटेल (तैराकी) उनके खेल से संबंधित गहन प्रशिक्षण के लिए प्रदान की गई वित्तीय सहायता ने हाल ही में टोक्यो ओलंपिक खेलों में देश का प्रतिनिधित्व करके उनका गौरव बढ़ाया है। जबकि (1) सुश्री भाविना पटेल (पैरा - टेबल टेनिस) (2) सुश्री पारुल परमार (पैरा-बैडमिंटन) और (3) सुश्री सोनल पटेल (पैरा - टेबल टेनिस) ने हाल ही में टोक्यो ओलंपिक खेलों में राज्य की ओर से देश का प्रतिनिधित्व करते हुए गौरव बढ़ाने के बदले में शक्तिदूत योजना अंतर्गत वित्तीय सहायता प्रदान की गई है।
- “राष्ट्रीय शायर झवेरचंद मेघाणी” की 125वीं जयंती के उत्सव के उपलक्ष में 28/08/2021 को गांधीनगर स्थित महात्मा के मंदिर में राज्य स्तरीय कार्यक्रम मनाया गया। जहां माननीय मुख्यमंत्री, गुजरात राज्य द्वारा श्री मेघाणीजी की जीवन गाथा और कार्यों पर वेबपोर्टल का शुभारंभ किया गया। झवेरचंद मेघाणीजी का साहित्य राज्य के 282 जिलों और तहसील केंद्रों में कार्यरत सरकारी पुस्तकालयों में जनता के लिए उपलब्ध कराया गया है और हर सरकारी पुस्तकालय में "मेघाणी साहित्य कॉर्नर" स्थापित किया गया है।
- राज्य के जूनागढ़, अहमदाबाद, मेहसाणा, वडोदरा और राजकोट में जिला स्तरीय सरकारी पुस्तकालयों को 500 लाख रुपये की लागत से अत्याधुनिक सुविधाओं से लैस "स्मार्ट लाइब्रेरी" में बदल दिया गया है।

- गांधीनगर नगर निगम के सहयोग से, गांधीनगर में सरकारी जिला पुस्तकालय को 15 करोड़ रुपये की लागत से अत्याधुनिक सेवाओं से लैस एक बहुमंजिला इमारत में बदल दिया गया है।
- स्टैच्यू ऑफ यूनिटी पर 25 करोड़ रुपये की लागत से भारत के 562 राज्यों, जो कि स्वतंत्रता के समय देश के साथ जुड़कर अखंड भारत के निर्माण में सहभागी बने थे उन राज्यों की विरासत को दर्शाने वाले अत्याधुनिक संग्रहालय पर कार्य प्रगति में है।

वित्त प्रबंधन

राज्य सरकार 'सबका साथ सबका विकास और सबका विश्वास' के माध्यम से गुजरात को विकास की ओर ले जाने के लक्ष्य के साथ आगे बढ़ी है। आज गुजरात सूचना प्रौद्योगिकी का अधिकतम उपयोग कर सर्वोत्तम वित्तीय प्रबंधन और सर्वोत्तम वित्तीय अनुशासन के माध्यम से देश का रोल मॉडल साबित हो रहा है।

- सभी बजट संचालन ऑनलाइन किए जाते हैं। विधानसभा में बजट पेश होते ही वित्त विभाग की वेबसाइट पर जनता को कर एवं नियोजन की जानकारी ऑनलाइन उपलब्ध हो जाती है।
- राज्य के सभी 33 जिला कोषालय कार्यालयों में वेतन, पेंशन और सरकारी दावों का भुगतान सीधे ई-पेमेंट के माध्यम से लाभार्थी के खाते में जमा किया जाता है।
- आरबीआई के ई-कुबेर पोर्टल के साथ आईएफएमएस का एकीकरण किया गया है। जिसके तहत राज्य के सभी जिला कोषालय कार्यालयों/पीएओ/पीपीओ से ई-कुबेर के माध्यम से ई-भुगतान शुरू किया गया है। ऐसा करने से व्यक्ति को शीघ्र भुगतान किया जा सकेगा।
- डिजिटल गुजरात के तहत छात्रों को देय छात्रवृत्ति और यूनिफॉर्म सहायता की राशि आधार के माध्यम से ई-भुगतान द्वारा लाभार्थी के खाते में जमा होता है।
- दिनांक 01/04/2021 से दिनांक 31/12/2021 तक **तेईस हजार छह सौ पिचहत्तर करोड़ रुपये के उन्नतीस लाख सतासी हजार दो सौ पिचानवे** व्यवहारों का एकाउंटिंग सफलतापूर्वक पूर्ण कर लिया गया है।
- साइबर ट्रेजरी पोर्टल राज्य करों के समय पर ऑनलाइन संग्रह के लिए काम कर रहा है।
- एकीकृत वित्तीय प्रबंधन प्रणाली के तहत राज्य करदाताओं को इंटरनेट बैंकिंग सुविधा के माध्यम से अपने करों का ऑनलाइन भुगतान करने की सुविधा उपलब्ध कराई गई है। फिलहाल जीएसटी, प्रोफेशनल टैक्स, रॉयल्टी, रोड टैक्स, लेबर फीस और सिक्योरिटी डिपॉजिट, स्टॉप ड्यूटी आदि ऑनलाइन वसूले जाते हैं।

- प्रदेश के लगभग **चार लाख सतासी हजार चार सौ तेरह** पेंशनभोगियों की पेंशन का भुगतान कोषागार कार्यालयों के माध्यम से ई-पेमेंट द्वारा किया जाता है। जिन्हें प्रतिमाह लगभग **एक हजार छह सौ करोड़** पेंशन का भुगतान किया जाता है।
- राज्य सरकार ने अब तक अहमदाबाद, गांधीनगर, वडोदरा, राजकोट, सूरत जिलों में अलग-अलग पेंशन भुगतान कार्यालय शुरू किए हैं, ताकि जिन जिलों में पेंशनभोगियों की संख्या अधिक है, वहां पेंशनभोगियों को परेशानी न हो।
- **"जीवन प्रमाण पोर्टल"** की सुविधा उपलब्ध कराई गई है ताकि पेंशनभोगी घर पर अपने अस्तित्व का सत्यापन कर सकें।
- पेंशनभोगियों को बड़ी राशि जैसे कि पेंशन का पूंजीकृत रूपांतरण, ग्रेच्युइटी की राशि का भुगतान ई-भुगतान द्वारा किया जाता है।
- गुजरात सामूहिक समूह दुर्घटना बीमा योजना के अंतर्गत कुल 3.88 करोड़ से अधिक लाभार्थी शामिल किए गए हैं।
- इस योजना के लाभार्थियों में खाताधारक किसान और खाताधारक किसान के पति / पत्नी और उसके सभी बच्चे, असंगठित मजदूर, गुजरात के प्राथमिक से कॉलेज तक के छात्र, पुलिस कर्मी, विधवाएं, विकलांग, हीरा कारीगर शामिल हैं।

सूचना एवं प्रसारण

- राज्य सरकार के महत्वपूर्ण निर्णय और लोक कल्याण योजना का आधिकारिक विवरण, प्रमुख कार्यक्रम की जानकारी, प्रेस सूची, लेख, फोटो, टीवी कवरेज, वेबसाइट, वेब कास्टिंग, ई-मेल के माध्यम से विभिन्न मीडिया को नियमित रूप से दिया जाता है।
- मान्यता प्राप्त पत्रकारों की सुरक्षा के लिए राज्य सरकार ने पत्रकारों के लिए सामूहिक बीमा योजना लागू की है। इस योजना के तहत प्राकृतिक मृत्यु के मामले में 25 से 60 वर्ष की आयु के बीच के प्रतिष्ठित पत्रकारों को शामिल कर प्राकृतिक मृत्यु होने पर 1 लाख रुपये और दुर्घटना में मृत्यु होने पर 5 लाख रुपये का बीमा कवर प्रदान किया जाता है। जिसके तहत 1226 मान्यता प्राप्त पत्रकारों को बीमा कवर प्रदान किया गया है।

राज्य सरकार की विभिन्न कल्याणकारी योजनाओं की जानकारी शीघ्रता से प्राप्त करने के लिए राज्य के भीतरी इलाकों के लोगों के लिए वृत्तचित्र फिल्मों, विशेष मल्टीमीडिया वृत्तचित्रों के साथ-साथ टीवी क्विकी / जिंगल का निर्माण किया गया है।

क्लाइमेट चेन्ज

- प्रदेश में स्वच्छ एवं हरित विद्युत उत्पादन को बढ़ावा देने के लिए राज्य सरकार द्वारा घोषित पवन ऊर्जा नीति-2016 के तहत चालू वर्ष के दौरान जनवरी-2022 तक प्रदेश में 488 मेगावाट क्षमता के पवन ऊर्जा फार्म चालू कर दिये गये हैं। इस प्रकार राज्य की कुल पवन ऊर्जा उत्पादन क्षमता बढ़कर 8987 मेगावाट हो गई है।
- प्रदेश में स्वच्छ एवं हरित विद्युत उत्पादन को बढ़ावा देने के लिए राज्य सरकार द्वारा घोषित सौर ऊर्जा नीति-2021 के तहत चालू वर्ष के दौरान जनवरी-2022 तक कुल 1997 मेगावाट क्षमता के सौर ऊर्जा संयंत्र चालू किए जा चुके हैं। इस प्रकार राज्य की कुल सौर उत्पादन क्षमता बढ़कर 6269 मेगावाट हो गई है।

आयोजन

विकेंद्रीकृत जिला योजना कार्यक्रम के तहत वर्ष 2021-22 के दौरान एक हजार तीन सौ पाँच करोड़ रुपये का प्रावधान स्वीकृत किया गया। जिसके तहत अप्रैल-2021 से जनवरी-2022 के दौरान कुल 35,219 कार्य पूरे किए जा चुके हैं। इस योजना के तहत मुख्य रूप से ग्रामीण सड़कें, प्राथमिक शिक्षा के लिए प्राथमिक विद्यालय के कमरे, प्राथमिक स्वास्थ्य केंद्रों / उप केंद्रों के लिए भवन और परिसर की दीवार, एम्बुलेंस वैन / शववाहिनी की खरीद, नए विद्युतिकरण कार्य, आंगनबाड़ी घरों और परिसर की दीवार और जलापूर्ति आदि कार्यों से सामूहिक स्तर पर ग्रामीण वर्ग के लोगों की जरूरतों को पूरा किया जाएगा।

अन्न, नागरिक आपूर्ति और ग्राहक मामलों का विभाग

गुजरात सरकार यह सुनिश्चित करने के लिए लगातार प्रयास कर रही है कि सभी नागरिकों को पर्याप्त और समय पर भोजन मिले। खाद्य, नागरिक आपूर्ति और उपभोक्ता मामले विभाग का मुख्य उद्देश्य 'सर्वजन हिताय, सर्वजन सुखाय' के आदर्श वाक्य को अपनाकर नागरिकों को खाद्य सुरक्षा और पोषण सुरक्षा प्रदान करना है।

- सार्वजनिक वितरण प्रणाली को और अधिक पारदर्शी और प्रभावी बनाने के लिए, अब नागरिकों को राशन कार्ड, भोजन वितरण, उचित मूल्य की दुकान का विवरण और सेवाएं My Ration Mobile App से केवल मोबाइल ऐप पर ही उपलब्ध कराई जा रही हैं।
- राज्य सरकार द्वारा जनहितपूर्ण निर्णय के रूप में दाल के दाम 50/- रुपये प्रति किलो कर यदि भविष्य में दाल के दाम बढ़ जाए तो सब्सिडी के माध्यम से भरपाई की जाएगी और सत्रह हजार से अधिक पंडित दीनदयाल ग्राहक भंडार के संचालकों के कमिशन में बढ़ोतरी करने का निर्णय किया गया है।
- कानूनी माप विज्ञान प्रणाली द्वारा वजन माप लाइसेंस, प्रमाण पत्र और पंजीकरण के लिए इज ऑफ डूइंग बिजनेस के तहत एक ऑनलाइन प्रणाली लागू की गई है। इस प्रशासन तंत्र ने दिसंबर 2021 तक एक लाख से अधिक इकाइयों का निरीक्षण किया और अभियोजन के मामले दर्ज कर 80 लाख रुपये की राशि के समान अपराध मंडावली फीस की वसूली की है।

- **ई-दखिल**– प्रदेश में ग्राहकों की शिकायतों के निवारण हेतु ऑनलाइन प्रकरण दर्ज करने की सुविधा दिनांक 24/12/2020 से प्रारम्भ की गयी है। इससे ग्राहक अपनी शिकायत ऑनलाइन दर्ज करा सकता है।
- राज्य उपभोक्ता विवाद आयोगों में दर्ज मामले 100% ऑनलाइन अपलोड किए जाते हैं। इसकी जानकारी पार्टियों को 24 घंटे के भीतर एसएमएस के जरिए दी जाती है।

ऐसे समय में जब स्वतंत्रता का 75वां वर्ष एक से अधिक कारणों से यादगार बनता जा रहा है, गुजरात, जिसका ध्येय सर्वांगीण विकास के माध्यम से सभी का कल्याण करना है, जिसका लक्ष्य सुशासन, सुरक्षा, समृद्धि की स्थापना करना है और सुरक्षा, समृद्धि और प्रगति जिसकी नीति रही है, पारदर्शी प्रशासन जिसकी कार्यप्रणाली रही है, उस राज्य के रूप में चौदहवीं विधानसभा के आप सभी सम्मानित सदस्यों को इस सत्र के मंगल प्रारंभ के अवसर पर संबोधित करते हुए मुझे खुशी हो रही है। मेरी सरकार ने कोरोनाकाल की इस अत्यंत विकट स्थिति के बावजूद प्रजा को इस वैश्विक महामारी से सुरक्षा प्रदान करने के लिए चरणों में नागरिकों के साथ-साथ व्यापारियों के हित में निर्णय लेकर एक आदर्श और पारदर्शी सरकार की भूमिका निभाई है। सुशासन सप्ताह, आत्मनिर्भर ग्राम यात्रा, सेवासेतु कार्यक्रम और गरीब कल्याण मेला जैसे जनहितलक्षी कार्यक्रमों के माध्यम से जन जन तक, ज्यादा से ज्यादा योजनाओं से लाभान्वित करने हेतु मेरी सरकार का सुदृढ आयोजन सराहनीय है।

आप सभी ने जनता के प्रतिनिधियों ने संसदीय लोकतंत्र की प्रणाली के अनुसार 14वीं विधानसभा के सदस्यों के रूप में कार्य किया है। मेरी सरकार आर्थिक प्रगति और जनशक्ति विकास के लिए प्रतिबद्ध है, जो मानवीय संवेदनाओं से प्रेरित है और उसके लिए सामाजिक और आर्थिक परिवर्तन को एक नया मोड़ प्रदान करने के लिए मेरी सरकार प्रतिबद्ध रहेगी। लोगों के कल्याण की अवधारणा को साकार करने के लिए **“सबका साथ, सबका विकास और सबका प्रयास”** के सूत्र से मेरी सरकार द्वारा किए गए भगीरथ प्रयासों के परिणामस्वरूप, गुजरात के लोगों में सरकार के प्रति अपनापन पनपा है। भविष्य में भी गुजरात के विकास को प्रजाकल्याण के कार्यों के माध्यम से और अधिक ऊंचाईयों पर ले जाने के लिए अधिक से अधिक समुदाय उन्मुख निर्णयों में सहभागी बनकर सवा छह करोड़ गुजरातियों के समग्र विकास और उत्कर्ष के लिए सक्रिय रूप से प्रयास करेंगे, इसी विश्वास के साथ आप सभी को मेरी शुभकामनाएँ व्यक्त करता हूँ।

जय जय गरवी गुजरात

जय हिंद

Hon'ble speaker Sir and Hon'ble Members of the Legislative Assembly

I heartily welcome you all, the people's representatives in this August House at the auspicious commencement of 10th session of 14th Legislative Assembly. At the commencement of this session first, I fondly remember and bow my head respectfully to the devotee of non-violence and truth, Mahatma Gandhiji, the Father of Nation, Sardar Vallabhbhai Patel, architect of united India, the Pujya Ravishankar Maharaj, the Silent Worker of the people; and all the freedom fighters, who had given valuable contribution in the Freedom Movement, as we are going to celebrate 75th year of the freedom as "Azadi Ka Amrit Mahotsav" this year.

First time in the history of Gujarat Legislative Assembly, a woman has graced the position of the Speaker. It shows the progress and commitment of Gujarat towards women empowerment.

Gujarat is a synonym of happiness, peace, security and stable government. Gujarat means a State, committed to be a pioneer in every sector. The accomplished and visionary leadership availed in the last two decades to the State is behind this image of Gujarat. The then Chief Minister of Gujarat and current Hon'ble Prime Minister Shri Narendrabhai Modi of the country has made tremendous efforts for inclusive development of the State. Consequently, Gujarat has been emerged as the most developing region in map of the world. Maximum investment, growth of industries, increase in number of tourists; credit for all these achievements goes to Government of Gujarat.

This is the Golden Period of taking account of what My Government has done and of the realisation of the road map of development path for making of Gujarat, glorious and divine in future. This is a time to give detailed information to people of Gujarat on people-oriented job, policies, and schemes.

Gujarat has started a new chapter to realise a dream of good governance with novel confidence with Hon'ble Chief Minister shri Bhupendrabhai Patel and his energetic team, on development path of Gujarat, created by the beloved Hon'ble Prime Minister of India, Shri Narendrabhai Modi. As a part of the same, My Government is committed to streamline policies and rules as far as possible for an easy access of the benefit of the people-oriented services to the most vulnerable person and increase the happiness of the common people.

In serialised bomb blasts at public and crowded places with an aim of creating terror happened on Date 26 July, 2008, 56 people were killed and 240 people suffered various injuries. Moreover, the Surat police recovered 29 bombs from various areas. The then Chief Minister Shri Narendrabhai Modi and Home Minister Shri Amitbhai Shah took this incident very seriously and after due diligence, they decided such type of terrorist activities must be stopped, not only in Gujarat, but across the country. In leadership of Shri Narendrabhai Modi the government of Gujarat formed special police team to find out criminals of this heinous crime. The police team made intense search and on basis of the same trial was prosecuted by court of special judge, in which total 49 accused were convicted, out of which 38

accused were sentenced to death and 11 accused were convicted with lifetime imprisonment. The investigation and consequently judgement observed that terrorist activities will not be tolerated and strict prosecution will be done against all the involved persons.

With a view to protecting the citizens of the country from the Corona Pandemic, the biggest **free** Community Vaccination Drive of the world has been started under guidance of Hon'ble Prime Minister Shri Narendrabhai Modi. In which Gujarat has always become a leading state in comparison with other states. The Health Warriors have done excessive work in rural and urban areas of the State and protected maximum number of the people through vaccination. In the vaccination drive of Gujarat, first dosage to **99.3 %** of the population above 18 years old and second dosage to **95.5 %** of the population have already been given. Which shows commitment of the government with regard to providing health facilities to the people. **Eight** corporations, ten districts, 136 talukas, 16946 villages of the State have been covered with 100 % vaccination of first dosage. Moreover, more than **84.4%** with first dosage and more than **76.1%** with both dosages have been covered in the vaccination drive for adolescent of **15 to 18 years** started just recently. **20.37** lac dosages have been given as a part of job of giving precaution dosage by undertaking concrete work to protect citizens of the state from Corona. Thus, Gujarat has gained unique achievement at the front of Corona Vaccination with dosages of more than **10.29** crore till today. In which My Government has accomplished achievement of more than 5 crore dosages of vaccination in **145** days. On looking to the details of the achievement availed by Gujarat in Corona Vaccination, it has covered vaccination with more speed than the leading developed countries of the world and presented example in the country. And credit of all this success goes to my Corona Warriors and vigourious people of Gujarat.

The Good Governance was a desire of the citizens since the independence. With the independence, the country has gained self-governance but not good governance. The previous Hon'ble Prime Minister late shri Atal Bihari Bajpaiji had given definition of the good governance. Our beloved Hon'ble Prime Minister shri Narendrabhai Modi has presented imagination of good governance in every arena before the country. **Gujarat remains pioneer in index of competition of the good governance among all the major states of the country.** It is a matter of pride for every Gujarati. Thus My Government has worked with absolute devotion and commitment to be come true in fulfilling expectations of people to achieve maximum governance by minimum government through good governance.

We are going to make "Swagat Online Programme" more strengthened with timely more advanced facility on the day of good governance. The "e-Sarkar" application has also been started to make the current administrative procedure absolutely paperless and create co-ordination and bonding among government departments, with commitment of speedy and hassle-free administration in the State. This application shall be activated to departments of the Sachivalaya, head offices of the departments and up to district level offices like Collector Offices, District

Development Offices and taluka level offices. Moreover, various good governance initiatives have also been started by the State Government like **My Ration Mobile App** making the Public Distribution System more transparent and effective, e-Kutir Portal providing digital service of the self-employment, portal for timber transit pass approval by the Forest Department, enterprise application platform for the well-integrated inclusive procedure of the Water Supply and mobile app. Gujarat has already taken concrete, result oriented steps before two and half decades under leadership and path direction of Shri Narendrabhai Modi towards the good governance.

During reign of My Government, the speed and growth rate of the development of Gujarat are solid marks of the progress. The speedy decisions and their effective implementation reflect decisiveness of the “Team Gujarat”. The ‘Karuna Abhiyan” for care of speechless animals and serialized schemes for protection and happiness of every person are witness of firm decisiveness. The happiness of the common people is given priority, having amended the Revenue Acts on large scale in favour of people interest. During last five years farmer welfare, industries, education, Panchayati Raj, development of the scheduled castes-scheduled tribes, other backward castes and the vulnerable people, skill development of youth and woman empowerment sectors are on momentum. Today, Gujarat is leading in many sectors and that is the reason every person of the state is realising the decisiveness and progress of the government. Gujarat is in leading position in per capita income and per capita expenditure in the country. **Gujarat is on first rank in field of export as per Export Competitiveness Index, 2020 declared by the Niti Ayog.**

In saga of pride of Gujarat, which is a role model of development of the country, a milestone of one more achievement has been added. Gujarat is ranked first for continuously third time across the country in the proficiency of easy movement of goods in Logistics Ease Across Different States Index (LEADS), 2021 published by the Commerce and Industry Ministry, Govt. of India. Gujarat has achieved first rank in the LEADS Index of 2018 and 2019 earlier.

Every Gujarati has observed transparency, progressive decision under decisive leadership of the fearless government in calamities. My Government has taken number of social, economic and health related significant decisions and firmly remained with the people, when the entire world is fighting against corona pandemic. Today, the development of Gujarat is being compared with not only among other states of the country but also among the developed countries of the world.

The ancient town Dholavira of the Harappan culture of Kutch has taken place in the list of the World Heritage Sites. It is one more feather in magnificent achievement of the multiple sectors of Gujarat. UNESCO has awarded Gujarat as a state with four World Heritage Sites. The glorious achievement as the First World Heritage City has been availed earlier to Champaner in 2004, Ran Ki Wav in 2014, Ahmedabad in 2017. Now the UNESCO has included Dholavira of Kutch in list of the World Heritage Sites and one more crowning glory is added in significance of Gujarat in map of World Heritage, in 2021.

The novel terminology of development of the common people has been realised, in which Gujarat has shown tremendous effort in kind of Sujalam Sufalam Jal Abhiyan for water conservation, water harvesting and water distribution to the country and the world. The Sewa Setu is a medium to resolve the issues and problems of the people at their door step. Gujarat has drawn a terminology of the balanced development of the cities and villages. The appropriate efforts, regarding of bringing the farmers, women, youth, and all people of the deprived community become possible, due to the firm decisions and result oriented work system of the “Team Gujarat”.

The state-wide three days “**Atma Nirbhar Gram Yatra**” was commenced from Mehamadabad of the Kheda district, under celebration of “Azadi Ka Amrit Mahotsav” the 75th year of the freedom of the country, by My Government. The state government has determined to make Gujarat self-reliant through comprehensive development of villages. The “Atama Nirbhar Gram Yatra” has toured 993 routes of the state and attended 1090 meetings of the District Panchayats. During this “Yatra”, the people of villages have been imparted guidance on different schemes. In which total **assistance of works Rs. 1577.26 crore** including inauguration of various developmental works, of at cost of Rs. 967.82 crore, Rs. 441.89 crore for various people-oriented works and cheque distribution of various individual schematic benefit of Rs. 167.54 crore has been paid.

During **good governance weeks**, total assistance of Rs. 81.09 including foundation ceremony of 20,190 works at cost of Rs. 978.58 crore and inauguration of 22,490 at cost of 663.10 crore 20 and two lakh seventy thousand seven hundred rupees for 40,707 beneficiaries on schemes of government certificate works of document assistants and financial benefit.

With a view to making administration of the state government, transparent and speedy, my government has adopted unique approach to resolve issues of public on the spot having visited every corner the state and approached individually. As part of this idea **99.87%** applications of more than **two crore forty six lac** applications received in seven stages under “**Sewasetu Program**” have been disposed of on the spot. During dt.24 to 26 February a state-wide 12th stages of **Garib Kalyan Mela** was held and assistance of Rs. **154.44** crore has been paid to **57,231** beneficiaries in all three days.

I appreciate the services of quality health services people centric administration, accessible and speedy and transparent revenue services, nutrition and food for all, respect to women, women empowerment, shelter and housing to all, happy farmer and green Gujarat, smart city, intensive transpiration services at door step by **Chief Minister and his dynamic team, as a part of 121 days of Parisharam Yatra of public service of good governance** in the state and I put faith in the state government that it will definitely increase wellbeing a people gradually through more and more people centric decision in the coming days.

My Government, which was committed for 24 hours in public service during difficult time of the Corona Pandemic, has realised the noble spirit of the development of India, having achieved unique and inclusive development of Gujarat, through other aspects of development like different Farmer Welfare Schemes for peasants, who are father of nation, proclamation of new Education Policy for making decent future of the State, proclamation of student startup policy 2.0 and new Gujarat Bio Technology Policy, e-Sarkar Application which is strengthening administrative structure up to taluka level, concern of public health and effective measures taken for their happiness through ‘Niramay Gujarat Programme’, planning of different revenue fairs in direction of bringing the people oriented revenue services at door step, extensive recruitment in vacant posts of the different departments of the state, different people oriented schemes for development of the people belonging to scheduled castes, scheduled tribes, other backward classes for overall development of the state, announcement of new IT Policy for boosting up Information Technology sector, etc. I appreciate the same on this day and also give an assurance that My Government will be committed to achieve more and more new dimensions of the development.

State-wide Development through co-operation of the Central Govt. with leadership of Hon’ble Prime minister Shri Narendrabhai Modi :

- **Under Pradhan Mantri Jan Arogya Yojana– Mukhya Mantri Amrita Yojana** “PM-JAY-MAA” total 1.18 crore beneficiaries have been issued Ayshman Cards through “PM-JAY-MAA.” software. Under this scheme, claims at cost of Rs. 1335.8 crore have been sanction till now.
- Under Jal Jivan Mission, the Govt. of India has declared “**Nal Se Jal**” scheme to provide water at tap till 2024, to all residences in the rural area. Under the same, 93.07 % residences are provided drinking water at tap. Gandhinagar, Mehasana, Porbandar, Dangs, Gir-Somanath Kutch, Morbi and Patan districts and 130 talukas are declared as accomplishment of 100%. The State Govt. has provided water connection to 8.24 lac homes having completed 10.94 lac homes in the last year.
- Under **Pradhan Mantri Kisan Samman Nidhi Yojana**, My Government has accomplished an unprecedented achievement of direct credit in the bank account of the 61.73 lac farmers beneficiaries of payment of total **Ten Thousand Three Hundred Thirty Two Crore rupees** in ten instalments till today.
- Under **Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee (MGNREGA) Scheme** with regarding to increasing opportunities of livelihood of the every family residing in rural area, the paid employment of maximum 100 days, per family is provided. Of which salary rate is Rs. 229 per day. Under Mahatma Gandhi – NREGA scheme, different line departments have been

conversed and more than 87,000 individual and community assets have been generated in 2020-21 and more than 2.50 lac works are in progress. In which agriculture and related works like water conservation, water harvesting, natural resources management, forestation, nursery, cattle shed, land development, horticulture etc. and infrastructural like roads, gram panchayat ghar aganwadi centres are included. The people of the rural area are provided 524.66 lac man days employment. In which people oriented works are completed at hefty cost of total **One thousand Six Hundred thirty three crore rupees**.

- Work of three lakh six thousand two hundred seventy four houses have been completed and one lac nineteen thousand three hundred forty six houses are under construction under **Pradhan Mantri Awas Yojana (rural)**. Under “Azadi ka Amrut Mahotsav” during celebration of “Atma Nirbhar Gram Yatra”, total 8077 houses worth Rs. 123.26 have been inaugurated to the people.
- **Assistance:** As a part of “Good Governance Week”, under Pradhan Mantri Awas Yojana (rural) total foundation laying of total 7250 houses worth Rs. 110.64 crore and total 8820 houses worth Rs. 134.60 crore have been thrown open for the people. Assistance of Rs. 61.95 crore has been provided to 14646 beneficiaries.
- **Pradhan Mantri Awas Yojana-Housing for all (urban)** scheme has been introduced with a noble aim to provide houses at a reasonable cost to the beneficiaries of poor and middle class people of the urban area, making the cities/towns free from the slums. Under the same, in budget of 2021-22 year, a provision of 900 crore has been sanctioned. Against which, 77,516 new houses at cost of Rs. 890 crore have been sanctioned. And the works of 68,927 houses have been completed. **Gujarat is the leading state in the implementation of this scheme.**
- **Under Swachh Bharat Mission (Rural)**, for declaring the village as open defecate, for bio waste management under solid waste management, the works of 12,541 community compost pits and 1,497 individual compost pits are completed. As part of work of solid waste management, a door to door collection of the waste is done in 4,818 villages now and works of 1017 segregation sheds are completed. For management of plastic waste 431 **MOU** are signed and 549 villages are covered.in celebration of “Atma Nirbhar Yatra” UNDER “Azadi ka Amri Mahotsav” under Gobardahn Yojana” total 28 Gobar dhan projects were inaugurated. Under **Swachchh Bhrat Mission (urban)** total **five lakh sixty thousand forty six** toilets have been constructed. In 1361 wards of 164 local bodies of the state 100% door to door collection is done and plastic waste management by laws have been published and implemented in it 155 municipalities and 8 municipal corporation of the state. Gujarat is the first state in declaration of free from open defecation.

- **“PM Street vendors Atma Nirbhar Nidhi (PM SVANidhi)”** a scheme for Special Micro- Credit Facility, with an aim to avail working capital loan to the street vendors, affected of the Covid-19 so they can start their business of livelihood. Under this, total **two lakh thirty nine thousand seven hundred ninety nine loans** have been sanctioned and provided to **one lakh ninety two thousand three hundred thirteen** vendors till date.
- **Under Amrit Yojana**, to create the infrastructural facilities in the urban areas, total 328 projects, at cost of **sixteen thousand two hundred seventy six rupees** crore rupees for developmental works like water supply, drainage management, and disposal of rain water, gardens and transportation have been completed.
- Under the “National Civil Aviation Policy-2016”of the Central Government introduced in June-2016, under **“Udan”** scheme (Ude Dedh Ka Aam Nagarik) a flights from Ahmedabad to Porbandar, Jesalmer, Kandala, Jalgaon, udaypur, Kishngadh, Belgaon and Nasik and from Suarat to Kisangadh and Belgaon, from Jamnagar to Bangalore, Hyderabad and from Kandla to Bombay and from Porbandar to Bombay are started.
- Under **Prdhanmantri Garib Kalyan Ann Yojana** National Food Security Act, more 10 lac needy families have been covered recently and with an aim to provide nutritious food, to approximately 3.46 crore people of more than 70 lac families are given wheat, rice, toor dal, edible oil, sugar, oil and salt at very concessional rate. During Corona Pandemic, approximately more than 70 lac families of the state are provided ration admissible to them for 19 months and more five kg grain at cost free. Thus, total 28.50 lac metric ton grain and pulse are provided.
- With an aim to providing clean fuel to women, under **“Pradhan Mantri Ujjvala Yojana 2.0”** The government has distributed about 5.35 lac gas connection and related equipment in short time at cost free.
- Under “Azadi Ka Amrit Mahotsav”, as a revolving fund and cluster investment fund, an amount of Rs. 22.68 Crore has been distributed among 49,230 self-help groups during celebration of “Atama Nirbhar Gram Yatra” **Under National Rural Livelihood Mission (NRLM)**. Under National Rural Livelihood Mission (NRLM), 2,440 self-help groups have been provided an assistance of Rs. 10.00 crore as a part of celebration of Good Governance Week.
- Under **Per Drop More Crop** the micro irrigation system has been established in total 63,313 hectare area in the current financial year 2021-2022. More than 46,353 farmers have been benefited in this scheme.
- Under **Smart City Mission**, total six cities i.e. Ahmedabad, Surat, Vadodara, Rajkot, Gandhinagar and Dahod have been selected by the Govt. of India. Under this mission, total 212 projects at cost of **five thousand four hundred ninety one crore rupees** out of **twelve thousand six hundred thirty one crore rupees** of total 339 projects have been completed.

Disaster management

When the Tauktae cyclone hit the state with a severe intensity that had never been seen before, My Government issued directions for preparation with a zero casualties approach. My Government, with the presence of mind, provided guidance to the administrative machinery for rescue operations by round the clock monitoring in the control room of Disaster Management Authority for continuous three days resulting in negligible loss of life and property. At the time of this disaster, more than two lakh people, and cattle breeder – cattle and fishermen were shifted to the safe place. Thus, team Gujarat is committed to tackling any natural disaster. Gujarat Institute of Disaster Management was conferred.

•‘**Subhash Chandra Bose Disaster Management Award 2022**’ in the institutional category for the best work. The award has been instituted by the Government of India for invaluable contribution in the field of disaster management in the country.

Training Division

- Sardar Patel Institute of Public Administration (SPIPA) is a reputed training institute of the government of Gujarat. SPIPA, with a citizen-oriented approach, arranges various training programmes and skill development examinations under state-wide activities to achieve the purpose of making hassle-free good governance by Human Resource Skill Development. SPIPA has also started the UPSC training centre to make the talented students of Gujarat successful in the UPSC civil service exams. Total **238** candidates have been successful in UPSC exams till date.

Personnel Division

- Gujarat is the leading state in the country in providing employment opportunities in the state. General Administration Department has arranged timely recruitments to create employment opportunities.
- The government has taken a youth-oriented decision to increase the age limit up to **one year for the students** who want to appear in the competitive examinations so that the youth may not be deprived of the examinations due to the age limit because of delay during the Corona pandemic.

Development of the deprived people

My Government has made continuous efforts to uplift the living standard of the deprived people through special programmes, campaigns and schemes in all Gujarat by considering different requirements of various classes like Scheduled Caste, Socially and Educationally Backward Class, disabled, helpless, old and third gender resident of Gujarat.

As a part of the State Good Governance Week, My Government has made efforts to make people-oriented administration by making the current process more simple and speedy. As a part of the State Good Governance Week, amount of Rs. **Seventy-eight crore sixteen lakh** as loan/assistance has been paid in the bank account through online transactions to a total of 6675 beneficiaries on a single day from the single place.

Scheduled Caste Welfare

- Amount of Rs. **Six hundred twenty-four crore** has been spent till January 2022 for the year 2021-22 through educational, economical uplift, health and residence schemes for the overall development of people of Scheduled Castes.
- Students are given the benefit of Rs. 500 to Rs. 3000 as scholarships in the pre-matric scholarship scheme. More than **four lakh five thousand** students have been benefited by spending Rs. **Eighty six crore forty-eight lakhs**. Ninety-seven thousand three hundred fourteen students have received a benefit with the expenditure of Rs. **Two Hundred Thirty-six crore thirty-three lakh** including annual scholarships of Rs. 4000 to Rs. 13500 to hosteller, Rs. 2500 to Rs. 7000 to day-scholars and tuition fee as per the rules.
- Assistance has been provided to 9023 beneficiaries for the construction of houses at the cost of Rs. 39.36 under Dr. Ambedkar Awas Yojana.

Developing Caste Welfare

- Amount of Rs. **One thousand fifty-nine crore** has been spent till January 2022 for the for the overall development of socially and educationally backward classes, economically weaker sections, minorities and nomadic tribes.
- The state government has taken various steps for the welfare of developing community. Scholarships of Rs. **Three hundred sixty-seven crore sixty-eight lakh** under various educational schemes to 40.53 lac students and uniform assistance of Rs. **One hundred ninety-nine crore fifty-four lakh** to 33.34 lakh students studying in standard 1 to 8 are given in their bank account.
- Mamera assistance to socially and educationally backward class and economically backward class girls have been increased from Rs. 10,000 to Rs. 12,000 and about 260 students have been sent to foreign countries for higher-level courses like computer, IT, MBA, etc. with loan Rs. 14.70 crore till January 2022.

- Under ‘Kunverbai nu Mameru’, assistance of Rs. 24.77 crore has been provided for **twenty-three thousand four hundred forty-six** girls on the occasion of the marriage of the girls of socially and educationally backward classes. And 718 couples have been given assistance of **Rs. ninety three lac**.
- Under Pandit Dindayal Upadhyay Awas Yojana, the assistance of Rs. **One hundred crore eighty-four lakh** has been provided for the construction of the house to **thirteen thousand ninety seven** beneficiaries of socially and educationally backward class and economically weaker sections and most backward, nomadic tribes and BPLs of remote area.

Overall development of unreserved classes:

- The state government is committed to the overall development of the students of unreserved classes of the state. The state government has been providing benefits through Unreserved Corporation. All the process has been made online so that beneficiaries receive the benefit easily.

Social Security

- The assistance of Rs. **Ninety-seven lakh nineteen thousand to eight thousand eighty-nine** beneficiaries under Divyang Shishyavrutti Yojana, the assistance of Rs. **Two crores twelve lakh to eight thousand seven hundred ninety-six** beneficiaries under Divyang Sadhan Sahay Yojana, assistance of Rs. **Fourteen crore forty lakh to three lakh twelve thousand eight hundred eight** beneficiaries under free travelling to disabled person and assistance of Rs. **Five crore thirty six lakh to one thousand seventy three** beneficiaries under Divyang Lagn Sahay have been provided.
- Assistance of Rs. **Twenty two crore eighty three lakh** has been provided to 43298 beneficiaries till January 2022 to provide financial assistance to the person having severe disability.
- Assistance of Rs. **Forty seven crore sixty three lakh** has been provided to **eighteen thousand two hundred fifty nine** beneficiaries till January 2022 in the year 2021-22 under Palak Mata Pita Yojana.
- Assistance of Rs. **One hundred crore thirty lakh** has been provided to **one lakh thirty thousand five hundred two** beneficiaries till January 2022 in the year 2021-22 under Economical Assistance to the helpless aged persons and disabled.
- Assistance of Rs. **Six hundred sixty three crore fifty four lakh** has been provided to **eight lakh seventy thousand two hundred fifty** beneficiaries till January 2022 in the year 2021-22 under National Old Age Pension and Vay Vandana Yojana.

Tribal Development

The tribal society living in the belt of Ambaji to Umargam in the eastern part of the state has been preserving culture, nature and environment since ancient time. My transparent and decisive government has made overall an all-inclusive development. My government has taken a step towards making the Gujarat model a smart state by setting up many development projects in the remote areas of the state just like metropolitan areas. My Government is pursuing the overall development of the area through various welfare schemes initiated by Prime Minister Shri Narendrabhai Modi for the balanced development of the tribal in the tribal areas.

- A provision of **Two Thousand Six Hundred Fifty Six Crore Forty Lac** for welfare of Schedule Tribe people, and **fourteen thousand four hundred thirty six crore Rupees** under ‘**Vanbandhu Kalyan Yojna**’ for financial year 2021-22 have been made.
- Under pre-SSC Scholarship Scheme for students belonging to Schedule Tribes, **Twelve Lac Seventy Two Thousand Seven Hundred Forty Six** students have been provided benefits of this scheme at the cost of **Rs. One hundred forty seven crore fifty lakh**.
- **Twelve Lac Seventy One thousand six hundred eighty eight** students studying in Std. 1 to 8 have been provided assistance of uniform at cost of **Seventy Six Crore Thirty Lac Rupees** and Under ‘Talent Pool Scheme’ the talented **One Thousand Seven Hundreds Nineteen One** students of Std. 6 to 12 have been given admission in excellent Residential Schools for best education at cost free.
- My government, for beneficiaries of Halpati Tribe, construction of 1568 houses has completed against target of 3300 houses in current year 2021-22. And construction of 1224 houses is in progress. For which at current year a provision of total **Sixty Seven Crore Ten Lac Rupees** under personal housing scheme of Scheduled Tribes including provision of **thirty nine crore sixty lac** Rs. as per assistance of Rs. 1,20,000 per house.
- Under Forest Right Act of the people of scheduled tribe and other traditional tribal community, **one lac fifty six thousand eight hundred fifty eight** acre land has been considered for **ninety two thousand four hundred ninety seven** claims to cultivate the land. Against total 7187 applications received under community claims, **Twelve Lac Thirty Five Thousand Nine Hundred Sixty Five** acre land has been considered for 4746 claims of land. For structural facility, 1760 acre land has been recognized against 1621 claims.

- In memory of freedom fighter of Tribal community, a “**museum of tribal freedom fighter**” at cost of Rs. **137** crore is being constructed at Narmada District.
- In 35 and 10 Eklavya Model Schools assistance by Center and State governments, respectively per boy student Rs. 1,09,000 and Rs. 70,000, in girls’ literacy residential school respectively Rs. 27,100 and Rs. 30,000, thus total Rs. 57,100 in Model Schools per student Rs. 22500 and in Military school per student Rs. **70,000** have been incurred.

Health and Family Welfare

For holistic progress, physical health is extremely required. Only the healthy and sound person can contribute his contribution in state and country for healthy society. Physical fitness is very necessary for comprehensive progress. Only healthy and fit person can contribute in creation of healthy society – state and country. Keeping this goal in view, my government is determined to establish sound infrastructure for all the citizens of my government of Gujarat to provide them quality health services and maintain their health. In which, from basic health services to super speciality services have been providing. Health Department is making efforts focusing on Human Development Index (HDI).

The whole world has been struggling against Corona Pandemic for the last two years. This pandemic has severely affected the all economic services and public life. But, it’s not in the nature of Gujarati people to get stared of calamity. The whole of Gujarat has always faced natural calamity with firmness whatever it may. The whole country has fought strongly against Corona under the leadership of our Prime Minister Narendrabhai Modi and succeeded in it. Like this, Gujarat has also defeated Corona by setting the best example of Covid management.

Covid-19 Vaccination – a historical step

- Vaccination drive was launched on 16th January, 2021 all over the country and state. Up to 26/02/2022, first dosage to 4.89 crore (99.3%) of more than 18 years, second dosage to 4.69 crore (eligible 95.5%), first dosage to 30.17 lac (84.4%) between 15-17 years, second dosage to 19.93. lac (eligible 76.1%), and precaution dosage to 20.37 lac, thus total 10.29 crore vaccine have been given. Which is a landmark achievement.

- Government of Gujarat has organized this drive to provide services from screening to treatment of non-infectious diseases to people of 30 years and above free of cost. This drive was launched at Palanpur of Banaskantha district on 12.11.2021 as a part of Azadi Ka Amrit Mahotsav. For health and wellness of more than **fifty six lakh ninety three thousand nine hundred** people were checked up till today under this drive.
- U.N. Mehta Institute of Cardiology & Research Centre, Ahmedabad was given prestigious award of '**Excellence in hospital management the economics times health care award-2021**' during Covid-19.

National TB Elimination Program (NTEP)

- 2097 designated microscopy centres for diagnosis of TB patients, **3** Culture and DST laboratories for diagnosis of drug resistant TB (PMDT) patients, **72** Sebinat laboratories and **77** TrueNat laboratories have been made.
- Rs. **500** is credited to the bank account of the patient every month for nutritious diet to the patients of TB Nikshay Poshan Yojana till medicines of TB continue. Rs. **38.2** crore has been credited to the bank account above **one lakh fifty nine thousand eight hundred** patients by **February, 2022**.
- **Intensive Mission Indradhanush 2.0:** The first phase of Intensive Mission Indradhanush was launched from July-2021 to September-2021. In which total **one lakh fifty thousand seventy-eight children** and 6,800 pregnant women have been included till now.
- **Kuposhan Mukt Gujarat Mahaabhiyan:** 24.80 lakh out of 56 lakh children were given healthy nutrition by providing treatment and screening through field workers at community level by January-2022 in financial year 2021-22.
- **Health and wellness centre:** Total 7049 health and wellness centres have been made functioning successfully by January-2022 in financial year 2021-22 to enhance utilization of public health facilities under Ayushman Bharat and extension of comprehensive primary care.

Telemedicine and e- Sanjeevani O.P.D:

- Telemedicine facility has been launched as a part of my government's novel approach to provide healthcare services as quickly as possible and at home if possible. Services of gynaecologist, physician, paediatricians, general surgeon, and skin specialist are provided in this facility.
- Total **6,35,101** consultations have been completed in e-Sanjeevani OPD by 17th February 2022.

- Gujarat state has achieved **the first rank** in the entire country in the Food Safety Index Survey conducted by the food safety and standard authority and has been awarded with the prestigious status of model state.

Education

As education is a basic need at present, State Government has been educating millions of children for their holistic development for the last five years by developing strengthened infrastructure of education better to educate children from kindergarten to higher education in Gujarat. Keeping the pace with passage of time, education system is being provided in government schools and colleges as per today's requirement and government schools and colleges are becoming smarter. Along with this era of technology, State Government has emphasized on smart education from urban to rural areas. Quality education system with qualified teachers has enhanced the confidence of parents on education system of government schools and colleges.

- A total provision of Rs. **Five hundred sixty five crore eighty four lakh** has been made in 2021-22 to cover **four lakh forty eight thousand** students who have taken admission in private schools under **Right to Education**.
- **RMSA Schools:** 52032 students are studying in 525 schools approved by the Government of India under RMSA in the year 2010 and later and total 1393 teachers are active and teaching work is going on smoothly. Objective of the government has been achieved to provide secondary education facility by starting a new secondary school in the periphery of 5 km where there is no secondary school available
- **Kasturba Gandhi Balika Vidhyalaya (KGBV):** Government of India has implemented Kasturba Gandhi Balika Vidhyalaya (KGBV) scheme to accelerate the girls' education. Facility of residential schools for girls (who have never gone to schools and dropped out) living in remote areas and not belonging to Scheduled Cast, Scheduled Tribe, OBC and minority schools has been provided under this scheme. Total 245 schools are functioning. 26,650 girls study in these schools at present.
- **“Dikari ni Salam Desh ne Nam”:** The program of ‘Dikari Ni Salam Deshne Nam’ is celebrated in all schools of entire state to accelerate the Hon. Prime Minister's Beti Bachao Beti Padhao flagship program. In which the daughter is honored with flag hoisting, awards and prizes.
- **Validity of certificate of TET pass candidates in state:** Due to decision of extending the validity of certificates of all TET pass candidates in the state, which were presently valid for five years, till the formation of new system and rules, has benefited thousands of educated candidates of primary education.

- A new and creative initiative has been taken by My Government by introducing natural farming in the curriculum for the students of Std. IX to XII i.e. the Secondary and Higher Secondary levels with an objective that the students may study our heritage simultaneously with the 21st century education, understand natural farming and choose it in future.
- **Mukhyamantri Yuva Swavalamban Yojana (MYSY):** Brilliant, economically weak and the needy students are given benefit to provide economic assistance to the students for higher education. **One hundred fourteen crore forty four lakh** rupees have been paid to **twenty seven thousand seven hundred thirty seven** students in the year 2021-22. Which includes Rs. 45.80 crore to 3102 students of medical education, Rs. 58.03 crore to 15073 students of technical degree and diploma education, Rs. 10.61 crore to 9562 students of higher education and other courses.
- **Mukhyamantri Kanya Kelavani Nidhi Scheme (MKKN):** Girl students studying in MBBS are given benefits to provide economic assistance under Mukhyamantri Kanya Kelavani Nidhi Scheme (MKKN). Assistance of total Rs. 21.92 crore has been given to total 796 girl students studying in MBBS in the current year 2021-22.
- **Scheme of Developing High Quality Research (SHODH):** The sum of Rs.18.05 Crores were paid in a form of Stipend as a financial aid for research to total 1619 students for the year 2021-22 under this scheme which is aimed to attract students of Gujarat State towards qualitative research of a higher level.
- As a part of the celebration of **Azadi Ka Amrit Mahotsav**, total 29 programs including Online Webinar on NEP, Fit-India, Run 2.0, Swachchhata Pakhwadiya and Five Projects (decrease the Corona Virus Infection, Climate Cleanliness, Water Saving and Water Conservation, cow-based natural farming, prohibition, prevention of bad traditions including of the society and Fit India) were held at the higher education.
- **Implementation of New Education Policy-2020 in the State:** The new Education Policy declared by the Government of India has been implemented in the State after holding meetings, gaining opinions and preparing Road Map following discussion with Stake Holders for its successful and effective implementation at primary and higher education levels. “International Conference of Academic Institutions (ICAI)” focusing on National Education Policy-2020 was held in co-

ordination with Government of India wherein the roadmaps for primary, secondary and higher education were defined. Long, middle and short period schemes have been included under the new Education Policy-2020. A Symposium of Vice-Chancellors on 'Building World-Class Universities'(With a thrust on Quality Education, National and Global Rankings) was held at the Statue of Unity, Kevadia Colony with the aim of creating World Class University and quality education.

- The important decision taken by the Education Department on commencing the course on **Information and communication technology (ICT)**, namely Diploma in Information and Communication at the Government Polytechnic would be helpful in fulfilling the dream of Digital India.
- Having strengthened earlier **Student Start-Up And Innovation Policy**, January 2022 to March -2027. I and increased its coverage the new policy is in implementation. Awareness will be spread to the students regarding innovation and entrepreneurs covering at least 1000 higher education schools and 10000 schools.
- About 500 innovative club have been established in government arts, commerce and science colleges.

Labour Welfare

The Prime Minister Shri Narendrabhai Modi worried for the labourers while implementing SOP guidelines related to Corona and he ensured continuation of trade and commerce so that their income source might be maintained and they might not face financial crunch. As a part of which, ideas of '**Shramev Jayate**' and '**Shramah Kaushalam**' have been fulfilled by advance planning and skillfull administration.

- The industries, small units, registered contractors in the State which have enrolled workers, were asked by the State Government not to relieve and not to deduct their salaries during Lock Down. With the decision of starting the Government and Private Construction Project in the State, some **thirty thousand** workers have resumed their jobs at more than 700 private construction projects.
- The Government of India launched 'eShram Portal' and asked all State Governments to get all the unorganized workers enrolled in it. In response to this, Gujarat State Government has enrolled **seventy five lac** unorganized workers in the 'e-Shram' portal which would result in a database of unorganized workers in the State. The workers would be extended the benefits of various Social Security Schemes run by the Centre and the State through Mapping on the Portal.

Gujarat Building and Other Construction Workers' Board

- Under the Dhanvantari Arogya Rath Yatra Yojana, total **54 Dhanvantary Arogya Raths** are active at present in total **31 districts** of the State. Under the scheme, Rupees **nine crore seventy five lakh ninety one thousand** has been spend for **ten lakh twelve thousand six hundred fifty six** OPDs in the last year.
- Under Shikshan Sahay Yojana, two children of construction workers have been given assistance of Rs.500 to Rs.40,000 for study from Std.1 to Ph.D including hostel and books i.e. assistance of **Sixteen crore thirteen lakh** by January -2022.
- Under the **GO GREEN** Shramik Yojana, if Industrial workers purchase a battery operated two wheeler vehicle, 50% of the cost of the vehicle (Ex-Show Room Price) or Rs.30,000 whichever is less, is paid as one time subsidy.
- Under the Shramik Annapurna Yojana, the scheme is being run at 119 food distribution centres of 36 cities in 12 districts. Construction workers registered under Shramik Annapurna Yojana are given nutrition food at a rate of Rs.10. Under the scheme, meals have been distributed to **one crore and fifteen lakh** construction workers as above.

Employment

- In 2021-22 the Employment Offices have provided employments to **total two lakh twenty four thousand nine hundred fifteen** candidates till February 2022.
- Appoint letters have been given to 1435 candidates on 25-10-2021 against the vacancy of Supervisor Instructor Class-3 in ITIs of the state.

Skill Development

It is determined to impart training in different skill to more than 40 crore people across the nation as a part of Skill India Mission introduced by Hon'ble Prime Minister Shri Narendrabhai Modi. To realization the aim of this mission of the country, "Kaushalya" – the Skill University has been set up at Ahmedabad for the purpose of imparting 'Education with Skill' and 'Skills to every Youth' to empower the youth of the state, which will be fully managed by the State Government. This will embody the spirit of Jill, Will and Skill of the then Chief Minister and Prime Minister Shri Narendrabhai Modi.

‘Kaushalya’ the Skill University will act as a bridge in linking skills development to the Higher education through vertical mobility. It will open the doors of progress for the youth of the State and new career opportunities will be created. With the approach of ‘Education with Skills’, the youth of the State will become employable through skills. Skilled manpower can be created in the State in view of the need for skilled manpower in the near future. As a result the productivity of industries will be increased.

- Under the Craftsman Training Scheme (C.T.S.), the facility of course training is available for **two lakh seventeen thousand and seven hundred and seventy six** seats in total 597 I.T.I.s in the State i.e.288 Government I.T.I.s, 112 G.I.A. and 197 self-finance I.T.I.s. Whereas, total 125 courses are being run i.e.76 as per NCVT (National Council of Vocational Training) pattern and 49 GCVT (Gujarat Council of Vocational Training).
- Under Mukhya Mantri Apprenticeship scheme, more than 50927 new trainees have been enrolled in Apprenticeship Training in the current year 2021-22 by February 2022.

Woman and Child Welfare

It is need of hour that the women may aware for their rights. Keeping in view the same fact, My Government is working for their empowerment and for children, who are future of tomorrow through different schemes. In the accordance with the same, financial allocation has been made for women oriented schemes by different govt. departments through gender budget so as to bring women in main stream. The proud son of Gujarat - Swami Dayanand Saraswati, the founder of Arya Samaj has also said that the true and absolute progress of the country is possible if the women are educated and cultured.

SAG- Scheme for Adolescent Girls

For the adolescent girls of 11 to 14 years, who are not going to school, a “scheme for Adolescent Girls” is in implementation and the teenager girls are provided nutritious, sufficient food under nutrition component and nutrition health education, life skill training, information on public services under non-nutrition component. Number of such adolescent girls is **forty five thousand four hundred fifty four** out of which **forty five thousand three hundred eighty six teenager** girls are given sufficient nutritious food for 300 days in current year January, 2022.

PURNA (Prevention of Under Nutrition and Reduction of Nutritional Anaemia among Adolescent Girls)

- For all the teenager girls of age between 15 to 18 years, irrespective of them going to school, scheme of **PURNA** (Prevention of under Nutrition and Reduction of Nutritional Anaemia among Adolescent Girls) is in implementation across the state with hundred percent state burden. Under the scheme, the teenager girls of age between 15 to 18 years are provided supplement, nutritious food, nutrition health education, life skill training, vocational training and iron tablets. **Eleven lakh ninety six thousand three hundred seventy nine** girls are given supplement nutrition in current year January 2022.
- **Ganga Swarupa Arthik Sahay Yojana** is introduced with the aim of providing respectful life to helpless widows. Total **eleven lac thirty seven thousand** beneficiaries of the state are given benefit of the scheme till end of current year January, 2022. Under the scheme expenditure of RS. **One thousand five hundred thirty crore** is incurred.
- **Vahali Dikari Yojana** is in implementation to increase birth rate of girls and prevent child marriages in society and to strengthen economic and social status of girls. Under the scheme total **One lakh four thousand five hundred twenty eight** girls are given assistance up to now.

Gujarat State Women's Commission

- Gujarat State Women Commission receives application on physical, mental harassment, gender-based harassment, demand of dowry, suicide in dowry cases, rape, marital dispute, kidnapping, service problem, etc. The commission has received different types of total **2307** application in the last one year and **587** applications are pending. Thus, total **2393** applications out of **2894** applications have been disposed. **501** applications have been forwarded for further proceeding to the respective departments.
- More than **5000** cases have been disposed to Nari Adalat in last one year. The commission organise legal workshops, university seminars with an aim to provide legal information to the women in school, college, universities.

Water Management

Once upon a time Gujarat was known as a state with water scarcity. Water is prerequisite of development. The than chief minister of Gujarat and current Hon'ble Prime Minister of country Shree Narendrabhai Modi has given a call to consume every drop of water reasonably, because water is gift of god. On path directed by him, today Gujarat has shown new direction to entire country in sector of water conservation, water harvesting and water management.

Gujarat has realised the slogan “**Water saves the life (Jal e Jivan Poshak)**” by implementing different measures like water conservation, drop irrigation in agriculture, efficient management of Narmada water, tank improvement, construction of agricultural lake in farms, desilting, water supply scheme based on surface water resources, cleaning of dirty water and making drinking water from sea water distillation.

My government is going on with firm determination of providing sufficient services of irrigation to farmers of Gujrat and making their income two fold. The farmers are getting better results of these efforts of the government.

- Work of 24 packages under four link pipe line of ambitious “Saurashtra Narmada Avataran Yojana” (SAUNI) to fill 115 reservoir of 11 districts of Saurashtra region by getting additional 43560 million cubic foot water of Narmada flood through Saurashtra Branch Canal of Sardar Sarovar Yojana have been completed and works of seven packages is in progress. Approximately, 40600 million cubic foot Narmada water has been filled in 53 reservoir, 131 village ponds and 863 check dams till today through the accomplished work and the irrigation facility has been strengthened in **one lac sixty one thousand eight hundred seventy five** hectare land and facility of drinking water has been strengthened in cities like Rajkot, Gondal, Jamnagar, Bhavnagar, Botad, Ranpur and Morbi. My government is committed to achieve inclusive progress of farmers and cattle breeders of hundreds of villages of the state, having completed works of scheme under progress in the next financial year and strengthened irrigation facility in more than **three lac thirty three thousand eight hundred sixty six** hectare area.
- The works of amount of **Three Hundred fifteen crore forty lac rupees** of scheme for irrigation to fill ponds of different villages of Sahera, Godhara, Kalol and Ghoghamba of east area of Panchmahal district based on Panam reservoir are in progress. Of which beneficiary area is **35,000** hectare. The works of an amount of **One Hundred Thirty seven crore rupees** of scheme, to fill total 62 ponds including 53 ponds of total 38 villages of Sahera and Godhara taluka of Panchmahal district and 09 ponds of Lunavada taluka of Mahisagar district based on Panam High level canal is in progress. Of which benefits will be provided to 8500 hectare area.

Water supply

- Under Jal Jivan Mission the Government of India has declared “**Nal se Jal Yojana**” to provide tap water up to 2024 to all the houses of rural area. Under this scheme, 93.07 percentage houses in Gujarat state have been provided tap water. And Gandhinagar, Mehshana, Porbandar, Botad, Anand, Junagadh, Vadodara, Dangs, Gir-Somnath, Kutch, Morbi and Patan district and 130 talukas have been declared as 100% completed. After completion of 10.94 lakh house in previous year, the state government has provided water connection to 8.24 lac houses in the current year till date.
- For test of water quality, one state laboratory (**NABL Accredited**), 33 laboratories (**NABL Accredited**) at district level and 46 laboratories (of which 33 NABL Accredited) at taluka level have been activated.
- The government has raised wide spread network of main pipe line of 3073 km. for water supply scheme based on Sardar Sarovar canal and water resources with a view to providing mainly surface water and not relying on ground water only. And succeeded in providing drinking water to 14039 villages and 238 urban areas of the state through the first “**state wide water supply grid.**”

Kalpsar

Bhadbhut Barrage Yojana

The Construction work of barrage has been started to prevent salinity in Narmada River near Bhadbhut village of Bharuch district on the bank of Narmada River and to collect 599 million cubic meter. It is planned to complete the construction of the scheme at cost of **Five Thousand Three Hundred Twenty Two crore rupees** up to October 2024.

Agriculture and Farmer welfare

Agriculture is not just an occupation and a system to grow grains, but it is the life style which sustains human being of entire world and base of economic system of entire human community.

Number of new horizons is being opened in direction of development of agricultural economy. Horticulture and animal husbandry are connected with agriculture and if excellent results are achieved in all these three sectors, the farmers can be prosperous. And ultimately the nation can achieve holistic development.

My government is firmly determined to implement various schemes from sewing to marketing and to make the farmers self-reliant. My government is committed to make the farmer of state more prosperous economically. Gujarat has grown by leaps and bounds in agriculture development. The state government is and will be always firmly with lakhs of farmers who are beacon of second green revolution.

- **Agriculture relief package:** Against the damage of agriculture and horticulture and plantations due to “Tauktae” storm. Which attacked state in current year may, 2021, 1.70 lac farmers are paid assistance of Rs. 404.88 crore.
- Against the crop damage happened due to heavy rain in current year September, 21, hefty assistance package of total Rs. 547 crore has been declared for farmer of 682 villages of 23 talukas of 4 districts of the state and accordingly, Rs. 442.69 crore has been paid to 2.21 lakh farmers till today. The proceeding of payment of remaining assistance is in progress. The assistance package of total Rs. 531 crore for helping farmers of 1530 villages of 37 talukas of 9 districts has been declared in second stage.
- To give assistance in purchasing of smart phone to the farmers, it is decided to give 40 % of cost of smart phone or assistance up to Rs. 6000. This assistance is being directly transferred to the bank accounts of the beneficiaries.
- For providing minimum support price of farm produce to the farmers of the state total **Ninety five thousand two hundred thirty three** metric ton ground nuts and other pulses at cost of Rs. **528.55** crore from total 49943 farmers at 155 market centre have been purchased at minimum support price at end dt. 17/2/2022. Due to the strengthen policy of the govt. The farmers are provided more cost than sport price of the agricultural produce.
- With an aim to boosting natural agricultural system in the state, a farmer family, which is adapting natural agricultural system is given an assistance of Rs. 10800 per year for maintenance of one cow. Accordingly more than **one lac eighty thousand four hundred** beneficiaries have been paid to more than Rs. **one hundred seventy crore.**
- The Dangs district has been declared as first organic agriculture district and under this scheme 13478 beneficiaries have been paid Rs. 6.89 crore to compensate possible crop deficit. Due to implementation of the scheme approximately two lac farmers adopt natural agricultural system about two and half lakh acre area.
- Under Mukhyamantri Pak Sangrah Structure Yojana amount of assistance for the farmers of the state has been increased from Rs. 30,000 to Rs. 50,000 at current year to raise Pak sangrah structure.
- Gujarat is pioneer in the world in the production of horticultural crops, cumin, aniseed and coriander and processing and export of isabgul.

- To increase coverage of agricultural mechanism in current year, an assistance of 221 crore to 53581 beneficiaries of the state has been paid for purchasing of tractor, agricultural tools/equipment.
- The Agriculture University of the State has developed 364 Technologies related to immune breed which give more production and 35 modified/hybrid crops, agriculture, animal husbandry, dairy, horticulture, forestation, agricultural engineering, food processing etc.
- Approximately 6.10 lakh farmers, women and peasant youth have been imparted training in 2021-22 through different education activities.

Animal Husbandry

The animal husbandry and Dairy Sectors give unique contribution in economic and social development of the state. Animal husbandry is a correct and simple choice for earning of lakhs of families of the state associated with particularly cattle breeding activities.

- Gujarat is a leading state in milk production in the country. 22 district co-operative milk production federations assume 292.27 lakh liter capacity of daily milk collection, at present. The milk federations of the state collect per day 225 lakh litter milk during 2020-21.
- 158.53 lakh metric ton milk, 178.63 crore eggs and 20.03 lakh kg wool have been produced during 2020-21.
- Total 49066 seed kits of modified species at cost of Rs. 208.17 lakh are distributed, and Rupees 235.62 lakh has been given for 1309 electric chaff cutters up to January, 2022.
- At animal health sector, 50.34 lakh animal have been provided treatment and 4126 animal health fairs have been held by January 2022.

Fisheries

Out of 1058 villages of 14 districts of a vast hostel of 1600 km of Gujarat, 260 villages are relying upon sea fishing.

- Total **Seven Lakh Forty Four Thousand Four Hundred Twenty Five** Metric Tonne fish production has been done in Gujarat state, of which cost is Eight Thousand Seven Hundred Seventy Three crore Thirty One lakh rupees.
- Fishers are provided life-saving jacket, equipment like GPS for their safety in boats for sea-fishing in Gujarat. With a view to decreasing pollution raised with consumption of oil/grease in sea and good earning of fishers, assistance is given for purchasing fibre rope and new diesel engines.

- Assistance of diesel Wet relief of **One Hundred Forty Nine crore Rupees** has been paid to diesel boat owner fisher with diesel card during 2021-22 under sales tax relief scheme on high speed diesel for mechanical boats for fishing with less than 20 meter length during January 2022.
- The state government has sanctioned relief package of **Seventy Nine Crore Forty Five Lakh Rupees** for compensate the damage done in Tauktae storm struck in May-2021, occurred at Jafrabad, Nava Bandar, Sayad Rajpara, Shiyal Bet fishing ports. Fisheries department makes efforts to complete the works like high must tower repairing, J.T. Warf Wall, slopping peaching, road surface, and parking facility.

Panchayat

Panchayati Raj System is implemented in Gujarat with an aim to focus on decentralization of power and the people residing at any remote area of the state may directly participate in development of the state. The power to select development works from grant of Finance Commission is delegated to Gram Sabha which is a core of governance, and Panchayati Raj has been strengthened by deciding through the medium of Gram Panchayat Development Plan (GPDP). Novel Panchayat Ghar cum Talati Housing Scheme, Swachcha Gaam, Swastha Gaam Yojna, door to door solid waste collection in villages under Mahatma Gandhi Swachchata Mission, E-Gram Vishwa Gram Yojna, Samras Yojna, recruitment of manpower etc. schemes and decisions realize the slogan of 'Panch Tyan Parmeshwar'. Those are taken as case study of development.

Samaras Gram Yojana

Samaras Gram Panchayat Yojana is in implementation with a bona fide approach of uncontested members of all the wards including Sarpanch and realization of slogan 'Samp Tya Jamp'. Accordingly, Common Samras and Women Samras Gram Panchayats are declared. Total 10, 879 elections of Panchayats were held, of which 1183 Gram Panchayats were declared as Samras recently, out of which 116 Gram Panchayats were Woman Samras. And 1183 were declared online in state level program of hon'ble Chief Minister held on good governance on 31-12-2021. Total grant of Rs. 62.36 crore has been immediately deposited in accounts of all the Gram Panchayats.

- A scheme of cost-free home site plot is in implementation by the state government for, landless agricultural labors, rural craft men and people of backward classes residing in rural areas of Gujarat. Under this scheme, total 3433 plots have been allotted in 2021-22. A grant of Rs. 14.64 lakh has been allocated to level

up 1464 free plots.

- Under CDP-5 scheme of this department, the state government gives grant to construct new Panchayat Bhavan cum Talati Mantri House for dilapidated Gram Panchayats and the Gram Panchayats without Ghar. Total 285 Gram Panchayat Ghars have been constructed in 2021-22, and My Government is committed to construct more Ghars.
- New Bhavan of Valsad and Mehsana district panchayat and Eight Taluka Panchayat Kacheri, i.e., Dholka, Meghraj, Singhwad, Manavadar, Sagbara, Bhiloda, Sanjeli and Navsari have been constructed with infrastructural facility like rain water harvesting and number of new bhavans have been inaugurated in the current financial year.
- Very important decision has been taken to increase the time-limit of income certificate from one year to three year so that rural citizen can easily access government certificate.
- For a person motherland is dearer than oneself. To materialize this feeling, the State Government has implemented “Vatan Prem Yojana”, in which the government contributes 40% grant against the 60% donation of the donor as an expenditure of the work.
- It is arranged to expedite administration, by filling all vacant seats Taluka Development Officers through a drive.

Solar Roof Top and Advanced Record Room

- The Grant has been given to Gir Somnath District Panchayat total eight taluka panchayats including Khambhliya, Bhanvad, Dwaraka, Kalyanpur.Deodar, Tharad, Khambhat, Ranawav and 147 Gram Panchayats to install Solar Roof Top to save electricity and preserve environment.
- The work of advanced record room (with facility of compactor) has been done at 21 district panchayats.
- **Recently record break recruitment of various 17 cadres of panchayat departmenets has been declared.**

Rural Development

Mahatma Gandhiji said that real Hindustan lives in 7 lac villages of the country. Today, Gujarat Government has materialized this statement. Villages of Gujarat are becoming a model.

As Gujarat Government has recognised importance of integrated rural development best results have been found by consistent efforts to make rural life better. People’s participation is a basis of Gujarat Development Model, which is reflected in the slogan “**Sauno Sath Sauno Vikas**” the saga of rural development which

is emerging from Gujarat shows that state government is uplifting life standard of the people by this model. Gujarat government has effectively used fund of Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Scheme for the creation of sustainable and useful access, development of rural economy, environment protection, rural woman empowerment, to decrease rural urban migration and to enhance social equality.

- **Shyamaprasad Mukharjee Rurban Mission:** Main of the scheme is to provide infrastructural, economic/social facilities to cluster of villages so that wellbeing of village cluster and its adjoining areas can be increased. 287 DPR projects out of 289 DPR of CGF including phase – 1, 2 and 3 have been sanctioned under the scheme in which works of 130 projects have been completed, 118 projects are under progress and total 99.33 crore has been incurred.
- Total 34 projects at the cost of Rs. 26.23 crore have been inaugurated under Shyama Prasad Mukharaji and foundation ceremony of total two projects at the cost of Rs. 3.69 crore has been done under Shyama Prasad Mukharji Rurban Mission during celebration of Atma Nirbhar Gram Yatra under “Azadi Ka Amrit Mahotsav.

Cottage and Rural Industry

Human Welfare Scheme

- Economically weaker sections are given additional tools and equipment in the form of assistance to provide sustainable income and self -employment. Selection of 30564 beneficiaries in total 27 trades of 2021-2022 has been completed.

Marketing support/exhibition-cum-selling

Achievement of total 56 fairs and 5900 artisan have been accomplished in 2021-22 in which selling of **thirteen crore ninety eight lac sixty thousand three hundred twenty seven rupees** has been done for cottage industry artisan.

Novel initiative (self-reliant to self-employment digital service)

- As a part of governments end to end to end digitalization advice, **e-Kutir Portal** has been implemented with an aim of providing various services at finger tips by state government with an intention of redressing difficulties faced by the applicants.

Urban development and Housing

The difference between the situation before 20-25 years and present situation and cities-mega cities of Gujarat is glaring. The cities of Gujarat are being transformed with the slogan of ‘Manavi tyan Suvidha’ (where if human being there is facility). The cities of Gujarat are becoming livable and lovable due to well-planned urban policy of My Government. The cities of Gujarat are becoming smart by the use of technology in the development of infrastructural facilities like road bridge garden drinking water, underground drainage system etc.

Gujarat Atma Nirbhar Package

- The state government has given relief in property tax to hotel, resorts, restaurant, amusement parks, theaters, multiplex and gymnasiums in municipality and Municipal Corporation for the period of one year from date 1/4/2021 to date 31/3/2022. Under this package total Rs. 95.03 crore relief has been given to total 18437 units including Rs. 86.95 crore to 13192 units in municipal corporation area and Rs. 8.08 crore to 5245 units in municipality area.

Economic Development schemes for rag pickers, laborers

- Rag pickers, laborers, men women collect plastic waste by roaming in the city and ear livelihood but they are not getting reasonable remuneration. This scheme has been implemented with an aim to uplift their life standard, regular health check-up and to avail benefits of different of central and state government. The government will give additional assistance within the limit of maximum 10 kg. Per day per person Rs. 3 per kg. Every 15 days as per the record of quantity of plastic collected by them.
- Health kit for the protection of the health of rag picker’s, laborers registered in municipal corporation/ municipalities and training will be given by organizing camps and subsidy will be deposited every 15 days in Aadhar linked bank account of rag pickers by direct benefit transfer (DBT).
- **Under Swarnim Mukhya Mantri Shaheri Vikas Yojana** state government has sanctioned till this date, total 85 works at approximate amount of Rs. 1963.59 crore of rail way over bridge/ railway under bridge under 50% cost sharing with railway and in special case with 100 % assistance of state government to solve aggravating traffic problem due to busy railway crossing in urban areas.

Gujarat Metro Rail Corporation (G.M.R.C.) Limited

- The target of Ahmadabad metro rail phase-1 will be completed and whole project will be completed in august 2022, as a part of 75th year of independence of India.

Fire Prevention Services

- Enrolment and training of fire safety officer **FSO** and to develop **Fire Safety COP** to online issue/renew fire safety certificate. The whole process will be digitized so that applicant can apply online and get certificate. The process of hiring fire safety officers by owner of the building will be online, as per the section 12 of the Gujarat Fire Prevention and Life Safety Measure Act-2013.

Swarnim Jayanti Mukhya Mantri Shaheri Vikas Yojana

- Various works like traffic circle, water supply, underground drainage, storm water drainage, pond beatification, water conservation, crematorium, civil works, fire station, urban health centers, library, parking etc. have been undertaken by the Gujarat government. To provide material and social infrastructural facilities and to increase wellbeing of the people for the all-round development of the cities of the state.

Private Society People Participation Scheme

- Under the scheme for the works of internal road, water pipe line, street light and gutter of the society 100% works is completed including 70% amount from the state government, 10% amount as contribution of local organizations and 20% amount as contribution of society. Additionally, maximum assistance of Rs. 7000 is given per house to join gutter line of house with main gutter line for those houses which are not attached with gutter line. Benefit of this popular scheme of the state is taken by the private society massive scale.

Future Urban Planning

- In view of suggestions given by various civil engineers and architect, municipal corporation, municipality, urban areas development authorities connected with development permission process, with good intention to make development process simple, speedy and transparent online develop permission system 2.0 have been implemented for all development permission up to 15 m. construction height.
- During the year 2021, 6 development scheme, 20 draft planning, 5 primary Town Planning schemes and 21 final urban development schemes have been sanctioned by the state government.

Road and Building

Works of road development have proved importance for the integrated development of any state. Roads are important factor for the infrastructural facilities for the industrial development. Government is functioning by giving importance to road development works. It is leading in entire country and even in this front, too Gujarat has proved as role model.

Govt. of Gujarat has made the roads with more advanced facilities. The state has prepared well planned network of 1 lakh 24 km. plan and non-plan roads. Not only this but the works of linking all villages with pucca asphalt road have been completed. In this line network of asphalt roads from single road to four lane roads linking with holy places, educational institutions, hospitals, and bus and railway stations is also completed. For selling of agricultural produce, asphalt roads up to APMC are being constructed.

- The work of 2094 km road is completed with four lane/10m./7 m. Width at cost of **three thousand one hundred thirty crore rupees**. The work of 2083 km. at cost of **four thousand three hundred thirty nine crore rupees** approximate cost is in progress.
- The work of Six lane road of 101.9 km at Bagodara-Tarapur-Vasad has been sanctioned at cost of **one thousand six hundred fifty four crore rupees**. Of which road at Tarapur-vasad of 48.10 km. has been constructed at cost of **one thousand five crore**, whereas the works of remaining road are in progress.
- At Gandhinagar and Ahmedabad new 664 houses of “B” and “C” category have been constructed at cost of approx. Rs. 173 crore. 1508 residential houses of different category are being constructed at the cost of Rs. 380.85 crore.
- The work of modernization of town hall at Gandhinagar is in progress at cost of Rs. 17. 12 crore.
- The work of guest house at Somnath and Surat (phase-2) is completed at cost of Rs. 47.5 Crore. Whereas work of new guest house at Navsari is in progress. The work of guest houses at Bhavnagar, Pobandar, Devbhumidwaraka is in progress. The works of guest house at Umreth, Sachin, Kodinar, Sankheda, Santrampur have been completed at cost of Rs. 14.09 crore. The works of guest houses at Vijapur, Vadhi, Kukarmunda and Mundra are in progress at cost of Rs. 7.25 crore.

Mukhya Mantri Gram Sadak Yojana.

- The works of 11,100 roads/bridges with length of 29,619 km. are on edge of completion at cost of **ten thousand one hundred fifty six crore rupees** in first stage.
- In second stage of Mukhya Mantri Sadak Yojana, out of 11,463 roads/bridges of length of 27,373 km. with cost of **nine thousand three hundred thirty three crore rupees**, 2651 roads with 5948 km. length have been completed and 8812 roads/bridges with length of 21,425 k.m. are to be started now.

Transportation

The Govt. of Gujarat has raised vide transportation structure with a commitment of “where village-city or human population there road and bus facility”. And Government also manages that successfully. The ST buses are available at very remote areas now. The ST buses not only get traveled the people from one to other place, but it unites two different cultures, thought, habits.

GSRTC has made travelling more easy by starting new services like sleeper couch, AC couch and luxury for long distance travelling along with availing special service by connecting various holy places for the pilgrims. So citizens of Gujarat are giving priority to ST for travelling.

- Gujarat govt. is always sincere for environment and hence it is decided to implement electric vehicle policy to encourage electric vehicle instead of vehicle run on petrol. The initiative of pollution free future India is done by Gujarat govt.
- Subsidy will be given to electric vehicles perched from dt.1/7/2021 by DBT method and total 2 lac electric vehicles including 1,10,000 two wheelers, 70,00 three wheelers and 20,000 four wheelers will be given subsidy by this method in four years.
- Total 28 services of transportation department have been started as faceless service including 20 services with help of e-KYC and 8 with help of mobile **OTP**.
- During current year total 35 ultra-modern inter sector vehicles have been purchased by transportation department. These vehicles are equipped with speed gun camera and public address system with idea of smart enforcement.
- Transportation and enforcement structure with facilities has been created by digitalizing all chalans in more than 58 check point of the state.

- During Covid -19 pandemic tax relief has been declared to revitalize affected transport sector and to inspire confidence among business owners and stake owners. As the business of private luxury buses (contract carriages buses) jeep, taxi (maxi cab) have been badly affected due to look down **one hundred twelve crore forty seven lac rupees** has been given as relief to total 20935 vehicles of three months vehicle tax (road tax) from 1 April 2021 to 30 June 2021. Govt. has also increased time limit half yearly /annual tax up to Dt. 30 instead of Dt. 10 during April 21 for goods vehicles.
- Total 2200 candidates have been appointed under direct recruitment in driver category and under conductor category total 2389 candidates will be appointed probably up to February, 2022 by place selection.
- Total 23 bus stations including Talod, Siddhapur, Deodar, Ankleshvar (GIDC), Chuda, Dehgam, Sanand, Limadi, Santrampur, Palanpur, Piplav, Vaghodia, Demai, Morvahadaf, Sanjeli, Ghoghmba, Muli, Vinchhia, Modhera, Sara, Sayla, Tankara and Gondal at the approximate cost of forty three crore eighteen lakh rupees from 1/1/2021 to till today by assistance of the state govt. and Una and Bhavnagar depot workshops have been inaugurated at the approximate cost of **four crore fifty five lac rupees**.
- Bhanvad and Vasai bus stations made at the cost of about Rs. 281.91 lac from capital budget of state govt. will be inaugurated for the facility of the public.
- Total three bus stations including Palanpur, Amareli and Bharuch made at the expense of about Rs. 70 crore on the basis of public private partnership will be inaugurated for the facility of public.
- Free WI-FI facility has been provided with an aim of availing internet facility to passengers at 89 bus stations of corporation.

Ports

Gujarat is blessed with 1600 km long costal area by the nature. Once again shipping of Gujarat has made in impact in the world which is pioneer in shipping front since the time of Sindhu vally civilization. The initiative started by Gujarat govt. For all round development of the state with help of private sector is showing good results by contributing in giving momentum to state economy today. Various ports of the state on coastal belt from Lakhpat of Kutch to Umargaon have created their own image.

Kandla is big port of Gujarat and Alang of Bhavnagar has gained prominence at ship breaking front. Shikka and Mangrol ports are famous for fishing industry, in the same way transportation is done through certain ports for import-export of certain commodities. One upon a time Surat was considered very important port of the city. The trading by import-export of goods with countries of the world was done through sea route of Surat. Surat became popular in the country at that extent that it is said that ships of 84 countries anchored at Surat port. Ports like Veraval, Porbandar, Okha, Jafarabad have made fishing industry of state and country very hectic.

1 major and 48 notified non major ports of Gujarat have become back bone of state and national economy. With 48 non major ports Gujarat has become the state a most developed coastal facilities in India. Due to far sighted attractive and transparent policies and positive attitude of Gujarat govt. Gujarat has succeeded to remain at the top of port sector of entire country and establishing many unprecedented records one by one. The dream development of ports has been materialized in concrete fact due to able leadership and attitude of consistent activities of the State govt.

Gujarat Maritime Board

- In 2020-21 approximately 1246.86 MMT goods have been transported through ports. 387.57 MMT goods have been transported through GMB ports, which shows lion share of 31% of total national transportation and 67% of transportation of non-major ports. The record is 333.95 MMT during 2021-22 to January, 2022.

Gujarat Maritime University

- With a view to availing skilled human resources to the country by the Govt. of Gujarat, Gujarat Maritime University introduced various courses like LLM in 2021-22, post graduate diploma course and Ph.D research and given admission to 48 students and in MBA 11 students admission were done under SMLPA (school of maritime law, policy and administration).

Gujarat International Maritime Arbitration Centre (GIMAC)

- Gujarat International Maritime and Arbitration Centre (GIMAC) (optional dispute prevention centre) is active as **first Commercial Maritime Cluster of India** at GIFT City, Gandhinagar so as to avail arbitration and maritime services on land of Gujarat with a strategically initiative for prevention of commercial and legal disputes related to maritime.

Law and order

My Government is committed to prevent crimes and to do constructive people oriented activities, to create bridge of trust between people and public to get prevailed peace among all classes of people and inclusive development of people.

When we talk about law and order it is not possible that we do not utter a name of Gujarat. Gujarat is synonym of peace and security. Gujarat is a second name of a state with lowest crime rate. The then Chief Minister and the present Hon'ble Prime Minister Shri Narendrabhai Modi had made strict laws by modifying many laws including GUJCOA Act to curb crime in the State. During his tenure. Crime has been curbed with a help of advanced technology and establishing forensic sciences university and making police department advanced and Gunda Act.

New acts like GUJCTOC, land grabbing, crime prevention act, to curb anti-social elements harassing poor families and female in the State. Not only that My Government has taken big task to send such elements in the jail, by making legal provision most stringent by improving existing laws of **IPC**, PASA, fisheries, focusing on woman security. State govt. is taking firm steps one by one to teach lessons to the criminals by equipping police department with modern technology like CCTV cameras and body-worn cameras. Information of such steps is as under.

- The condition of law and order in the state is good. Due to prohibition policy and there is not worthy important in life standard of the weaker section of the state. Due to prohibition, peace has been prevail in the State, so that industrialization has been motivated in the State. As industries have been established in every sector of the State, in general the standard of life in entire has been increased. The department of prohibition and excise has deposited income of **one hundred eighteen crore fifty seven lakh rupees** of excise till January, 2022 in the financial year 2021-22 with state government. My Government has prepared on dt. 14/10/2021 and implemented a reward policy to give rewards to informants and government employees/officers in the crimes registered under NDPS Act in the State.

Sensitivity towards families of Corona Warriors who died due to Corona

- Under COVID-19 infection preventions steps, for the maintenance of the Law and Order total 157 including 130 officer/employees, 21 members of Home guards and 6 members of Gram Rakshk Dal died due to corona – 19 infection while on duty. My Government has paid assistance of **three crore ninety two lac rupees**, per family 25 lac to the family members.

Gujarat State Is ranked continuously first in Pragati Dash Board-Assessment by the Prime Minister

- The ambitious Multipurpose and Multimodal Platform Pragati Dash Board has been introduced by hon'ble Prime Minister of India in March 2015. **In which Gujarat is on first rank continuously in Gujarati Pragati Dash Board since 31 May, 2018. Gujarat is ranked first on dt. 29/12/2021.**
- After formation of Police Housing Corporation for different types of construction for Police Department, the corporation has constructed about 48,650 various categories of new residential houses at cost of **Four Thousand Four Hundred Forty Three Crore rupees** and 3363 non-residential houses at cost of **Two Thousand Four Hundred Thirty Four crore rupees**. Out of which about 37,080 residential houses at cost of **Two Thousand One Hundred Sixty Nine Crore rupees** and total 3025 non-residential works at cost of **One Thousand Seven Hundred Ten Crore Rupees** have been completely constructed.
- E-GujCop Project has been felicitated with NCRB Good Practices in CCTNS/ICJS (Non CS State 2021) award on 16-12-2021.
- Members of Home Guards, Gram Rakshak Dal and Nagrik Sanrakshan Dal have been nominated for total **13 medals** of hon'ble President and total **35 medals** of hon'ble Chief Minister on 26 January and 15th August, 2021.
- Total 03 officers of Police Force have been felicitated with **President Police Medal** on 26th January and 15th August 2021.

Search of Missing Children:

- Out of total 16,980 kidnapped/missing children, total 15,647 have been found in last Five years of 2017 to 2021 in Gujarat state. This figure shows 92.15%. The national level website www.trackthemissingchildgov.in is being supervised and monitored so as to get information of such children.

Foot Patrolling

- With regard to trace out foot print of camels which illegally infiltrated on way of desert in boarder districts and trace out foreign people infiltrated illegally in hilly roads, 25 new posts of Pagee/Watchman have been sanctioned.

Narcotics Reward

- For Strict implementation of Narcotics Drugs and Psychotropic Substances Act, 1985, an independent Narcotics Reward Policy of state has been received by resolution dated 14-10-21 as per guideline of Government of India.

Impenetrable protection of women (She Team)

- Total 39 women police stations are active in city/districts of the state. ‘Abhayam’ women helpline is active for protection. This helpline has received more than 75,99,000 phone calls in current year. With regard to aware the girl students in schools and colleges of the state about ‘Good Touch, Bad Touch’, different 1384 seminars have been held in various police stations. In which more than 108000 girl students of schools and colleges have been imparted knowledge of Good Touch, Bad Touch’.
- 33 one stop crisis centers have been started in the state for the protection of women. These centers give knowledge on legal, police, medical and social assistance, woman helpline related matters is given.
- “She Team” is formed for protection of women

Crèches for Women Police Personnel

- Crèches with facility are provided at head office and district office of the state so that women police employees performing duty in police system in the state may take care of their children at their work place and perform their duty. Number of crèche is 16. It is planned to increase the number of crèches in the next years.

Purchasing of new vehicles in Police Department

- To maintain law and order in the state and to investigate in branch scientifically, **5225** vehicles including motor cycles, Innova car, open truck, night van, jeep, bus, PCR van/She Team, interceptor vehicles have been purchased under policy of purchasing modern and advanced vehicles. Consequently, conviction response time has been decreased. Conviction rate and mobility rates have been increased.

Energy and Petrochemicals

My Government is going ahead with firm determination of providing quality and economized electricity to citizens of the state. Gujarat is showing a path across the country for generation of green energy, clean energy through renewable energy. In this developing age, renewable energy is only a motivating force for energy. The Solar Policy is made to gradually decrease call based power consumption and produce maximum clean and green energy.

Electricity is a mainly required criteria for social and economic development in the state. Average per capita power consumption of the country was 1208 Unit in 2019-20. In this comparison per capita power consumption of the state was 2225 Unit, which was 2143 Unit in 2020-21.

All four power supply companies i.e. Uttar Gujarat Veej Company Ltd. (UGVCL), Madhya Gujarat Veej Company Ltd. (MGVCL), Dakshin Gujarat Veej Company Ltd. (DGVCL) and Paschim Gujarat Veej Company Ltd. (PGVCL) under Gujarat Energy Development Corporation Ltd. of Government of Gujarat have performed excellent duty and achieved First Four Ranks. Not only that, it has accomplished the best rating of A-Plus in ninth annual integrated rating awarded by Energy Ministry, Government of India.

- The power stations of the state have achieved production of 20948 million Units electricity during 2020-21.
- The state Government has allotted land to develop renewable energy based park with capacity of 3325 M.V. to GSECL for renewable energy project at Khavada (Kutch), which is the biggest renewable energy park of the world.
- It is decided to establish power stations with capacity of 2500 MV based on Solar Energy with different capacity of power supply on government land available nearby substations establish in the state for power transmission, which will be resulted in prevention of waste in power transmission and distribution and realized to supply electricity all the day, particularly to the farmers.
- The Solar Energy Power Station with capacity of 75 MV has been activated at Dhuvaran on dt. 21/3/2021.
- The work of Solar Energy with capacity of 2*100 MV at cost of Rs. 800 crore at Radhenesada is in progress. It is planned to activate those power station upto March 2022 and June 2022.
- Under **slum electrification scheme**, 31559 slums have been provided electricity at cost of Rs. 16.78 crore in the year 2021-22 by Jan-2022.
- Under **Kutir Jyoti Yojna** 8383 poor beneficiaries of scheduled tribes have been provided domestic consumption electricity connection at cost of Rs. 4.34 crore in the year 2021-22 by Jan-2022.
- Under **Tribe area sub plan** 12555 wells have been provided electricity at the cost of 214.50 crore by Jan-2022 in the year 2021-22.
- Under **Sagar Khedu Sarvangi vikas Yojana** for strengthening power transmission and power distribution network a grant provision of Rs. 50.00 crore has been provided. Under this provision, 1355 km conductor, 4469 poles, 31 km. ABC cables etc. have been improved at cost of Rs.30.70 crore upto January 2022. Under provision of raising

new 66 KV substations and electrification of wells Rs. 320.00 crore share capital provisions is made and 8024 wells have been supplied electricity and established new sub-stations at cost of Rs. 289.28 crore up to Jan-2022.

- **Kisan Hit Urja Shakti Yojana (khushi)** A provision of Rs. 55.00 crore has been made in the said scheme for 2021-22. Accordingly, Distribution Transformer with less than 1697 MV capacity at cost of Rs. 20.84 crore has been installed at end of Jan-2022.

“Surya Gujarat” Solar Roof Top Scheme

- The State govt. has introduced Surya Urja- Roof Top Scheme- “Surya Gujarat” to increase coverage of power consumption of solar energy in the power consumers with residential purpose. Under this scheme, solar system with 1058 MG capacity has been established. Gujarat is on first rank in the establishment of Roof Top system. The Solar System with 510.65 MG capacity has been established up to January 2022 in year 2021-22.
- The state government has taken a farmer-friendly decision to raise rate of compensation to be paid to the farmers up to 15% instead of 7.5% and to pay Jantri rate with increase of 10% compound interest for transmission line and tower installation. Consequently, the farmers shall get compensation 3 to 4 folds more.

Gas Transmission : Gujarat State Petro net Limited is a sub company of **GSPC**. This is a second most Gas transmission Company of India. It has developed natural gas transmission pipe line network with total length of **2714 km** for Gas transmission. This network ascertains that most of districts of Gujarat avail natural gas supply for commercial and industrial units and CNG Units. **GSPL** supplies per day average **36 MMSCMD**, natural gas now.

Industry

Gujarat is very stable at industrial sector due to efficient policy of the decisive government. Firm decisions, transparent policy and novel approach are behind the industrial development of Gujarat. Industrial development has contributed lion share in overall development of Gujarat. Gujarat is a state with maximum foreign investment in the country. Easy availability of Security, infrastructural facilities, industrial policy, skilled manpower, electricity are main reasons behind this achievement. Consequently, Gujarat becomes state with best and stable economy. Today Gujarat gets first choice of investors and industrialists.

- Gujarat is succeeded to attract approximate hefty investment of Rs. 149416.04 Crore through scheme for incentive industries. Applications of 1494 Units have been received for registration. An assistance of 317.37 crore has been availed.
- Gujarat has been succeeded to attract about Rs. 4381.26 crore under Assistance to Plastic Industry. Applications of 322 units have been received for registration, for which Rs. 154.09 crore has been provided as assistance.
- Gujarat has been succeeded to attract investments of about Rs. 38249.81 crore through Mega Innovative Project. Applications of Eight Units have been received for registration; Rs. 2844.46 Crores have been given as assistance.
- Gujarat state has been succeeded for investment of about Rs. 591.46 crore through four units in Aero Space and Defence sector. Assistance of Rs. 12.39 crores has been provided.
- Scheme for Capital Subsidy to Large Industry and Thrust Sector' has been declared for large scale industries. Under this scheme Gujarat has availed investment of about Rs. 10270.79 Crore. Applications of 40 Units have been registered.
- Under Start Up – innovation Scheme – 2020 and Research and Development Scheme – 2020, total 44 institutions have been recognized as Nodal Institutes. Under this scheme, total 305 innovative projects have been recognized till now.

MOU signed by the Government of Gujarat recently

- Green Field Project, Women Entrepreneurs, Start Up, Entrepreneurs of Backward Areas of Gujarat State has been given priority MSME industries. MOU have been signed with the State Bank of India for in principal approval in 15 days to give credit.
- MOU has been signed with the Bank of Baroda so that the Entrepreneurs can apply directly for financial assistance.
- The Government of Gujarat has signed MOU with Amazon to avail the world market to the local producers in about 200 countries by more than 15 websites under under Make in India initiative.
- Under Udyam Registration Portal Five Lakh Fifty Seven Thousand Seven Hundred Thirty Five micro, Thirty Nine Thousand Eight Hundred Ninety Two Small and Four Thousand Two Hundred Seventy Medium industries have made their registration.

Dholera Green Field Airport

- Dholera Green Field Airport will provide air connectivity to Dholera SIR. As the capacity of Ahmedabad Airport gets completed, the proposed Dholera Airport will provide the services as an option.

Dholera Special Investment Region

- The state government has sanctioned two town planning schemes of 22.54 sq.km. in Dholera SIR. Wherein, infrastructure is about to completion.

Gujarat Infrastructural Development Board (GIDB)

- Hon'ble Prime Minister Shri Narendrabhai Modi has declared PM Gati Shakti National Master Plan which is very significant for India. Under Gujarat Infrastructural Development Board (GIDB), proper planning and speedy implementation of existing projects and future projects shall be coordinated with various departments.
- Gujarat Infrastructural Development Board (GIDB) has made Gujarat Integrated Logistic and Logistic Park Policy-2021. Under this policy, logistic facility of the state will be strengthened, new logistic facility will be prepared and private companies may utilize new technologies.

Commissionrate of Geology and Mine

- GujMine Mobile Application has been developed to register complaints on unauthorized mining, transportation and storage in the state. The system has been arranged for online registration of complaints. 'Trinetra' Project has been implemented as a Pilot Project by Hon'ble Chief Minister to check unauthorized mining, transportation and storage. Due to implementation of the said project, unauthorized mining, transportation and storage is investigated through drawn surveillance. Under this Project, **Four Crore Sixty Lakh Rupees** has been recovered on total 149 cases.

Tourism

Gujarat is a leading state at tourism sector. Gujarat is the only state in the country with Gujarat Variety of Tourism Sport. With Desert Tourism, Adventure Tourism, Spiritual Tourism and Religious Tourism and Heritage Tourism and Statue of Unity, Gujarat has achieved comprehensive and all inclusive development of the tourism sector in Gujarat.

- Due to Corona pandemic, the tourism sector affected badly. But Gujarat assumed spirit to convert disaster into opportunity. With this spirit Gujarat has been succeeded to put this sector on momentum.

- **Tourism Policy:** Tourism Policy 2015-20 has gained good success. In which, about 325 projects have activated and more than about 14,000 people have got employments. Whereas more 116 projects are under various phases of implementations. New Tourism Policy – 2021 to 2025 with coordination ‘Tourism Growth – Environment Prosperity’ has been declared, which will be in force from 1st January, 2021 to 31st March, 2025.
- **Development of Dinosaur Museum Phase-2 at Raiyoli of Mahisagar District.** An interpretation centre was created at Raiyoli village of Balasinor Taluka of Mahisagar District. The work of Dinosaur museum, theatre at the cost of 17.50 crore, digital forest, 360 Degree Virtual Reality, experiment lab, semi-circular projection, mood light, 3D projection, Mapping and hologram Dinosaur are being developed.
- **Skill Development:** Training of tourism recovery post-covid-19 has been imparted, during the year 2020-21. In which, about 6900 beneficiaries have been imparted the Training of skill development.

Pilgrimage

- The work of solar roof top with capacity of total 3889 KV at various holy places of the State. Which will produce 56.78 lac power units annually and about **two crore eighty four lakh** electricity will be saved.
- At Pavagadh, Shri Mahakali temple the works are completed at cost of Rs. 121 crore in Project Phase-1, works of Rs. 53 crore in Project Phase-1 are completed. In Phse-2, the works of about 60 crore Rupees are in progress in which electrification at base of the Mandir Parisar and pathway is major works.
- Under SCP Scheme, works of Mahakali temple at Ahmedabd, Jamalpur and Shri Bechar Swami (Ravat Ramji Mandir), Siddhpur Patan has been completed and development works at Shri Veer Meghmaya Smarak, Patan is on edge of completion.
- **Training School at Mehsana:** The state government has allotted land as right to use of Mehsana airstrip to organization which give training on pilot on airstrip located at Mehsana with a view to providing training to the youth of Gujarat on aviation.

Civil Aviation

Sardar Sarovar Yojna

Sardar Sarovar Yojna is proved a lifeline in a true meaning for overall development of Gujarat. On completion of Sardar Sarovar Dam a long awaited dream became true of people of Gujarat. Consequently, benefit of phase wise irrigation has been increased unprecedented. The farmers have appreciated this performance of state government.

- As both power houses of Sardar Sarovar Yojna have been activated, capacity of 1450mg has been achieved. From these power houses, 156.37 crore Power Units have been produced upto January 2022 in 2021-22. Thus, total 5128.58 crores power units are produced upto end of January 2022. These Power Generation has earned Rs. **20514** crore for the country.
- The works of small power houses at different places on branch canals of Narmada Yojna of Vadodara, Miyagam, Saurashtra and Kutch are in progress. Under these small power houses 85.46 MV power generation is planned. By these power houses 5.34 crore power units have been generated up to January-2020 in 2021-22. Thus, total 24.31 crore power units have been generated upto January-2022.
- A work of five pumping stations built on Saurashtra Branch Canal has been completed and extension work of 3 pumping stations built on Kutch Branch Canal is in progress.
- Out of total about 18 lakh hectare irrigation areas up to January 2022, works of sub branch canal in 16.92 lakh hectare area have been completed. Whereas, out of 18 lakh hectare irrigation area, 15.21 lakh hectare irrigation area has been covered for work of sub branch canal and the irrigation area has been developed up to January 2022.

Ekta Nagar

Kevadia is known also as Ekta Nagar since date 20-12-2021. This decision is taken by My Government. Sardar Patel has united India and today hon'ble Prime Minister Narendrabhai Modi makes this India excellent. Schemes like Ekta Mall to Unity Glow Garden with decorative lighting with Cactus garden, Ekta Nursery, Khalvani Eco Tourism, Radio Unity, Adarsh Gram, Vishram Gruh – Guest House, officers hostel, Ekta Skill Development Center, World Forest, King Sauras Dynosaur park, Ekta Dwar, Ekta Food Court, Sardar Sarovar Nauka Vihar, Mirror Maze, river rafting, velly of flowers, decoration of Ekta Nagar, boarding facility of tourist (tent city, Shreshth Bharat Bhavan, Budget Stay, Sardar Sarovar Resort) have been developed after inauguration of the Statue of Unity. The tourists who visit the Statue of Unity return back with message of unity of Sardar Patel and spread this message across the world.

- In jungle safari, schemes like areas for new animals, orientation centers for more information on different attraction, maze garden, Shulpaneshwar Narmada Ghaat, equa screen show on Ghat, Musical Fountain Show are in verge of completion. And Miyavaki Forest and Kesuda Plantation are in progress.

- At Ekta Nagar Radio Unity, community radio stations have been activated. It is arranged to impart training as radio joky to tribal youth and manage radio station by tribal youth.
- Ekta Nagar is being the first e-vehicle sector. For tourist visiting different tourist places at Ekta Nagar e-rikshows, managed by women, are available.

Science and Technology

Gujarat is a leading progressive state, the development model of Gujarat is being a role model for numbers of states of countries even today. Hon'able Prime Minister Shri Narendrabhai Modi has seen a dream during his tenure as Chief Minister of Gujarat to avail citizen facility upto the most vulnerable person. My Government is going ahead with this dream and going to realize this dream in genuine meaning.

- The **Digital Gujarat Portal** has been launched so that the citizen of the state can get citizen oriented services on their tip of fingers. More than 118 services of different departments are available now and mobile applications more than 41 services are available.
- With regard to make administrative Procedure of the Departments speedy and online **e-Sarkar application** has been launched. Daily routines like Daak File, Record, Meeting Management, getting appointment, complaint application etc. are online. On implementation of this project, functioning of all the government officers will be easy, effective, and speedy. Implementation of this project will make easy access in administrative services, online RTI application, to get visiting time of the concern officer to resolve different complaints.
- **The Digital Seva Setu Program** the Digital Seva Setu Program has been implemented successfully, in which about 312 citizens –friendly services are provided at Gram Panchayat of the state online.
- **Gujarat Bio Technology Research Center**
GBRC has Whole Genome Sequencing of Omicron Variant of Covid-19 at first in Gujarat. PCR system is developed to search Omicron variant.

Science City

- Science City is like a heaven of visitors. Its world level galleries include aquatic gallery, robotic gallery, Nature Park. Those attract visitors with all age groups, not only that, it is established as significant science tourism place of state and country. Total **5 lakh** visitors have arrived here in last eight months.

- It is planned to cover total 7991 Gram Panchayats of Gujarat State in second stage of Bharat Net Project through optical fibre. Against which 7969 Gram Panchayats have been covered by this network upto January 2022. Under this scheme, **one thousand six hundred fifty two crore** rupees has been incurred upto January 2022.
- **Announcement of new IT and ITeS Policy:** IT policy 2022-27 has been declared by the state recently with an aim to promote investment in IT sector, digital mission of the state and to generate new opportunity of employment. It is determined to transform IT Echo System in Gujarat. Moreover this policy will encourage development of emerging an advanced technology, set up innovation centers for research and development, improve digital literacy, aware people in IT Sector. In short the said policy will increase employment generation, skill development, annual export, investment, IT Infrastructure etc. and lead the people to be self-reliant.
- **Announcement of New Gujarat Bio Technology Policy:** New Gujarat Bio Technology Policy-2022-27 has been announced under leadership of Hon'ble Chief Minister, to realize vision of being self-reliant seen by Hon'ble Prime Minister. Gujarat Bio Technology Policy will facilitate in realization of vision of 'Atma Nirbhar India'. With this new Bio Technology Policy, Gujarat will be leading state across the country. There is possibility of more than Rs. 20,000 crore investment at industrial sector. More than **one lakh twenty thousand** new employment opportunities are possible. New bio technology policy will strengthen innovation echo system in the state. It is decided to make Gujarat as destination of choice for new investments.

Revenue management

People oriented approach of Revenue Department is mainly based on six basic principles. 1. Transparency and friendly administration, 2. Policy making as per changing requirement, 3. Decentralization of administration, 4. Hassle free work procedure, 5. Proper land management and 6. Generation of job and responsible administration.

These basic revenue principals show commitment of the Government towards public works. Revenue management is very significant aspect in governance system. Every person associate with

revenue department for his/her issue/problem or any other difficulty. With a view of the same public oriented matter, the state government has taken number of people friendly decisions to change the Revenue Department drastically and to make the administration transparent.

- My Government has taken historical decision to make free people from procedure of affidavit in prescribed government Services and recognize self-declaration. Moreover it is decided to issue digitally certified property card online and to avail property card by auto generation of non- agricultural orders.
- With a view to availing the Revenue Services at home by e-Governance to the -holders and citizens of the state, a people-centric reform as to availing the authentic copies of revenue documents with e-sign, e-seal and Q-R Code by paying the fees by online system has been made.
- My Government has undertaken a novel experiment of organizing the revenue fairs to make a quick disposal relating to revenue issues of the citizens on the spot. Under which, the revenue fairs were organized recently at Navsari, Valsad and Anand. Wherein 313 presentations out of total 813 presentations have been disposed positively on the spot.

Citizen oriented significant initiative at stamp sector

- It is arranged to close selling of physical non-judicial papers and to avail e-stamping certificate easily to the citizens at 4566 centres.
- For stamp duty in compulsory register documents facility of e-payment is availed to the citizens.
- The Gujarat Land Revenue Act-1879 is amended recently and (1) Revenue Office/Authority/ Remark of Court Order (2) remark on entry of online burden by Bank, (3) in case of remark on cancellation of online burden is issued by Bank. Thus, in case of three types of remarks citizen friendly decision is taken to decrease time limit of presenting objection after notice of 135 (D) from 30 days to 10 days.
- Moreover, the State Govt. has decided to introduce online procedure on transfer of land hold by the tribal people under Section-73-A A of the Mumbai Land Revenue Act-1879.

Forest and Environment

In global challenges of the climate change, Gujarat has adopted a style of working which may preserve valuable forest produce, gifted to human being from the nature and conserve environment in interest of people.

The Van Mahotsav being held by the Forest Department every year, mangrove plantation, conservation of marine lives, encouragement to zero carbon emission and demarcation of the biggest Banni grassland of Asia, different projects of Statue of Unity, Retreat and Reuse Policy for sewage water are glaring.

- Gujarat State possesses the unique heritage of flora and fauna. For their conservation and nurture various schemes are into force, under which a unique operation of conserving above 844 whale-sharks has been undertaken till now. Moreover, the birth and nurturing of about 55 lion cubs and 45 wolf cubs have been made in Sakkarbag under the 200 breeding program. A wild life helpline number has been activated for rescue and redressing other grievances of flora and fauna. A compassion drive is being run for saving the birds as well as providing the treatments to the birds being injured by the string of kites during Uttarayan. By increasing the amount of compensation being paid against the casualties meted out to the human beings by forest animals (cruel animals) has been made up to Rs. 5 lac for human death.

Social Afforestation Scheme

- As per the census of trees made by the Gujarat forest department in 2021, about 39.75 crore trees have been registered. That means an increase of 58.36 % trees as compared to 2003 is registered.

Environment

- Gujarat is on the front line in the management of bio medical wastes in the entire country. Bio medical wastes produced during the Covid pandemic was disposed of effectively.
- Above 100 metric tonne plastic wastes were collected and recycled with the help of industrial houses in more than 800 villages in the state under Azadi Ka Amrit Mahotsav.
- With the recognition as the Blue Flag Beach of international level of Shivrajpur Beach of Dev Bhoomi Dwarka District, one more attractive tourist place has been added to the glory of Gujarat.

Sports, Youth and Cultural Activities

State Government is determined to establish the youth of state at national and international level by encouraging them in the field of sports. The State Government has undertaken a number of novel dimensions for sports to externalize the slogan of 'Ramshe Gujarat Jitshe Gujarat' (Gujarat will play Gujarat will win) given by the then Chief Minister and the Prime Minister of India Shri Narendrabhai Modi. Resulting which a number of young and promising players of the state has adorned the name and fame of Gujarat.

- A 'High Performance Centre' for various games is functioning at Sports Authority of Gujarat, Nadiad. In which various sports academies of state level including Archery, Athletics, Tack Wando, Volley ball and Wrestling are functioning. In which total 162 players including of 97 boys and 65 girls are getting training scientifically by total 17 expert coaches.
- An academy of volley and athletics games for "Khelo India" is also functioning at "High Performance Centre" at Nadiad. 28 players are being trained.
- The players are being imparted training scientifically training by the expert coaches at the high level performance centre of state level at Nadiad. The facilities like strength and conditioning, sports physiotherapist, sports nutritionist and sports massage are made available for the sports persons so that perform much more at national as well as international level.
- Players of the said academy of various games functioning at Nadiad adorned the name of state as well as nation by winning the medals at national and international meets. Out of which, Sarita Gayakwad won the gold medal in Asian Games, which is a matter of pride for both the state and the nation.
- High Performance Centers of various games will be developed at other places in the state by the State Government as functioning at Nadiad.

Shaktidoot Yojana

- 'Shaktidoot Yojana' has been launched in the year 2006 by the state Govt. to encourage the promising sports persons of the state with a view to increasing fame of the state at national and international level by achieving the perfection in their respective games.

- Considering the performance of the players and possibilities of doing good performance in future, a provision of encouraging the players for the matters like nutritious diet, modern facilities for sports, modern equipment, sports kits, match expenses, services of the expert coaches, medi-claim, psychiatric workshop and sports medicines as per need base has been provided as assistance.
- Due to economic assistance given under this scheme for extensive training relating to their respective games the players, namely (1) Miss Ankita Raina (Tennis) (2) Miss Elavenil Valarivan (Shooting) (3) Miss Mana Patel (Swimming) have adorned the name of nation by representing the nation on behalf of Gujarat in Tokyo Olympic Games organized recently, whereas the para athletes (1) Mrs. Bhavina Patel (Para- table tennis) (2) Miss Parul Parmar (Para- Badminton) and (3) Miss Sonal Patel (Para- table tennis) have been provided economic assistance under Shaktidoot Yojana for adorning the name of nation by representing the nation on behalf of Gujarat in Tokyo Olympic Games organized recently.
- A state level programme was celebrated at Mahatma Mandir, Gandhinagar on 28-08-2021 to mark the celebration of **125th birth anniversary of ‘Rashtriya Shayar’ Jhaverchand Meghani.** Where in, a web portal showing the life-sketch and missions of Shri Meghani was dedicated by the Hon. Chief Minister of Gujarat state. A literature on Jhaverchand Meghani was made available for the people of Gujarat at various Government libraries functioning at 282 district and talukas places in the state. Moreover, ‘‘Meghani Literature Corner’’ has been also established in every Govt. library.
- District level Government libraries at Junagadh, Ahmedabad, Mehsana, Vadodara and Rajkot in the state have been transferred into ‘‘Smart Libraries’’ equipped with ultra-modern facilities at the cost of Rs. 500 lac.
- Work of transferring the district Government library, Gandhinagar at multi-storied building equipped with ultra-modern facilities at the cost of Rs. 15 crore with the collaboration of Gandhinagar Municipal Corporation has been undertaken.

- A work of ultra –modern museum showing the heritage of 562 princely states of the country that being merged with India at the time of independence and later on made the country an integrated India, at the statue of Unity at the cost of 25 crore is in progress.

Financial Management

The state Government has come forward with the goal of leading Gujarat 'Better to the best' with the slogan of "Sauno sath Sauno Vikas and Sauno Vishwas". Gujarat is getting proved as the role model of the country today with the optimum use of information on technology, excellent financial management and excellent financial discipline.

- All the working of budget is made entirely online. Soon after the presentation of budget on the table of assembly, information relating to taxation and schemes are made available to the public on the website of Finance Department.
- Payments of salary, pension and Government claims are directly deposited with the accounts of beneficiaries through e-payments in all 33 district treasury offices of the state.
- An Integration of IFMS is linked with e-Kuber portal of RBI. Under which, e- payment has been activated through e-Kuber from all the district treasury offices/PAO/PPO of the state. By which payment to the concerned person can be made quickly.
- As the e- payment of amount of scholarship and uniform aids payable to the students Under Digital Gujarat activated through Aadhar Base, an amount of the scholarship is directly deposited with the bank account of the concerned beneficiary.
- Accounting of **29,87,295** transactions of Rs. **23,675** crore has been completed successfully from 1-4-2021 to 31-12-2021.
- Cyber Treasury Portal is functioning timely for online recovery of Government taxes.
- A facility of online payment of taxes has been made available to the tax payers of the state through internet banking facilities under the integrated financial management system. At present, online collection of income for GST, professional tax, royalty, road tax, labor fees, security deposits, stamp duties etc. is made.
- Payment of pension to about **4,87,413** pensioners of the state is made through e-payment by the treasury offices pension of about **Rs. 1600 crore** is paid every month.

- Separate pension payments offices have been opened in Ahmedabad, Gandhinagar, Vadodara, Rajkot, Surat district by the Government. So that the pensioners whose numbers are more in the respective districts may not face the hardships.
- A facilities of “**Jivan Praman Portal**” is made available for the pensioners who can verify their survival certificates at home.
- A payment of big amount like capitalized transfer of pension. Payment of gratuity to the pensioners is made through e-payment.
- Total 3.88 beneficiaries have been covered under the Gujarat Community group accident insurance scheme.
- The beneficiaries namely account holder farmer, husband/wife of the account holder farmer and their all siblings, unorganized/labourers, students of Gujarat from primary schools to colleges, police employees, widows, differently abled, diamond workers etc. are included under this scheme.

Information and Broadcasting

- Important decision and authentic details of public welfare schemes of the state Govt. information of the flagship program, press clippings, articles, photographs, T.V. coverage, website, web-casting etc. are send to various media regularly by e-mail.
- The state Govt. has put the community group insurance scheme into force for the accredited journalists for their protection. The accredited journalists between the ages of 25 to 60 covered under this scheme. Insurance cover amounting to Rs. 1 lac and Rs. 5 lac is provided to the accredited journalists in the case of natural death and accidental death respectively. Under which 1226 recognized journalists are provided insurance cover.
- With a view to providing information of various welfare schemes of the State Govt. to the people of remote areas of the state, documentary films, special multi-media documentary films and T.V. Quicky/ Jingle have been produced.

Climate Change

- With a view to promoting the clean and green electricity production in the state, wind farms with the capacity of 488 megawatt in the state during the current year under Wind Energy Policy -2016 declared by the state government have been activated by January 2022. Thus, total wind electricity production capacity of the state has increased to 8987 megawatt.

- With a view to promoting the clean and green electricity production in the state, solar power plants with the capacity 1997 megawatt in the state during the current year under the Solar Electricity Policy -2021 declared by the state government have been activated by January -2022. Thus, total solar production capacity of the state has increased to 6269 megawatt.

Planning

- A provision of Rs. 1305 crore has been sanctioned during the year 2021-22 under the decentralized district planning program. Under which total 35,219 works have completed during the period from April-2021 to January -2022. Mainly rural roads, primary school rooms for primary education building and compound walls for the primary health centers/sub- centers, ambulance van/hearse, new works for electrification, building and compound walls of Anganwadis and the works of water supplies under this scheme will suffice the requirements of the people of rural areas at community level.

Food, Civil Supplies and Consumer Affairs Department

Government of Gujarat is constantly working for providing sufficient food grains on time to all the citizens. Main goal of the Department of Food, Civil Supplies and Consumer Affairs is to provide with the food security and nutrition security to the citizens by imbibing the slogan “**Sarvajan Hitay, Sarvajan Sukhay**”.

- With a view to making the Public Distribution System more transparent and effective various public-centric services like ration card, food grain distribution and details of fair price shops have been made available on mobile app through My Ration Mobile App.
- As a people-oriented decision by the State Government, rate of dal has been fixed at Rs. 50/kg. It will be adjusted through subsidy if the price of dal rises. It has been decided to increase commission of more than seventeen thousand operators of Pandit Din Dayal Fair Price Shops.
- Online system has been put into force under Ease of doing business for weighing measurements permits, certificate and registration by the legal measurement science machinery. About Rs. 80 lac towards crime write off fees have been recovered by filing the prosecution cases after having been inspected more than 1 lac units by December-2021.
- A facility of filing the online case for redressal of consumer grievances, **e- dakhil** has been activated from 24/12/2020 in the state. By which, a consumer can file his grievances online.
- The cases filed with the consumer dispute commissions of the state are uploaded 100% online.

When 75th year of independence is being memorable for more than one reason, Gujarat aims to accomplish well-being of all, through holistic development. Its target is to create Surajya (welfare state) through good governance, security, prosperity and progress related policy, work system with transparent administration and as the Governor of such state, I am glad to address all of you, the respected members of 14th Legislative Assembly of Gujarat at commencement of this session. Even in the extremely difficult situation of global pandemic of corona, to protect the people, My Government has played a role as an ideal and good governance, by taking phase-wise decision in interest of citizens and businessmen. The planning of my government to benefit through maximum people oriented schemes and programs like **Good Governance Week, Atma Nirbhar Gram Yatra, Seva Setu Program and Garib Kalyan Mela** is really commendable

All of you, people's representatives, have worked according to system of parliamentary democracy as a member of House of 14th Legislative Assembly. My Government is committed to economic progress pulsating with human sensitivity and human development and for this; My Government will remain devoted to give novel turn to social and economic change. My Government has made tremendous efforts to realize the slogan '**Sauno Sath, Sauno Vikas & Sauna Prayaas**' to accomplish people's welfare, which is resulted in a sense of belonging of people of Gujarat in the government. I wish all of you my compliments with a faith that in future you all will participate in people-oriented decision through work of public welfare and be active in upliftment and progress and inclusive development of six crore twenty five lakh Gujaratis.

Jay Jay Garvi Gujarat.

Jay Hind.
